

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Bosveld, Dolf	PF-FIN	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Jaarverslag en jaarrekening gemeente Hengelo 2014			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.829.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Het college van B&W heeft het jaarverslag en de jaarrekening over 2014 opgesteld en biedt deze stukken ter vaststelling aan aan de gemeenteraad. In de programmarealisatie van het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de inhoud van het gevoerde beleid en beheer. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de financiën, die daarmee gemoeid waren. Financieel wordt het jaar afgesloten met een batig saldo van ruim € 1.290.000.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Bosveld, Dolf	PF-FIN	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Jaarverslag en jaarrekening gemeente Hengelo 2014			

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

Niet van toepassing

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op grond van art 197 van de Gemeentewet legt het college jaarlijks verantwoording af over het gevoerde bestuur d.m.v. het jaarverslag en de jaarrekening (samen de jaarstukken). Hierbij bieden wij u de jaarrekening en het jaarverslag over het dienstjaar 2014 aan.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De jaarstukken 2014 bestaan uit de programmaverantwoording en de jaarrekening. Met de programmaverantwoording wordt in de hoofdfuncties ingegaan op de belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen in 2014. De jaarrekening bestaande uit de balans per 31-12-2014, het overzicht van baten en lasten en de toelichtingen daarop, geeft inzicht in de financiële ontwikkeling in het verslagjaar. Het batig saldo (€ 1.291.842) wijkt ruim € 1.250.000 af van het geraamde saldo (batig € 40.000). De belangrijke financiële afwijkingen worden in hoofdstuk vier vermeld en in de toelichting op het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 7.4) per product nader geanalyseerd. Het batig saldo draagt bij aan de beoogde versterking van het gemeentelijk weerstandsvermogen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.829.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

FINANCIËLE ASPECTEN

Het batig saldo voor een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve.

BIJLAGE(N)
Raadsvoorstel en –besluit Jaarverslag en jaarrekening 2014

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Inhoudsopgave Jaarstukken

1. Inleiding	4
2. Leeswijzer	5
3. Raadsvoorstel en ontwerp-raadsbesluit	6
4. De financiën van de gemeente Hengelo	9
4.1. Saldo jaarrekening	9
4.2. Structurele effecten	12
4.3. Bestemmingsvoorstel	12
4.4. Gemeentefonds	12
4.5. Ontwikkeling algemene reserve	13
4.6. Voortgang bezuinigingen	14

Jaarverslag 2014

5. De programmarealisatie	
5.1. Hoofdfuncties	
5.1.1. H0: Algemeen Bestuur	17
5.1.2. H1: Openbare orde & veiligheid	29
5.1.3. H2: Verkeer, vervoer en waterstaat	34
5.1.4. H3: Economische Zaken	40
5.1.5. H4: Onderwijs	46
5.1.6. H5: Cultuur en Recreatie	53
5.1.7. H6: Sociale Voorzieningen & maatschappelijke Dienstverlening	70
5.1.8. H7: Volksgezondheid & Milieu	82
5.1.9. H8: Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	92
5.1.10. H9: Financiering & Algemene dekkingsmiddelen	99
6. De Paragrafen	
6.1. Lokale heffingen	104
6.2. Weerstandsvermogen & risico's	110
6.3. Onderhoud aan de kapitaalgoederen	116
6.4. Grondbeleid	123
6.5. Financiering	128
6.6. Verbonden partijen	131
6.7. De bedrijfsvoering	151
6.7.1. Personeel & Organisatie	151
6.7.2. Huisvesting gemeentelijke organisatie	153
6.7.3. Informatie- en communicatietechnologie (ICT)	154
6.7.4. Control en auditing	155
6.7.5. Inkoop en aanbesteden	156
6.8. Investerings	157

7. De balans & overzicht van baten en lasten	
7.1. De balans	162
7.2. De Toelichting op de balans	168
7.3. Het overzicht van baten en lasten	188
7.4. Toelichting op het overzicht van baten en lasten	190
7.5. Controleverklaring van onafhankelijke accountant	215
8. Bijlagen en Overzichten	
8.1. Mutaties reserves & voorzieningen	
8.1.1. De mutaties in de reserve	217
8.1.2. Toelichting op mutaties in de reserve	217
8.1.3. De mutaties in de voorzieningen	221
8.1.4. Toelichting op mutaties in de voorzieningen	221
8.2. Staat activa onderhanden complexen (<i>paragraaf 6.4</i>)	
8.2.1. Verrekeningen met reserve grondbedrijf	223
8.2.2. Onderhanden complexen	224
8.2.3. Voorziening grondexploitatie	228
8.2.4. Meerjarenraming reserve grondbedrijf	230
8.2.5. Risico's grondbedrijf	234
8.3. Aanwending onvoorzien	235
8.4. SiSa	236
8.5. Overzicht van verbonden partijen (<i>paragraaf 6.6</i>)	239
8.6. Overzichten	
8.6.1. Incidentele baten en lasten	243
8.6.2. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	245
8.7. Begrotingsrechtmatigheid	246
8.8. Overzicht investeringsprojecten	
8.8.1. Afgesloten investeringsprojecten	247
8.8.2. Lopende investeringsprojecten	248
8.9. Investeren met Gemeenten (IMG)	251
8.10 Declaratiegedrag college (motie raad)	253
8.11 Overzicht subsidies (motie raad)	254
8.12 Stand van zaken bezuinigingen	261

1: Inleiding

Het jaar 2014 valt voor het grootste deel in een nieuwe bestuursperiode 2014-2018. Het college legt voor het eerst verantwoording af over het in het afgelopen jaar gevoerde beleid en beheer. Waarbij opgemerkt dat de oorspronkelijke beleidsbegroting 2014-2017 horende bij dit jaar is vastgesteld in de vorige bestuursperiode 2010-2014.

In 2014 is opnieuw gewerkt aan de in de beleidsbegroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen. Ook zijn de bezuinigingsmaatregelen welke nog niet waren ingevuld, vanuit voorgaande jaren meegenomen. De in de beleidsbegroting 2014-2017 opgenomen bezuiniging voor het jaar 2014, betrof ongeveer € 2,5 miljoen.

In twee beleidsrapportages bent u tussentijds geïnformeerd over de uitvoering van deze bezuinigingsmaatregelen en de overige ontwikkelingen, zowel inhoudelijk als financieel. Met de 2^e beleidsrapportage werd een klein overschot gemeld. Door diverse voornamelijk (nagekomen) meevallers is het overschot hoger geworden dan eerder bij de 2^e beleidsrapportage verwacht.

Op moment van schrijven van deze inleiding is de raad volop bezig de volgende bezuinigingsronde welke wordt verwerkt in de beleidsbegroting 2016 e.v., gezamenlijk in te vullen. Het blijven voor de gemeenten krappe tijden.

Hengelo, april 2015

Burgemeester en wethouders van Hengelo

2: Leeswijzer, de opbouw van dit jaarverslag

Het jaarverslag is het sluitstuk van de planning & controlcyclus. Het college legt er – na in de beleidsrapportages twee keer tussentijds te hebben gerapporteerd – verantwoording mee af over de afspraken tussen college en raad, die in de beleidsbegroting zijn vastgelegd.

Die verantwoording is tweeledig: inhoudelijk en financieel.

- De inhoudelijke verantwoording vindt u in het onderdeel jaarverslag, waarbij opgemerkt dat er uitsluitend op hoofdfunctie verantwoording wordt afgelegd (hoofdstuk 5 en delen van hoofdstuk 6).
- De financiële verantwoording in hoofdstuk 4 (hoofdlijnen) en in het onderdeel jaarrekening (hoofdstuk 7).

In hoofdstuk 5 – Hoofdfuncties – wordt ingegaan op de ontwikkelingen en afwijkingen t.o.v. de begroting in het bestaand beleid. Elke hoofdfunctie wordt afgesloten met het financiële overzicht waarin de werkelijke baten en lasten geconfronteerd met de begroting voor die hoofdfunctie. De totalen per hoofdfunctie zijn tevens het niveau waarop de raad het college heeft geautoriseerd voor de uitvoering van het beleid.

Hoofdstuk 6 bevat de wettelijk voorgeschreven paragrafen, waarin als een dwarsdoorsnede van de totale verantwoording een aantal beheersmatige aspecten wordt toegelicht.

Hoofdstuk 7 bevat de formele jaarrekening, bestaande uit balans, exploitatierekening en de toelichtingen daarop (o.a. de analyse van de financiële afwijkingen t.o.v. de begroting) en de controleverklaring van de door de raad aangestelde externe accountant.

Een aantal toelichtende bijlagen completeren het geheel. Twee bijlagen vinden hun oorsprong in raadsbreed aanvaarde moties n.a.v. het jaarverslag 2010. Dit betreft de motie “Subsidiebeleid in Jaarverslag” en de motie “Declaratie in Jaarverslag”, beiden aanvaard in de raadsvergadering van 19 juli 2011. Daarnaast zijn wettelijk voorgeschreven bijlagen opgenomen.

3: Raadsvoorstel en Raadsbesluit

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Uland, Guido	PF-FB	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Jaarverslag en Jaarrekening 2014			

PROGRAMMA/FACET-AGENDA

Alle

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op grond van art 197 van de Gemeentewet legt het college jaarlijks verantwoording af over het gevoerde bestuur d.m.v. het jaarverslag en de jaarrekening (samen de jaarstukken). Hierbij bieden wij u de jaarrekening en het jaarverslag over het dienstjaar 2014 aan.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De jaarstukken 2014 bestaan uit de programmaverantwoording en de jaarrekening. Met de programmaverantwoording wordt in de hoofdfuncties ingegaan op de belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen in 2014. De jaarrekening bestaande uit de balans per 31-12-2014, het overzicht van baten en lasten en de toelichtingen daarop, geeft inzicht in de financiële ontwikkeling in het verslagjaar. Het batig saldo (€ 1.291.842) wijkt ruim € 1.250.000 af van het geraamde saldo (batig € 40.000). De belangrijke financiële afwijkingen worden in hoofdstuk vier vermeld en in de toelichting op het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 7.4) per product nader geanalyseerd. Het batig saldo draagt bij aan de beoogde versterking van het gemeentelijk weerstandsvermogen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.829.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

FINANCIËLE ASPECTEN

Het batig saldo voor een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve.

BIJLAGE(N)

Raadsvoorstel en –besluit
Jaarverslag en jaarrekening 2014

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HENGELO,

De secretaris

De burgemeester

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1067307	Uland, Guido	PF-FB	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Jaarverslag en Jaarrekening 2014			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

1. Het jaarverslag 2014 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen toelichting, analyses, conclusies en aanbevelingen, te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2014;
2. De lasten over het jaar 2014 vast te stellen op afgerond € 250.153.000, de baten op € 251.982.000 en daarmee het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten te bepalen op € 1.892.000 voordelig;
3. Het gerealiseerde resultaat te bepalen op € 1.291.842 voordelig, tot stand gekomen door het doen van dotaties aan reserves van afgerond € 19.440.000 en onttrekkingen aan reserves van € 18.903.000;
4. Van dit resultaat een bedrag van € 189.000 te doteren aan een in te stellen bestemmingsreserve "projecten bestrijding van jeugdwerkloosheid" en € 1.102.842 te doteren aan de algemene reserve;
5. Het balanstotaal ultimo 2014 vast te stellen op afgerond € 814.605.000 en het eigen vermogen na bestemming op afgerond € 47.023.000.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM 10 JUNI 2015

De griffier

De voorzitter

4: De financiën van de gemeente Hengelo

4.1 Saldo jaarrekening

De jaarrekening, zoals deze in hoofdstuk 7 van dit jaarverslag is opgenomen, sluit met een totaal van saldo van baten en lasten van € 1.291.842. Na de verwerking in de 2^e beleidsrapportage 2014 van de maatregelen in de begroting was sprake van een verwacht batig saldo van ruim € 40.000. Een te verklaren afwijking daarom van afgerond € 1.250.000. Geen klein verschil, maar wel opgebouwd uit een aantal vooral incidentele positieve en negatieve afwijkingen. Hieronder wordt ingegaan op de meest opvallende afwijkingen. Een meer uitgebreide toelichting vindt u in hoofdstuk 7.4 - Toelichting op het overzicht van baten en lasten - .

Meest opvallende afwijkingen:

Bedragen * € 1.000. V = Voordeel en N = Nadeel

002 Algemene personele aangelegenheden Een aantal mee- en tegenvallers bepalen dit resultaat. Door opleidingen in eigen beheer (Hengelo Academie) werd bespaard op de externe opleidingskosten. De kosten van werving en selectie bleven achter bij de raming o.a. verhoogde interne mobiliteit en besparing op de advertentiekosten. Het opnieuw aanbesteden van de brandverzekering heeft geleid tot een forse besparing.	443 V
120 Brandweer & Rampenbestrijding In 2014 is een terugbetaling ontvangen over het jaar 2013 van de Veiligheidsregio, deze incidentele meevaller was niet begroot.	386 V
212 Openbaar vervoer Het grootste deel van dit resultaat wordt behaald door lagere afschrijving en rente kosten i.v.m. nog niet gerealiseerde investeringen.	264 V
214 Parkeren Nadelig effect door kosten m.b.t. de parkeergarage Hofstedestraat die niet in de begroting waren opgenomen en een lagere opbrengst dan eerder geraamd ondanks een tariefsverhoging. Daarnaast vindt er een afrekening plaats over 2012 t/m 2014 met Welbions met betrekking tot een parkeerplaats die in eigendom is van Welbions en beheerd wordt door de gemeente.	227 N
420 Openbaar basisonderwijs In 2011 zijn wij aansprakelijk gesteld voor een naheffingsaanslag van de belastingdienst van het Openbaar Onderwijs. In 2014 heeft het gerechtshof bepaald dat er ten onrechte een te hoog bedrag is uitbetaald aan de gemeente Hengelo. Deze kosten waren tot op heden verantwoord op de balanspost vooruitbetaalde bedragen. Ze zijn nu definitief, wat leidt tot een nadeel van € 130.500. Daarnaast zijn er kosten gemaakt in verband met procedures rondom de Openbare Scholen Gemeenschap Hengelo.	142 N
421 Huisvesting onderwijs Voornamelijk door (vandalisme) schade herstel, wijken de kosten af van de eerdere raming.	205 N
530 Sport Lagere kosten voor energie bij het zwembad, daarnaast financiering van sportactiviteiten met middelen van de Provincie. Dit samen leidt tot een incidenteel voordeel.	149 V

610 Bijstandsverlening Evenals voorgaand jaar is over de hele linie sprake van minder nadelige resultaten. Onder andere door positieve resultaten bij de beperking van de instroom in de WWB en meevallende lasten bij de uitkeringen levensonderhoud starters BBZ.	329 V
614 Minimabeleid De overschrijding wordt vooral veroorzaakt door het grote aantal computerverstrekingen en de kosten van bijzondere bijstand.	264 N
620 WMO-subsidieregelingen Een groot aantal subsidies zijn lager uitgevallen of niet uitgevoerd in verband met de voorbereidende werkzaamheden van de drie decentralisaties. Ook is er minder subsidie verstrekt in het kader van gehandicaptenbeleid en Thuis in de buurt.	247 V
622 Huishoudelijke verzorging In de 2 ^e helft van 2014 is gestart met de herindicatie van alle HH-cliënten. Hiervoor is een extern bureau ingeschakeld. De kosten hiervan waren niet begroot, nadeel € 135.000. Gesaldeerd laat de Huishoudelijke Hulp (Zorg In Natura en PGB) een voordeel zien van € 360.000. Daarnaast is er een voordeel op de eigen bijdrage. Een vrijval van niet bestede middelen CER (Compensatie eigen risico) leidt tot een voordeel van € 160.000.	425 V
623 Participatiewet Het batig saldo op het P-budget is voor een bedrag van € 189.000 het gevolg van de subsidievaststelling door de Regio Twente voor de uitvoering van het Actieplan Jeugdwerkloosheid in 2011 en 2012. Deze middelen zijn bedoeld voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Twente. Het is de bedoeling bij de vaststelling jaarrekening de raad voor te stellen via de resultaatbestemming dit bedrag te reserveren voor de re-integratiemiddelen 2015.	251 V
652 WMO voorzieningen Door diverse oorzaken is het budget negatief beïnvloed. Onder andere het niet indexeren, stijging van aantal uitstaande hulpmiddelen en een verhoging van de lasten met betrekking tot vervoer.	295 N
716 Centra voor Jeugd en Gezin In 2014 zijn incidenteel middelen ter beschikking gesteld voor de invoering van transities. Niet alle werkzaamheden zijn al uitgevoerd. Een aantal werkzaamheden zal worden uitgevoerd in 2015, dit leidt in dat jaar mogelijk tot een incidentele overschrijding.	174 V
810 Bestemmingsplannen In verband met de nieuwe systematiek met betrekking tot de Startersleningen en uitgezette gelden bij het SvN (de zgn. "afkoopmethodiek"), is er een correctie op voorgaande jaren doorgevoerd, die per saldo leidt tot een voordeel van € 130.000. Daarnaast is er minder tijd besteed dit leidt tot het overige voordeel.	229 V
830.6 Bouwgrondexploitatie In de beleidsbegroting was oorspronkelijk een bezuiniging op grote projecten opgenomen van € 500.000. Daarvan is toen direct een deel gerealiseerd middels een kostenbesparing in de grondexploitatie van Veldwijk Noord ad € 140.000. Per saldo een bezuiniging van € 360.000 die (nog) niet kon worden gerealiseerd.	360 N
830.7 Accommodaties In 2014 hebben we ingezet op het centraliseren van het vastgoed. Hiervoor is extra personele inzet gepleegd door de betreffende afdelingen. Door overdracht van voormalige schoolgebouwen, sloop en leegstand van accommodaties hebben wij te maken gehad met lagere huuropbrengsten en hogere lasten. Per saldo heeft dit geleid tot een nadeel van € 360.000 ten opzichte van de begroting. De taakstellende bezuiniging van € 492.000 is niet geëffectueerd. Voor € 100.000 is de taakstelling neergelegd in de vorm van het sluiten van een wijkwelzijnsgebouw. Dit is in 2014 nog niet geëffectueerd.	974 N

911 Geldleningen Het wordt voor een aantal instellingen met een gemeentelijke geldlening steeds moeilijker om aan de betalingsverplichting te voldoen. De hele portefeuille is daarom evenals vorig jaar weer gescreend. Van een aantal instellingen is het risicoprofiel in negatieve zin bijgesteld, daarom moet er een aanvullende voorziening worden getroffen.	567 N
914 Renteresultaat Dit voordeel is ontstaan door een voordelige rentebijschrijving op lopende projecten en door bespaarde rente op kortlopende en langlopende geldleningen. Door de rentebijschrijving op nog lopende investeringen kon een aanmerkelijk hoger bedrag, ongeveer € 950.000, aan de diverse producten worden toegeschreven. Deze rente wordt toegerekend aan de diverse producten in de jaarrekening. Daar bovenop kon optimaal worden geprofiteerd van de lagere rente bij zowel langlopende geldleningen als kasgeldleningen. Daardoor kon per saldo € 630.000 worden bespaard op rentekosten.	1.580 V
921 Algemene uitkering De decembercirculaire geeft duidelijkheid over de algemene uitkering over 2014. Zie de uitgebreide toelichting in onderdeel 4.5	243 V
931 Onroerende zaak belasting Opbrengst areaal is incidenteel hoger dan geraamd, vooral door nagekomen baten uit voorgaande jaren.	282 V
960 Saldo kostenplaatsen (sectorkosten) Afwijkingen in de sectorkosten kunnen voornamelijk worden geconstateerd in de personeelslasten: gevolgen van de nieuwe cao, boventalligheid, vacatures en de bestaande ramingsmethodiek. Daarnaast zijn lagere kapitaallasten en dekkingsverschillen de oorzaak van het tekort.	210 N
Per saldo niet verklaard verschil Diverse kleine voor- en nadelen	508 N
Totaal afwijkingen	1.250 V

4.2 Structurele effecten

Veel van de hiervoor genoemde afwijkingen hebben slechts een incidenteel karakter en zijn dus niet van invloed op het financieel meerjarenperspectief. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die wel structureel zijn, maar al zijn verwerkt in de lopende begroting of het meerjarenperspectief. De overige structurele afwijkingen zullen bij de eerste beleidsrapportage in de begroting 2015 en/of het meerjarenperspectief worden aangepast. Het nadelig saldo op onderwijs huisvesting is een voorbeeld van een structureel terugkerende post. Daarnaast zijn de structurele effecten ook opgenomen in de bezuinigingsoperatie waarvan de resultaten separaat aan u zijn gepresenteerd.

4.3 Bestemmingsvoorstel

Wij stellen voor het batig saldo van € 1.291.842 toe te voegen aan de algemene reserve, na bestemming van het volgende resultaat:

Voorgesteld wordt om het voordeel vanuit P623 participatiewet voor een bedrag van € 189.000 te bestemmen voor projecten in de exploitatie m.b.t. de bestrijding van jeugdwerkloosheid in 2015. Deze gelden, komen ook voort uit de door het Rijk beschikbare gestelde middelen en de bestrijding van de Jeugdwerkloosheid is een speerpunt vanuit het coalitieakkoord. Het college stelt dan ook voor alle beschikbare middelen hiervoor in te zetten;

Het resterende saldo na bestemming van € 1.102.842 toe te voegen aan de algemene reserve. Dit in overeenstemming met de afspraken die wij met uw raad maakten over de gewenste hoogte van deze reserve. In ons voorstel aan de raad van 26 juni 2012 hebben wij dat als volgt verwoord:

Streefwaarde omvang van de algemene reserve op termijn

Om bestemmingsreserves aan te wenden dient eerst expliciete besluitvorming door de raad plaats te vinden. Mede daardoor ligt het voor de hand om een groter deel, dat direct beschikbaar is, als algemene reserve voorhanden te hebben, in geval zich calamiteiten voordoen. Om het direct beschikbaar weerstandsvermogen te vergroten zal de algemene reserve extra moeten worden gevoed. Voorgesteld wordt naast de genoemde streefwaarde nog een nieuwe dimensie toe te voegen aan het beschikbare weerstandsvermogen, namelijk dat 50% van het benodigd weerstandsvermogen op termijn dient te worden afgedekt met de algemene reserve. Dit kan door toevoegingen aan de algemene reserve van incidentele meevallers (overschot op de jaarrekening, grote eenmalige extra dividendopbrengsten, etc.).

Wat de toevoeging van het batig saldo betekent voor de omvang daarvan is toegelicht in hoofdstuk 4.5.

4.4 Gemeentefonds

Financiële toelichting

In de begrotingswijziging van de 2^e Beleidsrapportage 2014 zijn de mutaties naar aanleiding van de septembercirculaire 2014 van het gemeentefonds verwerkt. In december 2014 is er nog een nieuwe gemeentefondscirculaire ontvangen van het ministerie, die in 2014 niet meer begrotingstechnisch kon worden verwerkt.

In de raadsbrief "Voortgang bezuinigingsproces 2016 e.v." van 6 januari 2015 is in bijlage 1b uitgebreid ingegaan op de effecten van de decembercirculaire 2014. Zoals in de raadsbrief is aangegeven wordt het financieel effect van de decembercirculaire 2014 verwerkt in de jaarrekening 2014. Hierbij was uitgegaan van een positief effect van € 266.000. De ontwikkeling van de landelijke en de gemeentelijke aantallen met betrekking tot de verschillende verdeelmaatstaven hebben geleid tot deze positieve bijstelling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Vooral de verwachte ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers, lage inkomens en leerlingen.

Naderhand hebben zich diverse kleine mutaties voorgedaan, waardoor het uiteindelijk voordeel uitkomt op € 243.000.

Risico's en ontwikkelingen

Transities

In de raadsbrief van 6 januari jl. gingen we in het financieel perspectief vooralsnog uit van de voortzetting van het beleidsuitgangspunt dat de uitvoering van de decentralisaties moet passen binnen de overgedragen rijksmiddelen (budgettair neutraal), zoals ook verwoord in het coalitieakkoord. Alleen de gekorte integratie uitkering sociaal domein is beschikbaar om in te zetten voor de transities. Medio

januari 2015 is nog niet helder hoe de nieuwe rijksbudgetten vanaf 2016 precies uitpakken en hoe de ingroeiregeling er vanaf 2016 uit zal zien.

a. Objectief verdeelmodel Jeugdzorg m.i.v. 2016

Eerder is aangekondigd dat in de decembercirculaire 2014 de uitkomsten bekend zouden worden gemaakt ten aanzien van het objectief verdeelmodel voor de Jeugdzorg. De cijfers zouden dan met een invoerregeling moet gaan gelden met ingang van 2016. Deze zijn door het rijk nog niet verwerkt in de decembercirculaire 2014. De inspraakprocedure met de VNG en de Raad voor de Financiële Verhoudingen was toen niet afgerond.

b. Objectief verdeelmodel WMO m.i.v. 2016

In de raadsbrief m.b.t. de septembercirculaire 2014 bent u geïnformeerd over de financiële consequenties bij de invoering van dit model per 1 januari 2016 voor de gemeente Hengelo. Indien er geen sprake zou zijn van een ingroeipad zal Hengelo maar liefst € 3,2 miljoen minder middelen uit het gemeentefonds ontvangen in 2016.

c. Invoerregeling 3 D's en tempo daarvan

Over de invoerregeling en het tempo daarvan van de integratie-uitkering sociaal domein (dus alle 3D's samen) wordt nog overleg gevoerd tussen het rijk en de VNG.

d. Compensatie voor inflatie

De compensatie voor inflatie zit nu nog niet opgenomen in de ontwikkeling van de macrobudgetten. In de decembercirculaire 2014 is aangegeven dat dit besproken wordt bij de voorstellen over de rijksbegroting 2016.

Groot onderhoud gemeentefonds

De eerste fase was verwerkt in de meicirculaire 2014 en gaat in met het uitkeringsjaar 2015. Deze effecten zijn toegelicht in bijlage 1 van de Kaderbrief 2015-2018.

De tweede fase van het groot onderhoud heeft betrekking op een viertal taakvelden, te weten Werk & Inkomen, Brandweer & rampenbestrijding, Onderwijshuisvesting en Volkshuisvesting. De effecten worden uiteindelijk gecommuniceerd in de meicirculaire 2015. Ook voor deze fase geldt een maximaal herverdeeffect van € 15 per inwoner per jaar. Daaronder wordt begrepen dat geen stapeling plaatsvindt van de eerste en tweede fase. Daarmee wordt bedoeld dat de bedragen van € 15 niet bij elkaar opgeteld gaan worden om de suppletierregeling te bepalen.

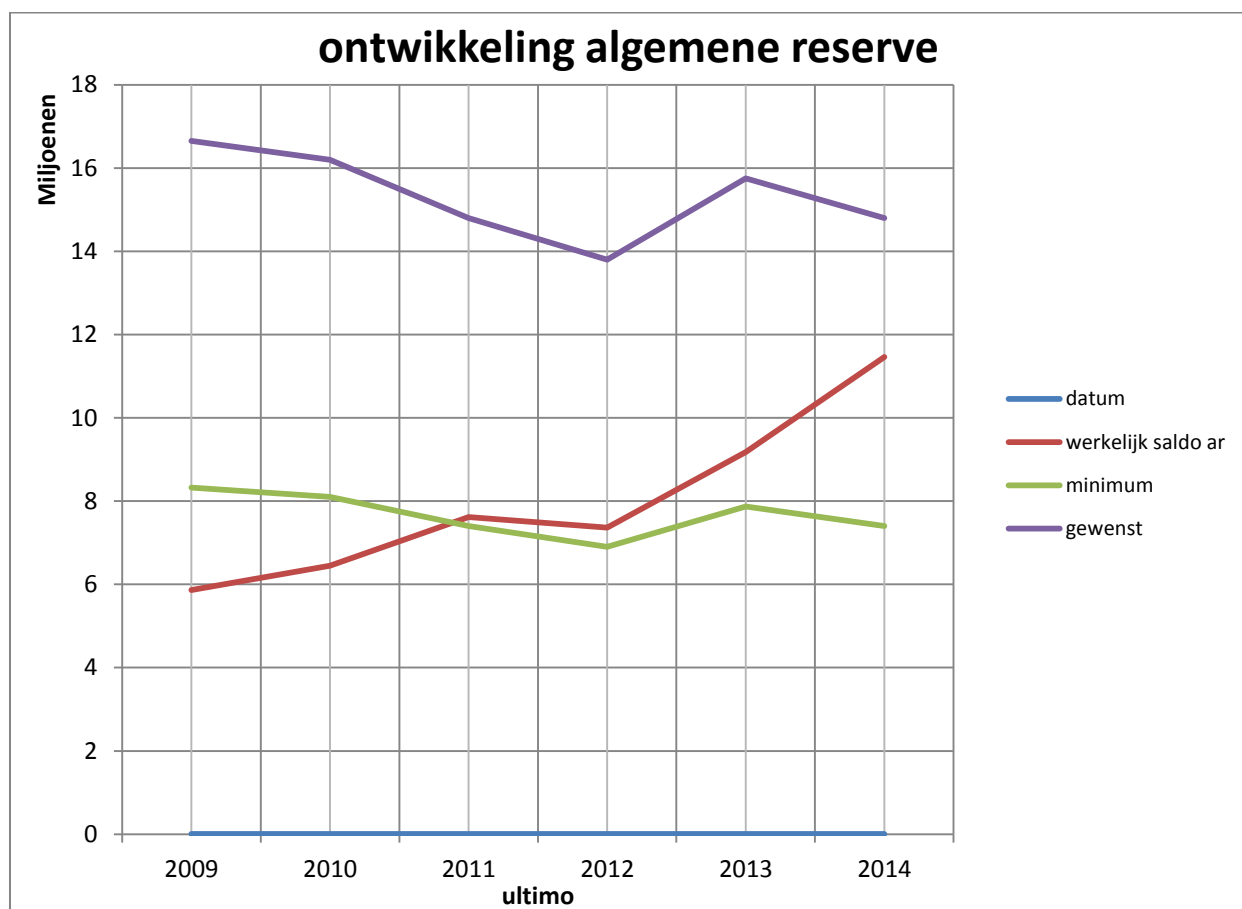
De herverdeling van het gemeentefonds naar aanleiding van de tweede fase van het groot onderhoud zal met ingang van 2016 worden geëffectueerd.

4.5 Ontwikkeling algemene reserve

"Sinds de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (2004) wordt in de gemeentelijke beleidsinstrumenten aandacht gevraagd voor het weerstandsvermogen. In Hengelo is het weerstandsvermogen steeds beoordeeld vanuit de confrontatie tussen de kwantificeerbare risico's en de reservepositie in zijn geheel (algemene reserves en niet beklemd bestemmingsreserves). In de paragraaf Weerstandsvermogen (hoofdstuk 6.2) wordt daar uitvoerig op in gegaan. De laatste tijd ligt de focus vanwege conjuncturele ontwikkelingen meer op de wenselijke hoogte van de algemene reserve als direct beschikbare weerstandscapaciteit (de bufferfunctie van het eigen vermogen)."

Met die overwegingen besloot uw raad op 26 juni 2012 afspraken te maken over de minimale en gewenste hoogte van de algemene reserve. De algemene reserve dient te allen tijde minimaal 25% van de benodigde weerstandscapaciteit te bedragen en op termijn toe te groeien naar de helft daarvan.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling sinds 2009 zichtbaar gemaakt.

De omvang van de algemene reserve laat ook in 2014 weer een stijgende lijn zien. (In de grafiek is het rekeningsaldo 2014 voorlopig verwerkt.) De stijging is verder in overeenstemming met de door de raad vastgestelde mutaties.

De benodigde weerstandscapaciteit laat een dalende trend zien. Het toenemend risicobewustzijn door de (half)jaarlijkse inventarisatie is hier de aanleiding voor. Zicht op risico's maakt het mogelijk maatregelen te treffen om de risico's te verkleinen.

4.6 Voortgang bezuinigingen

De actuele taakstellingen in 2014 stammen uit een viertal grote ombuigingsoperaties:

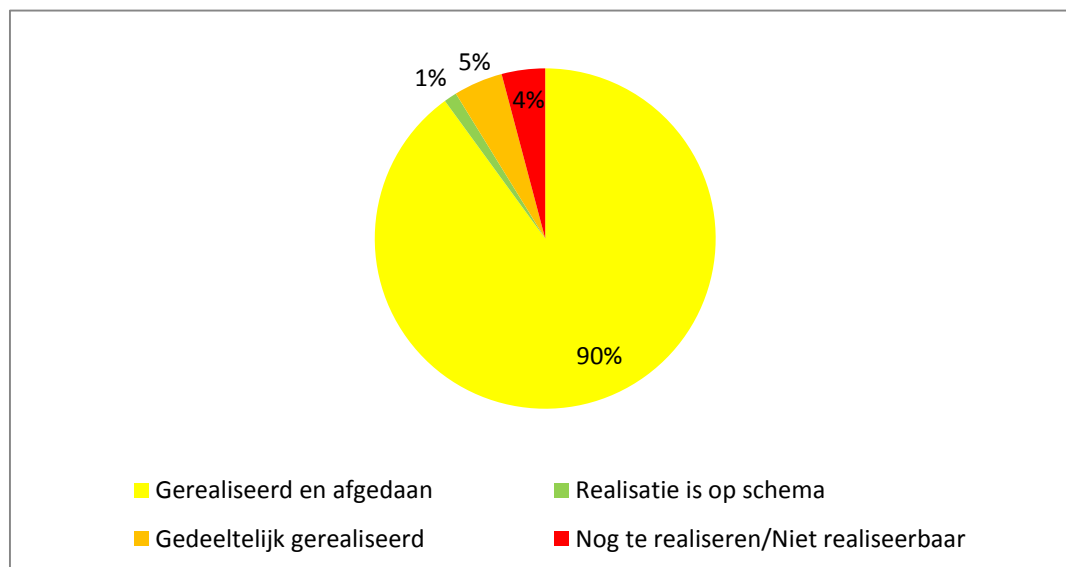
- Herontwerp (2011)
- Vernieuwen en bezuinigen (2012)
- Koersvast in krappe tijden (2013)
- Het eerste spoor, jaren 2014-2015 (2014)

Het totaal van deze taakstellingen bedroeg in 2014 ruim € 7 miljoen. In de 2^e beleidsrapportage werd de laatste actualisering van deze taakstellingen gegeven. Voor een aantal (nog) niet te realiseren werd de begroting 2014 aangepast. Het gaat daarbij om de taakstelling m.b.t. bestuurlijke samenwerking (nadeel € 82.000) en de bezuinigen op de bijdragen aan bibliotheek en muziekschool (nadeel € 65.000). Ook werd de begroting op het punt controle Kinderopvang aangepast (nadeel € 130.000).

Niet gerealiseerd werden een aantal taakstellingen, o.a. Verlichting exploitatie door fondsen, Subsidietrajecten en Stedelijke ontwikkeling plannen maken. In januari 2015 bent u middels een raadsbrief met zaaknummer 1051588 geïnformeerd over de voortgang van de bezuinigingen, in de brief is aangegeven dat de taakstellingen zoals hiervoor aangegeven moeilijk of niet realiseerbaar zijn. In de begroting 2016 worden andere voorstellen gedaan en deze bezuinigingen teruggedraaid. In de 1^e beleidsrapportage van 2015 zal ingegaan worden hoe we met deze taakstellingen in 2015 omgaan.

In bijlage 8.12 is een gedetailleerd overzicht van de voortgang van de bezuinigingen opgenomen. In aanvulling op de eerder voltooid gemelde bezuinigingen in de berap 1 en 2 van 2014 (€ 4,4 miljoen) worden hier nog 8 taakstellingen met een totaalbedrag van bijna € 1,5 miljoen voltooid gemeld. In volgende rapportages wordt op deze (met 'V' gemarkeerde) bezuinigingen niet meer teruggekomen.

Grafisch ziet de realisatie er als volgt uit:

5. Programmarealisatie

5.1: Hoofdfuncties

Hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur

Commissie(s)	Bestuur, Sociaal, Fysiek
Sector	Ruimte, Personeel en Financiën, Publieksdiensten en Sociale Zaken, Informatie en Faciliteiten, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Stedelijk Beheer

De gemeente Hengelo wil dat inwoners, bedrijven, organisaties en overige partners de gemeente ervaren als:

- betrouwbaar, transparant en helder;
- makkelijk te benaderen en responsief;
- relatief veilig;
- uitnodigend en op participatie gericht;
- dienstverlenend en burgergericht.

PARTICIPATIE

Participatie is een belangrijk speerpunt van ons coalitieakkoord. Wij vinden het belangrijk om burgers en instellingen zo vroeg mogelijk te betrekken bij publieke opgaven en het opstellen, uitvoeren en evalueren van projecten en beleid. Daarnaast willen wij meer ruimte bieden voor burgerinitiatieven; ideeën vanuit de samenleving. In de gemaakte afweging rond nieuw te vormen programma's en agenda's heeft uw raad inmiddels bepaald dat participatie als facetagenda wordt ingevuld.

COMMUNICATIE

Gemeenteraad en college hebben het goed communiceren met en het goed betrekken van de inwoners van Hengelo bij het gemeentelijk beleid hoge prioriteit gegeven. Gemeentelijke communicatie heeft zich ontwikkeld tot een beleidsinstrument om houding en gedrag te beïnvloeden en tot een instrument dat bestuurders en ambtenaren inzetten om samen met partijen te werken aan de toekomst van de stad Hengelo.

De moderne samenleving met haar mondige en kritische burgers vraagt om een communicatieve opstelling van bestuur en ambtenaren. Communicatie komt daarmee in het hart van het beleidsproces. Het is onze ambitie om partijen en inwoners in de stad eerder te betrekken in het beleidsproces. Randvoorwaarde hierbij is een goed communicatiebewustzijn in onze organisatie. Onze organisatie communiceert op tal van manieren met haar doelgroepen. Elementen als betrouwbaarheid, duidelijkheid, daadkracht, aandacht voor wat de mensen vinden en zeggen bepalen mede het beeld van en over onze organisatie.

PROFILERING HENGELO

We willen Hengelo eenduidig, herkenbaar en onderscheidend op de kaart zetten richting bewoners, bedrijven en bezoekers. Doel is een economisch krachtige stad te blijven met voldoende voorzieningen voor onze bewoners. De kernwaarden van Hengelo zijn daarvoor de basis: trots maar ook nuchter, innovatief, verbindend.

'Hengelo beter op de kaart zetten', dat is het doel van het college. Niet zozeer bij toeristen en bezoekers, maar vooral bij onze eigen inwoners. Want hoewel de meeste Hengeloërs met veel plezier hier wonen, mag de trots op de stad nog wel wat meer uitgedragen worden. Eén van de dingen die we moeten doen, is de Hengeloër beter laten weten en ervaren wat onze stad te bieden heeft. Die opdracht heeft Bureau Hengelo van het college meegekregen.

DIENTSTERLENING

De kwaliteit van onze dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen staat al geruime tijd hoog in ons vaandel. Via elk kanaal (balie, telefoon, website, e-mail, post) moeten onze klanten op een eenvoudige manier een begrijpelijk en betrouwbaar antwoord krijgen op hun vragen.

Het digitale kanaal is 24 uur per dag beschikbaar en bovendien het meest kostenefficiënte kanaal. Daarom proberen we onze klanten, waar mogelijk, te stimuleren om gebruik te maken van dit kanaal. Voorwaarde is dat de informatie op www.hengelo.nl steeds actueel, beschikbaar, begrijpelijk en vindbaar is. Om de informatie op de website actueel te houden is er, mede vanwege de transities, veel overleg geweest met de vakafdelingen. Er zijn nieuwe producten toegevoegd aan de Gemeentebalie en onze digitale dienstverlening is verder uitgebreid. Zo is het nu bijvoorbeeld mogelijk om parkeervergunningen en -onthefingen digitaal aan te vragen.

BESTUUR

Hengelo houdt als ambitie een gemeente te zijn met een grote bestuurskracht. Daarvoor is het onder meer zaak de verschillende rollen van de bestuursorganen (gemeenteraad, college van B&W en burgemeester) in samenhang vorm te geven. Ook vraagt een goed functioneren als gemeente om interactie met de omgeving (burgers, bedrijven,

instellingen, Netwerkstad/Regio Twente, provincie, Rijk, Euregio, EU, etc.). Daarom is het van belang om te blijven investeren in interactie en netwerken. We zetten onverkort in op de samenwerking in (eu)regionaal en internationaal verband en een gecoördineerde lobby (onder meer voor externe subsidieverwerving).

Hoofdfunctie		P-0	Algemeen Bestuur	
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-11.282		2.277	-9.006	

Relevante beleidsnota's	
• Verordening op de ambtelijke bijstand (2006) • Notitie actieve (en passieve) informatieplicht (2005) • Nota "Geboeid door verbonden partijen" (2007) • Burgerjaarverslag 2012 • Coalitieakkoord 2014-2018 "Samen aan de slag voor een energiek en aangenaam Hengelo"	

P-001 Bestuursorganen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.262		6	-2.256	

Bestuursorganen (P-001)

Doel	Doen	Gedaan
Het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.		
■	Samen met uw raad hebben we in 2011 een traject doorlopen om te komen tot een programma/ beleidsbegroting die meer recht doet aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. Een belangrijke notie daarbij is het onderscheid tussen ontwikkeldoelen aan de ene kant, geduid in échte politieke beleidsprogramma's, en aan de andere kant de meer op uitvoering en beheer gerichte 'going-concern' taken. Deze taken komen tot uitdrukking in de functionele beleidsbegroting.	In 2014 is in samenspraak met de gemeenteraad de opzet van de gemeentebegroting aangepast. In plaats van de hoofdfuncties en programma's kent de begroting vanaf 2015 acht begrotingshoofdstukken.
■	In 2013 is een nieuw format voor de raadsvoorstellen geïntroduceerd.	Met het nieuwe format wordt inmiddels gewerkt. Met de invoering van de politieke markt is de wens en de noodzaak om in het raadsadvies precies te formuleren waarover de raad een besluit wordt gevraagd te nemen; wat de eerder besluitvorming over dit onderwerp is geweest; waarom de raad over het besluit gaat alleen maar belangrijker geworden.
Een bestuurskrachtige gemeente.		
■	Om de bestuurskracht in Twente te behouden is samenwerking, ook voor Hengelo, noodzakelijk. Wat Hengelo betreft is, als het gaat om de vormgeving van samenwerking, een bestuurlijke samenvoeging (zoals Twentestad) als stip aan de horizon niet aan de orde.	In 2014 heeft Hengelo, op allerlei schaalniveaus en inhoudelijke thema's, stevig aan de weg getimmerd als het gaat om samenwerking. Of het nu gaat om bilaterale initiatieven met buurgemeente Borne (sociale zaken en mogelijk vergunning, toezicht en handhaving) of Oldenzaal (ICT), of om meerdere partners op het gebied van bijvoorbeeld gezamenlijk havenbeheer: overal waar de inhoud het nodig of wenselijk maakt, komt de samenwerking van de grond.
■	Onze samenwerkingsplaat, die de huidige stand van de dialoog verbeeldt, maakt duidelijk wat onze houding t.a.v. samenwerking is: Hengelo is, qua fysieke ligging en zeker ook cultureel/mentaal, de centrale plaats in het daily-urban-system Twente. Daarin ligt de kiem van onze genuanceerde kijk op samenwerking: een ontspannen kijk met de blik op	De samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten op het gebied van de transitie onder de vlag van "Samen14" is een voorbeeld hoe in 2014 op een vernieuwende manier is gewerkt aan de regionale samenwerking. We doen 't met z'n allen en toch blijft de besluitvorming grotendeels lokaal. In die lijn is in 2014 ook gewerkt aan de heroriëntatie van de gemeentelijke samenwerking, nu de Wgr+ is afgeschaft (1 ^e Kamerbesluit d.d. 16/12/14). Een stuurgroep waarin ook burgemeester Schelberg is vertegenwoordigd heeft hierover eind

	heel Twente, modulair, nieuwsgierig, vanuit de inhoud redenerend, verbindend en balans zoekend tussen de kracht van de samenwerkende steden en de onlosmakelijke band met de omliggende plattelandsgemeenten. Vanuit deze houding werken we continue aan de samenwerking in Twente ter vergroting van de bestuurskracht.	2014 een rapport uitgebracht onder de naam: "Samenwerken doen we zelf". Samen met alle 14 gemeenten en de organisatie van Regio Twente zal in 2015 op basis van het rapport een vernieuwde vorm van regionale samenwerking worden ontwikkeld.
Burgers en bestuur dicht bij elkaar brengen.		
■	Het organiseren van bijvoorbeeld werkbezoeken van het college en het ondersteunen van trefpuntbijeenkomsten. Zie verder facetagenda participatie.	In 2014 heeft het college als geheel, maar hebben uiteraard ook individuele wethouders, diverse werkbezoeken gebracht. Trefpuntbijeenkomsten maken geen onderdeel meer uit van de werkwijze van de gemeenteraad. De facetagenda participatie is geen onderdeel meer van de opzet van de gemeentelijke begroting, sinds de in 2014 doorgevoerde wijziging.
Nieuwe bestuursperiode.		
■	Ter voorbereiding op de nieuwe bestuursperiode wordt een ambtelijk memorandum en een overdrachtsdocument van het college voorbereid.	Gerealiseerd. In 2014 is een beknopt ambtelijk memorandum gemaakt t.b.v. de collegevorming. De opgestelde overdrachtsdossiers zijn in een digitale informatiebank op intranet en extranet geplaatst.
■	Na de verkiezingen van 19 maart 2014 werken we aan de vorming van een nieuw college en een nieuw collegeprogramma. Uw raad heeft op voorstel van het college in het kader van het bezuinigingspakket 'Koersvast in krappe tijden' besloten tot het uitgangspunt van compact bestuur, waarbij sprake is van maximaal vier fte wethouders in de collegeperiode 2014-2018.	Gerealiseerd. Het in april 2014 aangetreden nieuwe college kent vier wethouders. Aan het nieuwe college ligt ten grondslag het coalitieakkoord "Samen aan de slag voor een energiek en aangenaam Hengelo".

P-002 Bestuursondersteuning B & W				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-4.041		846	-3.195	

Bestuursondersteuning B & W (P-002)		
Doel	Doen	Gedaan
Kernwaarden Hengelo staan lokaal en regionaal op de kaart.		
■	Er is een notitie over de kernwaarden. Deze is referentie voor onze citymarketing. Deze wordt heel concreet gevormd door het overzicht van evenementen en flankerende activiteiten van Bureau	Bureau Hengelo is ook in 2014 het informatiekantoor van Hengelo voor evenementen, toerisme en stadspromotie geweest. Bureau Hengelo heeft de Hengeloërs o.a. via facebook, app, website en eigen magazine geïnformeerd over wat Hengelo te bieden heeft. Dat dit naar tevredenheid is, blijkt o.a. uit het

	Hengelo.	feit dat in maart 2014 de raad heeft besloten om opnieuw met Bureau Hengelo een driejarige subsidie overeenkomst aan te gaan onder dezelfde voorwaarden.
Gemeentelijke beleidsdoelen realiseren met externe subsidies.		
	Op basis van de nieuwe subsidienota zijn de gemiddelde jaarresultaten vastgesteld. Deze resultaten worden in 2014 gehaald.	In oktober 2014 heeft het college ingestemd met de in de nota "Het vernieuwde vizier op externe subsidies" aangekondigde nieuwe werkwijze rond het verwerven, beheren en besteden van externe subsidies. In 2015 wordt een start gemaakt met implementatie van de nota. De gemeente heeft in 2014 € 10.235.936 aan externe subsidies aangevraagd. Hiervan is reeds € 10.185.936 toegekend (in 2014). Dit bedrag is hoger dan het in de nota genoemde gemiddelde jaarresultaat van 5 miljoen per jaar. Dit komt vooral door de subsidie van ruim 7 miljoen die de gemeente voor de nieuwe brug over het Twentekanaal heeft ontvangen. Tevens is door externe subsidiegevers in 2014 voor € 1.225.144 aan externe subsidies toegekend die in 2012 en 2013 waren aangevraagd. Gezamenlijk met de 14 Twentse gemeenten is in het kader van de zorgtransities en ESF voor € 5.481.974 aangevraagd en in 2014 reeds voor € 2.465.324 beschikt. Voor een deel valt het beschikte bedrag terug naar Hengelo. In vergelijking met voorgaande jaren is de terugverdienopdracht beter gerealiseerd (voor 2012 € 403.168, voor 2013 € 505.400 en voor 2014 € 771.512). Hierdoor is de taakstelling voor 2014 ruimschoots gerealiseerd.

P-003 Burgerzaken				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-3.642		1.424	-2.217	

Burgerzaken (P-003)

Doel	Doen	Gedaan
Deregulering.		
■	Uitvoering geven aan het actieprogramma deregulering.	De projecten uit het actieplan deregulering zijn allemaal afgerond. Daarnaast zijn alle algemeen verbindende voorschriften van de gemeente digitaal bereikbaar en wordt bij het vaststellen van nieuwe verordeningen zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de modelverordeningen van de VNG (die op haar beurt in haar verordeningen zoveel mogelijk dereguleert).
Vermindering van de administratieve lasten voor burgers en bedrijven.		
■	Het doorlichten en saneren van gemeentelijke regelgeving.	Deregulering of ontregeling is de afgelopen jaren een voortdurend punt van aandacht geweest. Doel was (en is) om onze dienstverlening zo in te richten dat deze dienstbaar is aan de dienstverlening waar we voor staan. Dat heeft er o.a. toe geleid dat de bewijsstukken en gegevens die we vragen aan inwoners, ondernemers en vrijwilligers bij het aanvragen van producten en diensten inmiddels sterk zijn gereduceerd. Ook lopen processen meer digitaal. Door betere en tijdige voorlichting wordt steeds vaker voorkomen dat er onnodig formulieren worden ingevuld. Waar mogelijk is de geldigheidsduur van vergunningen langer of zelfs op onbepaalde termijn gesteld. Óf de vergunningplicht is vervangen door een melding of door algemene regels. Bovendien is er in 2014 veel overleg geweest met evenementenorganisatoren over de vraag hoe de dienstverlening makkelijker en eenvoudiger kan.
■	Kritisch beoordelen van processen, procedures en nieuw op te stellen regelgeving.	
■	Digitalisering dienstverlening.	
Verbeteren dienstverlening bij vergunningverlening.		
■	Digitalisering dienstverlening.	In 2014 is de vergunningverlening APV en bijzondere wetten volledig gedigitaliseerd. Er is een nieuw digitaal aanvraagformulier voor evenementen ontworpen en in uitvoering genomen. Functioneert nog niet optimaal en zal in 2015 verbeterd moeten worden.
■	Naleving actieplan normenkader.	Is standaard verwerkt in het werkproces.
Uitvoeren van gecoördineerd toezicht en handhaving.		
■	Inspectie planningen op elkaar afstemmen.	Gerealiseerd, inspecties worden gecoördineerd gepland en uitgevoerd.
■	Uitvoeren van multidisciplinaire projecten.	Gerealiseerd. Een voorbeeld hiervan is kamerverhuur, een multidisciplinair project met Handhaving, Burgerzaken, sociale recherche en politie. Gericht op brand- en bouwveiligheid, uitkeringsfraude en strafrechtelijke overtredingen.
■	Daar waar mogelijk taken van elkaar overnemen.	Gerealiseerd, waar mogelijk worden binnen inspecties aspecten van andere disciplines

■	Oog –en oorfunctie voor elkaar.	meegenomen. Voorbeeld: brandveiligheidsaspecten tijdens milieucontroles en toezicht op de bouw.
	Digitalisering toezicht.	Is een vast onderdeel van alle werkprocessen.
	Uitvoering steeds meer in regionaal verband en regionale afstemming (RUD).	Controles worden uitgevoerd met behulp van Ipads. Constructieve toetsing tijdens de toezichtsfase vindt plaats met behulp van docstream, een uitwisselingsplatform. Constructief toezicht op de bouw vindt plaats met behulp van een speciale applicatie op de Ipad, die rechtstreeks communiceert met docstream.
Gemeente als dienstverlener.		
■	Verhogen kwaliteit KCC en verbeteren afstemming met vakafdelingen.	Hengelo heeft in 2014 volop deelgenomen in de regionale uitvoeringsdienst en is trekker van het kennispunt bodem. Per 1 januari 2014 heeft de provincie een aantal taken overgedragen naar de gemeenten.
■	Promoten, verbeteren en uitbreiden digitale kanaal.	Met de integratie van het klantcontactstelsel (KCS) in Iris is de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd. Klantcontacten worden, indien noodzakelijk, rechtstreeks gekoppeld aan de uitvoering in de backoffice. De telefoontjes van Sociale Zaken worden in het KCC beantwoord. De medewerkers van het KCC zijn hiervoor opgeleid. De afstemming met de vakafdelingen is verbeterd. Er wordt volgens een vast schema met de vakafdelingen overleg gevoerd.
■	Verhogen risicobewustzijn en bestrijden fraude.	Hier is ook in 2014 voortdurend aandacht aan besteed. Producten in de digitale Gemeentebalie zijn geactualiseerd en nieuwe producten zijn toegevoegd. Bovendien is veel aandacht besteed aan het verbeteren van de samenwerking met de vakafdelingen. Verder is o.a. de mogelijkheid ingevoerd om parkeervergunningen en –onthefingen digitaal aan te vragen. De cursus “Werken met de e-overheid” is in 2014 opnieuw aangeboden. Door ondertekening van het Convenant “Samen tegen identiteitsfraude” heeft de gemeente Hengelo te kennen gegeven intensief te willen samenwerken in de strijd tegen identiteitsfraude en documentenfraude. Aan het convenant nemen meerdere partijen deel: de gemeenten in Overijssel en Gelderland, politie, Openbaar Ministerie, IND, RDW en marechaussee. Er zijn o.a. afspraken gemaakt over uitwisseling van informatie en expertise en het scholen van baliemedewerkers. Met het ondertekenen van dit convenant is een belangrijke stap gezet in het beter onderkennen en terugdringen van identiteitsfraude.

P-005 Bestuurlijke samenwerking				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-918		0	-918	

Bestuurlijke samenwerking (P-005)

Doel	Doen	Gedaan
Hengelo/ Netwerkstad Twente internationaal positioneren als toonaangevende kennisregio.		
■	Samen met de EUREGIO, de Regio Twente en Netwerkstad Twente werken we aan de uitvoering van de International Agenda van Twente. Namens de Netwerkstad participeert Hengelo in het Social Affairs Forum, het Economic Development Forum en het Mobility Forum van Eurocities, het Europese netwerk van grote steden. Via deze kanalen lobbyen we o.a. voor de bereikbaarheid van Twente (zie hierna) en voor de bevordering van onze – creatieve-economie.	Met de Regio en Netwerkstad is een regulier bestuurlijk en ambtelijk overleg ingesteld om internationale zaken op elkaar af te stemmen en zaken voor de internationale agenda van Twente niet dubbel te doen. Samen met EUREGIO, Regio Twente en Netwerkstad Twente is een bezoek aan de Open Days in Brussel georganiseerd om Twente en de EUREGIO te profileren. Via de Eurocities fora en voorzitterschappen van diverse werkgroepen hebben we de kans gegrepen ons te profileren door het geven van presentaties van onze projecten, werkwijzen en problematiek. Dankzij deze profilering hebben wij met onze projecten deelgenomen aan startups van Europese sociale projecten voor de nieuwe subsidieperiode 2014-2020. De subsidie en beleidsinformatie van de Europese commissie is via de lobby van Eurocities direct terecht gekomen bij betrokkenen en projecten binnen NT onder andere projecten rondom jeugdwerkloosheid, creatieve economie, duurzaamheid, infrastructuur, mobiliteit en burgerparticipatie. Wethouders Bron en Liefers zijn voor de onderwerpen Mobiliteit en Social Affairs de trekker binnen Netwerkstad Twente voor deze fora.
■	Met Duitse, Finse, Baltische en andere Europese partners versterken we de positie van de North Sea Baltic Corridor, onderdeel van het Transeuropese Netwerk voor Transport TEN-T. Deze corridor loopt van Helsinki/Baltische Staten via Warschau en Berlijn via Twente naar de Noordzee havens. In 2014 leiden de inspanningen tot een omvangrijke EU-subsidieaanvraag, bedoeld om de Euregionale knelpunten in de corridor op te lossen. Voor Twente ligt daarbij de nadruk bij de Twentekanalen, verbreding A1 (hoewel daarvoor geen EU-middelen beschikbaar zijn), en mitigerende maatregelen voor de spoorlijn. Deze en andere elementen dienen opgenomen te worden in het corridor-programma, dat in 2014 o.l.v. een hoge EU-coördinator wordt opgesteld. Onze lobby is daarop gericht.	In 2014 is deelgenomen aan de TEN-T fora waarbij de input uit de regio en Euregio in deelrapportages over de corridor opgenomen is via het consortium Proximare en DG Move van de Europese Commissie. Op rijksniveau is de gemeente Hengelo vertegenwoordigd in het dossier team TEN-T zodat input uit de regio Twente en Euregio op dezelfde wijze voor het voetlicht komt. De fora hebben per corridor een werkplan opgeleverd die begin 2015 zowel door de lidstaten als de Europese Commissie vastgesteld worden. Het werkplan voor de North Sea Baltic corridor bevat de elementen uit de regio (o.a. Twentekanaal) en Euregio en stelt de Euregio als benchmark voor de gehele corridor voor de manier waarop samengewerkt wordt en projecten ontwikkeld worden. Onder regie en proces van de gemeente Hengelo wordt door een projectgroep gewerkt aan projecten die binnen het TEN-T programma en het werkplan van belang zijn.

■	Op het terrein van participatie is Hengelo partner geworden in het programma "Citizens for Europe", waarin 14 Europese steden samenwerken. Het doel van dit tweejarig programma is het vergroten van de actieve participatie en co-creatie van burgers bij stedelijke ontwikkelingen.	In 2014 zijn twee bijeenkomsten in Poznan geweest waarbij vanuit Hengelo presentaties zijn gegeven op welke manier burgers betrokken worden bij besluitvorming en initiatieven voor en door burgers. Na de laatste bijeenkomst in 2015 zal aan de Europese Commissie een werkdocument worden aangeboden over de resultaten van het project. Mogelijkerwijs zal een vervolgproject uitgewerkt gaan worden. Belangrijkste leerpunt is in dit project dat burgerparticipatie geen kwestie van het opleggen van beleid is (top down) maar actief inspelen op wensen en deskundigheid vanuit de maatschappij en het faciliteren van initiatieven.
■	Daarnaast participeert Hengelo/Twente actief in netwerken m.b.t. de creatieve economie. Doel in 2014 is creatieve hotspots zoals de Creatieve Fabriek (Hengelo Hazemeijer) en CeeCee in Enschede te koppelen aan andere creatieve locaties in Europa. Het gaat om programma- en kennisuitwisseling en het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid.	Hengelo/Twente heeft actief deelgenomen aan het netwerk Eurocities/werkgroep Creatieve Industrie waarbij uitwisseling van projecten en methodieken voorop staan. Er is actief in dit netwerk informatie gedeeld over nieuwe (financierings)trajecten en beleidsbeïnvloeding richting Europees beleid en regelgeving. De gemeente Hengelo is daarnaast actief geweest in het opzetten van een platform voor creatieve industrie op regionaal niveau. Met deze kennis en acties is b.v. het concept binnen Hazemeijer Hengelo verder uitgebouwd en liggen er kansen om aan te sluiten bij andere initiatieven/steden en projecten.
■	Via het WTC verkennen we in 2014 de mogelijkheden tot intensievere economische samenwerking met bestaande stedenrelaties Plzeň (CZ) en Ogre (LV). Het WTC heeft een trekkersrol bij het creëren van een gunstig klimaat voor expats, als onderdeel van de Twentse Human Capital Agenda. In de jaren '90 onderhielden we contacten met de Chinese stad Kaifeng. Deze stad heeft zich opnieuw gemeld; met het WTC en het Twentse bedrijfsleven onderzoeken we in 2014, of er voldoende animo is voor economische samenwerking.	Het bezoek aan het WTC Plzeň in 2013 heeft nog niet geleid tot een verdere samenwerking, aangezien de organisatie in Plzeň een reorganisatie heeft ondergaan. Samen met WTC wordt een bezoek van de stad Kaifeng in het voorjaar van 2015 voorbereid. Hieruit zal een mogelijke samenwerking gaan ontstaan op sociaaleconomisch gebied.
■	In 2014 zetten we de pogingen voort om het initiatief van de Yozgatse gemeenschap in Hengelo voor een drinkfontein (Cesme) in de binnenstad naar Turks voorbeeld, te helpen realiseren.	Er is inmiddels een bouwaanvraag voor de drinkfontein (Cesme) verleend. In samenspraak met de initiatiefnemers is een plek op het Stationsplein gevonden. Met de stichting wordt samen gekeken hoe de communicatie met de omgeving vorm kan worden gegeven.
■	In 2014 intensiveren we samen met de EUREGIO de samenwerking met Münster en Osnabrück (MONT), o.a. op milieu- en energiegebied. Ook besteden we op gepaste wijze aandacht aan het 25-jarig bestaan van deze informele samenwerking.	Reguliere afstemming met gemeenschappelijke thema's als arbeidsmarkt, innovatie, mobiliteit, ICT oplossingen en klimaat en energie hebben plaatsgevonden met de EUREGIO en de steden Münster en Osnabrück. Naast uitwisseling van ervaring bood dit ook de kans om aandacht te vragen voor vraagstukken bij de nationale regering over en weer de grens en in Brussel op de thema's. Op milieu- en energiegebied zijn experts uit de MONT steden regulier bijeen gekomen om informatie uit te wisselen en gezamenlijke problematiek aan te pakken. Op het gebied van duurzame mobiliteit zijn

aanknopingspunten gevonden. In januari 2015 zal het 25-jarig bestaan van het stedennetwerk MONT worden gevierd. De kosten hiervoor worden deels gedekt vanuit subsidie bij de EUREGIO.

Regionale samenwerking

■ Ook in 2014 werken we verder aan samenwerking. Daarbij hebben we onze Samenwerkingskoers Hengelo: coalitions of the willing 2.0 als leidraad (zie de passages bij 'Bestuursorganen' P-001 'een bestuurskrachtige gemeente'). Ontwikkelingen binnen Shared Service Netwerk Twente en de Netwerkstad zullen ook in 2014 aandacht vragen.	In aanvulling op wat is verantwoord bij p-001 (bestuursorganen), over regionale samenwerking, kan hier worden gemeld dat de 14 gemeentesecretarissen in 2014 verder hebben gewerkt aan de vormgeving van een zogeheten "Twentebedrijf". Het Twentebedrijf is een onderdeel van de plannen voor de heroriëntatie van de Twentse samenleving en zou het uitvoeringsbedrijf van veel Twentse samenwerkingsinitiatieven kunnen worden.
■ Bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen - zoals de Regio Twente - en aan samenwerkingsverbanden - zoals de Netwerkstad Twente - staan in tijden van teruglopende budgetten bij de gemeentelijke overheid onder druk. Wij zijn van mening dat begrotingen van gemeenschappelijke regelingen mee bewegen met gemeentelijke begrotingen (samen-trap-op-trap-af systematiek). We hebben op diverse samenwerkingsverbanden een behoorlijke bezuinigingsopdracht in onze begroting opgenomen. Om deze te realiseren zijn we in overleg met de Regio, de Netwerkstad en de Veiligheidsregio en de dertien (of vier) andere deelnemende gemeenten.	De taakstellingen op gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden zijn deels gerealiseerd. Dit is via de p&c instrumenten verantwoord en verwerkt in het financieel perspectief voor de komende jaren
■ Voor wat betreft de samenwerking binnen Netwerkstad zijn wij inhoudelijk zeer positief, maar zijn wij terughoudend op het bestuurlijke concept dat in de loop der jaren gegroeid is. In plaats van een jaarlijkse structurele bijdrage willen wij toe naar een financiering op projectmatige basis.	De inhoudelijke samenwerking binnen Netwerkstad Twente heeft focus gekregen door het vaststellen van de Ontwikkelagenda NT en de bijbehorende governance. De budgetten zijn ook grotendeels gekoppeld aan deze inhoudelijke agenda.

P-006 Bestuursonderst. Raad & Rekenkamer				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-420		0	-420	

Bestuursondersteuning raad en rekenkamer (P-006)

Doel	Doen	Gedaan
Functioneren raad		
■	In februari 2013 heeft de raad besloten tot het doorvoeren van niet majeure aanpassingen in de werkwijze van de raad.	Die aanpassingen betroffen enige kleine wijzigingen en deze zijn in 2013 daadwerkelijk doorgevoerd.
■	Eind 2013/ begin 2014 volgt een deeladvies over de wenselijkheid tot het al dan niet aanpassen van de vergaderstructuur van de raad (de raadscommissies). Dit met het oog op de aankomende nieuwe raad, na de verkiezingen van maart 2014.	Inmiddels is de nieuwe raadsperiode begonnen met een nieuwe vergaderstructuur voor de raad. Daartoe is een nieuw reglement van orden vastgesteld, en met de nieuwe structuur (politieke markt) wordt gewerkt.
■	Het digitaliseringsprogramma van de raad wordt verder uitgevoerd, waardoor het raadswerk steeds minder papier zal vergen. Het kost meer tijd om de noodzakelijke digitale oplossingen te bedenken om documenten vanuit het gemeentelijke zaaksysteem eenvoudig en klantvriendelijk te publiceren op internet en extranet via een passend Raads Informatie Systeem (RIS). Daardoor duurt het langer voordat de griffie kan besparen op de capaciteit die gevraagd wordt van de afdeling secretariaat en flexpool.	Inmiddels is het digitaliseringsprogramma uitgevoerd en is de besparing op de capaciteit van de afdeling secretariaat en flexpool doorgevoerd.
■	De rekenkamercommissie heeft in 2012 een herstart gemaakt. In 2013 heeft de rekenkamercommissie diverse onderzoeken op gedegen wijze afgerond die ook ter besluitvorming aan de raad zijn voorgelegd.	Bij de begrotingsbehandeling van november 2013 is besloten op de budgetten van de raad een bedrag van € 30.000 te besparen, waarvan € 5.000 is gekort op het budget van de Rekenkamercommissie.

hoofdfunctie 0		Algemeen bestuur			26-3-2015
exploitatie	bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-11.770	-11.027	-11.025	-11.282
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		1.892	1.707	1.688	2.277
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten		-9.877	-9.321	-9.337	-9.006
Toevoegingen aan de reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan de reserves		0	0	0	0
mutaties reserves		0	0	0	0
hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur					
Gerealiseerde resultaat		-9.877	-9.321	-9.337	-9.006

Hoofdfunctie 1 Openbare orde en veiligheid	
Commissie(s)	Bestuur, Sociaal, Fysiek
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Personeel en Financiën

Missie

INTEGRALE VEILIGHEID

De centrale doelstelling is het bevorderen van de samenwerking met interne en externe partners m.b.t. de uitvoering van het veiligheidsbeleid in de gemeente Hengelo. Door het verankeren van bestaande processen en nieuwe ontwikkelingen zoals het Veiligheidshuis wordt gepoogd om Hengelo als een van de veiligste en meest leefbare grotere steden van Nederland te behouden waarin burgers het prettig vinden te wonen, werken en recreëren en waar ondernemers zich graag willen vestigen en gevestigd willen blijven vanwege het veilige ondernemersklimaat.

BRANDWEERZORG/ Veiligheidsregio Twente

(On)veiligheid heeft niet alleen betrekking op wat er werkelijk mis gaat, maar evenzeer op wat er mis kan gaan (risico's) en op wat mensen als veilig of onveilig ervaren. Hoewel de brandweer een partner is voor bijna alle aspecten en dimensies van 'veiligheid', richt de brandweer zich vooral op fysieke veiligheid en hulpverlening. De bijdrage vanuit de brandweer aan de 'veiligheid' is dan ook: Zorg dragen voor de fysieke veiligheid van de Hengelose samenleving en zorg dragen voor toereikende en tijdige hulpverlening aan deze samenleving.

Sinds 1 januari 2013 maakt de brandweer onderdeel uit van de verbonden partij Veiligheidsregio Twente. De wetgever heeft bepaald dat de burgemeesters van de aangesloten gemeenten zitting hebben in het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Twente. Het algemeen bestuur is, vanuit de wet en de daarbij behorende gemeenschappelijke regeling, verantwoordelijk voor de begroting, jaarrekening en jaarbericht. De gemeenteraad stelt jaarlijks de begroting vast, waarna het Algemeen Bestuur deze vaststelt. T.b.v. van het jaarbericht wordt de gemeenteraad geconsulteerd. De jaarrekening wordt ter kennisgeving aan de gemeenteraad aangeboden.

Hoofdfunctie P-1 Openbare orde & veiligheid				
	Lasten	2014	Baten	Saldo 2014
	-7.911		129	-7.782

Relevante beleidsnota's

- Integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2013 – 2016
- Raadsbesluit "Principebesluit Eén Brandweer Twente" (April 2012)
- Ter kennisname aangeboden aan college en raad (in juni en juli 2011):
  - Procesnotitie om te komen tot één regionale brandweer Twente (april 2011)
  - Projectplan "Eén brandweer Twente" (mei 2011)
  - Regionaal Beleidsplan 2013-2015 (december 2012)

P-120 Brandweer & Rampenbestrijding				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-5.596		4	-5.592	

Brandweer en rampenbestrijding (P-120)

Doel	Doen	Gedaan

Voor de activiteiten van de brandweer wordt verwezen naar de programmabegroting van de Veiligheidsregio Twente 2014. Deze programmabegroting is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van juli 2013.

- Geen begrotingsdoelen gesteld.

P-140 Openbare Orde en Veiligheid				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.306		125	-2.181	

Openbare orde en veiligheid (P-140)

Doel	Doen	Gedaan

Hengelo top 3 veiligste stad in 2014.

- Uitvoering geven aan het nieuwe veiligheidsbeleid 2013-2016. Hierin zijn de volgende speerpunten benoemd:
  - 1 Doorontwikkeling van het veiligheidshuis en daarmee inzet op de aanpak van veelplegers, huiselijk geweld, aanpak jeugdcriminelen, nazorg voor ex-gedetineerden, multi-probleemgezinnen en gebiedsgerichte aanpak.

Er is in brede zin uitvoering gegeven aan het beleid. Naast de speerpunten is er bijzondere aandacht en inzet gepleegd op:
Intensiveringsprogramma Inbraak preventie gefinancierd door het Min van V&J, zoals ook opgenomen in het collegeprogramma. Project is opgezet en uitvoering is gestart met de eerste bewonersbijeenkomst in de Klokstee.
Er is vanuit de gemeente inzet gepleegd in de acute fase en de nafase van het Monstertruckdrama in Haaksbergen
Tevens zijn er meerdere bestuurlijke oefeningen gehouden.
De decentralisaties hebben ook een uitwerking op het veiligheidsdomein. Niet in de eerste plaats voor de jeugdbescherming en jeugdreclassering, maar er zijn ook, vanuit de nieuwe bestuurlijke verantwoordelijkheid, voorbereidingen getroffen op calamiteiten in het zorgdomein

Er is ingezet op borging van het veiligheidshuis Twente en aansluiting bij het gemeentelijk procesmanagement.
Er wordt toegewerkt naar een gemeentelijke Top – X van complexe casuïstiek.
Er is deelname vanuit Hengelo met de regionale pilot “aanpak woonoverlast door psychisch kwetsbaren”
Gestart is tevens met het ontwikkelen van een casustafel radicalisering
Er is onder regie van de gemeente, maar in samenwerking met het veiligheidshuis, een plan van aanpak opgesteld voor een criminele jeugdgroep.
  - 2 Veilige wijken: door opgave gericht te werken, wordt focus

Duidelijke verbinding met de inzet op inbraakpreventie. Op basis van actuele

	aangebracht en inzet gepleegd daar waar dat nodig is. Er is bijzondere aandacht voor de binnenstad met inzet voor veilig uitgaan en cameratoezicht, veilig ondernemen en vermindering aantal diefstallen.	politiegegevens worden informatiebijeenkomsten ingepland. Een bewonersinitiatief voor burgerwacht is gefaciliteerd Binnen het keurmerk veilig ondernemen is winkelcentrum Hasseler Es gecertificeerd en is bedrijventerrein Westermaat opnieuw gecertificeerd In de binnenstad zijn meerdere ME oefeningen gehouden Voor de herstructurering van de Hengelose Es Noord is een veiligheidsanalyse uitgevoerd
3	Integraal toezicht en handhaving; het samen met partners scherp toezien op gevaarlijke en onwenselijke situaties. Echter ook het goed borgen van nieuwe toezicht- en handhaving taken en bevoegdheden Stadstoezicht.	Alle toezichthouders/boa's domein 1 hebben nu dezelfde functie en zijn integraal ingezet, 7 dagen per week. Er is een begin gemaakt met de nieuwe DHW taken. Er zijn meerdere HTV studenten begeleid bij stadstoezicht. In 2014 zijn er tussen de 2.000 en 2.500 meldingen overlast openbare ruimte op tijd afgehandeld. Hiervan zijn er 1.856 geregistreerde meldingen (via meldingssysteem). De overige meldingen gaan via mails, verzoeken van de politie en eigen waarnemingen van de toezichthouders. De meldingen betreffen illegale dump tot en met jeugdoverlast en van parkeerproblemen tot en met illegaal grond gebruik. Er zijn maar liefst 1.856 meldingen overlast openbare ruimte afgehandeld door Stadstoezicht, 100 meer dan in 2013. In 2014 is er een start gemaakt met het beheer en exploitatie van parkeergarage de Beurs.
4	Bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit; overlast en onveilige situaties zijn vaak effecten van zware criminaliteit zoals illegale hennepcultuur en witwaspraktijken. Inzet is om de problemen bij de wortel aan pakken.	In opdracht van de lokale driehoek is een gebiedsscan uitgevoerd. De opvolging wordt nog vormgegeven en gerapporteerd. Het BIBOB-beleid is geëvalueerd, de nieuwe beleidslijn volgt. Tevens er is een BIBOB-training gegeven aan collega's van de gemeente. Vanuit het bestuurlijk trekkerschap van de burgemeester van Hengelo is een nieuw convenant Hennep opgesteld voor heel eenheid Oost
■	Medio 2014 worden de uitkomsten van de veiligheidsmonitor 2013 en de wijkscans van de politie bekend. Samen met de resultaten van de inspanningen van de eerste twee jaar, wordt een voortgangsbericht opgesteld. De speerpunten worden in deze rapportage getoetst. Indien nodig worden voorstellen gedaan voor bijstelling.	Door een vertraagde oplevering van de wijkscans van de politie heeft deze herijking nog niet plaatsgevonden. Is thans in voorbereiding. Naast deze twee onderzoeken heeft Hengelo geparticipeerd in de benchmark veiligheid van Berenschot. Deze uitkomsten worden in de nog op te stellen tussenrapportage meegenomen. Dit rapport wordt op 12 maart 2015 tijdens een werkbezoek aan brandweer en politie samen met het veiligheidsbeeld aan de raad gepresenteerd.
Doorontwikkeling veiligheidshuis.		
■	Stadstoezicht gaat effectief inspringen op de dagelijkse ontwikkelingen in de openbare ruimte, zoals op de geconstateerde toename overlast meldingen openbare ruimte.	Alle meldingen overlast openbare ruimte 2014 zijn binnen de norm afgehandeld. Afhandeltermijn is vastgesteld op 14 dagen. Stadstoezicht heeft slimmere en snellere pda's waardoor de meldingen binnen 2 uur afgehandeld hadden kunnen worden. Het aantal afgehandelde meldingen is 1.856, 100 meer dan in 2013.
■	Implementeren en uitvoeren van nieuwe taken zoals DHW (landelijke ontwikkeling), aanpak jeugdoverlast, illegale dumpingen,	Er is een start gemaakt met de nieuwe taken rondom de DHW. Zo zijn de eerste processen verbaal van bevindingen opgemaakt. 2014 is gebruikt om informatief onderzoek te doen. Er zijn

	toezicht & handhaving m.b.t. APV overtredingen, Wet Mulder en Fiscaal.	nog eens 2 extra boa's opgeleid voor de DHW. M.b.t. jeugdoverlast stemmen wij af met de politie. Stadstoezicht is deelnemer aan het SJB, acties en ontwikkelingen rondom jeugd (groepen) zijn hier integraal besproken/afgestemd. De boa's hebben een cursus levensreddend handelen gevolgd. De aangeleerde technieken zijn al meerdere keren succesvol toegepast. Voorbereidingen voor het nieuwe landelijke uniform zijn in gang gezet. Van het samenwerkingsconvenant T&HOR Twente is meerdere malen gebruik gemaakt.
■	Start van het biketeam Stadstoezicht.	Stadstoezicht heeft met name tijdens de koopzondagen, koopavonden en tijdens evenementen gebruikt gemaakt van het biketeam. Hiermee waren de boa's beter zichtbaar aanwezig en konden de boa's sneller anticiperen op incidenten. Er zijn 2 extra bikers opgeleid en 2 extra bikes aangeschaft.
■	Er gaat op meer onregelmatige tijden worden gewerkt ('s nachts en in het weekend).	In het weekend is er volop gewerkt. Op alle zaterdagen is er gewerkt en tijdens alle koopzondagen. Geconstateerd is dat er in de weekenden veel overlast is (overlastovertredingen) waarvan men verwacht dat Stadstoezicht handhavend optreedt. Geconstateerd is dat de politie dit soort taken, overlast overtredingen/meldingen niet meer oppakt. Ook hebben de boa's gemerkt dat hen veel wordt gevraagd door bezoekers van de binnenstad en door toeristen. De boa's zijn zichtbaar aanwezig en staan voor leefbaarheid en veiligheid van onze stad. Het lijkt er op dat de burger nu weet wat Stadstoezicht doet en wat de politie doet.
■	Voor de samenwerking met politie en justitie worden afspraken gemaakt binnen de lokale driehoek.	De boa's zijn nu ook bevoegd om door te kunnen verwijzen naar Halt. Dit is afgestemd in de driehoek.

P-160 Opsporing & ruiming conventionele explosieven (bommenregeling)				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-9		0	-9	

Opsporing en ruiming conventionele explosieven (bommenregeling) (P-160)

Doel	Doen	Gedaan
Opsporing en ruiming conventionele explosieven (P-160).		
■	Geen begrotingsdoelen gesteld.	Er zijn binnen het aangemerkte verdachte gebied 34 onderzoeken uitgevoerd i.v.m. grond- en bouwwerkzaamheden. Hiervan waren 4 onderzoeken waarbij een directe benadering onderdeel uitmaakte van het plan. Deze 4 projecten waren allen gesitueerd in het stationsgebied.

hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
exploitatie	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
bedragen x € 1.000				
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-8.378	-8.313	-8.296	-7.911
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	97	120	115	129
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-8.281	-8.192	-8.181	-7.782
Toevoegingen aan de reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan de reserves	0	0	0	0
mutaties reserves	0	0	0	0
hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
Gerealiseerde resultaat	-8.281	-8.192	-8.181	-7.782

Hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	
Commissie(s)	Fysiek
Sector	Stedelijk Beheer, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Ruimte

Missie

Het in stand houden en waar mogelijk verbeteren van de toegankelijkheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Hengelo, alsmede de verkeerssituatie voor fiets, auto en openbaar vervoer en daarmee tevens een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

Speerpunten 2014

- Verdere inzet op toename fietsgebruik en gebruik openbaar vervoer
- Verbetering en verfijning van het fietsnetwerk met als belangrijk project de F35
- Kritisch volgen en inspelen op ontwikkelingen PHS
- Regionale bereikbaarheid van Hengelo in relatie tot Innovatiedriehoek
- Actualiseren van het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

Hoofdfunctie P-2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
	Lasten	2014	Baten	Saldo
				2014
	-11.516		3.285	-8.232

Relevante beleidsnota's

- Structuurvisie Hengelo 2030
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP, 2003)
- Evaluatie Parkeernota 2010
- Waterplan (2006)
- Actualisatie Nota autoparkeren binnenstad Hengelo 2008
- Uitvoeringsnota Fietsen 2003-2006 (2003)
- Nota Duurzaam Veilig (2001- verkeersveilige infra en educatie en voorlichting)

P-210 Wegen, straten & pleinen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-7.345		1.000	-6.345	

Wegen, straten en pleinen (P-210)		
Doel	Doen	Gedaan
Heel en veilig houden van infrastructuur, straatmeubilair en verlichting.		
■	Opstellen van het Meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) 2015-2018.	Er wordt gewerkt op basis van het MJOP 2013-2016. In de loop van 2014 is gestart met het opstellen van nieuw MJOP 2015-2018. Vanwege problemen met het beheerpakket (Xeiz) kon dit in 2014 niet worden afgerond.
■	Uitvoeren van het Meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) 2014-2017, en onderliggende onderhoudsprogramma's.	Conform MJOP 2014-2017 zijn onderhoudswerken uitgevoerd. In het kader van het MJOP zijn onder andere de volgende wegen herstraat: trottoirs van gedeelte industriestraat, gedeelte van Groot Driene waaronder Camphuysenstraat, Lucas Rotganstraat, Bilderdijkstraat, Spinnersweg In het kader van het MJOP zijn ook de volgende wegen geasfalteerd: Noordelijke Esweg, Oostelijke Esweg, gedeelte Hasselerbaan en Klaas de Rookstraat, Camphuysenstraat, Lucas Rotgansstraat, gedeelte Boekeloseweg, Bruninksweg, Parallelweg LS en Veloursstraat Op gebied van openbare verlichting zijn in de volgende projecten nieuwe masten met armaturen geplaatst: Colensostraat, Paul Krugerstraat, Bornsestraat, Weideweg, Anthoniusstraat, Johannaweg, Tuindorpstraat.
■	Het schoonhouden van de stad door vegen, ledigen van prullenbakken, ruimen van zwerfvuil.	De openbare ruimte is zoveel mogelijk schoongehouden volgens de vastgestelde IBOR normen. Gezien de bezuinigingen is het moeilijk het niveau te handhaven.
■	Onkruidbestrijding op verharding.	In 2016 mag geen Glyphosaat meer gebruikt worden. Ter voorbereiding daarop zijn er in 2014 drie pilots gehouden met alternatieve methoden. Deze gebieden zijn gemonitord en de rapportage daarvan is eind 2014 gereed gekomen. De resultaten van de pilot worden gebruikt om in 2015 de keuze te maken voor de meest geschikte alternatieve methode in Hengelo. De niet Pilotgebieden zijn op IBOR niveau gehouden door de bestrijding met Glyphosaat.
■	Onderhouden van hondenvoorzieningen.	Hondenvoorzieningen zijn onderhouden volgens de vastgestelde IBOR normen.
■	Verhelpen van kleine schades aan straten en trottoirs en afdoen van meldingen hierover.	We zijn in 2014 gestart als leerwerkbedrijf voor stratenmakers. Dit biedt kansen voor de overdracht van kennis vooral voor de wat oudere stratenmakers en kunnen ook wat grotere klussen opgepakt worden, die te klein zijn voor het herstraatprogramma. Meldingen zijn binnen de daarvoor vastgestelde termijnen afgedaan.

P-211 Verkeersmaatregelen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-1.463		160	-1.303	

Verkeersmaatregelen te land (P-211)

Doel	Doen	Gedaan
Door het opstellen van beleid en ontwerpen zorg dragen voor een verkeerssituatie waarin de verschillende verkeersmodaliteiten voldoende kunnen doorstromen, het parkeren van de auto's en fietsen ruimtelijk is ingepast en voldoende is gereguleerd, en de verkeersveiligheid voldoende gewaarborgd is.		
■	Aandacht blijft ook in 2014 noodzakelijk voor de bereikbaarheid van Hengelo. Om een duurzame ontwikkeling verder door te voeren is het waarborgen en waar nodig verbeteren van bereikbaarheid, een essentiële randvoorwaarde voor bijvoorbeeld economische en sociale ontwikkeling. Lokaal, maar ook regionaal en landelijk, goed bereikbaar en verbonden blijven.	Uitvoering reconstructie Westtangent is gestart.
■	Zo wordt de bereikbaarheid en verkeersveiligheid aan de westkant van de stad verbeterd door de reconstructie van de Westtangent, bestaande uit de Weideweg, Oelerweg en Geerdinksweg.	Uitvoering reconstructie Westtangent is gestart.
■	Aan de zuidzijde van het station (bij de oude MTS locatie) wordt een parkeergarage gerealiseerd.	Parkeergarage is gebouwd.
■	Intern moet er aandacht zijn voor de bereikbaarheid van de centrumring met grote projecten als Lange Wemen, stationsomgeving en Hart van Zuid. Een belangrijke opgave hierin is het maken van een gemeentelijk mobiliteitsplan ter actualisatie en vervanging van het huidige gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP).	GVVP is niet vernieuwd, wel op onderdelen. Zo is er gestart met het maken van een Actieplan voor de Fiets.
■	Aan de oostkant wordt de bereikbaarheid en veiligheid verbeterd met een verbeterde ontsluiting van het FBK gebied en Veldwijk Zuid en zal het kruispunt Enschedestraat – Kuipersdijk worden aangepast en verbeterd.	Planvorming en ontwerpfase van het FBK zijn gestart. Diverse grondaankopen zijn gedaan t.b.v. realisatie kruising Kuipersdijk – Enschedesestraat.
■	In de regionale bereikbaarheid heeft Hengelo een multimodale positie met een strategische ligging aan de rijkswegen A1 en A35, een belangrijke binnenhaven (één van de grootste van Nederland) en een spoorwegknooppunt. Strategische	Programma's en ontwerpen zijn gestart, subsidies zijn aangevraagd en beschikt (wo Boekelosebrug). Er vindt een actieve lobby plaats in het PHS dossier en eveneens in het TENT-T dossier voor een bredere vaarweg in het Twentekanaal om Hengelo toegankelijker te maken voor grotere schepen.

	projecten ter verbetering en versterking van onze positie zijn Hart van Zuid, Innovatiedriehoek, verbreding en verdieping Twentekanaal, 2e Boekelosebrug en het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS).	
	Voor de fiets verder inzetten op aanpak van knelpunten en verbetering en verfijning van het fietsnetwerk. Belangrijk project hierin is de doortrekking van de F35 Enschede – Hengelo door het Watertorenpark. Punt van aandacht blijft de investering in educatieve verkeersveiligheid.	F35 Hengelo – Borne gerealiseerd. Planvorming, ontwerp en subsidies deel Kuipersdijk – Centrum deels afgerond en besteksklaar. Planvorming deel centrum is opgestart. Diverse educatie en voorlichtingsprojecten uitgevoerd.

P-212 Openbaar vervoer				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-271		80	-192	

Openbaar vervoer (P-212)

Doel	Doen	Gedaan
Beperking van de groei van de automobilititeit door verhoging van het gebruik van openbaar vervoer.		
Verbeteren toegankelijkheid resterende haltes waaronder zo veel mogelijk haltes van blindegeleidelijnen voorzien.	Diverse haltes aangepast op o.a. toegankelijkheid en voor verbeterde lijnvoering buslijn 14.	

P-214 Parkeren				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.047		1.738	-308	

Parkeren (P-214)

Doel	Doen	Gedaan
Een gezonde verhouding tussen parkeer vraag en aanbod. Parkeeroverlast in de binnenstad en schilgebieden beperken.		
- Met ingang van 2013 is uitvoering gegeven aan de maatregelen voor een betere kosten-baten verhouding, zoals door tijden, aantallen en tarieven aan te passen. - Het parkeerbeleid wordt voortdurend herzien t.a.v. het van toepassing zijnde regime.	Uitgevoerd. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de financiële analyse. Er ligt een verzoek voor een parkeernotitie.	

P-221 Binnenhavens en waterwegen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
	-390	307	-84	

Binnenhavens en waterwegen (P-221)

Doel	Doen	Gedaan
Vergroten van de binnenvaart en inzetten op goed functionerende binnenhavens.		
■	Momenteel vindt er op verzoek van de Regio Twente een onderzoek plaats om infrastructurele knelpunten weg te werken en regionale faciliteiten voor op- en overslag van goederen in de Twentse havens te ontwikkelen. Bedrijfsleven en overheden hebben gezamenlijk een binnenhavenvisie opgesteld waarin uitvoeringsprojecten zijn genoemd die moeten leiden tot het optimaliseren van het gebruik van het vervoer over water. Onder regie van de regio Twente en in samenwerking met Buck Consultants International wordt de mogelijkheid tot professionalisering verkend.	Rijkswaterstaat gaat over tot verruiming van de Twentekanalen zodat deze geschikt worden voor schepen van klasse Va. Aanbesteding vindt plaats in 2016, uitvoering vanaf 2017. Deze verruiming heeft gevolgen en biedt kansen voor de aan de kanalen gelegen binnenhavens en gaat zowel de (haven)gemeenten als het bedrijfsleven aan. Om inzicht te krijgen in welke werken aan de havens noodzakelijk zijn ten gevolge van de verruiming van de Twentekanalen is Haskoning gevraagd om een Meerjaren investeringsprogramma en een Meerjaren onderhoudsprogramma op te stellen. Begin 2015 worden de rapporten opgeleverd.
■	Er is een werkgroep benoemd om te kijken naar de mogelijkheden om een regionaal havenbedrijf te realiseren.	Dit is zeer succesvol verlopen. Vanaf 01-01-2015 gaat het gemeenschappelijk havenbeheer Twentekanalen van start. De gemeenten Enschede, Hof van Twente, Almelo en Lochem werken hierin samen.
■	De havenkade wordt uitgebreid met 300 strekkende meters. Dit i.v.m. de ontwikkeling van o.a. Stork Thermeq.	De havenkade is gerealiseerd.

hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer & waterstaat					
exploitatie		Rekening	Begroting	Gewijzigde	
	bedragen x € 1.000	2013	01-01-2014	Begroting	Rekening
				2014	2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-10.479	-11.245	-11.528	-11.491
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		3.420	3.124	3.306	3.285
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten		-7.059	-8.122	-8.222	-8.207
Toevoegingen aan de reserves		-25	-25	-25	-25
Onttrekkingen aan de reserves		0	0	0	0
mutaties reserves		-25	-25	-25	-25
hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer & waterstaat					
Gerealiseerde resultaat		-7.084	-8.146	-8.247	-8.232

Hoofdfunctie 3 Economische zaken	
Commissie(s)	Fysiek, Sociaal
Sector	Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Publieksdiensten en Sociale Zaken, Ruimte, Stedelijk Beheer

Missie

Het realiseren van een flexibele en gevarieerde economische structuur die leidt tot duurzaam werk voor alle lagen van de bevolking van Hengelo (en de regio);

Speerpunten 2013

- Uitwerken van de kantorenvisie Netwerkstad Twente door middel van een uitvoeringsprogramma op stedelijk niveau met bijzondere aandacht voor het terugdringen van leegstand.
- Herstructurering bedrijventerreinen incl. actualisatie economische profielen
- Versterken van de kracht van de binnenstad als economisch gebied, onder meer door samenwerking met partners om een actieplan voor de binnenstad op te stellen.
- Opstellen en uitvoeren actieplan horecavisie.
- Promotie Hengelo (bedrijven, winkels, onderwijs, vestigingslocaties)
- Nadere uitwerking van de Economische Motor Twente (acquisitie en accountmanagement, innovatieagenda, human capital agenda, regiobranding).
- Uitwerken en uitvoeren speerpunten ontwikkelagenda (strategisch programmeren bedrijven- en kantoorlocaties, versterken economische klimaat, verbeteren stedelijke kwaliteit, binden van talent excellente overheid)

Hoofdfunctie	P-3 Economische Zaken			
	Lasten	2014	Baten	Saldo
	-5.314		2.862	-2.452

Relevante beleidsnota's

- Structuurvisie Hengelo 2030
- Nota Economisch beleid (2004)
- Actualisatie masterplan 'Verbetering Bedrijventerrein Twentekanaal' (2010)
- Convenant 'Verbetering dienstverlening en vermindering regeldruk voor ondernemers (2009) ondertekend met het ministerie van Economische Zaken en MKB Nederland.
- Horecavisie (2013)
- Detailhandelsvisie (2012)
- Evaluatie Bedrijventerreinvisie (2013)
- Kantorenvisie (2012)
- Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (2013)
- Economische Motor Twente (2012)
- Economische agenda Regio Twente (2014)
- Bedrijfsplan Warmtenet Hengelo 2012-2041

P-310 Handel en ambacht				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.490		384	-2.105	

Handel en ambacht (P-310)		
Doel	Doen	Gedaan
Het vernieuwen en versterken van de stedelijke economie.		
■	Programmering van kantoren- en bedrijvenlocaties, waaronder het uitfaseren van de planvoorraad kantoren en aanpak leegstand.	Samen met de Herstructurerings Maatschappij Overijssel (HMO) is onderzoek verricht naar de transformatie van leegstaande kantoorpanden in de binnenstad en investeringen daarin vanuit het provinciale leegstandsfonds.
■	Herontwikkelen bedrijventerreinen Twentekanaal en Westermaat Expo waaronder de ontwikkeling van Thalesterrein tot High Tech Campus.	Herontwikkeling van Twentekanaal oostelijk deelgebied is nagenoeg afgerond. Op één kavel na is alle gemeentegrond uitgegeven. Herontwikkeling High Tech Campus ligt op schema: nieuwbouw Thalesgebouwen is in 2014 afgerond; start gemaakt met sloop van vrijkomende bedrijfsgebouwen. In aansluiting op HTSP is de voorbereiding van de reconstructie van de Haaksbergerstraat gestart (project Ontwikkelagenda Netwerkstad). Project Twentekanaal Noord, Binnenhavenstraat, in 2014 afgerond. Project Vosboerweg/Wegtersweg (Westermaat zuidwest) is in voorbereiding genomen.
■	Profilering binnenhaven Twentekanaal.	De havengelden/inkomsten zijn stabiel gebleven. In 2014 zijn er veel voorbereidingen getroffen om samen met de gemeenten Lochem, De Hof, Almelo en Enschede het gemeenschappelijk havenbeheer Twentekanaal te starten per 01-01-2015.
Het versterken van de voorwaarden voor bedrijvigheid.		
■	Ontwikkeling (ruimtelijke) randvoorwaarden wijk economie i.s.m. ROZ.	Wijkeconomie is vanuit ruimtelijke invalshoek geen prioritair beleidsthema. I.s.m. ROZ aandacht voor begeleiding van starters en ZZP'ers. In samenwerking met de Rabobank, ROZ en KvK is het initiatief Starterscafé uitgewerkt. De eerste bijeenkomst zal in oktober 2015 plaatsvinden.
■	Verbeteren dienstverlening aan ondernemers.	Dienstverlening aan ondernemers structureel aandachtspunt. Er zijn geen specifieke verbeterpunten geprioriteerd. Wel meer aandacht voor de veranderende rol van de overheid. Door actiever in de samenleving ideeën op te halen en deze vervolgens waar mogelijk stimuleren en faciliteren.
■	Verlaging regeldruk.	Permanent aandachtspunt.
De versterking van de binnenstad.		
■	Uitvoeren actieprogramma detailhandel.	Winkeltijdenverordening is wederom gewijzigd en aangepast naar de laatste wensen uit de stad. Daarnaast is er input geleverd in een aantal fysieke 'projecten' als Lange Wemen en Klein Driene. Het bestemmingsplan Centrum 2013 is vastgesteld door de gemeenteraad. Waar mogelijk is binnen dit plan ingespeeld op de veranderende binnenstad. Gestart is met een vijfhoeksoverleg voor de

■		binnenstad. Vertegenwoordigers van de gemeente, marktbond, SCH, Koninklijke Horeca en Bureau Hengelo wisselen informatie kennis en kansen uit.
	Opstellen en uitvoeren actieplan horecavisie.	Het jaar 2014 is gebruikt om de diverse aspecten die behoren tot de horeca in beeld te krijgen. Dit betreffen thema's als een goede openbare orde tot de economische structuur. Intersectoraal is gewerkt aan het in beeld brengen van de diverse dilemma's, het bestuurlijk voorrijden daarvan en het ophalen van kennis hierover bij onze binnenstad partners.
	Faciliteren BIZ Binnenstad.	Het afgelopen jaar betrof het vierde jaar van de huidige BIZ in de binnenstad. Naast de gebruikelijke faciliterende activiteiten is gestart met de voorbereidingen voor het vervolg van dit ondernemersfonds, welke eind 2015 stopt. Dit traject wordt samen met de stichting Centrummanagement aangevlogen.
	Ondersteunen van kansrijke initiatieven van ondernemers (bijvoorbeeld Drienerstraat en Marktstraat).	Via o.a. het traject Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo zijn we in gesprek over diverse ontwikkelingen in de diverse deelgebieden die onze binnenstad kent. Waar mogelijk worden nieuwe initiatieven opgepakt en verder gefaciliteerd. Hierbij wordt onder andere aansluiting gezocht bij de Ontwikkelagenda Twente en mogelijke andere bovenlokale (subsidie-)trajecten.
	Bevorderen wonen boven winkels (stimuleringsfonds).	In 2014 is WbW van start gegaan en zijn er 28 projecten/objecten gemeld of aangemeld bij WbW. WbW ondersteunt eigenaren bij de transformatie van (winkel)panden naar wonen. WbW doet dat door advies en onderzoek (quick-scan, haalbaarheidsonderzoek) en door het verstrekken van een stimuleringsbijdrage. Voor 8 projecten is een bijdrage verstrekt voor advies en onderzoek. Voor 6 projecten is een stimuleringsbijdrage toegezegd en voor 6 projecten is een bijdrage toegezegd voor het verbeteren van de toegang/ontsluiting van woningen. Met behulp van de stimuleringsbijdragen worden 40 woningen aan de binnenstad van Hengelo toegevoegd. In 2014 zijn de eerste drie projecten in uitvoering gegaan.
	Uitvoeren acties uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie.	Als gevolg van doorgevoerde bezuinigingen is deze taak komen te vervallen.
	Toekomstbestendige binnenstad, onder meer onderzoeken van functieprofiel binnenstad.	Er is groen licht gegeven voor de nieuwe aanpak binnenstad (beschreven in de Notitie Aanpak Binnenstad d.d. 20 oktober jl.) waarin de binnenstad wordt benaderd als één geheel. Daarnaast zijn de uitkomsten van het project 'toekomstbestendige binnenstad' (kortweg visie TBH), gepresenteerd op de politieke markt van 4 november jl. Onze aanpak hangt samen met de mogelijkheden om aan te sluiten bij initiatieven uit de markt. In 2014 is veel tijd besteed aan de vraag hoe we de visie TBH op een positieve manier kunnen verbinden met het nieuwe programma voor de binnenstad. Onderwerpen waaraan gewerkt is vanuit de nieuwe aanpak zijn o.a. de Enschedesestraat en de oostelijke entree van de binnenstad, terrassen, leegstand, nieuwe kijk op het kernwinkelgebied, inrichting openbaar gebied, voortzetting BIZ,

	initiatief Pastoriestraat, parkeren, ruimte bieden aan particulier initiatief (Karavaan), pilot Spontane Binnensten Netwerkstad Twenten en schoonmaken in de binnenstad.

P-320 Industrie				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-386		40	-346	

Industrie (P-320)		
Doel	Doen	Gedaan
Het bevorderen van het economisch vestigingsklimaat van Hengelo, resulterend in de vestiging van nieuwe bedrijven (acquisitie, starters), alsmede het behoud en verdere ontwikkeling van het al gevestigde bedrijfsleven.		
■	Onderhouden website Ondernemen in Hengelo, digitale nieuwsbrief en update brochure "Hengelo, helemaal iets voor u" in samenwerking met bedrijven.	De brochure "Hengelo, helemaal iets voor u" is geactualiseerd verschenen. Daarin stellen zich Hengelose bedrijven en instellingen zich voor. De brochure is mede mogelijk gemaakt met financiële bijdragen van deze partijen. De website en nieuwsbrief worden goed bekeken.
■	Intensiveren relatiemanagement (organiseren bedrijfsbezoeken/bijeenkomsten rondom thema' als innovatie, internationalisering, human capital) en acquisitie (in samenwerking met netwerkstadpartners).	In 2014 is de campagne "Hengelo goes Techno" opgeschaald naar regioniveau ("Twente goes Techno"). Rondom diverse thema's zijn succesvolle bijeenkomsten georganiseerd met partners van andere overheden, onderwijs en ondernemers (organisaties en bedrijvenverenigingen). Ook zijn hieruit interessante bedrijfscontacten ontstaan. Vanuit het cluster economische zaken wordt gaandeweg meer focus gelegd op de rol als verbinder tussen bedrijven onderling en tussen bedrijf en instellingen (WTC, Werkplein, Kennispark etc.). Binnen de regio is de samenwerking op economisch terrein geïntensiveerd. Iedere eerste donderdag van de maand zijn de EZ-collega's van alle Twentse gemeenten de hele dag bij elkaar voor overleg en informatie-uitwisseling.
■	Ontwikkeling en uitvoering deelplannen op bedrijventerrein Twentekanaal (Kanaalzone, Thaleslocatie) en Westermaat-zuidwest.	Doorontwikkeling van het Expo Business Park is in voorbereiding. Ook is er aandacht voor doorontwikkeling HTSP op het Twentekanaal, inclusief de functionele invulling.
■	Focus op kantoorontwikkeling concentratiegebieden Hart van Zuid en Westermaat.	Met de voorgenomen vestiging van het WTC Twente in de voormalige MTS-locatie in Hart van Zuid wordt het startsein gegeven voor het aantrekken van kleine bedrijfjes in het kielzog van het WTC.

P-330 Nutsbedrijven				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.438		2.438	0	

Nutsbedrijven (P-330)

Doel	Doen	Gedaan
Het aanleggen van een warmtenet in Hengelo en daarbuiten, gevoed vanuit duurzame energiebronnen, voor de levering van warmte en koude aan woningen en niet-woningen, bestemd voor de verwarming of koeling van ruimtes en de verwarming van tapwater.		
■	Aanleg deel primair leidingnet tussen AkzoNobel door Hart van Zuid naar Stork/Siemens en mogelijk naar Thales.	Realisatiedoelstelling is met 1 jaar verschoven naar 2015/2016. Verwezen wordt naar de besluitvorming in de raad van 14-1-2015 en het te verwachten gevolg (update bedrijfsplan WNH en kredietaanvragen) in de raad van 10-6-2015.
■	Verduurzaming van bestaande aansluitingen door inzet restwarmte.	Contractbesprekingen met AkzoNobel afgerond. Op 19-2-2015 officiële ondertekening. Met dit contract is de levering van duurzame warmte veilig gesteld. Deze warmte zal via de 'backbone' beschikbaar komen voor een groot deel van het Hengelose warmtenet.
■	Verdere uitrol warmtenet in Hart van Zuid, Gezondheidspark en andere gebieden.	Contract met CTT rond Aansluiting 42 appartementen in Veldwijk in opdracht genomen Project Winkelcentrum in HvZ (20 aansluitingen) idem Project 2-loors in HvZ (16 aansluitingen) idem
■	Aansluiting Eaton en verdere verkenning haalbaarheid aansluiting Westermaat en Kanaalzone Zuid.	Verduurzaming Eaton met behulp van WNH door middel van houtketel en zonnepanelen gerealiseerd. SDE+ subsidie voor de hout stook en zonnepanelen aangevraagd en toegekend.
■	Na aansluiting houtketel bij Twentebad verdere realisering decentrale duurzame energievoorzieningen, waaronder een WKK in Hart van Zuid en een pyrolyse WKK op een nog nader te bepalen locatie.	Oprichten WKK's gaan deel uitmaken van de realisatie backbone in 2015/2016. Zie ook het eerste punt.
■	Ontwikkelen 'warmtestrategie' samen met Enschede en de provincie en verkenning mogelijkheid samenvoeging.	Verkenning loopt.
■	Verzelfstandiging tot BV na akkoord Brussel op staatsteunmelding.	Staatsteunprocedure is in positieve zin afgerond. De voorgenomen verzelfstandiging in BV vorm is thans voorzien per 1-1-2016.
■	Het vinden van meer participanten.	Er is interesse van meerdere kanten; er zijn gesprekken gaande met 3 concreet geïnteresseerde marktpartijen. Dit moet leiden tot intentieverklaringen in de 1 ^e helft van 2015, gevolgd door daadwerkelijke toetreding tot de BV in de 2e helft van 2015.

hoofdfunctie 3 Economische zaken					26-3-2015
exploitatie		Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
	bedragen x € 1.000				
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-5.013	-5.770	-5.959	-5.314
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		2.141	2.302	2.332	1.717
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten		-2.872	-3.468	-3.627	-3.597
Toevoegingen aan de reserves		0	0	0	0
Ottrekkingen aan de reserves		482	1.336	1.336	1.146
mutaties reserves		482	1.336	1.336	1.146
hoofdfunctie 3 Economische zaken					
Gerealiseerde resultaat		-2.390	-2.133	-2.292	-2.452

Hoofdfunctie 4 Onderwijs	
Commissie(s)	Sociaal
Sector	Samenleving

Missie

De jeugd in Hengelo groeit positief op. Het opvoeden van jeugdigen doen ouders op eigen kracht in een omgeving waar zij samen met professionele opvoeders optrekken.

Een situatie creëren waarbij volwassenen in staat worden gesteld zich te verbeteren in hun sociaaleconomische situatie (SES).

Speerpunten 2014

- Bewaken afspraken met Primato en de OSG en uitvoeren van het convenant met Primato;
- Realisatie MFA/Brede School in de Berflo Es;
- Realisatie nieuwbouw van het VMBO, een gezamenlijk initiatief van de Carmel en OSG;
- Uitvoering geven aan de nieuwe Jeugdnota/Jeugdprogramma 2014-2018;
- Uitvoering geven aan IKC 0-12 en bredere inzet jeugdprogrammering 12+;
- Inzet van combinatiefunctionarissen op samenhang sport, cultuur en onderwijs (zie ook hoofdfunctie 5).
- In nauwe relatie het met onderwijs, bijdragen aan de uitvoering van Passend Onderwijs (hoofdtak onderwijs, zie ook hoofdfunctie 7)
- Resultaatafspraken VVE 2015 gerealiseerd en vervolgplan opgesteld

Hoofdfunctie P-4 Onderwijs				
	Lasten	2014	Baten	Saldo
	-19.638		9.645	-9.993

Relevante beleidsnota's

- Verordening onderwijshuisvesting,
- Integraal huisvestingplan primair onderwijs
- Nieuwe jeugdnota/jeugdprogramma 2014-2018
- Nota IKC (najaar 2013)
- Jeugdmonitor

P-420 Openbare Basisonderwijs				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
	-372	200	-172	

Openbaar basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting (P-420)

Doel	Doen	Gedaan
Uitvoering geven aan de wettelijke taak, zoals omschreven in de Wet op het Primair Onderwijs en Wet op het Voortgezet Onderwijs. Aanbieden van begroting en jaarrekening aan de Raad.		
■	Het jaarlijks aanbieden van jaarrekening en begroting aan de Raad van de OSG en Primato.	In 2014 zijn de jaarstukken van de stichting OSG Hengelo, te weten de begroting en de jaarrekening aangeboden aan de gemeenteraad. In 2014 is gewerkt binnen het door de gemeenteraad vastgestelde convenant gemeente en de Stichting OSG Hengelo.
Uitvoering geven aan het convenant zoals dat is afgesproken met Primato.		
■	Bewaken afspraken met Primato en uitvoeren convenant.	De gewijzigde statuten en convenant zijn aangeboden aan de raad. Hier is een motie aangenomen voor wijzigingen. De gewijzigde statuten en convenant zullen in 2015 opnieuw aangeboden worden aan de raad.
■	In gezamenlijk overleg komen tot nieuwe bestuurlijke organisatie.	Gewijzigde statuten vorming RvT zullen in 2015 worden aangeboden aan de raad.

P-421 Huisvesting Onderwijs				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
	-14.897	7.872	-7.025	

Onderwijshuisvesting (P-421)

Doel	Doen	Gedaan
Voorzien in adequate huisvesting voor alle onderwijsinstellingen voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs.		
■	In 2014 wordt de nieuwbouw voor de basisscholen Paus Johannes, Wingerd en Waarbeekschool opgeleverd in de vorm van een Multifunctionele Accommodatie (MFA) in de Berflo Es.	Gerealiseerd en in gebruik genomen met ingang van het schooljaar 2014-2015.
■	Er zal uitvoering worden gegeven aan het raadsbesluit van 2011 om een gezamenlijk VMBO te realiseren, met als doel de nieuwbouw in 2015 gerealiseerd te hebben.	In 2014 zijn verschillende opties onderzocht om na te gaan hoe de samenwerking tussen twee schoolbesturen in het gezamenlijke vmbo vormgegeven kan worden. Dit krijgt zijn beslag begin 2015.
■	Daarnaast zal een start worden gemaakt met de voorbereiding voor de bouw van een nieuw schoolgebouw voor havo/vwo voor scholengemeenschap Twickel,	Gerealiseerd en formeel bekrachtigd in een door het schoolbestuur en gemeente getekende realisatieovereenkomst.

■	conform raadsbesluit 2011.	
	Voor wat betreft het speciaal onderwijs (so) hebben t Mozaïek en de Stiepel in 2013 van schoolgebouw geruild. Door naast de leerlingen van 't Mozaïek ook de so-leerlingen van Onder de kap op deze locatie te huisvesten ontstaat er één locatie voor speciaal onderwijs van 't Mozaïek en Onder de Kap. Door de samenvoeging van deze leerlingen op één locatie kunnen leerlingenschommelingen goed worden opgevangen. Mocht het aantal leerlingen dalen in het kader van passend onderwijs, dan bestaat de mogelijkheid om ook leerlingen van de Zevensprong op deze locatie te huisvesten.	Dit is in 2013 gerealiseerd en beide gebouwen voldoen aan de vereisten.
	De leerlingen voortgezet speciaal onderwijs (vso) van Onder de Kap blijven op de oude locatie achter. Er wordt onderzocht of dit geschikt te maken is als vso-locatie voor zowel vso Onder de Kap als vso 't Mozaïek. Door de realisering van één vso-locatie kunnen praktijklokalen efficiënter worden gebruikt. Op deze wijze komt bovendien de huur van onderwijsruimte voor vso 't Mozaïek te vervallen.	Inmiddels is duidelijk dat de kosten voor het geschikt maken van de huidige locatie als vso-locatie, vergelijkbaar zijn met de kosten voor nieuwbouw. Middels een bestuurlijke opdracht wordt in kaart gebracht of er geen goedkopere en/ of betere locaties zijn die geschikt te maken als vso-locatie.
	In 2014 zullen voorbereidingen worden getroffen voor de overheveling van de onderhoudstaak naar het primair onderwijs.	Er is een werkgroep bezig geweest om deze overheveling voor te bereiden. Daarnaast is de verordening onderwijshuisvesting aangepast naar aanleiding van deze overheveling.
■	Er zal onderzocht worden of gezamenlijke huisvesting van het speciaal basisonderwijs haalbaar is.	Is tot nu toe niet haalbaar gebleken. Hierbij is gekeken naar de optie Bataafse Kamp.

P-432 Bijzonder Speciaal Onderwijs				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
0		0	0	

Bijzonder speciaal onderwijs exclusief onderwijshuisvesting (P-432)

Geen begrotingsdoelen gesteld.

P-480 Gemeenschappelijke Baten & Lasten van het Onderwijs				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-4.295		1.573	-2.722	

Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs (P-480)

Doel	Doen	Gedaan
Een bijdrage leveren aan verandering/verbetering van voorschoolse voorzieningen het basisonderwijs/voortgezet onderwijs in al haar aspecten, zowel gericht op leerkrachten als kinderen/leerlingen.		
■	Schoolbegeleiding en middelen Brede School/IKC worden ingezet conform de programmalijnen van de Brede School/Jeugdprogramma. Daarnaast zal de jeugdmonitor bepalend zijn voor de specifieke inzet op de gebieden van taal en rekenen in het kader van opbrengst gericht werken.	Middelen zijn ingezet. Vanuit de monitor is besloten in 2014 de werkwijze van de Schakelklas te veranderen en projecten Verlengde leertijd zijn gestart. IKC middelen voor de vorming van IKC's worden voor het schooljaar 2014/2015 voor het laatst verstrekt. Aangekondigd is middelen Schoolbegeleiding en IKC middelen samen te voegen. Expertis Onderwijsadviseurs is op de hoogte gebracht dat langjarige subsidie-afspraken losgelaten worden. Gemeente en onderwijs zijn vanaf het schooljaar 2015/2016 vrij om de middelen bij Expertis of anderen in te zetten.
■	Vanuit het jeugdprogramma/de jeugdzorg draagt de gemeente bij aan een optimale verwevenheid van zorg in en zorg om de school. Medio 2014 start de uitvoering van Passend Onderwijs.	In de subregio Plein Midden Twente (Hengelo, Borne, Hof van Twente en Haaksbergen) wordt intensief samengewerkt in de verbinding van de toegang met het onderwijs en de vertaling van de 1 zorgroute naar voorschools. Plein Midden Twente is onderdeel van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs voor Primair onderwijs in onze regio (2302 PO). In 2014 zijn er twee goed bezochte studiemiddagen samen met het onderwijs en voorschools georganiseerd over Passend onderwijs/Transitie Jeugdzorg. In december is contact gelegd tussen de zorg coördinatoren VO/VSO, het ROC en de gemeentelijke toegang.
■	De resultaatafspraken VVE 2011-2015 met het rijk zijn eind 2014 gerealiseerd en een vervolgplan wordt opgesteld ten aanzien van opbrengstgericht werken en kwaliteitszorg VVE.	De periode is met een jaar verlengd door het rijk en loopt tot eind 2015. In 2014 is ingezet op het maken van resultaatafspraken met de voor- en vroegschool, een verbetering van de toeleiding naar VVE, scholing van leidsters voor 3F taalniveau en optimalisering van het opbrengstgericht werken en de kwaliteitszorg.
De bekostiging van het leerlingenvervoer.		
■	De minister van onderwijs wil het leerlingenvervoer voor het voortgezet speciaal onderwijs per 1 augustus 2014 gelijkstellen aan het regulier voortgezet onderwijs. Gemeenten hoeven dan alleen het vervoer te bekostigen als leerlingen door hun beperking niet	Deze wijziging in de Verordening is nog niet toegepast. Hierin hebben we als gemeente de vrijheid. We stemmen deze wijzigingen af binnen de regio. Reden waarom deze aanpassing nog niet is doorgevoerd is vooral omdat men verwacht dat door deze maatregel voor meer leerlingen aangepast vervoer zal worden geadviseerd.

	zelfstandig kunnen reizen met het openbaar vervoer. De maatregel is een onderdeel van de stelselwijziging Passend Onderwijs.	
■	Voor leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (vso), uitstroomprofiel arbeidsmarkt, wordt met ingang van 1 augustus 2013 een stage verplicht. Dit heeft een kostenhogend effect op het leerlingenvervoer.	Met de scholen is in het convenant opgenomen dat stages voor vso-leerlingen binnen de gemeente of in de naastgelegen gemeente wordt voltooid.
■	Met ingang van het schooljaar 2013-2014 zijn de afstandscriteria in de Verordening Leerlingenvervoer voor het speciaal en speciaal basisonderwijs verhoogd van 2 naar 4 kilometer. Daarnaast geldt nu voor leerlingen speciaal basisonderwijs dat alleen op grond van de beperking aangepast vervoer kan worden toegekend. Er is een overgangsregeling voor leerlingen die in schooljaar 2012-2013 aangepast vervoer toegekend hebben gekregen. Deze leerlingen kunnen maximaal nog één jaar aangepast vervoer op grond van de oude regeling krijgen.	Is gerealiseerd. Binnen Hengelo is het aantal vervoerde leerlingen van 186 naar 73 leerlingen gedaald. Naar Enschede is het aantal vervoerde leerlingen van 123 naar 106 leerlingen gedaald. Voor deze leerlingen is veelal in plaats hiervan een bedrag op grond van de kosten van openbaar vervoer en begeleiding of zelfs een fietsvergoeding onder begeleiding toegekend.
■	Met de scholen voor speciaal en speciaal basisonderwijs is een convenant leerlingenvervoer afgesloten met als doel het terugdringen van de overschrijding op het budget leerlingenvervoer.	Is gerealiseerd.

Schoolbesturen zijn de eerst verantwoordelijken voor het bieden van kwalitatief goed onderwijs aan leerlingen. De gemeente heeft een aantal faciliterende taken ten aanzien van onderwijs:

de agenda die we samen voeren met onderwijs (PO, VO, ROC en SO) en aanverwante partners ons stedelijke Brede school programma

De doelstellingen , die in het jeugdprogramma 'Zelf Doen!, positief opvoeden en opgroeien' onderscheiden worden uiterlijk 2014 gerealiseerd hebben.

■	De stelselwijziging passend onderwijs start op 1 augustus 2014. Gemeenten voeren in 2014 lokaal en/of regionaal Overeenstemming Gericht Overleg Onderwijs hierover met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs in onze regio. Het onderwijs moet alle leerlingen passende onderwijszorgarrangementen kunnen bieden. De rol van het regulier onderwijs zal hierin groter moeten worden. Vanuit de overheid wordt de komende jaren ingestoken op een gelijke verdeling van onderwijszorgmiddelen over de regio's in het land. Voor Twente betekent dit een inkrimping van	Het OOGO Passend Onderwijs is begin 2014 gevoerd met de Samenwerkingsverbanden in de regio, 2302 PO en 2302 VO. De gemeente heeft kennisgenomen van het ondersteuningsplan en afspraken gemaakt over gezamenlijke thema's (leerlingenvervoer, huisvesting, thuiszitters, jeugdhulp). In het najaar van 2014 is het OOGO jeugdhulp gevoerd met de samenwerkingsverbanden, waarbij gezamenlijke thema's meer gericht op jeugdhulp besproken zijn (verbinding met de toegang, rol onderwijs in preventief jeugdbeleid).

	het huidige budget. Daarnaast heeft het onderwijs te maken met een afname van haar eigen budgetten. Ook is er sprake van dalende leerlingaantallen, wat nieuwe vraagstukken over financiering en huisvesting op tafel legt. Voor behoud van de kwaliteit van het onderwijs is het raadzaam in de faciliterende zin en vanuit het maatschappelijk belang van het onderwijs als gemeente het onderwijs te blijven ondersteunen.	
■	De komende jaren kunnen we het aantal combinatiefunctionarissen uitbreiden tot 16,8 fte in 2016. In 2014 wordt vanuit onderwijs, cultuur en sport samen met het veld uitgewerkt hoe de uitbreiding wordt weggezet. Het werkgeverschap en de cofinanciering (60%) van de combinatiefunctionarissen komt bij derden te liggen. De overige 40% financiering komt vanuit de Brede Impuls Combinatiefuncties van het Ministerie van VWS.	Eind 2014 waren er 15,21 fte combinatiefunctie ingevuld. Een aantal fte is niet structureel, maar projectmatig ingezet en zal t.z.t. weer vrijvallen, zodat er een andere invulling aan gegeven kan worden. Tot 2016 kan de resterende ruimte (tot 16,8 fte) nog worden ingevuld. Daarover zijn of worden al afspraken gemaakt.

P-482 Volwasseneneducatie				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-74		0	-74	

Volwasseneneducatie (P-482)		
Doel	Doen	Gedaan
Volwasseneneducatie richt zich op burgers in een maatschappelijke achterstandspositie. Het doel is de persoonlijke ontplooiing en het maatschappelijk functioneren van volwassenen te bevorderen door de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en houding op een manier die aansluit bij hun behoeften en mogelijkheden en bij maatschappelijke behoeften.		
■	Het cursusaanbod wordt aangeboden door het ROC sector Educatie en het NIVON Hengelo. Voor wat betreft het cursusaanbod door het ROC geldt dat veel deelnemers een achtergrond in het voortgezet speciaal onderwijs hebben. Het reguliere cursus- en onderwijsaanbod is voor deze doelgroep niet of minder goed toegankelijk. Het niveau of het tempo liggen te hoog of de deelnemers hebben behoefte aan een veilige, meer beschermde leeromgeving dan in het reguliere cursusaanbod geboden kan	In 2014 is de cursus "muzikale vaardigheden" als aanbod in het kader van Volwasseneneducatie beëindigd. Het accent in deze cursus lag meer op 'vrijetijdbesteding' dan op 'volwasseneneducatie'. Er heeft een door het ROC begeleide overdracht van de cursisten naar de Muziekschool plaatsgevonden. Voor het nieuwe seizoen 2014-2015 zijn de volgende cursussen ingekocht: Nederlands Primaire Vaardigheden (pmv), Engels pmv, NT2 en informatica. Met het ROC vindt overleg plaats om de aan deze cursussen deelnemende leerlingen vanaf het seizoen 2015-2016 over te plaatsen naar de reguliere Educatie cursussen die met de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB)-rijksmiddelen bekostigd worden. De middelen die nu voor de hiervoor beschreven cursussen Volwasseneneducatie ingezet

worden. In 2014 worden door het ROC cursussen Nederlands, Engels, rekenen en digitale vaardigheden aangeboden. Net als in voorgaande jaren wordt door het ROC eveneens gestart met de cursus muzikale vaardigheden, maar er wordt tijdens het seizoen een mogelijke overdracht van deze cursus naar de Muziekschool Hengelo onderzocht.	worden kunnen dan een nieuwe bestemming krijgen.

hoofdfunctie 4 Onderwijs		26-3-2015			
exploitatie	bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-13.189	-11.587	-12.586	-13.216
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		1.996	2.368	2.211	2.224
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten		-11.193	-9.219	-10.375	-10.992
Toevoegingen aan de reserves		-7.246	-6.422	-6.422	-6.422
Onttrekkingen aan de reserves		7.473	6.110	7.225	7.420
mutaties reserves		227	-312	803	998
hoofdfunctie 4 Onderwijs					
Gerealiseerde resultaat		-10.966	-9.531	-9.572	-9.993

Hoofdfunctie 5 Cultuur en recreatie	
Commissie(s)	Sociaal, Fysiek
Sector	Samenleving, Ruimte, Stedelijk Beheer, Publieksdiensten en Sociale Zaken, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Missie

Hengelo streeft naar een sociaal-maatschappelijke structuur die voldoende waarborgen kent voor een volwaardige deelname van alle burgers aan de Hengelose samenleving.

Het in stand houden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Voorwaarden scheppen om kunst en cultuur in de stad mogelijk te maken.

Speerpunten 2014

- Uitwerkingsprogramma nota kunst- en cultuurbeleid Hengelo 2014-2020
- Bezuinigingstaakstelling cultuur
- Invulling Cultuureducatie met Kwaliteit
- Inzet van combinatiefunctionarissen op samenhang sport, cultuur en onderwijs (zie ook hoofdfunctie 4)
- Extra aandacht gaat uit naar het stimuleren van sporten en bewegen onder de jeugd
- Invulling Sports Centre Hengelo
- Handhaven kwaliteit bomen in de openbare ruimte
- Opstellen van een Meerjaren Onderhoudsplan 2014 -2017

Hoofdfunctie P-5 Cultuur en Recreatie				
	Lasten	2014	Baten	Saldo 2014
	-24.372		4.201	-20.171

Relevante beleidsnota's

- Kunst- en cultuurvisie Hengelo 2014-2020
- Erfgoednotitie Kwartier maken voor de Collectie Hengelo
- Programma Cultuureducatie met Kwaliteit (2013-2016)
- Programma Cultuur aan de basis, cultuureducatie (2014-2016)
- Nieuwe jeugdnota/jeugdprogramma 2014-2018
- Sociale Visie 2020
- Nota Vrijtijdseconomie Hengelo 2011 - 2021
- Plan van aanpak Eigen Kracht Hengelo (nog te ontwikkelen)
- Nota ruimte voor beweging en sport 2004-2010
- Notitie Stedelijk Niveau IBOR
- Uitvoeringsregelingen CultuurLokaal, Culturele Instellingen, Amateurkunst 2014
- Uitvoeringsregelingen Sport en Bewegen 2010-2014
- Nota lokaal gezondheidsbeleid 2009-2012 "Gezond leven in Hengelo"
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 (juni 2013)
- Groenplan Hengelo met Hoofdgroenstructuur (april 2013)
- Beleidsplan Openbare Verlichting
- Speelnota
- Notitie Hengelo verduursamen

P-510 Openbare bibliotheek				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.523		52	-2.471	

Openbaar bibliotheekwerk (P-510)

Doel	Doen	Gedaan
Voor de Bibliotheek gelden de volgende specifieke doelen: • het samenstellen van en zorg dragen voor een kwalitatief goede, actuele en brede mediacollectie ten behoeve van de uitleen • het bereikbaar en toegankelijk maken van de mediacollectie voor de Hengelose bevolking • het - zowel fysiek als digitaal - beschikbaar stellen van informatie op het gebied van cultuur, welzijn, educatie en recreatie • het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent op literatuur en leesbevordering		
■	De subsidierelatie met de bibliotheek, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Bibliotheek Hengelo is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. Het subsidiebedrag is met ingang van 2014 structureel verlaagd met € 50.000 (uitvoering Kadernota 2012-2015). In 2014 is besloten om met ingang van 2015 nog een structurele bezuiniging van € 50.000 op te leggen aan de bibliotheek. Daarnaast wordt door het Rijk met ingang van 2015 een uitname uit het Gemeentefonds gedaan. De e-content voor bibliotheken zal op landelijk in plaats van lokaal niveau worden ingekocht. Besloten is om de uitname uit het Gemeentefonds te compenseren met een verlaging van de subsidie aan de bibliotheek. Begin 2014 heeft de gemeenteraad de kunst- en cultuurvisie Hengelo 2014-2020 vastgesteld. In het coalitieakkoord 2014-2018 staat dat deze visie de basis is voor het cultuurbeleid. Educatie speelt daarin een prominente rol en moet zoveel mogelijk naar de inwoners worden gebracht in scholen en wijken. Het gaat dan niet alleen om kunst-, cultuur- en muziekeducatie, maar ook om de bibliotheek in de school. In 2014 heeft de bibliotheek in samenwerking met het primair onderwijs 22 scholen aangesloten op de Bibliotheek <i>op school</i>. Daarmee is het streven van de bibliotheek om 50% van de basisscholen te bereiken al in 2014 gehaald. De bibliotheek heeft geïnvesteerd in scholing en deskundigheidsbevordering van de medewerkers. Er is binnen de beschikbare formatie meer ruimte vrijgemaakt voor educatie. De bibliotheek heeft de investeringen (collectie, meubilair, systeem) voor haar rekening genomen. Er is een 3-jarige overeenkomst met de deelnemende scholen afgesloten en de scholen dragen bij met een bedrag per leerling per jaar.

P-511 Vormings-en Ontwikkelingswerk				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.054		154	-1.900	

Vormings- en ontwikkelingswerk (P-511)

Doel	Doen	Gedaan
Voor de Muziekschool gelden de volgende specifieke doelen: • programmering en marketing van cursusaanbod op het gebied van algemene muzikale vorming • het bevorderen van samenspel door de vorming van leerlingensembles • het aanbieden van cursussen tegen gereduceerd tarief in het kader van de HaFa-regeling • het ondersteunen van Hengelose amateurkunstinitiatieven op het gebied van vocale en instrumentale muziek • het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent op klassieke en lichte muziek		
■	De subsidierelatie met de muziekschool, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Bij de vaststelling van de kunst- en cultuurvisie heeft de raad een motie aangenomen over de muziekschool. Daarin heeft de raad het college onder meer opgedragen om uiterlijk in september 2014 een uitgewerkt plan voor de muziekschool voor te leggen. Het nieuwe bestuur van de muziekschool is in februari aangetreden en heeft in juli de toekomstvisie Muziekschool gepresenteerd. Hierin staat hoe de opgelegde bezuiniging wordt gehaald, welke inhoudelijke gevolgen dat voor de muziekschool heeft en hoe de reorganisatie vorm krijgt. Het college heeft ingestemd met de inhoudelijke lijn van de toekomstvisie en de raad hierover per brief geïnformeerd. De muziekschool heeft de termen 'eigentijds en toekomstbestendig' als uitgangspunt genomen. Bij de invulling van de opdracht is rekening gehouden met de gemeentelijke kunst- en cultuurvisie en met de aanvullende kaders daarop vanuit de motie van 21 januari 2014. De nieuwe interim-directeur heeft van het bestuur de opdracht gekregen om de toekomstvisie verder uit te werken, de organisatie daarop aan te passen en het samenwerkingsproces met CREA/HEIM in gang te zetten. Met als mogelijke uitkomst een fusie met deze instelling. Muziekschool Hengelo heeft toestemming gekregen om de Waterstaatskerk 'om niet' te gebruiken tot 31 december 2014, waarbij de afspraak is gemaakt dat inkomsten uit verhuur van de kerk wel aan de gemeente worden afgedragen. Voor 2015 zullen er nieuwe afspraken gemaakt worden. In verband met de verandering voor de Muziekschool zijn de voorwaarden voor de subsidie 2014 niet aangepast. In het proces om tot een nieuwe organisatie te komen, zullen ook de

subsidievoorwaarden opnieuw worden ingevuld, met nieuwe prestatieafspraken.

Voor CREA gelden de volgende specifieke doelen:

- **programmaring en marketing van cursusaanbod op het gebied van algemene kunstzinnige vorming, waaronder beeldende kunst en vormgeving, dans en toneel**
- **het onderhouden van contacten met Hengelose amateurkunstinitiatieven op het gebied van beeldende kunst, dans en toneel**
- **het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent beeldende kunst en vormgeving, dans en toneel**
- **een kunsteducatie-programma dat zich richt op 'leren zien' en 'leren doen'**

- De subsidierelatie met CREA, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.

CREA is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen.

Met ingang van 2014 hebben CREA en HEIM een gezamenlijke directeur. De samenwerking is verder verstevigd met het voornemen om te fuseren. Het college heeft ingestemd met een (juridische en fiscale) fusie van CREA en HEIM. Deze is met ingang van 1 januari 2015 een feit.

Eind 2014 heeft het college de bestuurlijke opdracht "huisvesting CREA/HEIM" vastgesteld. CREA kampt al jaren met een huisvestingsprobleem, het pand waarin zij nu zitten voldoet in het geheel niet meer aan de (arbo-)eisen van deze tijd. Het samengaan van CREA met het HEIM zal bij de uitwerking van de bestuurlijke opdracht het uitgangspunt vormen. Het oplossen van de lening problematiek van het HEIM en de muziekschool is onderdeel van de bestuurlijke opdracht. De planning is dat het college halverwege 2015 een besluit neemt over de huisvesting van CREA/HEIM.

Laagdrempelige kennismaking met culturele activiteiten verhoogt de kans dat kinderen op latere leeftijd ook deel blijven nemen aan cultuur.

- Zo mogelijk uitbreiden van het aantal combinatiefuncties op het gebied van Cultuur en verstevigen van het cultuuraanbod binnen het Jeugdplein Hengelo.

De combinatiefuncties op het gebied van cultuur zijn voortgezet in 2014. De combifunctie cultuur op SG Twickel is niet verder ingevuld. Nieuw is de combinatiefunctie Jeugdplein Hengelo, die voor de periode 2014-2016 is ingezet bij CREA voor coördinatietaken. De website Jeugdplein Hengelo (JPH) is uitgebreid met een module voor de cultuur-educatieve (ICC) wijkprojecten, die onder schooltijd worden georganiseerd. Bovendien is het naschoolse activiteitenaanbod uitgebreid van 4-12 jaar naar 2,5-16 jaar. CREA voert de eindredactie op de activiteiten en social media.

- De komende jaren kunnen we het aantal combinatiefunctionarissen uitbreiden naar 16,8 fte in 2016. In 2014 wordt vanuit onderwijs, cultuur en sport samen met het veld uitgewerkt hoe de uitbreiding wordt weggezet. Het werkgeverschap en de cofinanciering (60%) van de combinatiefunctionarissen komt bij derden te liggen. De overige 40% financiering komt vanuit de Brede

Eind 2014 waren er 15,21 fte combinatiefunctie ingevuld. Een aantal fte is niet structureel, maar projectmatig ingezet en zal t.z.t. weer vrijvallen, zodat er een andere invulling aan gegeven kan worden. Tot 2016 kan de resterende ruimte (tot 16,8 fte) nog worden ingevuld. Daarover zijn of worden al afspraken gemaakt.

Impuls Combinatiefuncties van het Ministerie van VWS.		
Waarborgen dat iedere burger gelijke kansen krijgt zodat iedereen zijn of haar eigen emancipatie optimaal kan realiseren.		
■	Voortzetting van de uitvoeringsregeling op het terrein van minderhedenbeleid (ten behoeve van allochtonenorganisaties).	In 2014 is de uitvoeringsregeling diversiteit uitgevoerd. In 2014 is besloten de beschikbare middelen voor de regeling voor 2015 en volgende jaren met een derde te verminderen.
■	Uitvoering geven aan de afspraken met het Rijk om in de periode 2012 - 2014 minimaal 450 laagopgeleide Hengelose vrouwen zonder uitkering en werk (nuggers) te laten deelnemen aan het programma Eigen Kracht. Waar mogelijk in combinatie met activiteiten die reesteren na prioritering bij en voortzetting van ROZA.	Eind 2014 is het project Eigen Kracht afgerond. In de periode 2012-2014 hebben we de doelstellingen deels wel en deels niet weten te realiseren. In deze periode zijn met het project ruim 450 vrouwen bereikt. Een gedeelte daarvan is toe geleid naar werk en opleiding. De doelgroep, laagopgeleide NU-vrouwen, hebben met het project niet of nauwelijks weten te bereiken. Een aantal vrouwen die voorheen ROZA bezochten hebben deelgenomen aan het project.

P-530 Sport				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-4.909		2.298	-2.611	

Sport (P-530)		
Doel	Doen	Gedaan
Het realiseren van een kwalitatief goed sportbeleid. Gezondheid en vrije tijd worden steeds belangrijker. Een goede sportinfrastructuur is essentieel om burgers aan te zetten tot een gezonde leefstijl. Om dit te bereiken ondersteunen we verenigingen en bieden we voldoende laagdrempelige voorzieningen en activiteiten. Extra aandacht gaat uit naar het stimuleren van sporten en bewegen onder de jeugd.		
■	In 2014 ligt er een geactualiseerde sportnota. Hierin wordt duidelijk een koppeling gemaakt met gezondheidsbeleid.	Er is een start gemaakt met de actualisatie, maar door beperkte beleids capaciteit in 2014 is dit nog niet afgerond. Inmiddels is er een concept visiedocument met uitgangspunten. Dit document moet in 2015 verder worden besproken en uitgewerkt worden met betrokkenen.
■	Eind 2014 loopt de projectperiode van het 4-jarige Nationaal Actieplan Sport en Bewegen af. In dit kader zijn er waardevolle projecten en activiteiten geïnitieerd in samenwerking met Hengelo Sport. In 2014 gaan we de opgedane ervaringen evalueren en zo mogelijk borgen binnen bestaande werkzaamheden van onder andere Hengelo Sport.	De projecten binnen NASB (sportieve kinderopvang, smakelijk bewegen en Cool2Bfit) zijn geëvalueerd met betrokkenen. Sportieve kinderopvang en smakelijk bewegen zijn deels ondergebracht binnen het bestaande activiteiten aanbod van Hengelo sport. Het project Cool2Bfit wordt in 2015 voortgezet door een externe partij met een beperkte bijdrage vanuit de gemeente.
■	Hengelo Sport continueert haar werkzaamheden op de basisscholen met ondersteuning	Hengelo sport heeft haar werkzaamheden gecontinueerd in 2014. Voor het schooljaar 2014/2015 heeft zij ook een aanbod opgenomen

	van sportverenigingen. Daarbij zal er ook aandacht zijn voor de groepen 1 en 2.	voor de groepen 1 en 2.
■	Hengelo Sport gaat docenten in het basisonderwijs middels een nog aan te schaffen methode ondersteunen bij het geven van kwalitatief goede gymlessen.	Hengelo sport heeft voorbeeldlessen voor het geven van gym beschikbaar gesteld aan alle scholen. Daarnaast kunnen scholen zich inschrijven voor individuele ondersteuning.
■	De komende jaren kunnen we het aantal combinatie-functionarissen uitbreiden tot 16,8 fte in 2016. We zijn in gesprek met betrokken partijen – waaronder het voorgezet onderwijs - hoe de uitbreiding wordt weggezet. Eind 2016 moeten we 16,8 fte gerealiseerd hebben. Het werkgeverschap en de cofinanciering (60%) van de combinatiefunctionarissen/ buurtsportcoaches komt bij derden te liggen. De overige 40% financiering komt vanuit de Brede Impuls Combinatiefuncties van het Ministerie van VWS.	Eind 2014 waren er 15,21 fte combinatiefunctie ingevuld. Een aantal fte is niet structureel, maar projectmatig ingezet en zal t.z.t. weer vrijvallen, zodat er een andere invulling aan gegeven kan worden. Tot 2016 kan de resterende ruimte (tot 16,8 fte) nog worden ingevuld. Daarover zijn of worden al afspraken gemaakt.
■	Er worden themabijeenkomsten georganiseerd voor sportverenigingen in het kader van verenigingsondersteuning.	Er zijn twee themabijeenkomsten georganiseerd die goed bezocht zijn door verenigingen. Daarnaast heeft LOES een aantal voorlichtingsbijeenkomsten/lezingen georganiseerd over onderwerpen die (ook) voor sportverenigingen interessant waren.
■	In 2014 brengen we een structurele samenwerking tussen sport verenigingen en het voortgezet onderwijs tot stand (vanuit incidentele provinciale middelen).	Ondanks actieve gemeentelijke inzet richting scholen is het niet gelukt om een structurele samenwerking tot stand te brengen. Wel zijn er een aantal incidentele projecten tot stand gebracht, zoals de toekenning van een tweetal gezonde school aanvragen.
■	In 2014 ondersteunen we sportverenigingen, zodat zij extra breedtesportactiviteiten kunnen aanbieden (vanuit incidentele provinciale middelen).	Dat is gelukt. Door de uitvoeringsregeling breedtesport hebben 22 sportverenigingen in totaal 29 aanvragen gehonoreerd gekregen. Hierdoor zijn er in 2014 diverse extra breedtesportactiviteiten aangeboden.
■	In 2014 is de extra schoolgym beter afgestemd met andere projecten en initiatieven binnen het sportbeleid.	Er zijn inmiddels afspraken gemaakt, maar de afstemming kan nog beter. We zijn hierover nog in gesprek.
■	In 2014 wordt de eerder vastgestelde bezuiniging op het FBK-stadion gerealiseerd. Het realiseren van besparingen en/of extra inkomsten op de FBK-games/ het FBK stadion.	De gevraagde bezuiniging is in 2014 nog niet geheel gehaald. Vanaf 2015 zal de gevraagde bezuiniging wel volledig worden gehaald en blijven de exploitatielasten dalen ten opzichte van het voorstel zoals dat in november 2013 is gepresenteerd. De gemeenteraad is hier in november 2014 middels een brief over geïnformeerd.
Kwalitatief en kwantitatief hoogwaardige (multifunctionele) sportaccommodaties.		
■	Het onderhouden van vijf sporthallen.	Sporthal Veldwijk is voorzien van LED verlichting. Dit project is succesvol uitgevoerd en de sportverenigingen zijn enthousiast. Het is de bedoeling dat sporthal Weusthag opgeknapt wordt en verhuurd wordt aan Turncentrum Twente. De plannen hiervoor zijn verder uitgewerkt en kleine renovaties zijn reeds uitgevoerd.

	■ Het beheren, onderhouden en exploiteren van het Twentebad voor nu en in de toekomst. Innovatief, duurzaam en klantgericht.	2014 was een top jaar voor het Twentebad. Nagenoeg alle inkomsten en bezoekcijfers (ook ledenaantallen) laten een mooie plus zien. Alleen de verhuur en het buitenbadbezoek zijn licht gedaald. Het buitenbadbezoek is een logisch gevolg van een slechte zomer, de verhuur ligt vooral aan de duiksport die onder druk staat. Abonnementen, zwemonderwijs en activiteiten (o.a. medische aquagroepen) zorgen voor de grootste plus. De samenwerking met Aksept (dagbesteding horeca en schoonmaak) heeft er voor gezorgd dat we de kosten voor personeel omlaag hebben kunnen brengen. De BO toekomst Twentebad is in uitvoering en wordt begin 2015 opgeleverd. Een grote plafondre renovatie op de recreatiezaal en het vervangen van de verlichting naar LED zijn grotendeels klaar. De klanttevredenheidsenquête 2014 liet een bijzonder goede waardering zien op alle terreinen. Openingstijden, tarieven en personeel sprongen eruit. De schatting is dat nu ongeveer 15% van de gebruikers van het Twentebad van buiten Hengelo komen. Hun "waarde" gaat dan richting de € 200.000.

P-531 Groene Sportvelden & terreinen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.655		507	-2.149	

Groene sportvelden en terreinen (P-531)		
Doel	Doen	Gedaan
Extra laagdrempelige mogelijkheden om sporten en bewegen te stimuleren.		
■	Voor 2014 staat op het programma: trimbaantje middelste eiland Vossenbelt, natuurlijk spelen Weusthagpark, plaatsen vaste doeltjes op 5 trapvelden en spelen en bewegen project Bornse Beek (i.s.m. het Waterschap)	Het trimbaantje op het middelste eiland is gerealiseerd. Er zijn nog vochtproblemen, waarop in 2015 actie zal worden ondernomen; Het natuurlijk spelen in het Weusthagpark is gedeeltelijk gerealiseerd. De doeltjes op de trapvelden zijn geplaatst; De speelvoorziening aan de Bornse Beek (Omloopleiding) is nagenoeg gerealiseerd.
De Berflo Es een sportieve wijk waar bewoners bewegen, recreëren en waar aandacht is voor een gezonde leefstijl.		
■	Uitvoering geven aan de maatregelen, die tot doel hebben de herkenbaarheid van Sports Centre Hengelo te verbeteren.	Een deel van de maatregelen hiervoor zoals het verfraaien van de sporthal Veldwijk is uitgevoerd.
■	Nadere invulling geven aan de 2e fase betreffende de (her)inrichting van Sports Centre Hengelo met o.m. bouw van het Sportleercentrum, herhuisvesting	Voor de uitvoering van het plan Sports Centre Hengelo is aansluiting gezocht bij de plannen van FC Twente. Deze plannen van FC Twente zijn uitgesteld. Daarom is de 2 ^e fase met spoed ter hand genomen genomen.

	van Sportservice en verbetering van de exploitatie van het FBK-stadion.	Het voorlopig ontwerp is gereed en in eerste concept besproken met belanghebbenden. De uitvoering staat gepland voor 2015.
Kwalitatief en kwantitatief hoogwaardige (multifunctionele) sportaccommodaties.		
■	Behoud van topsportaccommodaties, o.a. FBK stadion en trainingsaccommodatie FC Twente. Mede in samenhang met herontwikkelingsplannen sportpark Veldwijk en omgeving.	Samen met vrijwilligers, de SWB, de atletiekverenigingen, de stichting FBK en de gemeente Hengelo, zijn de FBK games in 2014 weer succesvol georganiseerd. De toplaag van de atletiekbaan in het stadion is intensief gereinigd.
■	Onderhouden alle velden (kunstgras en natuurgras) van FC Twente op het trainingscomplex in Hengelo.	De kunstgrasvelden van FC Twente zijn, op advies van ISA sport, intensief behandeld waardoor ze weer aan de normen van NOC*NSF en de KNVB voldoen. Het natuurgras trainingsveld van FC Twente is voorzien van veldverwarming. Sneeuwschuiven op de kunstgrasvelden, tijdens winterse omstandigheden, is hierdoor niet meer nodig. Voor het dagelijks herstellen van speelschade wordt sinds september 2014 succesvol een ploeg van de SWB ingezet.
■	Het onderhouden en beheren van negen sportparken. Hierbinnen worden de minimale grenzen van de ISA normen opgezocht i.v.m. versoberen i.h.k.v. de bezuinigingen.	De velden zijn sober en doelmatig onderhouden. Er zijn relatief weinig afgelastingen geweest als gevolg van slechte velden.
■	Renoveren van natuurgrasvelden volgens ISA normering.	Het natuurgras bijveld van HVV Hengelo op sportpark De Waarbeek heeft een toplaagrenovatie gehad.
■	Vervanging beregeningsinstallaties en pompen op de sportparken.	De natuurgrasvelden op sportpark 't Wilbert (Achilles '12) zijn voorzien van automatische beregening.

P-540 Kunst				
	Lasten	2014	Baten	Saldo
	-3.675		717	-2.957

Kunst (P-540)

Doel	Doen	Gedaan
Voor het Rabotheater gelden de volgende specifieke doelen: • programmering en marketing van aanbod op het gebied van professionele podiumkunsten, waaronder toneel (klassiek en modern), dans (klassiek en modern), jeugdtheater, cabaret, musical, opera en klassieke muziek • programmering van schoolvoorstellingen • planning van amateurkunst-voorstellingen en verhuring tegen gereduceerde tarieven van zalen en bijbehorende faciliteiten aan Hengelose amateurkunstorganisaties en scholen • samenwerking met de Filmliga ten behoeve van de programmering en marketing van filmvoorstellingen en het beschikbaar stellen van de filmzaal ten behoeve van de Filmliga • samenwerking met derden ten behoeve van de programmering en marketing van kamermuziek- en jazzconcerten • het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan cultuur, met het accent op theater		

	■ De subsidierelatie met de het Rabotheater, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Het Rabotheater is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. Op verzoek van het Rabotheater zijn in 2014 toetsingscriteria vastgesteld voor het verlenen van goedkeuring aan de benoeming van een voorzitter van de raad van toezicht/het bestuur van een culturele kernvoorziening. Dit, omdat in de statuten van het Rabotheater staat dat een voorzitter wordt benoemd door de raad van toezicht nadat hiervoor goedkeuring is verleend door het college van B en W. De toetsingscriteria zijn ontleend aan de Governance Code Cultuur. De code is een hulpmiddel voor goed en transparant bestuur en toezicht van culturele instellingen. Eind 2014 hebben de colleges van B en W van Enschede en Hengelo gezamenlijk ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'samenwerking podia Enschede-Hengelo'. Het Wilmincktheater, het Rabotheater, Atak en Metropool voeren samen het onderzoek naar samenwerking uit. Het bestemmingsplan Centrum 2013 is door de raad vastgesteld. Het Rabotheater heeft de bestemming Cultuur en ontspanning gekregen, met de aanduiding theater. Hier mogen theater- en muziekactiviteiten, filmvertoningen, exposities en congressen plaatsvinden met de daarbij behorende voorzieningen. Daarnaast zijn de ruimtes die ten behoeve van de commerciële activiteiten verhuurd mogen worden nader aangeduid. Op deze manier is de bedrijfsvoering van het Rabotheater ook ruimtelijk, door het bestemmingsplan, mogelijk gemaakt. In het coalitieakkoord 2014-2018 staat dat de discussie rond paracommercie binnen culturele instellingen wordt afgerond in de horecavisie. Het college heeft de raad per brief geïnformeerd over de voortgang van het proces van de totstandkoming van de horecavisie.
Voor Metropool gelden de volgende specifieke doelen: • programmering en marketing van aanbod op het gebied van hedendaagse muziek(vormen), waaronder pop, rock, dance, niet-westerse muziek en cross-overs • het verhuren van oefenruimten en het bieden van een podium aan amateur-musici, in samenwerking met de Vereniging Popbelang Hengelo • het scheppen van mogelijkheden voor en het stimuleren van de Hengelose bevolking om kennis te nemen van en deel te nemen aan kunst en cultuur, met het accent op hedendaagse muziek(vormen)		
	■ De subsidierelatie met Metropool, die deel uitmaakt van de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen, wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Metropool is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. Begin 2014 hebben het bestuur en de directeur van Metropool besloten niet langer met elkaar verder te gaan. De voorzitter van het bestuur heeft een aantal maanden op vrijwillige basis directeursstaken waargenomen.

		Vanwege de onderzoeksopdracht 'samenwerking podia Enschede-Hengelo' is de vacature van directeur nog niet ingevuld. Aangezien Metropool niet voor langere tijd zonder directeur kan, heeft het bestuur eind 2014 besloten om de voorzitter te benoemen als interim directeur. Hij ontvangt daarvoor een bezoldiging en is teruggetreden uit het bestuur. In 2014 hebben de gemeente en Metropool vastgesteld welke aanpassingen aan het gebouw moeten worden gedaan om het energieverbruik te kunnen verminderen. De aanpassingen worden in 2015 uitgevoerd in opdracht van de gemeente, die eigenaar en verhuurder van het pand is. Eind 2014 hebben de colleges van B en W van Enschede en Hengelo gezamenlijk ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'samenwerking podia Enschede-Hengelo'. Het Wilminktheater, het Rabotheater, Atak en Metropool voeren samen het onderzoek naar samenwerking uit. In het coalitieakkoord 2014-2018 staat dat de discussie rond paracommercie binnen culturele instellingen wordt afgerond in de horecavisie. Het college heeft de raad per brief geïnformeerd over de voortgang van het proces van de totstandkoming van de horecavisie.
Voor de aanvullende culturele voorzieningen (muziekprogrammering) gelden de volgende specifieke doelen: • Programmering en marketing van aanbod op het gebied van verschillende muziekstijlen		
	■ Subsiëring van de aanvullende culturele voorzieningen op het gebied van muziekprogrammering is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.	Stichting Kamermuziek en Stichting Jazzplatform Hengelo zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.
Voor het culturele amateurveld gelden de volgende specifieke doelen: • het bevorderen van een goed kwalitatief niveau van de amateurkunst • het bevorderen van een gevarieerd aanbod van de amateurkunst • het bereiken van een breed Hengelo's publiek		
	■ Subsiëring van de culturele amateurkunstverenigingen is opgenomen in de uitvoeringsregeling Basissubsidie amateurkunst.	39 culturele amateurkunstverenigingen zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.
Voor de aanvullende culturele voorzieningen (beeldende kunstprogrammering) gelden de volgende specifieke doelen: • Programmering en marketing van aanbod op het gebied van beeldende kunst en vormgeving		
	■ Subsiëring van de aanvullende culturele voorzieningen op het gebied van beeldende kunstprogrammering is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende	Ateliers '93, Stichting Beeldende Kunst Ag, Stichting Woon en Werkruimtes Kunstenaars, Stichting HeArtpool, het Lamboijhuis en het (virtuele) Museum voor Hengelose Hedendaagse Kunst zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.

	culturele voorzieningen.	Met Ateliers '93 is afgesproken dat zij drie jaar lang de subsidie ook mogen inzetten voor huurverplichtingen (2014-2016). Daardoor is het voor de stichting mogelijk om het huurcontract op de huidige locatie met drie jaar te verlengen.
Voor AkkuH geldt het specifieke doel:		
• het vinden van een goede invulling en voortzetting van de beeldende kunst activiteiten van AkkuH. In 2014 wordt de subsidie aan AkkuH stopgezet.		
■	Er zal worden gewerkt aan het opzetten van een programmering van de Collectie Hengelo. Hieronder valt zowel het cultureel erfgoed als beeldende kunst en vormgeving.	De subsidierelatie aan AkkuH is in 2014 stopgezet. De stichting is op de kunstuitleencollectie na geheel ontmanteld. Het college heeft in 2014 het besluit herbevestigd om de collectie niet over te nemen. De stichting heeft laten weten dat ze gaat liquideren en de collectie wil veilen. Het nog beschikbare budget van € 50.000 voor beeldende kunst is ingezet als aanjaagbudget voor beeldende kunstprojecten. Met dit budget zijn drie projecten gehonoreerd, die in 2015 worden uitgevoerd.
Het realiseren van een samenhangend beleid op het gebied van cultuureducatie in het basisonderwijs.		
■	In samenwerking met het basisonderwijs en het culturele veld komen tot een doorgaande leerlijn cultuureducatie in de periode 2013-2016 (als uitvoering van het bestuurlijk kader Cultuureducatie met Kwaliteit en het provinciale programma Cultuur aan de Basis Cultuureducatie).	Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2013-2016 (CmK) omvat drie niveaus waarop scholen met cultuureducatie om kunnen gaan, van basisniveau tot verdiepingsniveau. In 2014 zijn drie pilotscholen de verdieping ingegaan, en hebben twee andere scholen aangegeven in te willen stappen. CmK omvat ook deskundigheidsbevordering voor educatief medewerkers van de culturele instellingen. In 2014 is de tweede groep gestart met de cursus. CmK is mogelijk door samenwerking met alle culturele partners, de schoolbesturen, Provincie Overijssel en het Fonds voor Cultuurparticipatie.

P-541 Oudheidkunde & Musea				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-501		3	-498	

Oudheidkunde en musea (P-541)

Doel	Doen	Gedaan
Voor het HEIM gelden de volgende specifieke doelen: • het conserveren en onderzoeken van de industriële cultuurhistorische geschiedenis van Hengelo • programmering en publiciteit van permanente, wisselende en tijdelijke exposities op het gebied van het industrieel cultureel erfgoed van Hengelo • het bij een breed publiek bewustmaken van de industriële en cultuurhistorische ontwikkeling van Hengelo, via daarop gerichte educatieve projecten		
Voor de aanvullende erfgoedvoorzieningen gelden de volgende specifieke doelen: • beheren, collectioneren, conserveren en onderzoeken van materiële en immateriële getuigenissen uit het verleden van Hengelo		

	De subsidierelatie met Techniekmuseum HEIM en van de aanvullende erfgoedvoorzieningen is opgenomen in de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. De subsidierelatie met het Techniekmuseum wordt verder uitgewerkt in relatie tot de nieuwe beleidsuitgangspunten van de kunst- en cultuurvisie 2014-2020 en de bezuinigingstaakstelling op cultuur.	Het HEIM is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Culturele voorzieningen. De samenwerking is verder verstevigd met het voornemen om te fuseren. Het college heeft ingestemd met een (juridische en fiscale) fusie van CREA en HEIM, deze is met ingang van 1 januari 2015 een feit. Eind 2014 heeft het college de bestuurlijke opdracht 'huisvesting CREA/HEIM' vastgesteld. CREA kampt al jaren met een huisvestingsprobleem, het pand waarin zij nu zitten voldoet in het geheel niet meer aan de (arbo-)eisen van deze tijd. Het samengaan van CREA met het HEIM zal bij de uitwerking van de bestuurlijke opdracht het uitgangspunt vormen. Het oplossen van de lening problematiek van het HEIM is onderdeel van de bestuurlijke opdracht. De planning is dat het college halverwege 2015 een besluit neemt over de huisvesting van CREA/HEIM.
Voor de aanvullende culturele voorzieningen (cultureel erfgoed) gelden de volgende specifieke doelen: • het conserveren, exposeren en onderzoeken van de (industriële) cultuurhistorische geschiedenis van Hengelo		
Subsidiëring van de aanvullende culturele voorzieningen op het gebied van cultureel erfgoed is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.	Het Historisch Museum, het Historisch Archief Beckum en Historie Brandweer Hengelo zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.	

P-550 Natuurbescherming				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-62		92	30	

Natuurbescherming (P-550)

Doel	Doen	Gedaan
Informereren en stimuleren van Hengelose burgers met als doel een basis te leggen voor duurzaam handelen en uitvoering geven aan de Duurzaamheidsagenda.		
	Vanwege de bezuinigingen bij het Team Duurzaamheid zijn eerder geformuleerde acties en maatregelen (ambities?), met name op het gebied van educatie, niet in de voorgestelde wijze en mate mogelijk. Om deze ambities (deels) te kunnen realiseren wordt aansluiting gezocht bij inkooptrajecten en projecten en bij netwerken zoals Provincie en Waterschap.	Kinderboerderij (P-560.9) Het aantal bezoekers bedroeg in 2014 ruim 50.000 personen. De verkoop van regentonnen bleef wat achter bij voorgaande jaren door stagnatie in de aanvoer van tonnen (doelstelling bovengrond afkoppelen hemelwater en 3^e wereld- waterproject ondersteunen). Verdiepen van de aandacht voor traditionele landbouwhuisdieren door deel te nemen aan een fokprogramma voor Twentse Grijze hoenders. De samenhang met de rest van het Weusthagpark is verstevigd door bij de nieuw geplaatste educatieve borden op het terrein uit te voeren in de huisstijl van het Weusthag.

De nieuwe facebookpagina van de kinderboerderij wordt ook in deze huisstijl uitgevoerd.

Duurzaamheid (P-550.1)

Educatie/ draagvlak

De deelname van scholen aan projecten en lesmaterialen is met ruim 50% terug gelopen (minimalisering aanbod).

De Millenniumsubsidiepot bood ruimte om 12 subsidieaanvragen te honoreren.

In samenwerking met WGW is de subsidieregeling voor groene daken "Groene Pet" opgezet.

Er is een drinkwaterpaal in het centrum geplaatst met aandacht voor bereikbaarheid van schoon water hier en in de derde wereld.

I.s.m. het COS is een educatief project op een VO school uitgevoerd wat aansloot bij het plaatsen van de drinkwaterpaal.

Website "Duurzaam Hengelo" ontwikkelt samen met pakt MVO.

Energie

In het kader van het ontwikkelen van een energieactieplan is een aanvullend onderzoek uitgevoerd door studenten van de UT (Atlas). Het opzetten van een energieactieplan stagneert i.v.m. bezettingsproblemen maar wordt in 2015 opgepakt.

De uitvoering van het energieloket (onderdeel van de woningbouwafspraken met provincie) verloopt naar wens. Dit jaar is 246 keer een Premie toegekend aan een inwoner van Hengelo en 51 keer een Duurzaamheidslening verstrekt (€ 338.735). De zonekaart is aan het energieloket toegevoegd.

Er is een start gemaakt met de VNG ondersteuningsstructuur. Een subsidie traject wat valt binnen de SER afspraken. Het gaat om een regionale samenwerkingsverband met specifiek aandacht voor Energie-armoede, financieringsstructuren, verduurzaming van particuliere woningen en draagvlak creëren. Gestart met een regionaal traject om te komen tot het verduurzamen van het (eigen) maatschappelijk vastgoed.

Duurzame mobiliteit

Het ontwikkelen van een beleidskader voor elektrische mobiliteit wordt samen met de provincie en de regio opgepakt.

Ondersteunen burgerinitiatieven

De ondersteuning heeft zich dit jaar beperkt tot de ondersteuning van de Fair Trade werkgroep.

Het initiatief met als doel kinderen te betrekken bij reparatie van duurzame goederen heeft vorm gekregen in een repair café en is wat ons betreft afgerond.

P-560 Openbaar Groen & Openluchtrecreatie				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-7.892		377	-7.515	

Openbaar groen en openluchtrecreatie (P-560)

Doel	Doen	Gedaan
Duurzaam beheerde openbare groenvoorzieningen in de gemeente Hengelo.		
■	Uitvoeren beheer openbare ruimte volgens de IBOR systematiek (Instrument Beheer Openbare Ruimte).	De openbare ruimte is volgens de IBOR systematiek onderhouden. Hierbij hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.
■	BO gemeente - SWB gezamenlijk onderhoud openbare ruimte	De BO is vastgesteld. Dit heeft geleid tot een vervolgopdracht waarin een bedrijfsmodel uitgewerkt wordt en de gevolgen daarvan onderzocht worden. Bij deze opdracht heeft ook de gemeente "Hof van Twente" aangehaakt.
■	Uitvoeren wijkbestekken volgens IBOR systematiek	Wijkbestekken zijn conform de IBOR systematiek uitgevoerd. Er heeft geen nieuwe aanbestedingsprocedure plaats gevonden maar de huidige bestekken zijn met een jaar verlengd.
■	Uitvoeren bomenbeheerplan.	In 2014 zijn in 18 buurten alle bomen van 8 jaar en ouder gecontroleerd en indien nodig gesnoeid in 29 buurten alle bomen jonger dan 8 jaar.
■	Implementatie Groenplan	Het groenplan is in 2013 vastgesteld. Met de komst van het nieuwe college is er ook een heroverweging gekomen over hoe om te gaan met groen in de stad. In 2014 zijn we bezig geweest met deze evaluatie. Deze zal in 2015 worden vastgesteld.
■	Burgerinitiatief stedelijke skatevoorziening begeleiden.	Er is gestart met de voorbereiding voor een skatebordbaan op het Industrieplein. Hiervoor dient er eerst een pleinovereenkomst afgesloten te worden met NS. De onderhandelingen hiervoor bevinden zich in de afrondende fase.
■	Opstellen MeerJarenOnderhouds-Programma (MJOP) 2014-2017.	Er wordt gewerkt op basis van het MJOP 2013-2016. In de loop van 2014 is gestart met het opstellen van nieuw MJOP 2015-2018. Vanwege problemen met het beheerpakket (Xeiz) kon dit in 2014 niet worden afgerond.
■	Uitvoeren nota Snippergroen.	De herziende nota snippergroen is in 2013 vastgesteld. Met de komst van het nieuwe college is er ook een heroverweging gekomen over hoe om te gaan met groen in de stad. In 2014 zijn we bezig geweest met deze evaluatie. Deze zal in 2015 in procedure worden gebracht.
Schone straten, plantsoenen en waterlopen in de gemeente Hengelo.		
■	Het schoonhouden van de stad door te vegen en ledigen prullenbakken.	In 2014 is er machinaal geveegd en zijn de prullenbakken geleegd volgens de IBOR systematiek.
■	Terugdringen zwerfafval en illegale dumping.	Onlangs diverse pogingen is het niet gelukt om de hoeveelheid zwerfafval en illegale dumping terug te dringen. Met de invoering van diftar is het aantal illegale dumping toegenomen.
■	Uitvoeren bladcampagne.	Eind 2014 was 80% van het blad weg. De rest wordt verwijderd in januari.

■ Uitvoeren en ondersteunen diverse netheids- en opschoonacties, vaak geïnitieerd door bewoners en bedrijven zoals de zakgeldprojecten in Groot Driene, Hengelose Es en Hasseler Es, en BIT Twentekanaal.	Bestaande acties zijn in 2014 voortgezet. Daarnaast zijn er een aantal (kleinere) bewonersacties ondersteund.
■ Actualiseren nota hondenbeleid.	Nota is in concept gereed. Deze zal in 2015 in procedure worden gebracht.
■ Extra handhaven op afvaldump (zie hoofdfunctie 7/DIFTAR).	Er zijn diverse handhaving acties uitgevoerd. Er zijn maar liefst 70 processen verbaal uitgeschreven en 66 waarschuwing uitgedeeld.
■ Opstellen MeerJaren-Onderhoudsprogramma (MJOP) 2014-2017.	Er wordt gewerkt op basis van het MJOP 2013-2016. In de loop van 2014 is gestart met het opstellen van nieuw MJOP 2015-2018. Vanwege problemen met het beheerpakket (Xeiz) kon dit in 2014 niet worden afgerond.

Een gezond leefklimaat voor inwoners, bedrijven en bezoekers van de gemeente Hengelo.

■ Versterking van voorlichting, regulering, toezicht houden op en handhaven van de juiste naleving van de regels op zaken als hondenpoep, loslopende honden, parkeeroverlast, zwerfvuil en afvaldump, veilige evenementen, terrassen en uitstallingen.	Hier is 7 dagen per week toezicht op gehouden en daar waar nodig is er effectief gehandhaafd. Ook tijdens de grotere evenementen en tijdens de koopzondagen.
■ Er wordt zoveel mogelijk projectmatig gehandhaafd. Stadstoezicht doet dit in samenwerking met interne en externe partners. Een positieve leefbaarheid zorgt voor een veilige Stad.	Er zijn diverse projecten gedraaid. Deze projecten zijn afgestemd o.a. met de politie. Hierbij kun je denken aan parkeeroverlast, DHW, hondenoverlast, snoeproute en slimme handhaving acties waarbij overtreders op heterdaad zijn betrapt op illegale dump.
■ Er wordt steeds meer een beroep gedaan op de burgers zelf, bijv. door eerst in gesprek te gaan met de burens of degene die de overlast veroorzaakt. Daarmee wordt de capaciteit van Stadstoezicht beter ingezet voor de zwaardere meldingen als illegale dumpingen, handhaven tijdens evenementen, en het innen van precario, haven en marktgelden.	In 2014 zijn er maar liefst 1.856 geregistreerde meldingen overlast meldingen openbare ruimte afgehandeld. Dit zijn er 100 meer dan in 2013. Nog niet overal spreken de burgers elkaar aan. In 2014 zijn er 14 agressieformulieren opgemaakt door de boa's van Stadstoezicht en is er in een aantal gevallen aangifte gedaan bij de politie.
■ De professionalisering van de afdeling Stadstoezicht door de verplichte her- en bijscholing en regionale samenwerking tussen Twentse gemeenten. De nadruk zal wederom o.a. liggen op het bestrijden van afvaldump bij de ondergrondse containers. Daarnaast de uitwisseling van personeel bij evenementen tussen de bij het regionale convenant aangesloten gemeenten. Zie ook hoofdfunctie 7.	In 2014 zijn er door de boa's diverse modules gevolgd van de verplichte her- en bijscholing. Daarnaast zijn er ook diverse specialistische opleidingen gevolgd zoals de DHW, bike en jeugdopleidingen. Deze zware opleidingen zijn met goed gevolg afgesloten. In 2014 zijn er m.b.t. illegale dump 70 boetes uitgeschreven en 66 waarschuwingen. Het convenant Toezicht & handhaving Openbare Ruimte Regio Twente is verder uitgebreid. Diverse keren is uitgewisseld. In 2014 is er een begin gemaakt met de voorbereiding om de RTGB N1 training te gaan volgen. Dit gebeurt ook op regionaal niveau. Met deze training worden de boa's beter uitgerust om met agressie en geweld om te gaan tijdens hun werk.

60% van de Hengelse bevolking is tevreden over de speelmogelijkheden in Hengelo.

■	Herziening nota Spelen	In 2014 zijn in verband met bezuinigingen 5 financiële scenario's voorgelegd aan het college en in een politieke markt gepresenteerd aan de raad. De raad zal hier in 2015 een besluit over nemen waarna de Kadernota Spelen kan worden vastgesteld.
■	Beheer, onderhoud en vervanging speelvoorzieningen.	Speelvoorzieningen zijn geïnspecteerd, onderhouden en zoveel mogelijk vervangen volgens het huidige beleid, binnen de begroting.
■	Nader uitwerken inrichting stedelijke skatevoorziening na raadsbesluit d.d. 9 oktober 2012.	In het coalitieakkoord heeft het college het Industrieplein als beoogde locatie opgenomen. Daarmee is de locatie aan de Bataafsekamp niet langer in beeld. Het terrein ligt aan de zuidzijde van het station en is nu in gebruik als P+R locatie. De locatie is eigendom van de NS en komt na de oplevering van de P+R garage aan de Gieskesstraat vrij. De skatevoorziening maakt onderdeel uit van de herinrichting van het Industrieplein, waarvoor de randvoorwaarden in 2014 zoveel mogelijk in beeld zijn gebracht. NS heeft aangegeven te willen meewerken aan een skatevoorziening op deze plek. De skaters, vertegenwoordigd in de Stichting Skatevoorzieningen Hengelo, werken aan een voorstel voor de inrichting van de skatevoorziening, daarbij vormt het Masterplan Hart van Zuid het vertrekpunt.

P-580 Overige recreatieve voorzieningen

Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-100		0	-100	

Overige recreatieve voorzieningen (P-580)

Doel	Doen	Gedaan
Voor Stichting Lokale Omroep Hengelo geldende de volgende specifieke doelen: • het zorgdragen voor lokale radio en televisie • het samenstellen en uitzenden van een omroepprogramma voor radio en televisie, dat bestemd is voor de gemeente Hengelo en dat representatief is voor de gehele Hengelse gemeenschap		
■	Subsidiëring van de Stichting Lokale Omroep Hengelo is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.	Stichting Lokale Omroep Hengelo is gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen. In 2014 heeft het Commissariaat voor de Media besloten, op advies van de gemeenteraad, om Stichting Lokale Omroep Hengelo aan te wijzen als "lokale publieke media-instelling voor de verzorging van de publieke mediadiensten in de gemeente Hengelo". Dit besluit is geldig van 25 mei 2014 tot 25 mei 2019. Een wettelijke eis is dat de lokale omroep een zogenoemd programmabeleidend orgaan (pbo) heeft. Dat orgaan bepaalt het media-aanbod van de lokale omroep. Het moet representatief zijn voor de belangrijkste in de gemeente voorkomende

	maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen. De gemeenteraad heeft vastgesteld welke sectoren en stromingen dat zijn. Onder andere: zorg en welzijn, onderwijs en educatie en etnische en culturele minderheden. Voor een aantal sectoren moest de lokale omroep nog vertegenwoordigers vinden.
Voor de overige aanvullende culturele voorzieningen gelden de volgende specifieke doelen: • viering Koningsdag en herdenking 4 mei	
Subsidiëring van de aanvullende overige culturele voorzieningen is opgenomen in de uitvoeringsregeling Aanvullende culturele voorzieningen.	De Hengelose Oranjevereniging en de Werkgroep 4 mei zijn gesubsidieerd conform de uitvoeringsregeling.

hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie				
exploitatie	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	26-3-2015 Rekening 2014
bedragen x € 1.000				
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-24.914	-23.574	-24.156	-23.890
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	4.126	3.758	4.075	4.171
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-20.788	-19.816	-20.081	-19.719
Toevoegingen aan de reserves	-328	-328	-328	-482
Onttrekkingen aan de reserves	75	0	10	30
mutaties reserves	-253	-328	-318	-452
hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie				
Gerealiseerde resultaat	-21.041	-20.144	-20.398	-20.171

Hoofdfunctie 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	
Commissie(s)	Sociaal
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken, Ruimte, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Missie

Hoofddoelstelling van deze hoofdfunctie is zoveel mogelijk burgers werkgelegenheid te bieden door enerzijds het scheppen van voorwaarden voor de vestiging van bedrijven, anderzijds individuele begeleiding te bieden voor mensen bij de toeleiding naar werk en/of participatie.

Speerpunten 2014

- Implementeren conclusies evaluatie armoedebeloid
- Aandacht voor kinderarmoede
- Voorbereiden op inwerkingtreding Participatiewet
- Stroomlijnen en afstemmen met de andere transities
- Optimaliseren inzet huidige P-budget i.c.m. andere budgetten
- Doorontwikkeling Werkplein Twente locatie Gieterij
- Implementeren van het beleidsplan schuldhulpverlening
- Uitbreiding mogelijkheden voor maatschappelijke participatie
- Doorontwikkeling samenwerking WMO-WWB (o.a. wijkleerbedrijf)
- Verdere doorontwikkeling en versterking van dienstverlening aan starters, ondernemers en MKB, onder meer via inzet op wijk economie
- Samenwerking Sociale Zaken met Borne optimaliseren en waar mogelijk uitbreiden met andere gemeenten
- Aandacht voor jeugdwerkloosheid in regionaal Twents verband
- Beperking toename aantal WWB-klanten door o.m. continuering project controle aan de poort
- Samenwerking peuterspeelzalen kinderdagverblijven in licht van de gewijzigde regelgeving binnen de Rijksoverheid
- Investeren in de zelfredzaamheid en eigen kracht van burgers
- Voorbereiden op de transitie AWBZ-WMO en streven naar een integrale aanpak met de verandering op terrein van jeugdzorg en sociale zekerheid
- Inspelen op de impact van de transities op het vrijwilligerswerk en de mantelzorgondersteuning
- Opvangen gevolgen extramuralisering
- Realisatie van één centrale toegang voor huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, begeleiding, jeugdzorg en/of werk en inkomen
- Kanteling en het nieuwe welzijn krijgen vorm (in relatie tot transities)
- Vormgeven aan een doorontwikkeling van cliëntondersteuning en belangenbehartiging
- Handhaven van het preventiebeleid (en zo mogelijk versterken) en afspraken maken met partners in de zorg

Hoofdfunctie	P-6	Sociale Voorzieningen & maatschappelijke Dienstverlening		
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-97.016		57.808	-39.208	

Relevante beleidsnota's

- Sociale Visie 2020 (2010)
- Sterker aan het Werk, herijking re-integratiebeleid (november 2011)
- Nota startersbeleid (2007)
- Bestuursakkoord Rijk en Gemeenten (2007)
- Nota armoedebelid 2012 - 2015
- Beleidsplan schuldhulpverlening
- Aanvalsplan Jeugdwerkloosheid (2009)
- Nota wijkeconomie (2011)
- Beleidsnota "Sterk Profiel, een goede start II"
- Actieplan voorkomen voortijdig schoolverlaten 2010-2014
- Nota Vrijwilligersbeleid (2009)
- Jeugdprogramma Zelf Doen! Positief opgroeien en opvoeden in Hengelo 2011- 2014
- Nota Integraal Kind Centrum (najaar 2013)
- Jeugdmonitor
- Notitie Vervolg Voor- en Vroegschoolse Educatie in Hengelo
- Notitie professioneel jongerenwerk
- Kadernota spelen 2008-2012
- Beleidsprogramma Thuis in de buurt (2012)
- Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning (2012-2015)

P-610 Bijstandsverlening				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-44.354		35.080	-9.274	

Bijstandsverlening (P-610)

Doel	Doen	Gedaan
In het kader van inkomensondersteuning een nieuw dienstverleningsconcept verder uitbouwen d.m.v. verdere ontbureaucrativering en verbeterde klantgerichtheid.		
■	Uitbouwen sociaal partnerschap.	In het kader van de regionale aanpak en samenwerking is een regionale uitvraag gedaan inzake samenwerking bij de uitvoering Participatiewet. Daarbij hebben 59 regionale bedrijven aangegeven actief mee te willen werken aan de invoering van de participatiewet.
■	Implementeren van het verbeterplan naar aanleiding van de aanvraag MAU.	De verbetermaatregelen zoals neergelegd in het verbeterplan MAU zijn geïmplementeerd. De verbetermaatregelen worden, ook in het kader van de verantwoording naar het Ministerie SZW, gemonitord. Op basis van de monitorgegevens wordt indien nodig bijgestuurd. In 2014 is de verantwoording over het jaar 2013 goedgekeurd door het Ministerie SZW.
■	Klanten van Mediant en Avelijn gebruik laten maken van faciliteiten van de SWB.	Sinds 2014 maken cliënten van Interakt Contour, Aveleijn en Mediant gebruikmaken van de daar aanwezige infrastructuur.
■	Vorbereiden op Participatiewet.	De in- en uitvoering van de Participatiewet is regionaal aangepakt. Er zijn werkgroepen voor de diverse uitwerkingsaspecten gevormd. Raad en commissie zijn regelmatig op de hoogte gehouden. De noodzakelijke verordeningen zijn door de Raad op 16 december vastgesteld. Het regionaal Werkbedrijf is op 12 december geïnstalleerd.
■	Uitvoeren BO Maatschappelijke Participatie (obv. M26) binnen klantenbestand sociale zaken, inclusief het opstellen van prestatieafspraken.	Op 16 december 2014 is een verordening Tegenprestatie vastgesteld waarin de beleidslijn rond maatschappelijke participatie is beschreven. Mensen met een WWB-uitkering op de tredes 1 en 2 van de participatieladder worden benaderd met de vraag welke maatschappelijke participatie zij verrichten.
■	Pilots samenwerking tussen bijvoorbeeld arbeidsmatige dagbesteding, beschut werken en leerwerkomgevingen.	Een van de regionale werkgroepen in het kader van de Participatiewet, de werkgroep Beschut Werk ontwikkelt een regionale aanpak voor beschut werk-nieuwe stijl.
■	Uitbouwen en optimaliseren werkplein Twente locatie Gieterij; met aandacht voor werkgeversbenadering, professionalisering en samenwerking met anderen.	Er is een marktwerking- en werkplan opgesteld en vastgesteld. Er is een teamleider aangesteld en de formatie en werkwijze zijn op orde gebracht in relatie tot regionale afspraken. De gesprekken met de gemeente Haaksbergen in 2014 hebben ertoe geleid dat deze gemeente op 1 januari 2015 aansluit bij werkplein Twente locatie Gieterij.
■	Vanuit klantgericht dienstverleningsconcept waar mogelijk blijven uitgaan van een zo beperkt mogelijke uitvraag. Uitgangspunt blijft vertrouwen.	Een zo beperkt mogelijk uitvraag heeft voortdurend de aandacht. In 2014 is besloten voor schuldhulpverlening over te stappen naar GWS Key to schuldhulpverlening (SHV). De uitvraag voor klanten van de sociale dienst die ook gebruik maken van de diensten van Budget Alert is daarmee verder beperkt.

P-611 Werkgelegenheid				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-15.494		14.230	-1.263	

Werkgelegenheid (P-611)

Doel	Doen	Gedaan
Het realiseren van een flexibele en gevarieerde economische structuur die leidt tot behoud van bestaande en creatie van nieuwe werkgelegenheid in Hengelo (en de regio).		
■	Relatie onderwijs-arbeidsmarkt (promotie van techniek).	Er is met de betrokken instellingen en instanties een actieplan "Sterk Profiel III, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt voor kwetsbare jongeren" (2014-2018) opgesteld. In dit actieplan staan aanbevelingen en maatregelen die ertoe moeten leiden dat de groep kwetsbare jongeren niet tussen de wal en het schip gaan komen. Ook worden maatregelen genoemd die moeten voorkomen dat door het onderwijsbeleid van Rijksweg, het aantal voortijdig schoolverlaters gaat stijgen.
■	Inzet infrastructuur voor starters en ondernemersadvies .	De startersadvisering kende ook in 2014 een breed dienstverleningspakket, waaronder advisering en begeleiding voor en maximaal drie jaar na de start, assessments, bemiddeling bij financiering, trainingen, coaching en netwerken, aangeboden via en uitgevoerd door ROZ. In 2014 deden 246 personen uit Hengelo een beroep op het ROZ om zich te oriënteren op het starten van een eigen bedrijf. 65% hiervan betrof personen met een uitkering. 59 personen zijn daadwerkelijk gestart met hun eigen bedrijf in 2014. In 2014 deden 152 ondernemers/bestaande bedrijven in Hengelo een eerste beroep op het ROZ voor financiering, advies of schuldhelpverlening.
■	Stimuleren en faciliteren van wijkconomie, onder meer via dienstverlening aan ZZP'ers.	Belangrijk onderdeel is het faciliteren van ZZP'ers. Zij vormen de grootste groep (potentiële) wijkondernemers. In 2014 heeft het ROZ wederom tweemaal een netwerkcafé georganiseerd, met ca. 190 bezoekende ZZP'ers, workshops, een ondernemersmarkt met partnerorganisaties als de Belastingdienst en volop gelegenheid om te netwerken. Ook is er betrokkenheid met het ondernemersnetwerk Small Business Hengelo, ontstaan vanuit deze netwerkvondten. In 2014 zijn verder weer diverse spreekuren van het ROZ in de wijk gehouden, zijn mailings verstuurd en is informatie gepubliceerd in wijkkranten om de dienstverlening onder de aandacht te brengen van (potentiële) ondernemers en hebben we een aantal informatie- en trainingsavonden georganiseerd c.q. bijgewoond. Daarnaast zijn we betrokken bij een aantal herstructureringen en de begeleiding van de betreffende ondernemers.

P-614 Minimabeleid				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-4.366		184	-4.181	

Gemeentelijk minimabeleid (P-614)

Doel	Doen	Gedaan
Armoedebelief heeft een drieledige doelstelling: • Het verbeteren van de financiële positie van mensen met een laag inkomen • Het bestrijden en voorkomen van maatschappelijk isolement • Het bestrijden van niet-gebruik van voorzieningen		
■	Deelname collectieve zorgverzekering bevorderen.	De verzekering wordt op diverse manieren aan de mensen voorgelicht: via de algemene bijstand, minime regelingen, Zorgloket, Stadsbank. De doelgroep wordt hiermee zo groot mogelijk. De inhoud wordt jaarlijks geoptimaliseerd, met als doel zoveel mogelijk ziektekosten te vergoeden en het aantal aanvragen bijzondere bijstand te verlagen. In de monitor van BS&F is een duidelijk dalende lijn zichtbaar.
■	Gebruik van regelingen stimuleren.	Er is een jaarlijkse cyclus ingesteld van drie voorlichtingsbijeenkomsten voor het brede maatschappelijke middenveld. Dit bevordert kennis over de regelingen en levert een platform voor ontmoeting.
■	Participatie bevorderen.	In 2014 is breed geïnventariseerd wat de wensen zijn voor een kindpakket. Alle wensen zijn gericht op het bevorderen van participatie. In het voorstel voor een kindpakket is ingezet op deelname aan sport- en school(activiteiten), computer thuis, fiets en zwembaden. De raad beslist in 2015 hierover.
■	Schuldhelpverlening aanbieden.	Samenwerking tussen BudgetAlert en SON is verbeterd doordat het kantoor van de SON in Hengelo is verplaatst naar het Stadskantoor. De inzet van vrijwilligers is vergroot doordat een extra groep is gestart voor de begeleiding van mensen met schulden, met een accent op mensen die ook een licht verstandelijke beperking hebben.

P-620 Maatschappelijke begeleiding & advies				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-3.451		469	-2.982	

Maatschappelijke begeleiding en advies (P-620)

Doel	Doen	Gedaan
Hengelo wil een aantrekkelijke stad zijn voor de huidige en toekomstige inwoners. Hengelo wil een aantrekkelijk klimaat bieden, met vitale, gemêleerde wijken, een rijk cultureel en sportief aanbod, hoogwaardige werkgelegenheid en een actief verenigingsleven! (uit sociale visie). We doen een beroep op de kracht van de Hengelose samenleving. We willen een duurzaam leefbare stad, waar bewoners zich thuis voelen. De voorzieningen zijn afgestemd op de behoefte van de bewoners.		

■	Ook in 2014 zal het accent liggen op de voorbereiding op de transities in de jeugdzorg en de AWBZ-begeleiding en de daarmee gepaard gaande taakuitbreiding voor de gemeente. We gaan op dit moment uit van invoering per 1 januari 2015.	In het vierde kwartaal van 2014 zijn het beleidsplan "Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning" en de daarop volgende verordeningen door de gemeenteraad vastgesteld. Tegelijkertijd is hard gewerkt aan de inkoop van zorg en ondersteuning en het neerzetten van een uitvoeringsorganisatie, met aandacht voor de noodzakelijke deskundigheid.
■	We gaan door met de ontwikkeling van één centrale toegang voor hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, begeleiding, jeugdzorg, werk en inkomen. Zie ook tekst programma 2.	We hebben per 1 januari 2015 één centrale toegang voor hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, begeleiding en jeugdzorg en werken intensief samen met werk en inkomen.
■	De vernieuwing van het welzijnswerk blijft noodzakelijk om aansluiting te vinden bij de ondersteuningsbehoefte van kwetsbare burgers.	We hebben samen met de partners Carint (inclusief SMOH), Scala en SIZT de totstandkoming van de wijkteams Samen Sterk gerealiseerd, die dicht bij de inwoners de licht (kortdurende) ondersteuning zullen oppakken. We zijn daarnaast in gesprek gegaan met onze partners in de wijken over de wijze waarop nieuwe of uit te breiden activiteiten op een goede wijze over de stad kunnen worden gespreid. En we hebben ingezet op gebruik door gesubsidieerde instellingen en verenigingen van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed (in het bijzonder de wijk welzijns-accommodaties).
■	We participeren in de regionale voorbereiding en visie-ontwikkelingen op de transities.	Naast gezamenlijk visievorming is in regionaal verband alle ondersteuning vanuit jeugdzorg en begeleiding ingekocht.
■	We maken een lokaal beleidsplan en verordening ter voorbereiding op de overgang van taken vanuit de AWBZ naar de Wmo (in aanvulling op het al bestaande MO-beleidsplan). Daarbij rekening houdend met regionale keuzes die gemaakt worden.	In het vierde kwartaal van 2014 zijn het beleidsplan "Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning" en de daarop volgende verordeningen door de gemeenteraad vastgesteld.
■	Daarnaast zal in 2014 uitvoering gegeven worden aan het uitvoeringsprogramma van <i>Thuis in de buurt</i> . Waaronder:	Thuis in de Buurt is onderdeel geworden van het beleidsplan "Met respect..." Er is een uitvoeringsplan opgesteld met daarin de diverse projecten en activiteiten.
1	Zoals in programma 2 ook al aangegeven zullen we samen met Welbions, diverse zorgaanbieders en waar mogelijk ook cliënten een vervolg geven aan het in kaart brengen van de gevolgen van de veranderingen in de zorgzwaartepakketten (ZZP'ers).	Er is als vervolg op het opgeleverde regionale document een werkgroep gestart met de gemeenten Enschede en Oldenzaal om een plan van aanpak op te stellen voor de extramuralisering.
2	We stimuleren en financieren de inzet Eigenkracht methodiek bij ouderenadviseurs (door SWOH)	SWOH heeft in 2014 subsidie ontvangen voor een netwerkberaad ouderen. Hierin wordt de EK methodiek bij ouderen toegepast. Daarnaast is er scholing van ouderenadviseurs en werkers in de methodiek van vragen en toepassen in de gesprekken die zij voeren met ouderen.
3	We stimuleren collectieve GGZ-preventie. Preventieprogramma's omvatten een keten van activiteiten, van universeel tot en met geïndiceerde preventie.	We hebben in 2014 een aantal preventie-activiteiten voor de GGZ gefinancierd. Zoals bijeenkomsten KOPP (Kinderen van ouderen met psychische problemen), website Grip op je dip, depressiepreventie bij jongeren, preventie van

4	Vanuit het project Samen werken door samenwerken van Carint, Scala en SIZT zal uitvoering gegeven worden aan integrale wijkgerichte samenwerking met aandacht voor afstemming van werkzaamheden van thuisbegeleiders, maatschappelijk werkers en sociaal cultureel werkers. Maar ook innovaties, toegang, vrijwilligers en mantelzorgers. Meer hierover bij P630 (sociaal cultureel werk).	gedragsstoornissen bij kinderen en voorlichting aan onderwijs, ouders en professionals (CJG).
		Zoals hierboven als is aangegeven is er veel inzet geweest op de vorming van de wijkteams door de Samen Sterk partners. De teams zijn gevormd en gestart met ingang van 1-1-2015.

P-621 Vreemdelingen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-90		0	-90	

Vreemdelingen (P-621)		
Doel	Doen	Gedaan
Waarborgen dat iedere burger gelijke kansen krijgt zodat iedereen zijn of haar eigen emancipatie optimaal kan realiseren.		
■	Voortzetting van de uitvoeringsregeling op het terrein van minderhedenbeleid (ten behoeve van allochtonenorganisaties).	In 2014 is de uitvoeringsregeling Diversiteit uitgevoerd. In 2014 is er wel een bezuiniging doorgevoerd voor het jaar 2015 (budget is voor 2015 met een derde gekort).
■	Implementeren van keuzes rondom het takenpakket van voormalig Roza binnen de setting van een vrijwilligersorganisatie.	Het is ROZA in 2014 niet gelukt om een doorstart te maken richting een vrijwilligersorganisatie van en voor vrouwen.

P-622 Huishoudelijke verzorging				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-11.470		2.210	-9.260	

P-623 Participatiebudget				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-4.651		4.600	-52	

Participatiebudget (P-623)

Doel	Doen	Gedaan
Inburgering: Eind 2014 hebben inwoners van Hengelo die hun beheersing van de Nederlandse taal willen verbeteren hiervoor hun weg kunnen vinden. Inburgeraars die bezig zijn met inburgeren kunnen waar nodig maatschappelijke begeleiding krijgen. De inburgeraars die gestart zijn met een inburgeringstraject hebben begeleiding en coaching gekregen. De verplichte inburgeraars die nog niet hebben voldaan aan hun inburgeringsplicht zijn gehandhaafd.		
■	Het optimaliseren van Taalpunt Menthol met een aanbod voor elke inwoner die zijn beheersing van de Nederlandse taal wil verbeteren.	De communicatie tussen Menthol en Taalpunt is geoptimaliseerd (via werken in de cloud). Voor "Taal in de wijk" is in 2014 een parttime taaldocente aangesteld. Per 01-01-2015 begint een tweede. De doorverwijzing naar "Taal in de wijk" verloopt nu ook beter. Het Taalpunt is inmiddels een begrip in de Hengelose samenleving geworden.
■	Het uitbouwen en coördineren van een vrijwilligersorganisatie die het Taalpunt Menthol en het Taalcafé bemensen.	In 2014 is samen met de Rotary stichting "Samen voor taal" opgericht. Hieraan is een uitstekend bezocht symposium vooraf gegaan. In deze stichting participeren de Rotary, Rabobank, Carint/Menthol en Bibliotheek. De st. Lezen en schrijven, het ROC van Twente en de gemeente treden op als adviseur. Doelstelling: activiteiten op taalgebied van verschillende organisaties op elkaar afstemmen.
■	Het implementeren van het eind 2012 vast te stellen herijkte inburgeringsbeleid.	Het herijkte beleid gaat uit van een terugtrekkende overheid. Vanaf 01-01-2013 zijn inburgeringsplichtigen zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Onze werkzaamheden 'beperken' zich sindsdien tot het handhaven van de inburgeringsplicht van de personen die dat reeds vóór 1-1-2013 waren.
■	Het afronden van het ex-AMV-project.	Het ex-AMV-project is per 1-11-2013 zowel inhoudelijk als financieel afgerond. Informeel begeleiden we in goed overleg met DT&V nog een aantal jongeren.
Educatie is gericht op de bevordering van de persoonlijke ontplooiing ten dienste van het maatschappelijk functioneren van volwassenen door de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen op een manier die aansluit bij hun behoeften, mogelijkheden en ervaringen, alsmede bij maatschappelijke behoeften.		
■	Educatie richt zich in 2014 specifiek op drie aandachtsvelden: VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs), NT2 (Nederlands als 2e Taal)) en Basiseducatie. Met de VAVO wordt actief bijgedragen aan het terugdringen van het aantal Hengelose schoolverlaters dat zonder startkwalificatie het voortgezet onderwijs verlaat. Met NT2 trajecten wordt de basis gelegd voor een goede integratie in	In 2014 is samen met de gemeenten Borne en Hof van Twente bij het ROC van Twente een divers Educatieaanbod ingekocht. Met de Hengelose WEB* middelen werden 4 cursussen Basiseducatie Taal en Rekenen ingekocht, 1 cursus Staatsexamen NT 2 en 2 cursussen NT2 die in de Hengelose wijken uitgevoerd werden. In totaal waren er voor de gemeente Hengelo 90 plaatsen beschikbaar. De financiering en uitvoering van de VAVO is niet langer een gemeentelijke aangelegenheid, maar valt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. In 2014 heeft het Rijk besloten dat de WEB

de Hengelose samenleving. Basiseducatie richt zich met diverse programma's op laaggeletterden. In 2014 wordt verder gewerkt aan integraal beleid rond de inzet van het Participatiebudget, waar dit rijksbudget voor Educatie deel van uitmaakt.	middelen vanaf 2015 een zelfstandige doeluitkering worden die niet langer deel uitmaken van het Participatiebudget. *WEB = Wet Educatie Beroepsonderwijs *VAVO = Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs

P-630 Sociaal-cultureel werk				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-5.672		540	-5.132	

Sociaal cultureel werk (P-630)

Doel	Doen	Gedaan
Het bevorderen van de zelfredzaamheid en de zelfwerkzaamheid van vrijwilligers en wijkbewoners. Naast door en voor buurt- en wijkbewoners georganiseerde activiteiten wordt er een aanbod door professionele organisaties in de zorg en welzijn mogelijk gemaakt.		
■	In 2014 willen we vorm geven aan een nieuwe manier van programmeren waarbij vraag en aanbod op elkaar afgestemd wordt. Leidend zal de maatschappelijke vraag zijn. Sleutel ligt in het slim programmeren en integreren van diverse thema's binnen het sociale domein. Ook op het gebied van accommodaties kunnen slimmere combinaties gemaakt worden. Hierover is overleg met verschillende maatschappelijke partners.	In 2014 is verder gegaan met de uitwerking van de notitie "programmeren Welzijn en Zorg". Hierover zijn gesprekken geweest met Welbions en onze maatschappelijke partners. In Berflo Es en de Hengelose Es draait een pilot om te komen tot concrete opgaven op basis van de maatschappelijke vraag. Het proces krijgt in 2015 een vervolg.
De jeugd in Hengelo groeit positief op. Het opvoeden van jeugdigen doen ouders op eigen kracht in een omgeving waar zij samen met professioneel opvoeders optrekken. Jaarlijks biedt het jeugd- en jongerenwerk een breed activiteitenaanbod aan kinderen en jongeren in de leeftijd van 6-23 jaar.		
■	Stimuleren van Eigen Kracht Conferenties. In de subsidieafspraken met partners wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de mogelijkheid gebruik te maken van Eigen Kracht Conferenties. Zo ook met moedercentrum Donna.	In 2014 was er de mogelijkheid Eigen Kracht Conferenties in te zetten voor Hengelose Burgers. Het aantal dat aangevraagd wordt neemt af in 2014. In het najaar waren er 19 aangevraagd en 7 doorgegaan. We merken dat de werkwijze meer geïntegreerd opgepakt wordt door organisaties. We willen een stimulans blijven geven aan de brede vertaling van Eigen Kracht in de ondersteuning voor burgers en minder nadruk op de conferenties gaan leggen.
■	Ten einde te komen tot een samenhangend programma voor jeugd- en jongerenwerk en de te behalen bezuiniging daarop, zal verdere uitwerking gegeven worden aan de invulling van het	In samenwerking met CREA is de stedelijke jongerenvoorziening SKILLZ geopend, waar jongeren de mogelijkheid geboden wordt te werken aan talentontwikkeling. SKILLZ stimuleert en ondersteunt jongeren en speelt een centrale rol in de aanpak van jeugdgroepen.

	professioneel jongerenwerk (doelstelling, rol, werkwijze). Centraal daarin staat de samenwerking met Carint, het onderwijs, de wijkwelzijnsvoorzieningen (jongerensoos), Metropool en overige partners. Het gaat dan om inhoudelijke samenwerking als ook het gebruik maken van elkaars faciliteiten.	SKILLZ vervult een rol als vangnet voor jongeren en zijn daarmee preventief, om jeugdzorg te voorkomen. Dit doet zij samen met de Samen Sterk partners (Carint, SIZT), het onderwijs en Metropool.
Vrijwilligerswerk/Servicepunt Vrijwilligers: het werven en bemiddelen van vrijwilligers voor de uitvoering van vrijwilligerswerk; het ondersteunen van vrijwilligers en door vrijwilligers bestuurd organisaties bij de uitvoering van hun werkzaamheden; het verzorgen van cursorische activiteiten t.b.v. het vrijwilligerswerk.		
■	Vanuit het project Samen werken door samenwerken van Carint, Scala en SIZT zal uitvoering gegeven worden aan:	
1	Eén ingang, één proces en één plek voor vrijwilligers en mantelzorgers.	Het SVH (Servicepunt Vrijwilligers Hengelo) heeft in 2014 een plek gekregen in het stadhuis. Er is afstemming met het zorgloket.
2	Een duidelijk proces voor vraag en aanbod beschreven en gerealiseerd.	Via het SVH worden vraag en aanbod voor en van vrijwilligers bijeen gebracht. Voor mantelzorgers gebeurt dit via het SIZT (Stichting Informele Zorg Hengelo). Het blijft echter lastig om een totaal beeld te krijgen van vraag en aanbod van en voor vrijwilligers en mantelzorgers.
3	Beschreven werkprocessen (o.a. scholing en ondersteuning van vrijwilligers).	In de beleidsnota "Met respect..." is opgenomen dat we de behoefte van mantelzorgers en vrijwilligers gaan volgen en gekozen is voor een brede integrale inzet boven individuele standaard waardering.
4	Aanbevelingen/adviezen over vrijwilligers- en mantelzorgbeleid t.b.v. college en raad.	Met het vaststellen van het beleidsnota "Met respect..." zijn contouren bepaald voor vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. E.e.a. wordt uitgewerkt in een actieplan.
Het opbouwwerk verbindt de maatschappelijke wensen en vragen uit de wijk aan het zelfoplossend vermogen van de burger. Het opbouwwerk maakt deel uit van de wijkteams van Scala welzijn.		
■	Vanuit het project Samen werken door samenwerken van Carint, Scala en SIZT zal uitvoering gegeven worden aan integrale wijkgerichte samenwerking.	We hebben samen met de Samen Sterk partners de totstandkoming van de wijkteams gerealiseerd. De teams zijn gevormd en gestart met ingang van 1-1-2015.
■	Een implementatieplan voor een samenwerkingsvorm (procesbeschrijving) waarin beschreven: de juiste omgang met klantvragen voor- en nadelen kosten- en batenanalyse overige consequenties samenwerking met vrijwilligers/mantelzorgers rollen van de professionals verbinding tussen voorliggende voorzieningen (welzijn), maatschappelijke dienstverlening en zorg.	De implementatie heeft in 2014 gestalte gekregen en de SamenSterk partners hebben zich in november 2014 gepresenteerd aan gemeente(raad) en partners. Zij hebben laten zien hoe de wijkteams er uit gaan zien, wat de activiteiten zijn en wat de verbinding is met de toegang.

■	Integrale wijkteams met afstemming van werkzaamheden, waarin sociaal cultureel werkers, thuisbegeleiders, maatschappelijk werkers inhoudelijk samenwerken met één gezamenlijk aanbod en binnen één werkproces. Er wordt aanvullend gewerkt op het zorgloket van de gemeente Hengelo, deels vorm gegeven op basis van bovenstaand implementatieplan.	In 2014 zijn de wijkteams van Samen Sterk geformeerd. Medewerkers van de samenwerkingspartners Scala, SWOH, AMW en SIZT hebben hierin een plek gekregen. Er is aandacht geweest voor het proces van de Toegang. Er is een nauwe samenwerking met het zorgloket en de regisseurs van de gemeente.

P-650 Kinderopvang				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-1.721		20	-1.701	

Kinderdagopvang (P-650)

Doel	Doen	Gedaan
Het creëren van optimale ontwikkelingskansen voor kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar door het aanbieden van veelzijdige en passende speelmogelijkheden. Dit door te werken aan ontwikkelingsstimulering, volgen en signaleren en vormgeven doorgaande ontwikkelingslijn.		
■	Na de scholing in de pedagogische programma's te hebben afgerond wordt in 2014 ingezet op het opbrengstgericht werken en zorg binnen de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk.	Binnen de peuterspeelzalen is ingezet op het optimaliseren van het opbrengst gericht werken en de kwaliteitszorg. Voor de kinderopvang is een intern begeleider aangesteld als aanspreekpunt en adviseur voor zorg binnen de kinderopvang.
■	Verder zullen er wederom 200 VVE plaatsen gerealiseerd worden en deze plaatsen kunnen ingevuld worden op elke peuterspeelzaal.	Er zijn 200 VVE plaatsen gerealiseerd. Op elke peuterspeelzaal kan een VVE programma worden gevolgd.
■	In 2014 zal verder invulling gegeven worden aan de Integrale Kindcentra.	Het onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk hebben dit verder ontwikkeld. Begin 2015 krijgt de gemeente de plannen van aanpak van de verschillende IKC's in Hengelo. Het komen tot een IKC stimuleren we nog in 2014/2015 en daarna niet meer. Wel willen we IKC's op inhoudelijke thema's kunnen blijven ondersteunen.

P-652 WMO - Voorzieningen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-5.749		475	-5.274	

hoofdfunctie		6 Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.			
exploitatie		Rekening	Begroting	Gewijzigde	
	bedragen x € 1.000	2013	01-01-2014	Begroting	Rekening
				2014	2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-95.495	-95.533	-99.845	-97.291
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		57.642	57.706	59.409	57.630
Gerealiseerde totaal van saldo van		-37.853	-37.828	-40.436	-39.661
Toevoegingen aan de reserves		0	0	0	0
Ottrekkingen aan de reserves		463	0	183	178
mutaties reserves		463	0	183	178
hoofdfunctie 6 Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.					
Gerealiseerde resultaat		-37.390	-37.828	-40.252	-39.483

Hoofdfunctie 7 Volksgezondheid en milieu

Commissie(s) Sociaal, Fysiek

Sector Ruimte, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving, Stedelijk Beheer

Missie

Hengelo streeft naar volwaardig burgerschap voor al haar inwoners. Hengelo heeft daarbij oog voor de verscheidenheid van de samenleving. Hengelo brengt de sociaal economische gezondheidsverschillen terug door specifieke inzet bij groepen die in een achterstandssituatie verkeren. De stad versterkt de toegankelijkheid van het zorgaanbod om een volwaardige maatschappelijke participatie te waarborgen. Bij het onderdeel milieu gaat het om het realiseren van een duurzaam evenwicht tussen milieubelastende activiteiten en milieugevoelige functies, zoals wonen, flora en fauna.

Speerpunten 2014

- Handhaven van het preventiebeleid (en zo mogelijk versterken) en afspraken maken met partners in de zorg
- Doorontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), zowel lokaal als regionaal in relatie tot de Transitie jeugdzorg en Passend Onderwijs
- Experimenteren in voorbereiding op de Transitie Jeugdzorg
- Organisatorisch voorbereidingen op de Transitie Jeugdzorg
- Adequate oplossingen zoeken binnen de WMO als gevolg van de wijzigingen in de AWBZ; het is nog steeds niet duidelijk wat de gevolgen van de wijzigingen zijn en wie buiten de boot valt of dreigt te vallen
- Uitwerken van de thema's benoemd in de regionale gezondheidsnotitie Vitale coalities
- Aandacht voor het veranderende zorglandschap, scheiden wonen met zorg en de transities
- Uitvoering gebiedsgericht grondwaterbeheer
- Ontwikkeling integraal beleid voor de ondergrond
- Starten met uitvoering grondstoffenprogramma 2012 – 2017
- Uitvoeringsprogramma duurzaamheid
- Gevolgen Programma Hoogfrequent Spoor
- Professionalisering Stadtoezicht door verplichte her- en bijscholing en regionale samenwerking in het convenant tussen Twentse gemeenten
- Vergroten van de afvoercapaciteit van het rioolstelsel (rioolverzwaringen Westtangent, Deurningerstraat en Mozartlaan)
- Realiseren tijdelijke waterberging in de openbare ruimte
- Inrichten van stuwgebieden
- Uitvoeren van diverse beekherstelprojecten Berflobeek 2^e fase en Omloopleiding
- Voorbereiden invoering eigenarenheffing en aanpassen belastingverordening (rioolheffing)

Hoofdfunctie P-7 Volksgezondheid & Milieu				
	Lasten	2014	Baten	Saldo
				2014
	-26.585		20.873	-5.712

Relevante beleidsnota's

- Jeugdprogramma Zelf Doen! Positief opgroeien en opvoeden in Hengelo 2011- 2014
- Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning Hengelo 2012-2015
- Visienota: Transformatie Jeugdzorg Twente (januari 2013)
- Notitie: Samenwerken aan Jeugdzorg in Twente (juni 2013)
- Beleidsprogramma thuis in de buurt (2012)
- Nota Gezond leven in Hengelo, lokaal gezondheidsbeleid 2009-2012
- Regionale gezondheidsnotitie Vitale coalities (december 2012)
- Landelijk Afvalbeheerplan 2 (2009 – 2021)
- Grondstoffenprogramma 2012 - 2017
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017
- Gemeentelijk Waterplan (2006)
- Gemeentelijk Grondwaterplan (2013)
- Grondwaterkwaliteitsplan (2007)
- Gecoördineerd handhavingbeleid 2010/2011
- Bodembeleidsplan (2003)
- Nota bodembeheer gemeente Hengelo "Twents beleid voor oale grond" (2011)
- Bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo (2011)
- Visie op de grondwaterkwaliteit (2006)
- Bodemsaneringsprogramma 2010 t/m 2014 (2010)
- Verdeelbesluit bodemsaneringsmiddelen 2010 t/m 2014 (2010)
- Beleidsplan Ondergrond (2012)
- Beleidsplan Duurzame Ontwikkeling 2006-2010 (2006)
- Beleid Externe Veiligheid gemeente Hengelo (2006)
- Plan Uitvoeringsbeleid Bouwregelgeving (PUB) (integraal beleidsplan bouw, brandweer en handhaving)
- Nota geluid (2009)
- Nota Duurzaam Bouwen
- Beleidsplan Openbare Verlichting

P-714 Openbare gezondheidszorg				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-826		0	-826	

Openbare gezondheidszorg (P-714)

Doel	Doen	Gedaan
Hengelo wil behoud van aanbod voor groepen die nergens anders terecht kunnen (rekening houdend met de effecten die keuzes kunnen hebben in de zorgstructuur), waarbij de voorzieningen voor jeugd zoveel mogelijk ontzien worden.		
■	Uitvoering geven aan de in 2012 vastgestelde uitvoeringsregelingen voor maatschappelijke opvang, bemoeizorg en begeleiding. Vanwege verschillende ontwikkelingen zal ook voor 2014 een afweging worden gemaakt worden van de beschikbare middelen binnen de uitvoeringsregelingen. De ontwikkelingen in de jeugdzorg en AWBZ-zorg zijn daarbij van groot belang.	In overleg met Mediant, Tactus, Humanitas Onder Dak en RIBW is in 2014 niet alleen invulling gegeven aan de vastgestelde uitvoeringsregelingen, maar is ook gekeken naar de overheveling van begeleiding. In 2014 is de overgang van beschermd wonen GGz naar de centrumgemeenten Maatschappelijke Opvang voorbereid. Ook is de overgang van de inloop-functie GGz naar de gemeente voorbereid.
■	Afhankelijk van de ontwikkelingen Lange Wemen kan (tijdelijke) herhuisvesting voor AC bij de Toren aan de orde zijn.	Herhuisvesting voor AC bij de Toren is niet aan de orde geweest omdat de ontwikkelingen Lange Wemen worden heroverwogen.
Het handhaven en/of bevorderen van een optimale gezondheid voor de inwoners van Hengelo. Binnen het gezondheidsbeleid wordt specifiek aandacht gegeven aan (groepen) mensen die zich in een sociaal zwakke positie bevinden.		
■	De regionale notitie Vitale coalities zal begin 2014 een lokale vertaling krijgen, met aandacht voor de thema's: bewegen en voeding, doegroen (inrichten openbare ruimte), collectieve preventie GGZ en verbinden 0e en 1e lijn. We vertalen dit in een lokaal plan.	De regionale notitie Vitale Coalities en de bijbehorende lokale oplegnotitie zijn in 2014 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is met name aandacht voor de verbinding van gezondheid met diverse andere beleidsterreinen. In 2014 hebben we ons aangemeld als GIDS-gemeente. Dit maakt dat we in 2015-2017 extra rijksmiddelen krijgen voor het bevorderen van gezondheid.
■	En we gaan door met de activiteiten die we daarin al doen (zoals Smaaklessen, Gezonde schoolkantine, Happy Fris e.a.), maar zullen ook kijken welke nieuwe of andere inzet nodig is. Daarin is de relatie met sport en bewegen en de ontwikkelingen in de gezondheidszorg breed (waaronder transities) van groot belang.	Waar mogelijk zijn de bestaande activiteiten gecontinueerd in 2014. Zo is er in 2014 vanuit Hengelo sport weer aandacht besteed aan het bevorderen van een gezonde leefstijl en heeft CarintReggeland op een aantal scholen het project gezonde schoolkantine uitgevoerd. Daarnaast hebben twee VO-scholen een landelijke aanvraag in het kader van de gezonde school gehonoreerd gekregen. Ook hebben in het voorjaar 132 teams (ruim 600 deelnemers) uit Hengelo meegedaan aan het wandelproject Hengelo Vitaal.

P-715 Jeugdgezondheidszorg (Uniform deel)				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-1.722		0	-1.722	

Jeugdgezondheidszorg (Uniform deel) (P-715)

Doel	Doen	Gedaan
De Jeugdgezondheidszorg (Jgz) draagt zorg voor het volgen en signaleren van en het adviseren over de fysieke, sociale, psychische en cognitieve ontwikkeling van alle kinderen en jeugdigen van -9 maanden naar 23 jaar in Twente, gericht op een gezonde en veilige ontwikkeling van deze kinderen en jeugdigen. Dit gebeurt door uitvoering van het basistakenpakket 0-19 door de GGD-JGZ.		
■	De GGD geeft uitvoering aan de JGZ. In 2014 wordt invulling gegeven aan het extra contactmoment adolescenten. Dit is een uitbreiding van het basistakenpakket. Hiervoor zijn extra middelen toegekend vanuit het Rijk.	In 2014 heeft op een deel van de VO scholen het adolescentencontactmoment plaatsgevonden. Afsproken is de invoering van het contactmoment te zien als een 2-jarig traject waarbij eind 2015 het contactmoment adolescenten 2 maal volledig is uitgevoerd op alle VO scholen.
■	In 2013 is het rapport van commissie De Winter verschenen. Dit is een evaluatie van het basistakenpakket JGZ en er is tevens advies uitgebracht over een nieuw basistakenpakket. Dit advies is overgenomen door staatssecretaris Van Rijn. Vraagstuk voor 2014 is de positionering en het takenpakket van de JGZ (zoals belegd in de wet PG) in relatie tot de Transitie Jeugdzorg.	De staatssecretaris heeft in het voorjaar 2014 zijn voornemens vertaald in een ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit publieke gezondheid. De nieuwe bepalingen over de JGZ treden gelijktijdig met de Jeugdwet op 1 januari 2015 in werking. Het nieuwe basispakket JGZ heeft uiteraard ook gevolgen voor de werkwijze van de JGZ van GGD Twente. Vier interne werkgroepen werken aan voorstellen voor modernisering van de samenwerking met ouders, onderwijs, huisartsen en CJG en andere ketenpartners. Daarnaast is een vijfde werkgroep geformeerd die zich buigt over mogelijkheden om te komen tot een meer flexibele invulling van de contactmomenten die per 1 januari a.s. in aantal niet meer wettelijk zijn vastgelegd. Voorstellen voor besluitvorming zullen worden voorgelegd aan de Bestuurscommissie PG. Implementatie van voorstellen uit de werkgroepen zal vooral in 2015 plaatsvinden.

P-716 Jeugdgezondheidszorg (WMO deel)				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.667		847	-1.820	

Jeugdgezondheidszorg (WMO deel) (P-716)

Doel	Doen	Gedaan
In onze visie is het Centrum voor Jeugd en Gezin een goed bereikbare laagdrempelige voorziening van waaruit verschillende organisaties in onderlinge samenhang opvoedondersteuning en zorg aanbieden voor ouders en jeugd in Hengelo. O.b.v. het jeugdprogramma "Zelf Doen!, positief opvoeden en opgroeien" zullen de daarin geformuleerde doelstellingen voor 2014 worden nagestreefd.		

■	Eén van de uitgangspunten van de nieuwe (concept) Jeugdwet is preventie, uitgaan van eigen kracht van jeugdigen, ouders en het sociaal netwerk. Dit sluit naadloos aan bij onze lokale uitgangspunten met betrekking tot het CJG. Begin 2014 zullen we een nieuw jeugdprogramma/ beleidsplan vaststellen op grond waarvan vermoedelijk een verordening wordt geschreven en een aanbestedingsprocedure zal worden gestart.	In 2014 zijn de resultaten zoals beschreven in het uitvoeringsplan 2014 behaald met betrekking tot informatie & advies, preventie, zorgstructuur en de voorbereiding op de transitie jeugdzorg. Zo is in 2014 is het beleidsplan "Met respect..." door de raad vastgesteld en de verordening Jeugdhulp. Het college heeft daarnaast ook het "besluit jeugdhulp" vastgesteld.
■	In 2014 blijven we experimenteren met subsidie van de provincie in het kader van de Transitie Jeugdzorg.	In april is het regionale Strategisch Inkoopdocument vastgesteld. Hieruit volgend zijn de inkooptrajecten gestart voor de jeugdhulp. Rond november waren alle contracten gesloten met de aanbieders voor de jeugdhulp. Met extra middelen van de provincie zijn projecten voortgezet in 2014 ter voorbereiding op de transitie jeugdzorg: Loes op school, Ondertussen 074, Toegangsteam Jeugd, Doorontwikkeling GRIP, Samenwerking met huisartsen en Transitie Jeugdzorg/Passend onderwijs.

P-721 Afvalverwijdering & -verwerking		
Lasten	2014	Baten
-8.997		10.141
		Saldo 2014
		1.144

Afvalverwijdering en -verwerking (P-721)

Doel	Doen	Gedaan
Realiseren Twentse doelstelling 2030 (90% afvalscheiding).		
■	Bij het nieuwe milieupark enkele logistieke bewegingen verbeteren. Opstellen en uitvoering geven van beleidstuk "Afvalloos Hengelo 2030". Aanpassing diftartarieven in 2014. Verbetering/uitbreiding milieueilandjes. Start realisatie ondergrondse afvalcontainers voor alle huishoudens.	Hengelo heeft aanvang 2014 65% afvalscheiding gerealiseerd. Daarmee zijn de oorspronkelijke landelijke doelstellingen bereikt (158 kg restafval p.p.). Het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen gestart voor de keuze van de scenario's om de nieuwe landelijk doelstelling te bereiken (2025: nog 30 kg restafval p.p.). Ondergrondse milieupleintjes deels verbeterd. Nog 18 te gaan in 2015. Wederom restitutie van afvalstoffenheffing aan huishoudens wegens succes diftar.
Verkeerd aanbieden en dumpen van afval terugdringen.		
■	Handhaving op orde houden.	Er zijn veel bijplaatsingen, van volle vuilniszakken tot complete inboedels. Maar in totaalgewicht is de hoeveelheid aan bijplaatsingen niet toegenomen. Zeven dagen per week werd er door de boa's van Stadstoezicht gehandhaafd op illegale dump. Door de vele bijplaatsingen wordt hiervoor tijdelijk 1 extra fte boa vrijgemaakt (vanaf 1-1-2015)
■	Projectmatig handhaven op illegale dump en verkeerd aanbiedgedrag.	De boa's van Stadstoezicht werkten met zogenaamde "hot spots". Een zelf ontwikkelde methode die zeer effectief werkt. Regelmatig voerden de boa's handhaving acties uit waarbij de nadruk ligt op een heterdaad aanhouding.
■	Projecten gedragsbeïnvloeding uitvoeren.	Gestart met het project, resultaten worden in 2015 verwacht. Met externe subsidiemiddelen uit het verpakingsakkoord schaft SWB Gluton elektrische

	straatstofzuiger aan. Het project voor een integrale campagne is met subsidie gehonoreerd.
Verlagen gemiddelde kosten per aansluiting.	
■ Blijvend monitoren aanbiedgedrag, kosten en baten. Wijzigen diftartarieven.	Het aanbiedgedrag is in vergelijking met 2013 ongeveer gelijk gebleven. Daarmee lijkt het effect van diftar te stagneren en is het maximaal haalbare effect bereikt. Voor doorstart zijn andere scenario's nodig. Dit komt in 2015 in de raad.

P-722 Riolering & Waterzuivering				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-6.837		7.450	612	

Riolering & waterzuivering (P-722)		
Doel	Doen	Gedaan
Voorkomen van wateroverlast.		
■ Afkoppelen van verhard oppervlak.		Er is circa 1 ha. afgekoppeld aan de Parallelweg en de Loweg.
■ Oplossen van structurele grondwateroverlast.		Het grondwater- en drainageonderzoek in de Nijverheid is afgerond. Er is opdracht verleend voor het grondwateronderzoek in de Berflo Es Er is begonnen met het grondwateronderzoek bij de Oude Postweg e.o.
■ Vergroten van de afvoercapaciteit van het rioolstelsel		Er is een begin gemaakt met de rioolverzwaring in de West Tangent. Het project is aanbesteed en het gedeelte Weideweg tussen Wegtersweg en Woolderesweg is in uitvoering. De rioolverzwaringen in de Deurningerstraat en de Mozartlaan worden voorbereid.
■ Realiseren tijdelijke waterberging in de openbare ruimte.		Er is een begin gemaakt met het inventariseren van risicovolle locaties en mogelijke oplossingen voor (tijdelijke) waterberging in de openbare ruimte.
■ Inrichten van stuwgebieden.		De voorbereiding van de resterende 17 stuwgebieden is in de afrondende fase.
Beperking van de milieubelasting.		
■ Afkoppelen van verhard oppervlak.		Er is circa 1 ha. afgekoppeld aan de Parallelweg en de Loweg.
■ Renovatie/vervanging van lekke rioolbuizen.		De riolering in Loweg/Ottoweg en in de Parrallelweg/Rietweg/Stroweg is vervangen. De riolering in de Oelerweg is gerelined. Bij al deze projecten is de openbare ruimte heringericht, zijn nieuwe bomen geplant en is Led-straatverlichting geplaatst. Het aanpassen van de openbare verlichting komt niet ten laste van de rioleringsvoorziening.
■ Inrichten van stuwgebieden.		De voorbereiding van de resterende 17 stuwgebieden is in de afrondende fase.
■ Opheffen van foutieve rioolaansluitingen.		In de wijk Roershoek, zijn circa 1.000 percelen gecontroleerd op foutieve aansluitingen. Gebleken is dat circa 3% het afvalwater loost op het hemelwaterriool. Deze foutieve aansluitingen zijn inmiddels hersteld.

Effectief beheren van het rioolstelsel.

■ Reinigen en inspecteren van het rioolstelsel.	De riolen in de Deldenerstraat, Mozartlaan, delen van de Woolderes en heel Beckum zijn gereinigd en geïnspecteerd. De resultaten van de inspecties zijn verwerkt in het rioolbeheersysteem.
■ Reinigen van trottoirs- en straatkolken.	Jaarlijks worden de trottoir- en straatkolken 1 tot 2 keer gereinigd.
■ Reinigen en inspecteren van rioolgemalen en bergbezinkbassins.	Jaarlijks worden de gemalen en bergbezinkbassins geïnspecteerd. Tevens zijn de gemalen gereinigd.
■ Up to date houden van het geautomatiseerd rioolbeheersysteem.	Het rioolbeheersysteem is up to date. Realtime is te zien hoe de gemalen functioneren en bij storingen vindt er directe alarmering plaats. Diverse gemalen zijn uitgerust met de nieuwste hard- en software. Tevens worden overstorten vanuit het riool op het oppervlaktewater gemeten en gemonitord.

Zichtbaar maken en herinrichten van de beken.

■ Uitvoeren van diverse beekherstelprojecten zoals benoemd in het vGRP 2013-2017.	In 2014 is begonnen met de herinrichting van de Omloopleiding, Koekoeksbeek en Berflobeek (tussen de Breemarsweg en de Rudolfstraat).

P-723 Milieubeheer

Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-4.653		1.968	-2.685	

Milieubeheer (P-723)

Doel	Doen	Gedaan
Vergunningverlening		
Naleving milieuregelgeving door bedrijven.		
■ Afhandeling vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen.		Gerealiseerd.
■ Kwalitatief goede vergunningen (conform landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria).		Gerealiseerd, echter er zijn geen landelijke kwaliteitseisen vastgesteld.
■ Invoeren vooroverleg en vergunningmanagement om bedrijven goed over regelgeving te informeren.		Dit is als standaard geïmplementeerd.
■ Doorontwikkeling regionale uitvoeringsdienst (RUD) waarbij infrastructuur voor een Wabobrede RUD gereed is in 2014.		Netwerk RUD functioneert voor basistaken. Uitwisseling werkzaamheden met RUD vrijwel nihil.
■ Maatwerkvoorschriften opgesteld voor alle horeca in de binnenstad van Hengelo.		Uitgevoerd. Ingediende bezwaarschriften en overleg met de horeca leidt tot aanpassingen.
Toezicht en handhaving		
Waarborgen van de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid in de leefomgeving.		
■ Uitvoeren van toezicht en handhaving middels inspecties.		Gerealiseerd, volgens een planning op basis van een risico analyse.
■ Uitvoeren van multidisciplinaire projecten gericht op beperking van risico's en knelpunten in de		Gerealiseerd. Een voorbeeld hiervan is kamerverhuur, een multidisciplinair project met Handhaving, Burgerzaken, sociale recherche en politie. Gericht op

	leefomgeving.	brand- en bouwveiligheid, uitkeringsfraude en strafrechtelijke overtredingen.
■	Geven van voorlichting en informatie aan burgers en bedrijven over het doel van regelgeving, wijzigende regelgeving en het belang van handhaving en toezicht.	Dit is gerealiseerd, maar blijft een voortdurend aandachtspunt. Voorlichting vindt plaats door middel van brieven en één op één aan burgers en bedrijven.
■	Tijdige en burgergerichte afhandeling van milieuklachten en handhaving verzoeken.	Gerealiseerd. Handhaving verzoeken worden geprioriteerd op basis van een matrix.
■	Jaarlijks vaststellen van een gecoördineerd handhavingsprogramma en handhavingsverslag.	In 2014 vervangen door een integraal uitvoeringsprogramma, in augustus vastgesteld door het college.
V.w.b. geluidhinder een zo goed mogelijk evenwicht tussen enerzijds woon- en leefklimaat en anderzijds nodige (geluid)ruimte voor sociale, culturele en economische activiteiten.		
■	Als gevolg van het actieplan omgevingslawaaï 2013-2018 wordt de Westtangent voorzien van geluidreducerend asfalt. Gelijktijdig wordt onderzoek gestart naar resterende geluidbelasting en worden woningen zo nodig gesaneerd.	Op de Oelerweg is geluidreducerend asfalt aangebracht. Voor andere delen Westtangent is in geluidreducerend asfalt voorzien. Akoestisch onderzoek naar resterende geluidbelasting wordt uitgevoerd.
■	Bewaken wettelijke zones industrielawaai.	Bij vergunningaanvragen van bedrijven is getoetst of deze pasten binnen de wettelijke geluidszone.
■	Toetsen van ruimtelijke ontwikkelingen, vergunningen en ontheffingen aan wetgeving en gemeentelijk geluidbeleid.	Omgevingsvergunningaanvragen en ruimtelijke plannen zijn getoetst aan wetgeving en gemeentelijk geluidbeleid. Resultaten zijn vastgelegd in overwegingen en milieu-aspectenstudies..
■	Actualiseren verkeersmilieukaart.	Is geactualiseerd.
■	(Wettelijke) sanering hoog belaste woningen.	Subsidie aangevraagd en toegekend voor sanering woningen langs Deurningerstraat
■	Volgen ontwikkelingen hoogfrequent spoor.	De Staatsecretaris heeft in juli een voorkeursvariant gekozen (kopmaken Deventer), maar besloten de uitvoering uit te stellen tot 2020. Het project is daarmee voorlopig afgerond. Er is nog wel aandacht voor extra goederentreinen vanwege aanleg van een derde spoor in Duitsland in aansluiting op de Betuweroute.
Ter plaatse van gevoelige bestemmingen geen overschrijdingen van wettelijke luchtkwaliteitsnormen.		
■	Aanleveren data voor rapportage luchtkwaliteit in 2013.	Gerealiseerd.
■	Motiveren van effecten van en/of gevolgen voor de luchtkwaliteit in ruimtelijke plannen.	Resultaten van de toetsing zijn vastgelegd in milieu-aspectenstudies.
Het gebiedsgericht grondwaterbeheer uitvoeren.		
■	De verontreinigingen die, na afkoop, in het gebiedsgerichte grondwaterbeheer zijn opgenomen, worden volgens het Gebiedsbeheerplan voor het centrumgebied van Hengelo aangepakt.	In 2014 zijn vier locaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is in het gebiedsgericht grondwaterbeheer opgenomen. Tevens zijn de noodzakelijke peilbuizen geplaatst en is de eerste monitoringsronde uitgevoerd. Het gebiedsgericht grondwaterbeheer is derhalve in uitvoering.

Ontwikkelen beleid voor de ondergrond.

■	Integrale benadering van ondergrond en ruimte vormgeven.	Er is nog geen beleid opgesteld. In de werkgroep ondergrond van Regio Twente, die in 2014 is opgestart, wordt samengewerkt aan een factsheet ondergrond. Deze factsheet geeft bouwstenen voor een visie op de ondergrond.

Het verder in beeld brengen van verspreidingsrisico's en ecologische risico's.

■	Het uitvoeren van bodemonderzoeken op spoedlocaties tot aan het niveau dat beschikking ernst en spoedeisendheid verleend kan worden. Dit zal volgens het bodemconvenant voor 31-12-2015 moeten gebeuren.	Op één locatie is in 2014 een humaan risico geconstateerd. De sanering hiervan is inmiddels voorbereid en zal begin 2015 starten. Op vijf locaties wordt momenteel een sanering of beheersing uitgevoerd vanwege een verspreidingsrisico. Er moeten nog drie locaties die eigendom zijn van derden verder onderzocht worden voordat de beschikking in 2015 kan worden genomen. De doelstelling is haalbaar.

Het externe veiligheidsrisico (het groepsrisico) in woongebieden in Hengelo zo beperkt mogelijk houden.

■	Vaststellen en uitvoeren van het geactualiseerd beleid externe veiligheid 2014.	Uitvoering vindt plaats. Vaststelling van actualisatie vanwege andere prioriteiten uitgesteld tot 2015.
■	Ruimtelijke plannen toetsen aan het externe veiligheidsbeleid.	Gerealiseerd.

P-724 Lijkbezorging

Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-883		467	-416	

Lijkbezorging (P-724)

Doel	Doen	Gedaan
Uitvoering geven aan de Wet op de lijkbezorging via een tweetal algemene begraafplaatsen.		
■	Binnen de gemeente Hengelo behoort het begraven worden, of het kiezen van een asbestemming tot de mogelijkheden op twee algemene begraafplaatsen. Daarnaast is het onderhoud van de begraafplaatsen een taak van de gemeente Hengelo.	In 2014 is de nieuwe urnenmuur in gebruik genomen op de begraafplaats aan de Oldenzaalsestraat. Hier zijn de eersten urnnissen al van uitgegeven. In 2014 zien we nog steeds een toename van het aantal crematies (ten opzichte van begraven).

hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
exploitatie	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
bedragen x € 1.000				
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-23.892	-24.422	-26.853	-26.096
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	18.845	19.004	19.382	19.290
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-5.047	-5.418	-7.472	-6.805
Toevoegingen aan de reserves	-750	-410	-574	-490
Onttrekkingen aan de reserves	826	739	2.205	1.582
mutaties reserves	76	329	1.631	1.093
hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
Gerealiseerde resultaat	-4.971	-5.089	-5.841	-5.712

Hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Commissie(s)	Fysiek
Sector	Ruimte, Personeel en Financiën, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Missie

Het realiseren van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van de stad en het buitengebied binnen de Netwerkstad Twente gezien vanuit (inter)nationaal perspectief. Binnen die opgave zorgen voor complete wijken met voldoende kwalitatief goede woningen in een ruime keuze voor de (toekomstige) bewoners van Hengelo.

Speerpunten 2014

- Actualisatie bestemmingsplan Centrum
- Actieplan binnenstad
- Uitvoering geven aan het nieuwe convenant en prestatieafspraken met Welbions
  - Uitvoering Pilot wonen boven winkels centrum
  - Uitvoering Pilot energieleverende nieuwbouw Medaillon
  - Planontwikkeling voor de herstructurering Hengelose Es Noord
  - Bevorderen van doorstroming tbv slaagkansen van actief woningzoekenden
- Uitvoering stimuleringsregeling woonservicegebieden (gericht op geschikt en verzorgd wonen)
- Realisatie woonservicegebied Klein Driene
- Het bevorderen van bovenlokale samenwerking en afstemming (Netwerkstad/Regio Twente) waaronder een gezamenlijke woningbouwprogrammering
- De transformatie van de wijk Berflo Es in combinatie met Hart van Zuid
- Experimenteren met flexibiliteit in planvoorschriften van nieuwe bestemmingsplannen
- Realiseren grondverkoop van de vastgestelde herzieningen voor 2013
- Een vrij besteedbaar deel van de algemene reserve grondexploitatie van minimaal € 3 miljoen realiseren
- Realiseer de reeds in gang gezette projecten. Voeg geen nieuw programma, nieuwe projecten toe
- De gemeentelijke boekwaarde van het grondbedrijf maximaal € 100 miljoen laten bedragen

Hoofdfunctie	P-8	Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting		
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-52.923		42.785	-10.138	

Relevante beleidsnota's

- Omgevingsvisie Overijssel (2009)
- Welstandnota (2013)
- Nota duurzaam bouwen/ duurzaamheidsagenda
- Ontheffingenbeleid artikel 3.23 WRO
- Structuurvisie Hengelo 2030 (2010)
- Woonvisie 2011-2016 (2011)
- Nota thuis in de buurt
- Notitie behorende bij de prioriteitenlijst voor woningbouwlocaties 2012-2016
- Herziening grondexploitaties per 1 januari 2014 (zoals vastgesteld per 11 juni 2014)
- Gedragslijn BBV en grondbedrijf (zoals vastgesteld per 20 maart 2007)
- Toe te passen grondslagen bij de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2014 (zoals vastgesteld per 20 januari 2014)
- Nota weerstandsvermogen (zoals vastgesteld in de Nota zicht op risico's per 16 december 2008)
- Grondprijsnotitie 2014 (zoals vastgesteld op 2 januari 2014)
- Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (2013)

P-810 Ruimtelijke ordening			
	2014	Baten	Saldo 2014
	-1.554	16	-1.538

Ruimtelijke ordening (P-810)

Doel	Doen	Gedaan
Beïnvloeden, vormgeven en adviseren over alle ruimtelijke gevolgen van het grondgebruik via structuurplannen.		
■	Monitoren Structuurvisie Hengelo 2030.	Door programmaregie (met name programma 5) werd hier invulling gegeven aan het monitoren van de grote projecten uit de structuurvisie. Programmaregie is begin 2014 gestopt.
■	Samen met de netwerksteden uitvoering geven aan de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente en de daarin gemaakte samenwerkings- en uitvoeringsafspraken.	Met de uitvoering van de projecten uit de Ontwikkelagenda Netwerkstad is gestart. In Hengelo gaat het om de volgende investeringsprojecten: Ontsluiting High Tech System Park Twente Oostelijke stadsentree Enschedesestraat Expat Center Twente XL Businesspark: ontsluiting laad- en loskade Pilot 'Spontane (binnen)stad' Daarnaast is gewerkt aan de samenwerkingsafspraken o.a. strategisch programmeren.
■	Innovatiedriehoek, hart van zuid	De innovatiedriehoek draagt in hoge mate bij aan de versterking van de economische structuur van Twente. Voor Hengelo maakt Hart van Zuid onderdeel uit van de innovatiedriehoek. De bouw van de nieuwe fabriek van Stork aan de kanaalzone is gereed. De eerste fase van de voorbereiding van de Laan Hart van Zuid en de Boekelose brug is gereed. Met Welbions en enkele particulieren is overeenstemming bereikt over de aankoop van een aantal woningen en de grond die nodig is voor de aanleg van de weg. De stuurgroep Hart van Zuid heeft ingestemd met de verbouw van gebouwdeel 5 en 6 van de MTS voor de 1e fase WTC businessdistrict. Voor de herontwikkeling van het Vereenigingsgebouw is gekozen voor de commerciële variant. De voorbereidingen voor de bouw van de fietsenstalling als afronding van de herinrichting van het Stationsplein Noord zijn gestart. De bouw van de P&R garage is eveneens gestart en deze wordt eind 2014 opgeleverd. De bouw van het winkelcentrum Esrein is gestart.
■	Verbindingszone Enschede - Hengelo.	In 2014 heeft het plan voor het Sports Centre Hengelo opnieuw vorm gekregen.
Het juridisch vastleggen van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Hengelo in actuele bestemmingsplannen.		
■	Actualisatie van de bestemmingsplannen Centrum, Hengelo Zuid-Oost, Bedrijventerrein Twentekanaal, Wilderinkshoek, Woolder Es, Vooroorlogse Wijken, Tuindorp 't Lansink.	Bestemmingsplannen in procedure: - Deldenerstraat Noord - Oosterveld, zuidelijke percelen - Wilderinkshoek 2014 - Centrum 2013 - Woolder Es 2012 - Medaillon, deelgebieden 10 en 11

	- Ken Zuid (oeverwoningen) - Herziening Westermaat Plein, fase III - Herziening Strootbeekpark - Bedrijventerrein Twentekanaal Noordelijke kanaalzone - De Veldkamp Vigerend geworden bestemmingsplannen: - Bedrijventerrein Twentekanaal - Deldenerstraat Noord - Veldwijk Noord, Middengebied - Oosterveld, Zuidelijke percelen - Woolder Es 2012 - 't Weusthag, infrastructuur - Broek Noord, Noordelijke rand en Woonvelden - Kern Zuid, oeverwoningen - Bellersweg 13 e.o. - Bedrijventerrein Twentekanaal, herziening parkeerstrook Goudstraat - VMBO

P-820 Woningexploitatie / -bouw				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-169		1.172	1.003	

Woningexploitatie/woningbouw (P-820)		
Doel	Doen	Gedaan
Het stimuleren van woningbouw en exploitatie d.m.v. subsidies in huur –en koopwoningen; meestal betreft dit sociale huurwoningen van corporaties.		
■	De regeling Woninggebonden subsidies is door het Rijk afgekocht en inmiddels gesloten.	Geen acties op uitgevoerd. Deze regeling is afgesloten, maar nog niet financieel. De Regioraad beslist of, wanneer en hoeveel gelden er vrijvallen in 2015.
■	De starterslening van SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) kan vanaf 2013 en in 2014 ook worden afgesloten voor goedkope nieuwbouwwoningen en CPO projecten (max. v.o.n. prijs van € 175.000).	In 2014 ca. 40 leningen verstrekt waarvan slechts 3 voor een nieuwbouwwoning. Er was nog geen cpo project in ontwikkeling in 2014.
Het stimuleren van particuliere initiatieven in de woningvoorraad of nieuwbouw die bijdragen aan kwaliteitsverbetering voor woonconsumenten en het wonen in Hengelo in brede zin.		
■	De starterslening van SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) is momenteel in uitvoering. Voor 2014 kunnen er ca. 40 leningen worden verstrekt voor woningen met een maximale verwervingssom van € 175.000. De provinciale subsidie voor het realiseren van	De ingezette startersleningen komen ten goede aan de woningvoorraad, omdat veel leningen benut worden om de woning te verbeteren. Bovendien draagt de starterslening, waarvan het merendeel is verstrekt voor de financiering van bestaande woningen, bij aan de doorstroming in de gehele woningmarkt. De conclusies uit het landelijke onderzoek van Kadaster over beperkte doorstromingseffecten van starterslening worden lokaal niet herkend.

■	woonservicegebieden zal in 2013 en 2014 ingezet worden in concrete nieuwbouwprojecten gericht op verhogen van de toegankelijkheid voor het langer zelfstandig thuis wonen.	In 2014 is de provinciale subsidie voor woonservicegebieden ingezet op een drietal nieuwbouwprojecten (2 x 19 appartementen in klein Driene en 20 appartementen boven winkelcentrum in Veldwijk Noord). Verder is subsidie ingezet voor het opplussen van appartementen voor verzorgd wonen van Carint. Al deze appartementen hebben door de subsidie een hoger kwaliteitsniveau gekregen waardoor langer zelfstandig thuis wonen mogelijk wordt. Er is in totaal € 485.000 beschikt van een totale subsidie van € 1.123.000. De overige beschikkingen worden naar verwachting begin 2015 afgegeven.
	De provinciale energiepremie regeling zal worden uitgevoerd voor het terugdringen van energieverbruik in bestaande particuliere woningen.	In 2014 zijn in totaal 304 premie aanvragen geweest waarvan er 246 zijn toegekend. Er zijn 51 duurzaamheidsleningen verstrekt ter waarde van totaal € 338.735. Ten opzichte van 2013 is er een stijgende lijn te zien in het aantal verstrekte leningen. Het aantal aangevraagde en dus toegekende premies is wel teruggelopen in 2014. Mogelijk komt dit door de versoering van de premiereregeling in 2014 (o.a. lager premie bedrag en geen premie meer in een situatie waar men 'slechts' één maatregel uitvoert). Of beide regelingen na juli 2015 verder worden stopgezet is op dit moment nog onbekend.

P-821 Stads- & dorpsvernieuwing				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-339		64	-275	

Stads- en dorpsvernieuwing (P-821)		
Doel	Doen	Gedaan
Het waarborgen van een goed woon, werk en leefmilieu in de stad, onder meer door verbetering en behoud, alsmede, indien nodig, herindeling en sanering van de stad of delen van de stad.		
■	Voortgang Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV) monitoren.	De gelden die voor ISV zijn gereserveerd worden momenteel aan de daarvoor aangewezen doelen, w.o. Pact van Twickel, Wijlanden, puienverbetering besteed.
■	Uitvoering wordt gegeven aan de gemeentelijke Subsidiereregeling cultuurhistorisch erfgoed, waaronder het zogenaamde "Gevefonds".	Middels de Subsidiereregeling Cultuurhistorisch Erfgoed 2012-2014 zijn diverse projecten mogelijk gemaakt. Het gaat om het subsidiëren van onderhoud aan monumentale panden, het beoordelen van het noodzakelijke archeologische onderzoek in ontwikkellocaties en het schrijven van cultuurhistorische paragrafen voor bestemmingsplannen. Wat betreft het puienbeleid zijn stappen gezet voor de aanpak van het Stationsplein. Een drietal projecten in de stad hebben een voorlopige toekenning gekregen voor de gevelaanpak. Voor de begraafplaatsen aan de Bornsestraat en Dennenbosweg is provinciaal geld ingezet. Het project Tuindorp 't Lansink is in 2014 afgerond.

P-822 Overige volkshuisvesting				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-2.832		1.058	-1.774	

Overige volkshuisvesting (P-822)

Doel	Doen	Gedaan
Zorg dragen voor een eerlijke verdeling van schaarse sociale huurwoningen en het realiseren van een evenwichtige woningvoorraad.		
■	Over de systematiek van woonruimteverdeling zijn met Welbions en Carint afspraken gemaakt. De uitvoering is in handen van Welbions. In het kader van het convenant tussen Welbions en de gemeente is afgesproken dat de slaagkansen van actief woningzoekenden per segment jaarlijks worden gemonitord. Indien nodig worden maatregelen getroffen om deze positief te beïnvloeden.	De slaagkansen zijn gemonitord. Er is een doorstroompilot opgezet in Klein Driene om de slaagkansen positief te beïnvloeden. In het kader van de evaluatie van het convenant en de prestatieafspraken is geconcludeerd dat de pilot helaas niet het gewenste maatschappelijke effect heeft gehad en dat de slaagkansen (beschikbaarheid) voor bepaalde doelgroepen onder druk staan. In de nieuwe prestatieafspraken worden afspraken gemaakt over de gewenste beschikbaarheid en worden de slaagkansen opnieuw gedefinieerd.
Zorgen voor complete wijken met voldoende kwalitatief goede woningen en een ruime keuze voor iedereen die met betrokkenheid in Hengelo wil wonen.		
■	Met Welbions is in het kader van het convenant o.a. het volgende afgesproken:	
1	Een woningbouw-/renovatieprogramma voor de periode t/m 2017 vastgesteld met een projectenlijst voor 2013 en 2014.	Uitgevoerd en geëvalueerd.
2	Kwantitatieve ontwikkeling van de sociale woningvoorraad t/m 2020.	Deze afspraak wordt opnieuw gemaakt bij de nieuwe prestatieafspraken 2015-2016. Hierbij wordt gekeken naar de financiële reikwijdte van Welbions, de verwachte ontwikkeling van de doelgroep en de gewenste omvang van de kernvoorraad voor voldoende betaalbaarheid binnen de sociale huursector (voor deze doelgroep).
3	Concrete samenwerking opzetten met zorginstellingen voor de realisatie van woonservicegebieden.	In 2014 lag de focus op de uitvoering van de nieuwe sociale wijkteams en de gemeentelijke programmering van dagbesteding in wijken. Binnen dit verband kunnen in 2015 afspraken worden gemaakt over de afstemming in de programmering van wonen, zorg en welzijn.
■	Op Netwerkstadniveau wordt in het kader van de opgave strategisch programmeren gewerkt aan een gezamenlijk woningbouwprogramma voor de periode t/m 2020.	Met Netwerkstad en de provincie zijn op hoofdlijnen de uitgangspunten vastgesteld voor de woningbouwprogrammering o.a. in het kader van de regionale woonvisie die in 2014 is opgeleverd. Met Borne zullen we in 2015 toewerken naar een gezamenlijke woningbouwprogrammering in het kader van de gezamenlijke woonvisie.

P-830 Bouwgrondexploitatie				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-48.028		40.475	-7.553	

Bouwgrondexploitatie (P-830)

Doel	Doen	Gedaan
Het beheersen van financiële risico's op gebouw- en portefeuilleniveau en het doorberekenen van kosten aan de eindgebruiker.		
■	Het beheren van accommodaties, landbouwgronden en volkstuinen.	In 2014 is een start gemaakt met de voorbereiding voor de overdracht van de gemeentelijke vastgoedobjecten naar het vastgoedbedrijf. Een aantal objecten zijn al overgedragen en er is intensief overleg geweest met de sectoren voor de overdracht van hun accommodaties. Het uiteindelijke doel is om al het vastgoed vanuit één plaats binnen de organisatie op eenduidige wijze te beheren en door te belasten. Hierbij bereiken we kostenefficiëntie vanwege de schaalvoordelen en een doelmatige inrichting van de centrale vastgoedorganisatie. De verwachting was dat er in 2014 de eerste vastgoedobjecten vanuit de sectoren overgedragen zouden worden aan het vastgoedbedrijf. Dit is in 2014 niet gelukt door interne en externe factoren. Het streven is nu om in 2015 nagenoeg alle vastgoedobjecten van de gemeente centraal en dus binnen het vastgoedbedrijf te beheren.
Het gezond houden van het grondbedrijf.		
■	Boekwaarde van het grondbedrijf inclusief verrekening voorziening grondexploitaties op middellange termijn onder de € 100 miljoen krijgen.	De verkoopdoelstelling is zo goed als gerealiseerd. Zowel woningbouw als bedrijventerreinen hebben beter gepresteerd dan verwacht. De overige verkopen (winkelcentrum) zijn niet gerealiseerd, maar wel verzekerd in 2016. Er is gestuurd op de kosten, waardoor deze zich minder hard ontwikkeld hebben dan verwacht.
■	Voorkomen dat het vrij besteedbaar deel van de reserve grondexploitaties negatief wordt.	Met de huidige inzichten wordt de reserve niet negatief. De risico's zijn nog dusdanig groot dat de reserve op termijn nog negatief kan worden.
■	Op middellange termijn een vrij besteedbaar deel van de reserve grondexploitaties realiseren die hoger is dan € 3 miljoen.	In 2016 wordt naar verwacht het vrij besteedbare deel van de reserve groter dan € 3 miljoen.
■	Op lange termijn een vrij besteedbaar deel van de reserve realiseren die gelijk is aan de risico's die het grondbedrijf loopt.	Met de huidige inzichten is het mogelijk dat de reserve op middellange termijn al een vrij besteedbaar deel van de reserve laat zien.
■	Geen toevoeging van projecten.	N.v.t.
Het beheersen van financiële risico's.		
■	Risico's en kansen van de nog niet in exploitatie genomen gronden nader in beeld brengen.	De risico's en kansen voor de nog niet in exploitatie genomen gronden zijn niet nader in beeld gebracht.
■	Het bestuur inzicht geven in verschillende financiële scenario's.	In de politieke markt bij de herzieningen van 2014 zijn de verschillende scenario's berekend en

		toegelicht. Dit zal bij de herzieningen 2015 wederom worden gedaan.
Stimuleren grondverkoop.		
■	Nadere afstemming vraag en aanbod bouwgrond.	In 2014 is er samen met de sector Ruimte een verkenning gemaakt van alle woningbouwlocaties binnen de gemeente. In die verkenning is op basis van een SWOT analyse gekeken of het beoogde programma nog aansluit bij de verwachte behoefte. Op 11 november is hierover een themabijeenkomst geweest met B&W.
■	Stimuleren van verkopen.	De door de afdeling grondzaken georganiseerde kavelmarkten zijn succesvol geweest. De grondprijzen van kavels voor grondgebonden woningbouw zijn door een extern bureau geherwaardeerd. Tevens worden meer gedifferentieerde prijzen gehanteerd. Binnen Dalmeden is een pilot gestart om meer aan gebiedspromotie te doen. De website is vernieuwd en gaat voor dit project begin 2015 online.

hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting				
exploitatie	Rekening	Begroting	Gewijzigde	Rekening
bedragen x € 1.000	2013	01-01-2014	Begroting 2014	2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-58.658	-35.216	-37.856	-51.276
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	47.306	34.590	34.621	42.411
Gerealiseerde totaal van saldo van	-11.351	-625	-3.235	-8.865
Toevoegingen aan de reserves	-1.814	-1.419	-1.559	-1.647
Onttrekkingen aan de reserves	231	309	309	374
mutaties reserves	-1.583	-1.110	-1.250	-1.273
hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting				
Gerealiseerde resultaat	-12.935	-1.736	-4.485	-10.138

Hoofdfunctie 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	
Commissie(s)	Bestuur, Fysiek
Sector	Personeel en Financiën, Wijkzaken Veiligheid en Leefomgeving

Algemeen

In de beleidsbegroting neemt hoofdfunctie 9 een bijzondere plaats in. Er is overlap met de paragrafen (belastingen met paragraaf 1 "Lokale heffingen"; rente met paragraaf 5 "Financiering") en anderzijds is er overlap met hoofdstuk 4 "De financiën van de gemeente Hengelo" (onderdeel gemeentefonds). Er kan nauwelijks in termen van prestatie-indicatoren worden gerapporteerd.

Hoofdfunctie P-9 Financiering & Algemene dekkingsmiddelen				
Lasten 2014		Baten	Saldo	2014
-13.515		127.021	113.506	

P-913 Overige Financiële middelen				
Lasten 2014		Baten	Saldo	2014
-35		1.399	1.364	

P-914 Geldlening & uitzetting >=1jr				
Lasten 2014		Baten	Saldo	2014
-51		7.724	7.673	

(P-901 t/m P-920)

In de begroting zijn geen speciale doelen geformuleerd.

P-921 Algemene uitkering Gemeentefonds				
Lasten 2014		Baten	Saldo	2014
0		88.419	88.419	

Algemene uitkering gemeentefonds (P-921)

Doel	Doen	Gedaan
Het tijdig inzicht bieden in de (meerjarige)ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering.		
■	Binnen 2 weken c.q. 4 weken, na het verschijnen van de mei- en septembercirculaire in het betreffende jaar, het college van B & W c.q. de gemeenteraad informeren over de belangrijkste ontwikkelingen in het gemeentefonds en de daaruit	Is gerealiseerd. Voor de beleidsinhoudelijke toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

	voortvloeiende financiële consequenties voor het budgettaire financieel perspectief.	
■	Taakinkrimpingen (kortingen/efficiencytaakstellingen e.d.) worden in principe 1 op 1 doorgevoerd. Dit betekent dat de korting op de algemene uitkering als ombuigingstaakstelling wordt doorvertaald op het programma/product waarop het betrekking heeft. Indien van gemeentewege eerder autonome taakstellingen zijn doorgevoerd op de betreffende taak dan dient er een heroverweging plaats te vinden om alsnog verder in te krimpen.	Is geëffectueerd. Voor de beleidsinhoudelijke toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.
■	Taakuitbreidingen (> € 10.000) waarvoor in de algemene uitkering extra middelen beschikbaar worden gesteld, worden in principe als stelpost in de begroting opgenomen. Indien van gemeentewege eerder autonome middelen beschikbaar zijn gesteld voor de taak dient een heroverweging plaats te vinden om alsnog extra middelen beschikbaar te stellen.	Is geëffectueerd. Voor de beleidsinhoudelijke toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

P-922 Algemene baten & lasten				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-35		1.017	982	

Algemene baten en lasten (P-922)

Doel	Doen	Gedaan
Algemene stelposten kunnen alleen worden aangewend met onderbouwd voorstel.		
■	Een algemene stelpost kan middels een onderbouwd voorstel worden aangewend voor de betreffende taak, mits er instemming is van de gemeenteraad (i.v.m. budgetrecht). In de bijbehorende begrotingswijziging wordt de stelpost afgeraamd en de last c.q. baat op het betreffende programma/product geraamd.	Zie bijlage 8.3 voor aanwending van de post "Onvoorzien".

P-930 Uitvoering Wet WOZ				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-880		0	-880	

P-931 Onroerende-zaakbelastingen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-12		19.621	19.609	

P-936 Toeristenbelasting				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
0		107	107	

P-937 Hondenbelasting				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
0		468	468	

P-939 Precariobelasting				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
0		254	254	

P-940 Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-851		0	-851	

P-960 Saldo kostenplaatsen				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
14		-160	-146	

P-980 Reserves				
Lasten	2014	Baten	Saldo	2014
-10.375		8.173	-2.202	

(P-923 t/m 981)

In de begroting zijn geen speciale doelen geformuleerd. Beleidsmatige punten m.b.t. de gemeentelijke belastingen zijn opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen (hoofdstuk 6.1).

hoofdfunctie 9		Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen			
exploitatie		Rekening	Begroting	Gewijzigde	
	bedragen x € 1.000	2013	01-01-2014	Begroting	Rekening
				2014	2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-3.632	-1.440	-1.554	-2.386
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		120.444	112.764	116.287	118.849
Gerealiseerde totaal van saldo van		116.813	111.325	114.733	116.463
Toevoegingen aan de reserves		-14.124	-9.877	-9.877	-10.375
Onttrekkingen aan de reserves		12.672	852	3.784	8.173
mutaties reserves		-1.452	-9.025	-6.093	-2.202
hoofdfunctie 9 Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen					
Gerealiseerde resultaat		115.361	102.300	108.640	114.260

6. Paragrafen

6.1: Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van Hengelo. Hieronder worden in hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen benoemd voor de ontwikkelingen op lokaal fiscaal gebied voor 2014 en de belastingdruk.

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vond plaats op 5 november 2013.

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op beide. Ongebonden lokale heffingen (OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Deze paragraaf geeft de hoofdlijnen weer van belangrijke ontwikkelingen voor de belastingdruk voor 2014 in Hengelo en is als volgt opgebouwd:

- Ontwikkelingen
- Tariefsaanpassingen
- Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten
- Woonlasten (lokale lastendruk),
- Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Ontwikkelingen

Macronorm OZB

Hiermee wordt de grens bedoeld van de jaarlijkse stijging van de totale OZB-opbrengst voor alle gemeenten bij elkaar. Ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk is een macronorm ingesteld. Het schrappen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Op basis van de macronorm moet een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk worden voorkomen en zo nodig gecorrigeerd.

De macronorm is een landelijke norm en niet een norm voor individuele gemeenten. Met de areaalontwikkeling wordt dan ook niet op individuele basis rekening gehouden. Deze wordt landelijk benaderd en wel doordat de economische groei wordt meegenomen in de macronorm.

De macronorm voor het jaar 2014 was 2,45%. De in het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen afgesproken evaluatie van de systematiek van de macronorm is nog niet afgerond. Ook voor 2015 wordt de macronorm nog gehandhaafd. Het kabinet is voornemens om te komen tot een woonlastennorm. Daartoe zal de variant van de woonlastennorm verder worden uitgewerkt ten behoeve van besluitvorming in 2015.

Bedrijfsinvesteringszone

De Experimentenwet BI-zones (hierna BIZ) is per 1 januari 2009 in werking getreden en is een instrument op het stimuleren van het ondernemingsklimaat op bedrijventerreinen en in winkelgebieden. De wet bepaalt dat de bijdrage mag worden geheven voor activiteiten op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang bij de openbare ruimte. De BIZ kon tot 1 januari 2012 worden ingevoerd en heeft een tijdelijk karakter. In onze gemeente is een BIZ-heffing voor het centrum ingevoerd, die loopt tot en met 2015.

Inmiddels is de experimentenwet BIZ omgezet in definitieve wetgeving, die op 1 januari 2015 in werking is getreden. De BIZ maakt het mogelijk dat ondernemers gezamenlijk kunnen investeren in een veilige en aantrekkelijke bedrijfsomgeving, waarbij alle ondernemers meebetalen. Het instrument dat hiervoor wordt ingezet, is een gebiedsgerichte heffing die door de gemeente op verzoek van de ondernemers kan

worden ingesteld, indien bij hen aantoonbaar voldoende draagvlak aanwezig is. In de loop van 2015 zal de Stichting Centrummanagement moeten afwegen of er voldoende draagvlak is om een verzoek voor een nieuwe BIZ-heffing vanaf 2016 in te dienen.

Tariefsaanpassingen

Voor 2014 is bij de algemene dekkingsmiddelen (hondenbelasting, precariobelasting, OZB, parkeervergunningen) uitgegaan van een inflatiecorrectie (indexering) van 1,75%. Voor de toeristenbelasting zijn gedifferentieerde tarieven vastgesteld van € 0,70 per persoon per nacht op een camping tot € 1,00 in een hotel. De OZB-tarieven stegen reëel met 2,75%.

Het vaste tarief voor Diftar werd verlaagd onder gelijktijdige stijging van het variabel tarief voor restafval en daling van het GFT-tarief, terwijl de rioolheffing op hetzelfde niveau bleef als in 2013. Bij het opmaken van de jaarrekening bleek dat het overschot per perceel minder dan € 10 was, en daardoor is voor 2014 het vaste tarief niet met terugwerkende kracht verlaagd.

Ook de tarieven voor begraafrechten en haven-, kade- en opslaggeld werden niet aangepast. De meeste legestarieven stegen met 1,75%. Uitzondering daarop waren de door het rijk vastgestelde tarieven (paspoorten en met ingang van 2014 ook het rijbewijstarief), die zijn vastgesteld op de door het rijk bepaalde maximum.

Overzicht opbrengsten van de belangrijkste belastingen

	Begroting	Realisatie
Afvalstoffenheffing	8.076.100	8.117.487
Kwijtschelding	- 750.000	- 755.788
Netto	7.326.100	7.361.699
 Rioolheffing	 7.564.520	 7.401.471
Kwijtschelding	- 575.000	- 652.155
Netto	6.989.520	6.749.316
 OZB (won en niet-won):		
Gebruikers	4.165.000	4.512.985
Eigenaren	15.173.000	15.516.771
 Toeristenbelasting	 104.000	 106.775
 Hondenbelasting	 473.790	 467.964
 Stand		
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing		
Stand 1-1-2014	3.929.212	
Onttrekking 2014	- 89.297	
Toevoeging 2014	0	
Stand per 1-1-2015	€ 3.844.915	
 Voorziening rioolrenovaties		
Stand 1-1-2014	15.755.944	
Toevoeging 2014	1.088.431	
onttrekking 2014	- 2.367.272	
Stand per 31-12-2014	14.477.103	

Kengetallen

Hieronder staat een overzicht van de tariefontwikkeling van de belangrijkste belastinginkomsten van de gemeente Hengelo.

	2012	2013	2014
OZB-woningen:	% van de waarde	% van de waarde	% van de waarde
Eigenaar	0,1174%	0,1296%	0,1428%
OZB-niet woningen:			
Eigenaar	0,2558%	0,2851%	0,3117%
Gebruiker	0,2047%	0,2282%	0,2495%
Afvalstoffenheffing			
Vast bedrag	€ 194,28	€ 158,04	€ 145,08
- Rest 240	€ 5,05	€ 7,50	€ 8,50
- Rest 140	€ 2,95	€ 4,40	€ 4,95
- GFT 240	€ 3,20	€ 2,50	€ 2,00
- GFT 140	€ 1,85	€ 1,45	€ 1,20
- Ondergrondse verzamelcontainers	€ 1,25	€ 1,50	€ 1,70
Rioolheffing	€ 187,20	€ 187,20	€ 187,20
Onderhoudsrechten graven	€ 33,05	€ 33,05	€ 33,05
Havengeld per m3 waterverplaatsing	€ 0,111	€ 0,111	€ 0,111
Hondenbelasting (1 ^e hond)	€ 72,72	€ 72,72	€ 74,04
Parkeerbelastingen per uur	€ 1,60	€ 1,60	€ 1,60
Binnenstad	€ 1,90	€ 1,90	€ 1,90
Rand van het centrum	€ 1,30	€ 1,60	€ 1,60
Toeristenbelasting per overnachting in/op			
hotel	€ 0,61	€ 0,61	€ 1,00
camping	€ 0,61	€ 0,61	€ 0,70
overig	€ 0,61	€ 0,61	€ 0,85

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de *Atlas van lokale lasten*. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde.

Corrigeren voor extra geld van het Rijk ter compensatie van lage belastingcapaciteit?

De COELO-atlas maakt onderscheid tussen het perspectief van de belastingbetaler en dat van de gemeente(financiën). Bij het eerste perspectief gaat het erom hoeveel een huishouden in Hengelo moet betalen aan belasting. In het tweede perspectief worden de woonlasten gecorrigeerd voor het feit dat gemeenten extra geld uit het gemeentefonds krijgen als ze een relatief lage waarde aan onroerende zaken hebben waarover ze belasting kan heffen. Dat is bij Hengelo niet het geval.

Welke typen huishoudens?

Het COELO gaat in de belangrijkste vergelijkingen uit van meerpersoonshuishoudens. Bij gemeenten met tariefdifferentiatie tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens kan het beeld daardoor afwijken ten opzichte van gemeenten die dat niet hebben. Hengelo kent overigens geen specifiek tarief voor eenpersoonshuishoudens, wel is bij de afvalstoffenheffing het te betalen bedrag deels afhankelijk van het gebruik van de inzameldienst. Ook zijn er belangrijke verschillen, doordat er huishoudens zijn met een goedkope of dure eigen woning en huishoudens die hun woning huren. Die laatste betalen sinds 2006 geen OZB meer.

Woonlastenontwikkeling in Hengelo

Als gevolg van voorgaande uitgangspunten ontstonden de volgende gemeentelijke woonlasten bij een woning met een gemiddelde woningwaarde (exclusief garages en woningen in aanbouw) in 2014 van € 169.000.

	2011 Coelo	2012 Coelo*	2013 Coelo*	2014 Coelo*
OZB eigenaar	€ 208,81	€ 219,15	€ 234,50	€ 241,15
Afvalstoffenheffing	€ 273,60	€ 274,65	€ 272,50	€ 270,91
Rioolheffing	€ 187,20	€ 187,20	€ 187,20	€ 187,20
Totaal	€ 669,61	€ 681,00	€ 694,00	€ 699,26

*Coelo gaat voor alle gemeenten met een diftarsysteem uit van dezelfde uitgangspunten. Deze zijn gebaseerd op de gemiddelde afvalproductie door huishoudens volgens het CBS en wetenschappelijk onderzoek naar de verminderde afvalproductie wanneer de afvalstoffenheffing afhankelijk is van de hoeveelheid afval.

Uitkomsten 2014 vergelijkingen

	bruto woonlasten				stijging in % tov 2013	
	eenpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2013	2014	2013	2014		
Almelo	698	712	698	712	2,0%	2,0%
Borne	745	762	745	762	2,3%	2,3%
Dinkelland	677	699	737	759	3,2%	3,0%
Enschede	707	725	741	758	2,5%	2,3%
Haaksbergen	681	715	730	764	5,0%	4,7%
Hellendoorn	635	652	742	758	2,7%	2,2%
Hengelo	617	615	694	699	-0,3%	0,7%
Hof van Twente	727	738	778	787	1,5%	1,2%
Losser	705	742	705	742	5,2%	5,2%
Oldenzaal	613	620	674	680	1,1%	0,9%
Rijssen-Holten	557	592	632	648	6,3%	2,5%
Tubbergen	649	669	693	713	3,1%	2,9%
Twenterand	588	601	689	687	2,2%	-0,3%
Wierden	672	680	725	733	1,2%	1,1%
Overijssel	643	653	700	710	1,6%	1,4%
Nederland	630	636	697	704	1,0%	1,0%

Hengelo onder landelijk gemiddelde

Uitgaande van *gemiddelde waarden van woningen* en van een meerpersoonshuishouden liggen de gemiddelde woonlasten landelijk op € 704 en in Hengelo op € 699. Hengelo zit zo iets onder het landelijke gemiddelde aan woonlasten.

Als rekening gehouden wordt met de compensatie van het Rijk voor de belastingcapaciteit, bedragen de gemiddelde woonlasten landelijk € 696 en in Hengelo op € 730. Hengelo zit op deze manier 4,9 % boven het landelijke gemiddelde aan woonlasten.

Rangordenummer

Het COELO heeft een rangorde gemaakt voor alle 417 gemeenten en deelgemeenten. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 417 de hoogste.

Vergelijking 1: Rangorde van Twentse gemeenten naar hoogte van de gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in 2014

	2013	2014
Almelo	192	200
Borne	285	296
Dinkelland	273	290
Enschede	278	289
Haaksbergen	266	302
Hellendoorn	281	287
Hengelo	183	169
Hof van Twente	335	330
Losser	204	263
Oldenzaal	144	130
Rijssen-Holten	72	87
Tubbergen	179	204
Twenterand	169	143
Wierden	250	241

Uitgaande van gemiddelde waarden van woningen en van een meerpersoonshuishouden heeft de gemeente Hengelo rangordecijfer 169 (was in 2013 nummer 183). Als rekening gehouden wordt met de compensatie van het Rijk voor de belastingcapaciteit is het rangordecijfer hoger: 228 (2013 = 234).

Vergelijkingen op basis van standaard huishoudtypen

In enkele eerdere publicaties van de gemeente Hengelo werden woonlastenvergelijkingen getoond aan de hand van standaard huishoudens. Daarom worden in onderstaande tabel de gemeentelijke woonlasten weergegeven voor de Twentse gemeenten voor de volgende zes *standaard huishoudtypen*:

- meerpersoonshuishouden met een eigen woning van € 125.000
- meerpersoonshuishouden met een eigen woning van € 250.000
- eenpersoonshuishouden met een eigen woning € 125.000
- eenpersoonshuishouden met een eigen woning € 250.000
- meerpersoonshuishouden met een huurwoning
- eenpersoonshuishouden met een huurwoning

Bij de typen 5 en 6 zijn de woonlasten niet afhankelijk van de waarde van de woning, omdat deze huishoudens geen onroerendezaakbelasting betalen.

Tabel 1: Gemeentelijke woonlasten van 14 Twentse gemeenten voor zes huishoudentypen, op basis van standaardwaarden

	huishoudtype					
	1	2	3	4	5	6
Almelo	€ 665	€ 861	€ 665	€ 861	€ 391	€ 391
Borne	€ 637	€ 827	€ 754	€ 827	€ 446	€ 446
Dinkelland	€ 591	€ 763	€ 531	€ 703	€ 419	€ 359
Enschede	€ 704	€ 911	€ 670	€ 877	€ 497	€ 463
Haaksbergen	€ 703	€ 852	€ 611	€ 760	€ 555	€ 463
Hellendoorn	€ 627	€ 791	€ 522	€ 685	€ 464	€ 358
Hengelo	€ 614	€ 792	€ 575	€ 753	€ 435	€ 396
Hof van Twente	€ 670	€ 810	€ 638	€ 777	€ 531	€ 498
Losser	€ 667	€ 869	€ 610	€ 813	€ 250	€ 194
Oldenzaal	€ 589	€ 736	€ 529	€ 676	€ 358	€ 299
Rijssen-Holten	€ 551	€ 679	€ 495	€ 623	€ 423	€ 367
Tubbergen	€ 509	€ 659	€ 509	€ 659	€ 187	€ 187
Twenterand	€ 572	€ 719	€ 532	€ 680	€ 424	€ 385
Wierden	€ 621	€ 749	€ 568	€ 697	€ 492	€ 440
Gemiddeld	€ 623	€ 787	€ 586	€ 742	€ 419	€ 375
Landelijk	€ 595	€ 743	€ 527	€ 675	€ 447	€ 379

Toelichting:

De landelijke woonlasten zijn gebaseerd op de volgende gemiddelde tarieven (Bron: Coelo atlas 2014): OZB 0,1184%, afvalstoffenheffing eenpersoonshuishoudens € 211, meerpersoonshuishoudens € 261 en voor rioolheffing eenpersoonshuishoudens € 168 en meerpersoonshuishoudens € 186.

De groene cellen geven de woonlasten aan van gemeenten die meer dan 10% goedkoper zijn dan het landelijk gemiddelde. Bij lichtoranje zijn de woonlasten van de gemeente 10 - 20% hoger. De donkeroranje cellen betreffen de duurste gemeenten, die meer dan 20% hogere woonlasten hebben dan het landelijk gemiddelde.

Ter vergelijking de uitkomsten van 6 andere Overijsselse gemeenten:

Dalfsen	€ 453	€ 586	€ 414	€ 547	€ 191	€ 152
Deventer	€ 644	€ 819	€ 598	€ 773	€ 469	€ 423
Hardenberg	€ 613	€ 735	€ 574	€ 695	€ 491	€ 452
Raalte	€ 498	€ 645	€ 459	€ 605	€ 352	€ 312
Zwartewaterland	€ 628	€ 760	€ 543	€ 675	€ 495	€ 410
Zwolle	€ 538	€ 703	€ 484	€ 649	€ 269	€ 215

Kwijtschelding

Elke gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels (Gemeentewet, Invorderingswet en Uitvoeringsregeling Invorderingswet) toepassen.

De gemeente Hengelo verleende in 2014 in voorkomende gevallen op verzoek kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, OZB, onderhoud begraafrechten en rioolheffing. Voor de berekening van de betalingscapaciteit wordt door alle gemeenten uitgegaan van kosten van bestaan die maximaal 100% van de bijstandsnorm bedragen.

In 2014 zijn de volgende belastingen kwijtgescholden:

	Begroot	Werkelijk
Afvalstoffenheffing	750.000	755.788
Onderhoud grafrechten	3.130	2.090
Hondenbelasting	0	176
OZB	2.000	11.507
Rioolheffing	575.000	652.155

6.2: Weerstandsvermogen & Risico's

De gemeente Hengelo hecht aan het bewust omgaan met risico's. Dat is ook een wettelijke verplichting die voortkomt uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Die wettelijke verplichting heeft als achtergrond dat de financiële positie van de gemeente voor het gemeentebestuur (en burgerij) inzichtelijk dient te zijn. De maatschappij verwacht van gemeenten dat bestuurders tijdig inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en dat zij de hiermee gepaard gaande risico's beheersen. De gemeenteraad heeft tot taak om er op toe te zien dat deze verantwoordelijkheid in voldoende mate wordt ingevuld. De begroting en de jaarrekening dienen daarom een paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing te bevatten met daarin een overzicht van de aard en omvang van risico's die de gemeente loopt.

Daarnaast dient er een kwantitatief inzicht te zijn in de weerstandscapaciteit waarmee de risico's opgevangen kunnen worden. Tenslotte dient de gemeente een risicobeleid te formuleren en de normatieve criteria op te stellen voor de mate van interne beheersing die wordt nagestreefd. Dit risicobeleid strekt zich ook uit tot de maatschappelijke partners. Het uitgangspunt is om bepaalde kwaliteitseisen te verbinden aan rapportage over de risicoparagraaf bij de verbonden partijen

Voor goed risicomanagement is van belang dat er sprake is van een leercyclus in een open organisatiecultuur waarin de kritische dialoog normaal wordt gevonden. De bijdrage van goed risicomanagement is dat de organisatie op een effectieve en efficiënte wijze heeft leren omgaan met een onzekere toekomst.

BELEIDSNOTITIES

Titel	Raadsbesluit
De Raad heeft het risicobeleid van de gemeente Hengelo in het voorjaar van 2013 in de Nota "Scherper aan de wind", voor de periode 2013 – 2017 geactualiseerd en vastgesteld. De nota beschrijft zowel de wijze waarop de gemeente Hengelo het eigen DNA bewaakt en op koers blijft door de risico's te identificeren, in kaart te brengen en te beheersen, als de wijze waarop het bedrag wordt berekend dat de Gemeente Hengelo achter de hand wil houden om de gevolgen van financiële tegenvallers op te vangen die de potentie hebben om het beleid van de Gemeente Hengelo duurzaam te ontwrichten. Actieve bestuurlijke betrokkenheid bij risicomanagement is op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vanaf 2013 ook wettelijk de norm. De Raad heeft ingestemd met: 1) De vaststelling van de streefnorm voor voldoende weerstandsvermogen op de ratiowaarden tussen 1,0 en 1,4 met ratiowaarde 0,8 als ondergrens; 2) Een proces van automatische stabilisatie door eventuele batige saldi van het jaarresultaat verplicht te doteren aan de algemene reserve tot dat de minimaal gewenste streefwaarde van 1,0 bereikt is; 3) Informatieverstrekking bij begroting en jaarrekening over tenminste 60% van het totale risicoprofiel van zowel de beleidsvelden, de grote projecten als de grondexploitaties. De top 20 van de belangrijkste risico worden bovendien expliciet genoemd en maken onderdeel uit van de verplichte paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij begroting en jaarrekening; 4) Invulling van de actieve informatieplicht door de majeure risico's tijdig kenbaar te maken en door in de bestuurlijke rapportages en initiatiefstukken de Raad te informeren over de belangrijkste wijzigingen in het risicoprofiel; 5) Vertrouwelijke informatie aan de Raad bij publicaties van risico's waarbij gemeentelijke belangen een rol van betekenis spelen.	

DOELEN

Bereiken?	Doen?	Bereikt 2014?
Inzichtelijk maken van de financiële positie van de gemeente	In beleidsrapportages (Beraps) wordt het risicoprofiel geactualiseerd en wordt verslag gedaan van de uitgevoerde maatregelen voor risicobeheersing en -reductie. <u>Stand van zaken</u> Ook in het jaar 2014 is de organisatie actief in het risicomangementproces betrokken en is de verankering van het proces in de planning en control cyclus verder verbeterd. Vrijwel alle afdelinghoofden en projectleiders zijn in 2014 tweemaal geïnterviewd waarbij alle risico's en de getroffen beheersmaatregelen zijn geëvalueerd. Het algemene beeld is dat het risicoprofiel van de meeste afdelingen in de loop der tijd is uitgekristalliseerd en door het management ook steeds beter beheerst wordt. Het risicobewustzijn van de organisatie is toegenomen. Risicovolle projecten worden vooraf zorgvuldig getoetst op haalbaarheid en het belang van goed risicomangement wordt steeds breder erkend in de organisatie.. De interne beheersing is toegenomen waardoor de benodigde weerstandscapaciteit de afgelopen jaren dan ook een geleidelijk dalende tendens vertoonde. Deze tendens heeft zich in 2014 niet verder voorgezet vanwege de risicopercepties rondom de drie transities in het sociaal domein, de grondexploitaties Hart van Zuid, het project Lange Wemen en Warmtenet BV i.o. Risicomangement is in 2014 nog meer dan voorheen gebruikt om managers, voorafgaand aan bestuurlijke besluitvorming, inzicht te geven in de financiële impact van belangrijke voorgenomen activiteiten en projecten. Extra aandacht is besteed aan de formulering van "worst case scenario's " bij de drie transities in het sociaal domein.	Gerealiseerd in het jaarverslag 2014 en de Beraps 2014.
Overzicht houden op de bekende risico's	Actueel houden van de database met onderkende risico's en bijbehorende beheersmaatregelen uit het NARIS pakket. Uitvoeren van simulaties om te bepalen welk buffervermogen nodig is bij de beleidsmatig bepaalde grens van 90%-zekerheid. <u>Stand van zaken</u> In 2014 zijn 373 risico's en 332 maatregelen geïnventariseerd in het NARIS pakket, waaronder de risico's van de grote projecten. De risicosimulatie, op basis van de beleidsmatig bepaalde grens van 90% zekerheid, berekent een benodigde gemeentelijke weerstandscapaciteit van € 34,3 miljoen voor het netto risicoprofiel, inclusief het project Lange Wemen en de grondexploitatie risico's. Het netto risicoprofiel is de uitkomst van de risicosimulatie met toepassing van de interne beheersmaatregelen. Conform het in de vorige beleidsbegroting vastgestelde beleid dienen risico's met een laag risicoprofiel (score van 7 of lager op een schaal van 25) binnen de huidige eigen budgetten van de afdelingen te worden opgevangen. De benodigde weerstandscapaciteit welke dient te worden gedekt door de algemene reserve en de bestemmingsreserves bedraagt vervolgens: Totale benodigde weerstandscapaciteit: € 34,3 miljoen (inclusief grondbedrijf) Ten laste van afdelingsbudgetten: <u>€ 4,7 miljoen</u> Benodigde weerstandscapaciteit: € 29,6 miljoen	Gerealiseerd in jaarverslag 2014.

	Dit is een fractie lager dan de € 30,0 miljoen zoals opgenomen in de beleidsbegroting 2015 – 2018. Er is meer zicht gekomen op omvang van de risico's in het sociaal domein. De noodzaak van een omvangrijke ombuigingsoperatie in de vorm van een kerntakendiscussie en andere interne beheersmaatregelen zoals tijdig vormen van voorzieningen worden breed gedragen en erkend.	
Inzichtelijk maken van risico's bij grote investeringen en grondexploitaties	Nieuwe investeringen en grondexploitaties gaan vergezeld van een risicoanalyse en worden getoetst aan het weerstandsvermogen. <u>Stand van zaken</u> De risicosimulatie van de risico's van het grondbedrijf geeft het volgende beeld van de benodigde weerstandscapaciteit: Totale benodigde weerstandscapaciteit: € 11,2 miljoen Ten laste van herziene grondexploitaties: € 0,9 miljoen Benodigde weerstandscapaciteit: € 10,3 miljoen De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Hengelo als geheel biedt voor deze € 10,3 miljoen voldoende compensatie. Bovendien heeft het grondbedrijf € 47,9 mln. en € 14,3 mln. voorzieningen gevormd voor respectievelijk tekortexploitaties en "nog niet in exploitatie genomen gronden". (NIEGG's)	Gerealiseerd in jaarverslag 2014. De belangrijkste projectleiders zijn geïnterviewd. Zie ook paragraaf grondbeleid en de herzieningen grondexploitaties per 1 januari 2015.

INDICATOREN

Indicator	Waarde
Begrotingssaldo	Tenminste een sluitende begroting. <u>Stand van zaken</u> De beleidsbegroting van 2015 – 2018 toont een positief begrotingssaldo van €50.000 in 2015. Voor de periode 2016-2019 zullen de tekorten zonder aanvullende maatregelen tot meer dan € 6 miljoen oplopen. Een nieuwe ronde bezuinigingen is in voorbereiding.
Vrij aanwendbare begrotingsruimte	Post onvoorzien is ongeveer €2,- per inwoner. Post kleine opties nieuw beleid tenminste € 25.000 per jaar, met een maximum van € 5000 per voorstel. <u>Stand van zaken</u> Uitgaande van een bevolking van 80.000 is de omvang van de post onvoorzien bepaald op afgerond €166.000. Jaarlijks werd nieuwe structurele ruimte aangeboden tot een bedrag van €25.000 voor kleine opties nieuw beleid, tot een maximum per voorstel van €5.000. In het kader van de bezuinigingen 2015 is deze post geschrapt.
Beschikbare belastingcapaciteit	Kostendekkendheid tarieven (zie ook paragraaf lokale heffingen). <u>Stand van zaken</u> Voor alle retributies en bestemmingsheffingen geldt het beleidsuitgangspunt van volledige kostendekkendheid, op basis van het principe dat de veroorzaker betaalt. Voor de overige belastingen, waaronder de OZB, geldt geen limiet. Deze kunnen dus in principe (mits er geen onredelijke / willekeurige belastingheffing plaatsvindt) onbeperkt worden verhoogd. In de nieuwe ronde bezuinigingen zullen de mogelijkheden nader worden onderzocht.

Stille reserves	P.M. <u>Stand van zaken</u> De relevantie van de raming van de stille reserves bij het grondbedrijf is een periode van dalende grondprijzen beperkt te noemen. Deze raming is daarom bij de herzieningen grondexploitaties van 01.01.2015 achterwege gebleven. De overige stille reserves van de gemeente zijn conform het vastgestelde risicomanagement beleid niet in beeld gebracht. Het beleid is om de stille reserves niet bij de weerstandscapaciteit te betrekken, omdat: - deze reserves meestal niet op korte termijn liquide kunnen worden gemaakt; - dit vanuit beleidsmatig oogpunt vaak ook niet gewenst is; - de weerstandscapaciteit wordt gedefinieerd als de middelen die op korte termijn kunnen worden ingezet om tegenvallers in de exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van andere taken.																													
Weerstandscapaciteit (de beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit)	Streefcijfer is 1,0 (= voldoende). Het bureau NAR hanteert de volgende classificatie. <table><tr><th><i>Klasse</i></th><th><i>Ratio</i></th><th><i>Betekenis</i></th></tr><tr><td>A</td><td>> 2,0</td><td>Uitstekend</td></tr><tr><td>B</td><td>1,4 – 2,0</td><td>Ruim voldoende</td></tr><tr><td>C</td><td>1,0 – 1,4</td><td>Voldoende (1.0 – 1.4 = streefnorm)</td></tr><tr><td>D</td><td>0,8 – 1,0</td><td>Matig (0,8 = ondergrens)</td></tr><tr><td>E</td><td>0,6 – 0,8</td><td>Onvoldoende</td></tr><tr><td>F</td><td>< 0,6</td><td>Ruim onvoldoende</td></tr></table> <u>Stand van zaken</u> De beschikbare weerstandscapaciteit op basis van de gegevens van de jaarrekening 2014 kan als volgt worden bepaald. <table><tr><td>Algemene reserves</td><td>: € 10,9 (voor verwerking resultaat 2014)</td></tr><tr><td>Bestemming reserves</td><td>: <u>€ 31,0</u></td></tr><tr><td>Totaal reserves</td><td>: € 41,9 miljoen</td></tr></table> In mindering komen de volgende niet vrij aanwendbare reserves: <table><tr><td>Onderwijs huisvesting</td><td>: <u>€ 7,3</u></td></tr></table> Totaal niet vrij aanwendbaar : € 7,3 miljoen Minus 1 jaar rentelasten : € 1,9 miljoen (tegen 4,5% omslagrente) Netto weerstandscapaciteit : € 32,7 miljoen De benodigde weerstandscapaciteit is € 29,6 miljoen en de beschikbare weerstandscapaciteit is € 32,7 miljoen. Dit levert vervolgens een ratio op van 1,1 (= voldoende). De ratio in 2013 was 1,2. Deze geringe daling wordt veroorzaakt door de voorgeschreven (BBV) overheveling van de reserve afvalverwerking naar de voorzieningen. Het risicoprofiel van de gemeente is stabiel gebleven, doordat met name in de grondexploitaties extra voorzieningen zijn gevormd voor gebeurtenissen met zekere gevolgen, die voorheen als risico werden aangeduid.	<i>Klasse</i>	<i>Ratio</i>	<i>Betekenis</i>	A	> 2,0	Uitstekend	B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende	C	1,0 – 1,4	Voldoende (1.0 – 1.4 = streefnorm)	D	0,8 – 1,0	Matig (0,8 = ondergrens)	E	0,6 – 0,8	Onvoldoende	F	< 0,6	Ruim onvoldoende	Algemene reserves	: € 10,9 (voor verwerking resultaat 2014)	Bestemming reserves	: <u>€ 31,0</u>	Totaal reserves	: € 41,9 miljoen	Onderwijs huisvesting	: <u>€ 7,3</u>
<i>Klasse</i>	<i>Ratio</i>	<i>Betekenis</i>																												
A	> 2,0	Uitstekend																												
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende																												
C	1,0 – 1,4	Voldoende (1.0 – 1.4 = streefnorm)																												
D	0,8 – 1,0	Matig (0,8 = ondergrens)																												
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende																												
F	< 0,6	Ruim onvoldoende																												
Algemene reserves	: € 10,9 (voor verwerking resultaat 2014)																													
Bestemming reserves	: <u>€ 31,0</u>																													
Totaal reserves	: € 41,9 miljoen																													
Onderwijs huisvesting	: <u>€ 7,3</u>																													

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen voor het jaar 2014 valt met een score van 1,1 binnen de marge van de streefwaarden van de nota "Zicht op Risico's". Zonder de werking van interne beheersmaatregelen, bijvoorbeeld bezittingen niet meer verzekeren, daalt de score naar 0,8 .

De huidige omvang van €10,9 mln. voor de algemene reserve wordt als ontoereikend ervaren.

Tegenover een totaal netto risicoprofiel van € 29,6 mln. zou een algemene reserve van minimaal € 15 mln. moeten staan. In de geactualiseerde versie van de Nota "Scherper aan de wind" is dit uitgangspunt nader toegelicht.

	Weerstandsvermogen	Bruto Ratio	Netto Ratio	Classificatie
Totaal		0,8	1,1	voldoende

Bruto ratio = reserves ultimo 2014 minus 1 jaar rentelasten / bruto risicoprofiel

Netto ratio = reserves ultimo 2014 minus 1 jaar rentelasten / netto risicoprofiel

Overzicht van de belangrijkste risico's

Uitgedrukt als percentage van de benodigde weerstandscapaciteit zijn de belangrijkste risico's:

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Percentage
Warmtenet: Rendementsrisico's over de totale looptijd Warmtenet project	Structureel onrendabel project	11,1%
Exploitatie van multifunctionele ruimten en culturele kernvoorzieningen valt tegen door afnemende bezoekers en dalende sponsorbijdragen.	Tegenvallende opbrengsten	7,9%
Gronduitgifte prijzen komen onder druk te staan	Verliesvoorzieningen in de grondexploitaties	6,8%
De transities van de jeugdzorg en de AWBZ maken van Hengelo een gemeente waar de lasten hoger zijn dan de baten	Budgetoverschrijdingen in sociaal domein	4,7%
Klimaatverandering	Schade door wateroverlast	3,1%
Prestatieafspraken met samenwerkingspartners blijken moeilijk afdwingbaar	Gederfde inkomsten	3,1%
De bevoorschotting in de jeugdzorg 18+ leidt tot onvoorzien uitgaven	Begroting overschrijding	3,1%
Gebrek aan realisatiekracht bij samenwerkingpartners	Grex niet langer sluitend	2,7%
De markt voor grondverkoop verslechterd	Rendement grondexploitaties daalt	2,6%
Extreme klimaatverschijnselen zoals stormen.	Extra kosten voor het beheer van de openbare ruimte.	2,3%
Trajecten van uitkeringsgerechtigden leiden niet tot uitstroom uit de uitkering.	Hogere lasten dan voorzien.	2,3%
Kosten van verplichte woningaanpassingen in het kader van de WMO leiden tot onvoorziene uitgaven	Hogere lasten dan begroot	2,0%
Niet tijdig voldoen aan subsidievoorwaarden	Terugbetalen van subsidies	1,7%
Governance structuur en dalende leerlingen aantallen bij Primato en OSG leidt tot niet voorziene exploitatie verliezen	Begroting overschrijding	1,6%
Beoordeling van constructieve veiligheid van bouwwerken staat onder druk met onveilige situaties tot gevolg	Gemeente wordt gebrek aan handhaving verweten	1,6%
Minder uitgeefbare m2 bij grondverkoop Broek Noord	Gederfde inkomsten	1,5%
Problematiek AC bij de Toren	Niet voorziene kosten	1,5%
Vandalisme	Schade aan materieel, gebouwen en openbare ruimte	1,3%
Nieuwe regels voor asbest sanering	Niet begrote kosten	1,2%
Invoering Wet bijzondere Flora en Fauna	Hogere beheerskosten	1,2%
Eigen risicodragerschap gemeente bij de kosten van huishoudelijke hulp	Begroting overschrijding	1,1%
Subsidiegevers worden steeds strikter in het punctueel nakomen van de voorwaarden	Terugbetalingsverplichtingen	1,1%
Investeringsambities woning corpo's niet langer haalbaar	Financieringsrisico gemeente neemt toe	1,1%
Verstrekte leningen worden niet terugbetaald	Maatschappelijk en financieel gevolg	1,1%
Verlaging grondprijs NIEGG's tot agrarische waarde	Afwaardering	1,1%
De gemeente wordt regionaal verantwoordelijk voor de inkoop van complexe zorgvragen	Begroting overschrijding	1,1%
Vervuilde grond in eigendom van gemeente en particulieren	Humaan risico en saneringskosten	1,1%
Onvoldoende handhaving capaciteit	Gevaarlijke situaties	1,1%
Verwachte toename aanvragen voor bijzondere bijstand	Begroting overschrijding	1,1%
Gevolgen van de gerechtelijke procedure in complex de Veldkamp	Onvoorziene kosten	1,1%
Eigen risicocapaciteit van de gemeente op het I deel wordt aangesproken	Begroting overschrijding	1,0%
Te weinig doorstroom / beschikbare arbeidsplaatsen bij SWB	Kosten verhaal op de gemeente	1,0%
Nieuwe bezuiniging taakstelling leiden op termijn tot een hoger WW risico voor de Gemeente Hengelo	Hogere lasten dan begroot	1,0%

6.3: Onderhoud kapitaalgoederen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in de kapitaalgoederen. Met het beheer en onderhoud van onze wegen, de riolering en het water, het openbaar groen en onze gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen - zowel personeel als financieel - gemoeid.

De kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeente, onder meer op het gebied van de leefbaarheid, veiligheid, verkeer en vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen en om de veiligheid te waarborgen. De lasten die verband houden met deze kapitaalgoederen zijn onderdeel van verschillende begrotingshoofdstukken. Om toch integraal inzicht te geven in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen heeft de wetgever een paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verplicht gesteld. Behalve het middelenbeslag gelden de volgende argumenten voor het verstrekken van specifieke informatie over de kapitaalgoederen:

De politieke betrokkenheid

De kwaliteit van het openbaar gebied wordt door de inwoners vaak het meest intensief beleefd. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden schoolgebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen in de directe omgeving raken de burgers direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over.

Het grote belang voor de realisatie van de programma's

De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de gemeentelijke programma's.

Volumes

Wegen

-	Openverharding:	890.000 m1	2.600.000 m2
-	Gesloten verharding:	450.000 m1	1.950.000 m2
-	Half verharding:	40.000 m1	125.179 m2

Openbaar groen

- 3,50 ha wadi
- 160 ha gazons en trapvelden
- 175 ha overige grasvelden
- 80 ha bosplantsoen en houtwal
- 30 ha heesters, rozen en vaste planten
- 30 km haag
- 36000 (solitaire) bomen

Water en Riolering

- 600 kilometer rioolbuis
- 53 kilometer persleiding drukriolering
- 10 rioolgemalen
- 250 pompen drukriolering
- 5 bergbezinkbassins
- 19 rioolwateroverstorten

Vastgoed

- circa 290 objecten op adresniveau
- verzekerde waarde € 499 miljoen (herbouwwaarde).

Het gemeentelijk bezit aan gebouwen bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Als gevolg van deze diversiteit zijn de gemeentelijke gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's en sectoren. De objecten zijn onderverdeeld naar de volgende categorieën:

- Objecten wettelijke taak (onderwijs);
- Objecten gemeentelijk beleid (kunst & cultuur, sport, welzijn, parkeren, kinderboerderij);
- Objecten i.v.m. huisvesting eigen organisatie;
- Objecten i.v.m. herontwikkeling (grondexploitaties);
- Objecten overig die marktconform worden geëxploiteerd;
- Objecten overig waar kritisch naar wordt gekeken t.a.v. noodzaak om deze objecten in eigendom te hebben/te houden.

Relevant beleid

Wegen

- In het collegeakkoord is niet specifiek aandacht gevestigd op het onderhoud van wegen. Wel is in het collegeakkoord opgenomen dat de komende periode (2014-2018) de Westtangent (Weideweg-Geerdinksweg) en de Enschedesestraat gereconstrueerd gaan worden.
- Wegennota 2003
- Gemeentelijk verkeer en vervoersplan 2003
- Voor het beheer en onderhoud van wegen is geen kwaliteitsniveau gedefinieerd binnen de gemeente Hengelo. Hiervoor worden de landelijke richtlijnen van het CROW gehanteerd.

Openbaar groen

Volgens het collegeakkoord is groen een belangrijk voor de leefbaarheid van de stad. Nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte worden waar mogelijk benut om de groene functie te versterken. Daarbij wordt gekozen voor een slimme en flexibele benadering zonder het kader van de hoofdgroenstructuur los te laten. Waar mogelijk wordt meegewerkt aan zelfbeheer door bewoners. Bij illegaal grondgebruik is de grondhouding een oplossing vinden via bijvoorbeeld verkoop of verhuur.

Relevante beleidsnota's zijn:

- Beheercatalogus 2007
- Bomenverordening 2009
- Groenplan gemeente Hengelo
- Bomenbeheerplan 2010
- Nota snippergroen 2013

In de beheercatalogus 2007 is aangegeven hoe het groen beheerd moet worden. Er is bijvoorbeeld vermeld hoe lang het gras mag zijn, hoeveel onkruid aanwezig mag zijn, hoeveel overhang er mag zijn. Ook zijn hierin zaken vermeld zoals minimale vlakheid, minimale bedekking etc. De beheercatalogus maakt onderscheid in niveau "Hoog", niveau "Basis" en niveau "Laag". Bedrijventerreinen worden in principe beheerd op niveau "Laag". Het centrum en de wijkwinkelcentra worden beheerd op niveau "Hoog". De rest van Hengelo wordt beheerd op niveau "Basis".

Water en Riolering

In het collegeakkoord is aandacht voor het klimaatbestendig maken van de stad. Hierbij moet worden gedacht aan tijdelijke waterberging in de openbare ruimte en de inrichting van stuwgebieden die bij hevige neerslag het water bovenstrooms langer vasthouden. Verder is er aandacht voor beekherstel (Omloopleiding en Berflobeek).

Meest relevante beleidsnota's zijn:

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 (vastgesteld in 2013)
- Gemeentelijk Grondwaterplan (vastgesteld in 2013)
- Gemeentelijk Waterplan (vastgesteld in 2006)

Vastgoed

Vanuit het coalitieakkoord wordt ingezet op gebruik door gesubsidieerde instellingen en verenigingen van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed, in het bijzonder de wijkwelzijnsaccommodaties. Gezamenlijke huisvesting en het delen van accommodaties dragen bij aan de integrale manier van (samen)werken.

De eisen die gesteld worden aan de (onderhouds-)kwaliteit van een gebouw met de status van monument kunnen afwijken van de eisen die gelden voor bijvoorbeeld scholen en overige gebouwen. Richtlijnen hiervoor in de vorm van ambitieniveaus voor de kwaliteit van de verschillende gemeentelijke gebouwen zijn echter niet door de raad of het college vastgesteld.

In 2012 is het besluit tot het vormen van een vastgoedbedrijf genomen. Het voornaamste gevolg daarvan is dat al het vastgoed vanuit één plaats binnen de organisatie op eenduidige wijze wordt beheerd. Hierbij bereiken we kostenefficiëntie vanwege de schaalvoordelen en een doelmatige inrichting van de centrale vastgoedorganisatie. De verwachting was dat er in 2014 de eerste vastgoedobjecten vanuit de sectoren overgedragen zouden worden aan het vastgoedbedrijf. Dit is in 2014 niet gelukt door interne en externe factoren. Het streven is nu om in 2015 nagenoeg alle vastgoedobjecten van de gemeente centraal en dus binnen het vastgoedbedrijf te beheren.

Relevante (beleids)nota's:

- Nota accommodatiebeleid 1993
- Evaluatienota accommodatiebeleid 2001
- Businessplan vastgoedbedrijf 2012

Huidige staat van onderhoud

Wegen

Uit inspecties en de evaluatie over onderhoud openbare ruimte blijkt dat er sprake is van enige achterstand op het gebied van verharding en verlichting. Deze wordt onder andere veroorzaakt doordat in de jaren 70 en 80 veel infrastructurele voorzieningen zijn aangelegd, welke nu toe zijn aan vervanging. Daarnaast zijn de kosten voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aanzienlijk verhoogd.

Kort cyclisch onderhoud wordt uitgevoerd door eigen medewerkers van Wijkbeheer. Hierbij worden meldingen verholpen en kleine reparaties aan straatwerk uitgevoerd. Het grote onderhoud aan de wegen, trottoirs en andere verhardingen wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door aannemers. Opdrachten worden verstrekt als er niet meer voldaan wordt aan de landelijke richtlijnen voor wegen of wanneer er zulke schades geconstateerd zijn, dat onderhoud vereist is. Zodoende blijft de veiligheid gewaarborgd.

Gegeven deze waarborg gaat, over het geheel genomen desondanks de algehele staat van onderhoud langzaam achteruit ten opzichte van het gewenste niveau. Het is nodig kritisch te blijven nadenken over het gewenste beheerniveau.

Openbaar groen

Voor één derde van Hengelo zijn contracten afgesloten met aannemers om het kort cyclisch onderhoud op het vereiste peil te houden. De overige twee derde deel van Hengelo wordt beheerd door de sociale werkvoorziening SWB en de eigen dienst. Het niveau van het kort cyclisch onderhoud ligt binnen de marges van de beheercatalogus.

Voor het niet kort cyclisch onderhoud worden losse opdrachten aan derden gegeven. Zodra bedekking, vlakheid etc. niet meer aan het niveau van de beheercatalogus voldoet en er is budget, dan wordt opdracht gegeven tot renovatie van het betreffende perceel. Momenteel voldoet circa 85% van het areaal aan het niveau dat de beheercatalogus voor dit areaal voorschrijft. De inzet blijft, dit percentage te verhogen tot het volledige areaal.

Water en Riolering

De kwaliteit van de riolering wordt beoordeeld op basis van periodiek uitgevoerde camera inspecties. Op basis van deze resultaten is een rioolrenovatieplan opgesteld. Daarbij is onderscheid gemaakt naar urgenties. Sommige riolen moeten z.s.m. worden vervangen (binnen 1 jaar, urgent), andere riolen zijn minder urgent (2-5 jaar) en een deel is niet urgent (6-10 jaar). Deze laatste groep wordt later nogmaals geïnspecteerd. Voor alle overige riolen wordt een verwachte levensduur van 60 jaar aangehouden. In het rioolrenovatieplan is als maatregel naast vervanging ook gekeken naar de toepasbaarheid van deelreparaties. De kosten van de benodigde vervangingen en renovaties en de exploitatielasten worden volledig gedekt middels de voorziening riolering.

Om grondwaterstanden goed en langdurig in beeld te krijgen is een grondwatermeetnet gerealiseerd. Dit net bestaat uit 104 peilbuizen voorzien van dataloggers. Het benodigde beheer en onderhoud van het meetnet wordt volledig gedekt middels de voorziening riolering.

Het beheer en onderhoud van de watervoerende en waterregulerende beken en bergingsvijvers berust bij het waterschap Vechtstromen. Het onderhoud waarvoor de gemeente zelf verantwoordelijk is, is uitgevoerd.

Vastgoed

Op basis van het huidig en toekomstig gebruik van de vastgoedobjecten op grond van de hiervoor vermelde categorieën wordt beoordeeld, aan de hand van inspecties, welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn. Hiervoor wordt een meerjarige onderhoudsplanning bijgehouden en geactualiseerd. Deze onderhoudsplanning bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Elke 4 jaar vindt een actualisatie plaats van de hoogte van de jaarlijkse dotatie voor het onderhoud.

Voor groot onderhoud van stadhuis/stadskantoor en buurt-wijkcentra zijn voorzieningen gevormd. Voor de accommodaties is een egalisatiereserve gevormd ter dekking van groot onderhoud van gebouwen, welke niet direct meer in gemeentelijk gebruik zijn, maar nog wel in eigendom van de gemeente. Deze voorzieningen zijn voldoende om toekomst onderhoud uit te kunnen voeren.

Grote projecten, ontwikkelingen

Wegen

- Dalmeden en Medaillon

De komende jaren worden ingezette ontwikkelingen verder uitgevoerd. Er moeten nog delen openbare ruimte aangelegd worden in de uitbreidingsgebieden Medaillon en Dalmeden. Het areaal wegen en trottoirs zal hierdoor verder toenemen.

- Westtangent en Enschedesestraat

In de perioden 2014 - 2016 worden de Westtangent en de Enschedesestraat volledig heringericht. Als gevolg hiervan worden de wegen, fietspaden en trottoirs ook opnieuw aangelegd.

In 2014 is gestart met de werkzaamheden van de Westtangent.

- Laan "Hart van Zuid"

In 2015 worden de ontbrekende delen van de nieuwe ontsluitingsweg "Laan Hart van Zuid" aangelegd.

Openbaar groen

- Omloopleiding

In 2014 wordt de omloopleiding en omgeving heringericht. Het gaat hierbij om het deel vanaf de Aardoliestraat tot aan de bergingsvijver in 't Genseler. Doel van deze herinrichting is om het water meer ruimte te geven en een natuurlijker inrichting te realiseren. Dit project bestaat naast het ontgraven van grond t.b.v. de watergang voornamelijk herinrichting van het groen. In de groeiseizoenen 2015 en 2016 wordt het groen onderhouden vanuit het project. Vanaf 2017 wordt dit onderdeel van het reguliere beheer van de gemeente Hengelo.

- Dalmeden en Medaillon

De komende jaren wordt er steeds meer openbare ruimte aangelegd in de uitbreidingsgebieden Medaillon en Dalmeden. Als gevolg hiervan neemt ook het areaal groen fors toe.

- Westtangent en Enschedesestraat

In de perioden 2014-2016 worden de Westtangent en de Enschedesestraat volledig heringericht. Als gevolg hiervan wordt ook het openbaar groen opnieuw aangelegd. Vanaf 2017 komt dit groen in het reguliere beheer.

- Laan "Hart van Zuid"

In 2016/2017 worden de ontbrekende delen van de nieuwe ontsluitingsweg "Laan Hart van Zuid" aangelegd. Vanwege de belangrijkheid van deze weg zullen er ruime bermen langs deze weg komen. Vanaf 2018 komt dit groen in het reguliere beheer.

Water en Riolering

- Rioolverzwaring West Tangent in combinatie met een herprofilering van het wegprofiel;
- Rioolvervanging Enschedesestraat (Kuipersdijk-binnenstad) in combinatie met HOV Hengelo- Enschede;
- Realisatie stuwgebieden ter vermindering van wateroverlast en rioolwateroverstorten op de beken;
- Rioolverzwaring Mozartlaan;
- Rioolverzwaring/vervanging/renovatie Deurningerstraat;
- Rioolvervanging/renovatie Breemarsweg;
- Rioolvervanging/renovatie Deldenerstraat;
- Beekherstel Omloopleiding. De beek krijgt meer ruimte waardoor meer waterberging ontstaat. De oevers worden natuurvriendelijk ingericht en er worden wandelpaden en speelplekken langs de beek gerealiseerd.
- Beekherstel gedeelte BerflobEEK. De beek krijgt meer ruimte waardoor meer waterberging ontstaat. De oevers worden natuurvriendelijk ingericht en er worden wandelpaden langs de beek gerealiseerd.

Vastgoed

De meeste schoolgebouwen zijn in juridisch eigendom van het betreffende schoolbestuur. Het schoolbestuur is ingaande 2015 in dat geval zelf verantwoordelijk voor onder andere de financiering van het onderhoud. Tot 2015 was de gemeente hiervoor verantwoordelijk. De bijbehorende vergoeding wordt door het rijk met ingang van 2015 rechtstreeks met de schoolbesturen afgerekend.

Een aantal schoolgebouwen is in eigendom van de gemeente. Voor deze schoolgebouwen is er een meerjarenonderhoudsplanning. De afdeling bouwservice en faciliteiten draagt zorg voor het (laten) uitvoeren van het onderhoud. Elk jaar is hiervoor een budget vanuit de reserve onderwijshuisvesting beschikbaar.

Sinds 1 juli 2014 is de Wet Markt en Overheid van kracht. Hierin is vastgelegd waar decentrale overheden zich aan moeten houden als ze de concurrentie aangaan met bedrijven. Volgens de wet moet rekening worden gehouden met kostendoorberekening en mag niets onder de kostprijs worden aangeboden. Verder mogen eigen overheidsbedrijven niet worden bevoordeeld ten opzichte van concurrenten en moet belangenverstrengeling worden voorkomen.

Relatie met centrale thema's

Transities

Zowel de transities in het sociale domein als bezuinigingen hebben mogelijk gevolgen voor (de exploitatie) van het gemeentelijk vastgoed. Organisaties en instellingen die thans huurder zijn van gemeentelijk vastgoed, kunnen zich genoodzaakt zien, het huurderschap te heroverwegen. Voor bestaande en nieuwe voorzieningen en instellingen zijn er wellicht kansen voor nieuwe verhuur van vastgoed. Te denken valt bijvoorbeeld aan meerdere wijkwelzijnsvoorzieningen " onder 'een dak '".

Binnenstad

Wegen

In de binnenstad wordt de leefbaarheid en aantrekkelijkheid vergroot. De gedachte is om 'warme' bestratingsmaterialen te gaan gebruiken zoals gebakken straatklinkers. Met name in het gebied Lange Wemen is dit nodig. Hier voldoet de huidige bestrating op bepaalde plaatsen niet meer aan de richtlijnen die gelden voor bestratingen.

De ontwikkelingen rond Lange Wemen is vertraagd. Hierdoor is nog niet gestart met de infrastructurele werkzaamheden.

Openbaar groen

Om de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad te vergroten is er de wens om de hoeveelheid groen in de binnenstad te laten toenemen. Omdat in de binnenstad ook andere functies aanwezig zijn kan hier vaak niet voor traditioneel groen gekozen worden maar moeten er bloembakken etc. geplaatst worden. Deze vormen van groen kennen, vanwege extra watergeven, vandalisme, verplaatsingen voor evenementen etc., veel extra beheerkosten.

Water en Riolering

Aan de orde is de Rioolvervanging Enschedesestraat, tussen de Kuipersdijk en de Drienerstraat in combinatie met HOV lijn.

Conclusies

Wegen

De middelen welke structureel in deze begroting zijn opgenomen zijn op dit moment nog voldoende om het kort cyclisch onderhoud en de meldingen zodanig uit te voeren dat de veiligheid is gewaarborgd.

Momenteel voldoen de ringwegen en de wijkverbindingswegen aan de richtlijnen. Er zijn ook veel woonstraten in asfalt die het nodige onderhoud behoeven. Met name woonstraten in de wijken Groot Driene en Hasseler Es. Echter, hier is nog geen direct gevaar voor de veiligheid.

Als gevolg van het niet tijdig herstraten van trottoirs en wegen of het tijdig asfalteren van wegen nemen de kosten voor kort cyclisch onderhoud toe. Wanneer er schades ontstaan aan de onderliggende lagen, nemen de kosten ook toe. Dit zal opgevangen moeten worden binnen de beschikbare onderhoudsbudgetten. Het is noodzakelijk om vanaf 2016 de budgetten te indexeren, daar waar dit de afgelopen jaren niet is gebeurd.

Openbaar groen

De middelen welke structureel in deze begroting zijn opgenomen zijn op dit moment nog voldoende om het kort cyclisch onderhoud naar behoren uit te voeren. Wel neemt het areaal groen dat aan de vastgestelde IBOR normen voldoet jaarlijks met 1 à 2% af. Als gevolg van het niet renoveren van groen nemen de kosten voor kort cyclisch onderhoud toe. Omdat er dan minder geld over blijft voor renovatie wordt er minder gerenoveerd. Er dient een discussie te worden gevoerd over het gewenste beheerniveau. Het is noodzakelijk om vanaf 2016 de budgetten te indexeren, daar waar dit de afgelopen jaren niet is gebeurd.

Water en Riolering

De beschikbare middelen zijn voldoende voor de uitvoering van een goed en verantwoord beheer van de riolering.

Vastgoed

Op dit moment is de inschatting dat de getroffen onderhoudsvoorzieningen en de bestemmingsreserve toereikend zijn om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen.

6.4: Grondbeleid

Doelstelling grondbedrijf

De centrale doelstelling van het grondbeleid zoals dat door de gemeente Hengelo wordt gevoerd is: het tijdig realiseren van gewenste veranderingen in het grondgebruik, zodanig dat dit past in de doelstellingen die de gemeente geformuleerd heeft in het kader van de ruimtelijke ordening. Grondbeleid is een voorwaarde voor het te voeren ruimtelijk beleid. Het geeft aan op welke wijze de instrumenten worden ingezet om doelstellingen met betrekking tot de ruimtelijke ordening, de volkshuisvesting en het economische beleid te realiseren. Het is hierbij een absolute noodzaak dat gewaarborgd wordt dat het totale grondbedrijf als financieel gezond kan worden aangemerkt.

Om uitvoering te geven aan het grondbeleid wordt de grondexploitatie als instrumentarium gebruikt. Onder het begrip grondexploitatie wordt verstaan de financiële vertaling van het productieproces dat (ruwe) grond omzet in grond voor een (andere) gewenste bestemming. Iedere exploitatieopzet wordt jaarlijks herzien en door de gemeenteraad vastgesteld. Dit gebeurt bij de *Herzieningen van de exploitatieopzetten*. De herziening van een exploitatieopzet houdt in dat het voorgerekenende resultaat van iedere exploitatieberekening – na verwerking van de meest recente rekeningcijfers en de herziening van de nog te realiseren kosten, bijdragen en opbrengsten – geactualiseerd wordt.

Relatie met doelstellingen binnen andere hoofdfuncties

Primair zijn de activiteiten van het grondbedrijf ondergebracht in hoofdfunctie 8. Echter ook andere hoofdfuncties kennen doelstellingen die een relatie hebben met het grondbeleid, zoals:

Hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Realisatie Laan Hart van Zuid (fase 2)

Hoofdfunctie 3 Economische zaken:

Aanbod kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen: de uitvoering van de bedrijventerreinen Campus, 't Oosterveld en de Veldkamp.

In stand houden en vernieuwen van bestaande bedrijventerreinen: revitalisering Twentekanaal Zuid

Hoofdfunctie 7 Volksgezondheid en milieu:

Milieubeheer: de opname van ramingen voor bodemsaneringen in diverse grondexploitaties.

Uitvoering van het grondbeleid

Voortgang projecten

De uitvoering van het grondbeleid komt het beste tot uitdrukking in de voortgang van de te onderscheiden projecten. Navolgend staat een korte omschrijving van de grootste wijzigingen in de vastgestelde grondexploitaties in 2014. Tussen haakjes staat de wijziging van het verwachte resultaat ten opzichte van vorig jaar (prijspeil 01.01.2015).

Lange Wemen (-/- € 0,2 miljoen)

In het project was al een pand verworven dat behoorde bij de plannen van vóór 2010. In de herziene plannen bleek dit pand niet meer nodig voor de ontwikkeling. Het pand is met verlies verkocht.

Landmanserve (-/- € 0,7 miljoen)

De raming van de opbrengsten is lager dan in de herziening van vorig jaar. Dit komt door de verwerking van de actuele marktconforme grondprijzen.

Eekendiekske (-/- € 0,3 miljoen)

Omdat het project in 2014 is afgesloten zijn de afwijkingen ten opzichte van de laatste actualisatie relatief hoog. De winst uit dit project is afgedragen aan de reserves van het grondbedrijf. De overgebleven gronden (2 kavels) zijn bij de afsluiting tegen een lagere verkeerswaarde overgedragen aan complex 9 (Verspreide gronden binnen de bebouwde kom).

Veldwijk Noord (+/+ € 0,3 miljoen)

Veldwijk Noord heeft een negatieve boekwaarde ("spaarsaldo"), waardoor er voordelen ontstaan als de ontwikkeling minder snel gerealiseerd wordt dan verwacht.

Dalmeden (+/+ € 0,3 miljoen)

De kosten zijn toegenomen door de toegepaste prijsindexering en doordat naar verwachting meer beheerkosten (OZB en uren) gemaakt moeten worden. De bijdragen zijn toegenomen door de realisatie van een bijdrage van de Regio voor een fietspad door Dalmeden en Schalmeden. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Medaillon (+/+ € 0,4 miljoen)

De nog te realiseren kosten zijn op basis van de actualisatie verlaagd. Dit levert een positief resultaat op voor het project. Ook bij de opbrengsten is door de actualisatie een positief verschil ontstaan. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat actuele, marktconforme grondprijzen verwerkt zijn en doordat de financiële voordelen voor kopers van het CPO-kavel op de kavel 13 tot en met 15 vervallen zijn. De kavels 13 t/m 15 zijn te groot voor een, uit de grondexploitatie gesubsidieerde CPO ontwikkeling. De boekwaarde van het project is negatief (er is een "spaarsaldo"), omdat de verkoopopbrengsten hoger zijn dan de tot op heden gemaakte kosten. Dat heeft tot gevolg dat er rentevoordelen ontstaan.

Wijkerslocatie Hemmelhorst (+/+ € 0,3 miljoen)

Er is een stelpost opgenomen voor de sanering van asbestvervuiling die wordt verwacht op één kavel die aan de gemeente Hengelo moet worden overgedragen. Daarnaast is het budget voor plankosten verhoogd. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Hart van Zuid fase 2 (+/+ € 1,2 miljoen)

Binnen de complexen van Hart van Zuid is in 2014 veel veranderd. Een groot deel van deze veranderingen heeft per saldo geen effect op het totaal resultaat gehad. Zo kon de verlaging van de grondwaarde van het winkelcentrum gedekt worden door de verlaging van kosten binnen enkele deelplannen. De verbetering die per 1.1.2015 geconstateerd wordt, is ontstaan doordat circa € 200.000 meer (quick win) subsidie gedeclareerd kan worden dan per 1.1.2014 geraamd.

De resterende verbetering van € 1.000.000 is met name te verklaren doordat de kosten lager zijn dan per 1.1.2014 geraamd. Dit komt onder andere doordat in 2014 is minder geïnvesteerd dan geraamd.

Zuidelijke Havenweg (+/+ € 0,5 miljoen)

Binnen Zuidelijke Havenweg is een meerjarige huurovereenkomst gesloten ten behoeve van een vrachtwagenparkeerplaats. De opbrengst daarvan ligt € 0,5 miljoen hoger dan was aangenomen in de grondexploitatie waardoor het resultaat is verbeterd.

Campus (-/- € 0,3 miljoen)

De verslechtering van het exploitatieresultaat wordt met name veroorzaakt doordat de waarde van circa 1.000 m² afgewaardeerd is vanwege ligging en beperkingen.

BXL (-/- € 0,9 miljoen)

Binnen de grondexploitatie zijn de parameters (rente, opbrengsten- en kostenstijging) aangepast. Het aanpassen van de opbrengsten- en kostenstijging heeft een negatief effect van € 4,5 miljoen, het aanpassen van de rente een positief effect van € 4,5 miljoen. Per saldo heeft het aanpassen van de parameters geen effect op het resultaat van de grondexploitatie.

Het actualiseren van de grondexploitatie heeft geleid tot mee- en tegenvallers op diverse begrotingsposten. Per saldo vallen de meevallers (€ 1,5 miljoen) weg tegen de tegenvallers (€ 1,5 miljoen).

De grondexploitatie van BXL op sluit echter op een tekort van € 19,3 miljoen per 01.01.2015. Het resultaat verslechtert met € 3,8 miljoen waarvan € 0,9 miljoen (23%) voor rekening van de gemeente Hengelo komt. De verslechtering van het resultaat wordt veroorzaakt door het feit dat de grondprijs dit jaar niet is verhoogd (€ 2,0 miljoen) en de plankosten zijn verhoogd (€ 1,8 miljoen).

Verrekeningen met de reserve grondbedrijf in 2014

Per 01.01.2014 was het vrij besteedbare deel van de reserve nihil. In 2014 is dit gestegen naar € 1,3 miljoen. De prognose was dat de reserve zou stijgen tot € 0,3 miljoen. Op hoofdlijnen hebben de volgende wijzigingen plaatsgevonden (in miljoenen euro's):

	Prognose	Werkelijk	Verschillen
<u>Dotaties</u>			
Rente	4,1	4,1	0,0
Verrekeningen	0,0	0,2	0,2
Overige dotaties	0,5	1,8	1,3
<i>Subtotaal</i>	4,6	6,1	1,5
<u>Onttrekkingen</u>			
Verrekeningen	-0,1	0,0	0,1
Tekortexploitaties	0,0	0,0	0,0
Afdrachten Algemene Dienst	-0,3	-0,3	0,0
Overige onttrekkingen	-1,6	-0,2	1,4
<i>Subtotaal</i>	-2,0	-0,5	1,5
<u>Voorzieningen</u>			
Tekortexploitaties	1,9	2,6	0,7
Niet In Exploitatie Genomen	0,4	1,8	1,4
<i>Subtotaal</i>	2,3	4,4	2,1
Totaal wijziging reserve	0,3	1,3	1,0

Een specificatie van de verrekeningen met de reserve in 2014 staat opgenomen in bijlage 8.2.1.

Eindresultaten grondexploitaties

Alle onderhanden grondexploitaties, met de verwachte eindresultaten, staan opgenomen in de bijlage 8.2.2. De eindresultaten van alle vastgestelde grondexploitaties worden verrekend met de meerjarenraming van de reserve grondexploitaties, zoals opgenomen in bijlage 8.2.4.

Risico's grondbedrijf

Voor de risico's van het grondbedrijf wordt verwezen naar paragraaf 6.2. In deze paragraaf staat het weerstandsvermogen van de gemeente beschreven. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.

De risico's van het grondbedrijf zijn hierin verdisconteerd. Hierbij wordt per project de specifieke risico's vermeld. De belangrijkste risico's inzake het grondbedrijf staan opgenomen in bijlage 8.2.5. In deel I van de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2015 staan de risico's (en mogelijke scenario's) van het grondbedrijf apart beschreven.

Doelen

De volgende doelen kunnen worden geformuleerd om een financieel gezond grondbedrijf te waarborgen.

Het waarborgen van een financieel gezond grondbedrijf	
Bereiken?	Doen?
Het treffen van een voorziening voor door de raad vastgestelde tekortexploitaties. <i>Conform Besluit Begroting en Verantwoording en "gedragslijn BBV en grondbedrijf", raadsbesluit d.d. 20.03.2007.</i>	Per 31.12.2014 is er een voorziening van € 47,9 miljoen getroffen voor de door de raad vastgestelde tekortexploitaties. Een specificatie van de voorziening is opgenomen in bijlage 8.2.3.
Het treffen van een voorziening voor nog niet in exploitatie genomen gronden waarvan de boekwaarde hoger is dan de verkeerswaarde. <i>Conform Besluit Begroting en Verantwoording, artikel 65.</i>	Per 31.12.2014 is er een voorziening van € 14,3 miljoen getroffen voor de nog niet in exploitatie genomen gronden waarvan de boekwaarde hoger is dan de verkeerswaarde. Een specificatie van de voorziening is opgenomen in bijlage 8.2.3.
Het vrij besteedbare deel van de reserve grondbedrijf dient minimaal € 3,0 miljoen te bedragen. <i>Conform raadsbesluit bij de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2008.</i>	Per 01.01.2015 is het vrij besteedbare deel van de reserve van het grondbedrijf € 1,3 miljoen. In bijlage 8.2.4 is de meerjarenraming van de reserve van het grondbedrijf opgenomen, waarin de huidige stand van de reserve staat gespecificeerd. Hieruit blijkt dat het vrij besteedbare deel van de reserve met ingang van 2016 meer dan € 3,0 miljoen zal bedragen. De doelstelling is eind 2014 niet gehaald. De komende jaren zal ervoor gezorgd moeten worden dat er grondverkoop gerealiseerd worden en dat er gestuurd gaat worden op de kosten, zodat het grondbedrijf deze doelstelling zoals deze nu wordt geraamd inderdaad realiseert.
De totale boekwaarde van het grondbedrijf mag maximaal € 100 miljoen bedragen. <i>Conform raadsbesluit bij de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2008.</i>	De boekwaarde van de binnen de gemeente geadmistreerde projecten is in 2014 met € 12,5 miljoen toegenomen tot € 153,9 miljoen. Dit is exclusief de voorziening van € 62,2 miljoen. De doelstelling is nog niet gehaald. De komende jaren zal ervoor gezorgd moeten worden dat er grondverkoop gerealiseerd worden, om zodoende de boekwaarde naar een acceptabel niveau te brengen.

Beleidsnotities

Titel	Vastgesteld / streefdatum vaststelling
Nota grondbeleid	08.11.2011.
Gedragslijn BBV en grondbedrijf	20.03.2007.
Toe te passen grondslagen bij de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2015.	14.01.2015.
Herziening exploitatieopzetten	Jaarlijks; 24-06-2008 vastgesteld per 01.01.2008; 01-07-2009 vastgesteld per 01.01.2009; 01-06-2010 vastgesteld per 01.01.2010; 01-06-2011 vastgesteld per 01.01.2011; 22-05-2012 vastgesteld per 01.01.2012; 11-06-2013 vastgesteld per 01.01.2013; 11-06-2014 vastgesteld per 01.01.2014.

Kengetallen

Ontwikkeling reserve grondbedrijf

In bijlage 8.2.4 staat de meerjarenraming van de reserve van het grondbedrijf weergegeven. Hieruit blijkt dat het vrij besteedbare deel van de reserve met ingang van 2016 meer dan € 3,0 miljoen zal bedragen.

6.5: Financiering

De paragraaf financiering beschrijft de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Meer dan voor de andere paragrafen is op dit gebied het nodige wettelijk verankerd, met name in de Wet Fido en de Ruddy, de uitvoeringsregeling van de (aangescherpte) Wet Fido, laatstelijk aangepast in 2009. In 2011 is voorts de Handreiking Treasury van het ministerie van BZK verschenen, die ook weer nadere informatie geeft.

Wat willen we bereiken

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn vastgelegd in de verordening financieel beheer (Verordening ex artikel 213 GemeenteWet, artikel 11) en in het treasurybesluit.

Schatkistbankieren

Per 1 januari 2014 is het verplicht schatkistbankieren van lagere overheden bij het rijk definitief ingevoerd. Dit heeft gevolgen voor het treasurybeleid. Tegoeden boven een bepaald drempelbedrag, voor de gemeente Hengelo is dat 0,75% van het begrotingstotaal oftewel ongeveer 2 miljoen euro, worden dagelijks 'afgeroomd', op een aparte rekening bij huisbank BNG gestort en bij het rijk belegd. Op dit moment wordt hierover geen rente vergoed. Voor debetsaldi, "rood staan", verandert er weinig. Dit kan op de gebruikelijke wijze worden afgedekt door daggeld- of kasgeldleningen. In paragraaf 7.2 Toelichting op de balans wordt in een overzicht aangegeven hoe het drempelbedrag van de gemeente Hengelo tot stand komt. Het overzicht geeft aan hoeveel middelen buiten de schatkist van het Rijk worden aangehouden (zie pagina 177).

Schatkistbankieren leidt tot extra inspanningen op treasurygebied. De kasgeldstromen zullen nauwgezet moeten worden bewaakt. Onnodige creditstanden moeten worden voorkomen.

Na een korte gewenningsperiode kan worden geconstateerd dat het schatkistbankieren goed functioneert, zowel voor de gemeente zelf als voor het GBT, waarvoor de afdeling Financiën de administratie verzorgt.

Gemeentefinanciering

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden. Er wordt, conform het genomen raadsbesluit, vanaf 2014 gerekend met een omslagrente van 4,5%.

Door deze "totaalfinanciering" worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie en de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Twee keer per jaar wordt een rentevisie opgesteld ten behoeve van het college, als regel in december en in juni. Deze rentevisie is samengesteld op basis van rentevisies van de toonaangevende banken en financiële media in Nederland. De laatste rentevisie gaat uit van een stabiele tot licht stijgende korte rente en lange rente. Het verschil tussen korte en lange rente was ook in 2014 relatief groot. Daarmee was in de rentevisie 2014 ook rekening gehouden. De rentedaling heeft zich per saldo doorgezet. De rente voor kasgeldleningen is vrijwel 0, de lange rente is gedaald naar percentages lager dan 2%, over een lange periode gezien een extreem laag percentage.

Jaar	week	1 maandsrente	10 jaar fixe rente (Bron: BNG)
2014	1	0,25	2,86
2014	14	0,35	2,59
2014	27	0,20	2,18
2014	40	0,20	1,72
2015	1	0,00	1,27

In de afgelopen jaren is in sterke mate geprofiteerd van de lage korte en lange rente. Het begrote renteresultaat is echter gebaseerd op een (vrijwel) volledige uitvoering van de voorgenomen investeringen. In de praktijk blijkt echter dat deze investeringen niet volledig in het jaar worden gerealiseerd waardoor de toerekening van rente, op grond van de huidige systematiek, nog niet plaatsvindt. Hierdoor kunnen kredieten nog niet worden afgesloten, terwijl de financiering van een (groot) gedeelte van de investeringen reeds heeft plaatsgevonden. Dat betekent dat investeringen worden voorgefinancierd ten laste van het renteresultaat. En dat is ook de oorzaak dat het renteresultaat vaak lager uitvalt dan geraamd.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

In 2014 is de kasgeldlimiet slechts gedurende een korte periode eind april, begin mei 2014 overschreden, dit binnen het kader van de (herziene) Wet Fido. Daarbij moet worden opgemerkt dat overschrijding van de kasgeldlimiet gedurende een kortere tijd in afwachting van inkomsten en in het vooruitzicht van een lagere rente niet in strijd is met de wet Fido en het vigerende treasurybesluit, en bij een aanhoudend lage korte rente zelfs aanbevelenswaardig is. Het kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, ofwel ongeveer 22 miljoen euro. Samengevat is financiering met kort geld nog steeds zeer interessant, gelet op de zeer lage korte rente.

Om de kosten voor 'rood staan' zo laag mogelijk te houden is gedurende het gehele jaar gebruik gemaakt van kasgeldleningen. Deze zijn goedkoper dan gelden op daggeld zetten. Per 31 december 2014 stond een kasgeldlening open van 10 miljoen euro, met een rente van 0,03%.

De renterisiconorm bedroeg ongeveer € 50 miljoen (20% van het begrotingstotaal) en is in 2014 niet overschreden.

In 2014 zijn de volgende leningen aangetrokken en uitgezet:

Aangetrokken leningen

Hoofdsom	rente%	looptijd	
6 jan 2014	5.000.000	2,7%	10 jaar
24 apr 2014	5.000.000	0,3%	1 jaar 1 dag

(Er is vooral met 'kort geld' gefinancierd. Doordat de kasgeldlimiet slechts incidenteel werd overschreden bleek consolidatie maar beperkt nodig.)

Aangetrokken en door verstrekte leningen aan Welbions

	Hoofdsom	rente%	looptijd
23 december 2014	7.000.000	1,199%	10 jaar

Verstrekte overige leningen

-

De gemeente Hengelo is één van de weinige gemeenten die nog zelf leningen aantrekt en door verstrekt aan woningcorporaties werkzaam in Hengelo. Daarbij wordt nauwlettend gecontroleerd of het hier gaat om projecten voor sociale woningbouw, zodat geen sprake is van ontoelaatbare staatssteun. De voorkeur van het college gaat nog steeds uit naar deze vorm van leningverstrekking. De leningportefeuille wordt gedekt door een recht van eerste hypotheek, dat jaarlijks gecontroleerd wordt en nog steeds een aanzienlijke mate van overdekking kent. Daarnaast is sprake van een vergoeding voor kosten en risico's, die als dekkingsmiddel in de begroting wordt ingezet. Bovendien is zowel Welbions als de gemeente minder gevoelig voor de ontwikkelingen bij slecht draaiende en/of speculerende corporaties, omdat men niet is aangesloten bij de WSW.

Nu Welbions gefuseerd is met de Woningstichting Borne wordt opnieuw een discussie gevoerd of en in hoeverre de huidige beleidslijn nog kan worden voortgezet.

Per 31 december 2014 stonden de volgende leningbedragen open met een looptijd langer dan één jaar (afgerond op € 1.000):

Aangetrokken geldleningen:	€ 679.430.000
Verstrekte geldleningen aan woningstichting	€ 416.641.000
Verstrekte geldleningen aan derden	€ 64.650.000
Waarvan rente- en aflossingsvrij	€ 13.700.000

Verstrekking van geldleningen

Omdat de banken terughoudend zijn en blijven bij de verstrekking van geldleningen wordt steeds vaker gekeken naar de gemeente als "reddende engel". Uitgangspunt is en blijft dat de gemeente geen bankier is en dat ook niet moet worden om het bedrijfs- en verenigingsleven overeind te houden. De Wet Fido en de daaraan gekoppelde Ruddo dichten de gemeente slechts een bancaire rol toe wanneer sprake is van een 'maatschappelijk belang'. Datzelfde geldt voor het verlenen van gemeentegaranties. Het mag niet zo zijn dat een projectontwikkelaar het risico naar een gemeente afschuift en/of de gemeente verder laat financieren als hun geldbron is opgedroogd en/of de onderneming zijn vleugels wil uitslaan naar nieuwe projecten.

Daarenboven heeft de gemeente te maken met steeds verdergaande regelgeving in het kader van staatssteun. Verstrekking of garantie van een lening tegen een relatief lage rente aan een CV/BV zal al heel gauw worden gezien door de Europese Commissie als ontoelaatbare staatssteun. En de gemeente zal daarop worden aangesproken! Grote terughoudendheid is derhalve nog steeds het parool. Verdere aanscherping van het beleid is in voorbereiding.

6.6: Verbonden partijen

Voor de uitvoering van een aantal taken heeft de gemeente zich verbonden met andere partijen. Tot de verbonden partijen worden volgens het Besluit Begroting en Verantwoording die partijen gerekend, waarmee de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente in de derde partij een zetel in het bestuur heeft, dan wel stemrecht in besluitvormende vergaderingen kan uitoefenen. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente financieel risico loopt bij faillissement of liquidatie van de derde partij. De beleidskaders rondom verbonden partijen liggen vast in de nota "Geboeid door verbonden partijen", door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld op 2 oktober 2007. Op 23 april 2013 is een nieuwe Nota Verbonden Partijen vastgesteld, die het beleidskader nader aanscherpt.

Wat willen we bereiken?

Er zijn uiteenlopende redenen waarom een gemeentelijke taak niet door de gemeente zelf maar door een derde rechtspersoon wordt uitgevoerd. Veelal gaat het daarbij om schaalvoordelen, soms gaat het om de noodzaak slagvaardig te handelen. Ook de vorm waarin de samenwerking wordt gegoten – gemeenschappelijke regeling of publiek private samenwerking – is afhankelijk van de aard van de uitbestede taak. Het op afstand plaatsen van de uitvoering van deze taken brengt het risico met zich mee dat de democratische controle niet optimaal is.

Wij willen daarvoor een verbeterde standaardopzet hanteren, die meer dynamisch is en meer (stuur)informatie bevat zodat de raad beter op de hoogte kan blijven van de actuele ontwikkelingen bij een verbonden partij, waarbij het accent meer komt te liggen op informatie over de prestaties, kansen en risico's en voortgang van verbonden partijen. Het ontwikkelen van een dergelijke meer systematische informatievoorziening is een dynamisch proces waarbij de gemeente wel afhankelijk is van de kwaliteit van de planning en control producten van de verbonden partij.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, privaatrechtelijke rechtspersoon of anderszins
2. Doel	Doel van de samenwerking, statutaire doelstelling
3. Partijen	Wie zijn de deelnemende gemeenten, publieke of private partijen binnen de verbonden partij?
4. Bestuurlijk belang	Op welke wijze wordt deelgenomen (en wordt er zeggenschap uitgeoefend) in Algemeen bestuur, in Dagelijks bestuur, in Raad van Toezicht, in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, in directie, in Raad van Commissarissen?
5. Financieel belang	Wat is de bijdrage van de gemeente in de begroting van de verbonden partij, wat is de bijdrage aan het eigen vermogen/aandelenkapitaal, welke financiële afspraken gelden er?
6. Prestaties – effecten	Aanduiding prestaties. Inzicht in prestaties en effecten voor zover het nieuwe beleidsontwikkelingen betreft (domein raad, gemeentebegroting)
7. Voortgang	Realiseert de verbonden partij haar aandeel in het onderdeel uit de gemeentebegroting (voor zover dit van toepassing is)? Doet zij dit binnen de financiële kaders?
8. Risico's en kansen	Welke risico's en kansen kunnen zich voordoen?
9. Ontwikkelingen	Welke majeure ontwikkelingen doen zich voor (nationaal, regionaal of lokaal)?

Vervolgens wordt de financiële positie beoordeeld aan de hand van de volgende kleuren:

Groen = gunstig
Geel = neutraal
Oranje = matig
Rood = slecht
Wit = niet van toepassing

De financiële cijfers komen uit vastgestelde jaarverslagen of begrotingen die bij ons bekend zijn. Daarom kan het zijn dat jaartallen van eerdere of latere jaren zijn opgenomen.

In de paragraaf Verbonden Partijen moeten wij rekening houden met de volgende wet- en regelgeving:

BBV:

Artikel 67:

2. De toelichting op de productenrealisatie bestaat ten minste uit:
- b. een lijst van verbonden partijen;

Artikel 69:

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie verstrekt over verbonden partijen:

- a. de naam en de vestigingsplaats;
- b. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
- c. de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente onderscheidenlijk provincie in de verbonden partij heeft;
- d. het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- e. het resultaat van de verbonden partij.

Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo

Artikel 11 Onderdeel F Verbonden Partijen

1. In de Beleidsbegroting en de jaarstukken wordt in de paragraaf verbonden partijen ingegaan op nieuwe participaties, het beëindigen van bestaande participaties, het wijzigen van bestaande belangen en het aanwezig zijn van problemen bij bestaande participaties. Van elk van de verbonden partijen wordt bij de beleidsbegroting en de jaarstukken een opgave verstrekt van: het openbaar belang, het eigen en vreemd vermogen, de omzet en het resultaat, het financieel belang en de zeggenschap.

A Verbonden partijen – Gemeenschappelijke Regelingen

De gemeente Hengelo neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

1a Regio Twente (gevestigd te Enschede)

Aan deze regeling nemen 14 Twentse gemeenten deel. De taken liggen hoofdzakelijk op het terrein van gezondheid, mobiliteit, recreatie en veiligheid. Wethouder Bron is, naast AB-lid bovendien lid van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast is een raadslid AB-lid. Diverse wethouders participeren in afstemmingsberaden en portefeuillehouders overleggen binnen hun aandachtsgebied

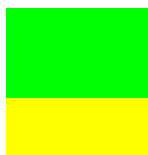
Binnen de Regiogemeenten leeft breed de gedachte dat ook de Regio Twente haar evenredige deel zou moeten leveren aan de bezuinigingen die de lagere overheden hard hebben getroffen en nog zullen treffen. Helaas moet worden geconstateerd dat er nog maar weinig bezuinigingen zijn ingevuld en dat de Regio als gevolg van inflatie en loonkostenstijgingen de bijdrage blijft verhogen, terwijl er voor gemeenten daarvoor geen budgettaire ruimte aanwezig is. Ingeboekte bezuinigingen kunnen daardoor niet worden gerealiseerd.

Er lijkt zich een brede steun af te tekenen binnen de regiogemeenten om het Dagelijks Bestuur van de Regio op te dragen om een evenredig deel te leveren in de kortingen op het budget, die gemeenten zich moeten getroosten. Dat betekent dat een discussie zal ontstaan welke taken en in welke mate de Regio in de toekomst zal uitvoeren.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	(Verplichte) samenwerking op Twents niveau
3. Partijen	14 Twentse gemeenten
4. Bestuurlijk belang	Hengelo is via wethouder Bron vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur. Daarnaast zijn er raadsleden benoemd tot AB-lid.
5. Financieel belang	De Gemeente Hengelo heeft in 2014 € 3.107.352 bijgedragen, begroot was een bijdrage van € 2.995.810.
6. Prestaties – effecten	Over 2014 wordt een bedrag van € 895.000 terugbetaald aan de 14 gemeenten. Dit bedrag zal in de rekening 2015 worden verwerkt.
7. Voortgang	Geen aandachtspunten
8. Risico's en kansen	Regioraad besluit in meerderheid tot extra uitgaven waarmee de gemeente Hengelo niet akkoord is. Op grond van de gemeenschappelijke regeling moeten alle gemeenten meebetalen. Dus de kans bestaat dat Hengelo tekorten op de begroting moet incasseren voor extra bijdragen voor beleid waarmee de gemeente niet akkoord is.
9. Ontwikkelingen	Ombuigingstaakstellingen. Deze zijn grotendeels ingevuld. Ongeveer € 850.000 stond in 2014 nog open.

Regio Twente

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

1b Bestuurscommissie Netwerkstad Twente (gevestigd te Enschede)

Dit is een regeling waarin de gemeenten Enschede, Hengelo, Almelo, Oldenzaal en Borne participeren. De Bestuurscommissie kent geen eigen begroting. Deze is opgenomen in de begroting van de Regio Twente. Wethouder Bron vertegenwoordigt de gemeente Hengelo. Daarnaast participeren diverse wethouders in afstemmingsberaden en portefeuillehouders overleggen binnen hun aandachtsgebied.

1c Veiligheidsregio Twente (gevestigd in Enschede)

In de Veiligheidsregio Twente (VRT) werken de brandweer, de geneeskundige hulpverlening (GHOR), de politie en de 14 Twentse gemeenten samen aan een veilige Regio Twente. De VRT zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT regelt de aanpak van grote ongelukken, rampen en crises zoals overstromingen, uitbraak van besmettelijke ziektes en terrorisme.

De gemeenten worden vertegenwoordigd door de burgemeester, vanwege diens specifieke taken op het gebied van openbare orde en veiligheid. De VRT heeft tegen boekwaarde alle activa overgenomen van de gemeenten die betrekking hebben op brandweerkosten, alsmede het personeel. De overheid die bij het personeel hoort blijft echter bij de gemeente achter. Dit zorgt voor frictiekosten, die langzaam zullen moeten worden afgebouwd.

De overname van de activa door de Veiligheidsregio is gefinancierd door het aantrekken van diverse geldleningen van de BNG en de NNB. De betaling van de overgenomen activa heeft op 2 januari 2013 plaatsgevonden.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
2. Doel	In de Veiligheidsregio Twente (VRT) werken de brandweer, de geneeskundige hulpverlening (GHOR), de politie en de 14 Twentse gemeenten samen aan een veilige regio Twente
3. Partijen	14 Twentse gemeenten
4. Bestuurlijk belang	De burgemeester heeft zitting in het Dagelijks Bestuur
5. Financieel belang	Geen direct gemeentelijk belang
6. Prestaties – effecten	Wettelijke eisen i.v.m. uitruktijden en dienstverlening.
7. Voortgang	Geen aandachtspunten
8. Risico's en kansen	AB besluit in meerderheid tot extra uitgaven waarmee de gemeente Hengelo niet akkoord is. Op grond van de gemeenschappelijke regeling moeten alle gemeenten meebetalen. Dus de kans bestaat dat Hengelo tekort op de begroting moet incasseren voor extra bijdragen voor beleid waarmee de gemeente niet akkoord is
9. Ontwikkelingen	Er is een herijking op komst van de verdeelsystematiek van de bijdragen. Hierover wordt in het 2 ^e kwartaal van 2015 besloten.

VRT

Weerstandvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

2. Euregio (gevestigd in Gronau)

Een gemeenschappelijke regeling waarin gemeenten zowel aan de Duitse als aan de Nederlandse kant van de grens participeren. Doel is grensoverschrijdende samenwerking ontwikkelen en bevorderen en daarvoor de nodige subsidiegelden aantrekken. De bijdrage aan de Euregio bedraagt € 0,35 per inwoner. Plannen zijn geopperd om de bijdrage per inwoner gelijk te trekken met de bijdrage van onze oosterburen, namelijk 30 cent per inwoner. De Euregio is een financieel zeer gezond bestuursorgaan met een riant reservepositie.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	Doel is grensoverschrijdende samenwerking ontwikkelen en bevorderen en daarvoor de nodige subsidiegelden aantrekken.
3. Partijen	Nederlandse en Duitse gemeenten

4. Bestuurlijk belang	Twee raadsleden hebben zitting in het AB
5. Financieel belang	35 cent per inwoner bijdrage, deze wordt met ingang van 2015 verlaagd naar € 0,30.
6. Prestaties – effecten	Geen informatie
7. Voortgang	Geen informatie
8. Risico's en kansen	Kan effectieve lobby zijn om Europese gelden binnen te halen
9. Ontwikkelingen	Meer aandacht voor grensoverschrijdende acute zorg

Euregio

Weerstandvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

3. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (gevestigd in Hengelo)

Verzorgt de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening. De risico's van het WSW nemen toe als gevolg van steeds verdergaande bezuinigingen door het rijk en een lagere toegevoegde waarde als gevolg van verslechtering van de economie. Wel kan het versterken van de werkgeversbenadering leiden tot hogere marges.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Stichting
2. Doel	Verzorgt de uitvoering van de sociale werkvoorziening
3. Partijen	Gemeente Hengelo en sociale werkvoorziening
4. Bestuurlijk belang	Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt toegeleiden naar betaald werk
5. Financieel belang	Een jaarlijkse subsidiebijdrage van € 13.902.138
6. Prestaties – effecten	Geen
7. Voortgang	De crisis heeft impact op het aantal plaatsingen, en het aantal nieuwe cliënten
8. Risico's en kansen	De risico's van het WSW nemen toe als gevolg van steeds verdergaande bezuinigingen door het rijk en een lagere toegevoegde waarde als gevolg van verslechtering van de economie. Wel kan het versterken van de werkgeversbenadering leiden tot hogere marges
9. Ontwikkelingen	Rijksbezuinigingen

SWB Midden Twente

Weerstandvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2013

4. Stadsbank Oost Nederland (vestiging in Hengelo)

Taken van de Stadsbank Oost Nederland zijn kredietverstrekking, schuldsanering, uitvoering Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen, bevorderen van spaarzin en het geven van voorlichting en advies. Als gevolg van de economische situatie wordt steeds vaker een beroep gedaan door burgers op deze instelling. Dat leidt tot een hogere gemeentelijke bijdrage (gebaseerd op het aantal cliënten afkomstig van een gemeente). Wethouder Ten Heuw heeft zitting in het dagelijks bestuur.

Vanwege het toenemende aantal cliënten met betalingsproblemen lijkt het erop dat de SON zich in een groeiemarkt beweegt. Door bijstellingen van beleid van diverse gemeenten is toch het aantal aanvragen

iets gedaald. De SON kan zich verheugen op een goede reservepositie en weerstandsvermogen. De vestiging in Hengelo is in 2014 ondergebracht in het Stadskantoor.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, privaatrechtelijke rechtspersoon of anderszins
2. Doel	Doel van de samenwerking, statutaire doelstelling
3. Partijen	Gemeenten in Twente en de Achterhoek
4. Bestuurlijk belang	Wethouder Ten Heuw heeft zitting in het AB
5. Financieel belang	Bijdrage per afgenomen dienst.
6. Prestaties – effecten	Armoedebestrijding
7. Voortgang	Het aantal budgetbeheerovereenkomsten stijgt nog steeds. Er komen steeds meer mensen in problemen vanwege werkloosheid en schuldenproblematiek
8. Risico's en kansen	bijdrage kan hoger uitvallen doordat sprake is van een open einde regeling. Als extra klanten zich melden draait de gemeente ervoor op. Er geldt een tarief per cliënt
9. Ontwikkelingen	Landelijk lijkt het aantal cliënten af te gaan nemen

Stadsbank Oost Nederland

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

5. Openbaar Lichaam Crematoria Twente (vestigingen in Usselo en Almelo)

Taken: Het openbaar lichaam bezit de aandelen van Crematoria Twente/Oost Nederland B.V. De B.V. heeft tot taak het in stand houden en exploiteren van de crematoria in de regio. Gemeenten dragen niet bij in de exploitatie, ontvangen wel een dividend.

Het OLCT is enig aandeelhouder van Crematoria Twente BV. Jaarlijks keert Crematoria Twente BV de jaarwinst uit aan het OLCT. Deze doet vervolgens op basis van het aantal cliënten/crematies een voorschot aan de aangesloten gemeenten en een nabetaling in het jaar erop. Wethouder Bron vertegenwoordigt de gemeente Hengelo in het AB van dit openbaar lichaam.

De strategische beleidsplannen van Crematoria Twente BV voorzien in het opknappen van de vestigingen in Enschede en Almelo en het openen van nieuwe vestigingen in Borne en Oldenzaal. Deze worden gefinancierd door vreemd vermogen. Om dat goedkoop te kunnen aantrekken moet het eigen vermogen van de BV worden versterkt. Dat betekent dat het dividend voor 2015 en 2016 moet worden gepasseerd. Daarna kan weer een bescheiden dividend worden uitgekeerd.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	Exploiteren van crematoria in Twente
3. Partijen	Twentse en enkele Achterhoekse gemeenten
4. Bestuurlijk belang	Wethouder Jan Bron is DB-lid. De aandelen van Crematoria Twente zijn in handen van het Openbaar Lichaam
5. Financieel belang	In 2015 en 2016 zal naar verwachting geen dividend worden uitgekeerd. Over 2014 zal het geraamde dividend worden uitgekeerd.
6. Prestaties – effecten	Er staan vanaf 2016 grote investeringen op stapel in Borne en Oldenzaal (nieuwe crematoria) en in Enschede en Almelo (renovatie)
7. Voortgang	De BV bouwt eigen vermogen op om goedkoper vreemd vermogen aan te kunnen trekken voor de verwachte grote investeringen
8. Risico's en kansen	Toetreding van buiten kan betekenen dat de winstgevendheid, en daardoor het dividend, vermindert of zelfs wegvalt.
9. Ontwikkelingen	Het aantal crematies blijft stijgen.

OLCT

Weerstandsvormogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

6. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (gevestigd in Almelo)

Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Almelo, Borne, Enschede en Hengelo (de partners van Netwerkstad Twente) en de provincie Overijssel met als doel samen het XL Businesspark te ontwikkelen, te exploiteren en te beheren. De laatst herziene exploitatieopzet blijft ruim binnen de vastgestelde marges. Alle partijen dragen voor 23% risico, met uitzondering van de gemeente Borne, die voor 8% deelneemt.

De herziene grondexploitatiebegroting sluit met een verwacht tekort (op basis van netto contante waarde) van bijna 15 miljoen euro. Voornaamste oorzaak: verkoop van percelen duurt langer dan verwacht en daardoor lopen de rentekosten op. Het DB van het OLRBT doet er alles aan om de vooruitzichten te verbeteren, onder meer door de aanleg van een haven en de verlaging van de omslagrente als gevolg van verbeterde omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt. Doch heeft dit niet geleid tot een verbetering van het financiële perspectief. Er zijn nog steeds aanmerkelijke risico's in de verdere ontwikkeling en exploitatie.

Financiële situatie

Netto contant gemaakt (teruggerekend tegen een rente van 4,13%) bedraagt het tekort ruim 25 miljoen euro. De gemeente Hengelo draait voor 23% van dit tekort op. Hiervoor is een voorziening getroffen.

De rekenrente bedraagt 3,25% voor 2014 en 2015 en 4,25% rente erna. Er loopt een discussie om de rekenrente aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden op de kapitaalmarkt.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	Ontwikkelen van het XL Businesspark in Bornebroek
3. Partijen	Gemeentes Hengelo, Enschede en Almelo en de provincie Overijssel nemen ieder voor 23% deel, de gemeente Borne voor 8%
4. Bestuurlijk belang	Wethouder ten Heuw heeft zitting in het AB en DB
5. Financieel belang	Voor het verwachte tekort is een voorziening getroffen
6. Prestaties – effecten	Zie 7
7. Voortgang	Verkoop van percelen verloopt moeizaam. De investeringen gaan door. De perspectieven zijn de afgelopen jaren behoorlijk verslechterd.
8. Risico's en kansen	De kans op een resultaat van tussen de 4 miljoen positief en 35 miljoen negatief bedraagt ongeveer 80%. Het geraamde tekort is ruim 25 miljoen euro
9. Ontwikkelingen	Een mogelijke heroriëntatie op de ontwikkeling van het RBT, waarbij de provincie een belangrijke rol zal spelen

RBT

Weerstandsvormogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014

7. Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente (gevestigd in Hengelo)

Gemeenschappelijke regeling, officieel van start gegaan op 1 januari 2009, die tot doel heeft de gemeentelijke belastingaanslagen, heffingen en retributies op te leggen en te innen voor diverse gemeenten. Het GBT is gevestigd op het Stadskantoor in Hengelo. Het GBT functioneert na een korte aanloopperiode naar wens. Aanloopproblemen zijn adequaat opgevangen.

De gemeente Losser is per 1 januari 2011 toegetreden, de gemeente Haaksbergen per 1 januari 2012, Almelo per 1 januari 2013, Oldenzaal per 1 juli 2013. Hierdoor is het ook noodzakelijk geworden om de gemeenschappelijke regeling aan te passen, met name op het gebied van zeggenschap. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden. Verdere uitbreidingen worden niet uitgesloten. De toetreding leidt tot efficiencyvoordelen, die op zich weer leiden tot lagere lasten voor de gemeenten.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2. Doel	de gemeentelijke belastingaanslagen, heffingen en retributies op te leggen en te innen voor diverse gemeenten
3. Partijen	Gemeenten Hengelo, Enschede, Borne, Losser, Haaksbergen, Almelo en Oldenzaal
4. Bestuurlijk belang	Deelname in het AB en DB
5. Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage van de gemeente is gerelateerd aan het aantal opgelegde aanslagen
6. Prestaties – effecten	Door de samenwerking worden efficiencyvoordelen behaald, die weer terugvloeien naar gemeenten in de vorm van een lagere bijdrage
7. Voortgang	Zie 6
8. Risico's en kansen	Zie 9
9. Ontwikkelingen	Op termijn wellicht een verdere uitbreiding van het aantal deelnemende gemeenten

GBT

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

8. Bestuursovereenkomst Samenwerking Handhaving Overijssel

Wethouder Lievers vertegenwoordigt de belangen van de gemeente Hengelo. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

B. Verbonden partijen – Verenigingen

1. Vereniging van Nederlandse Gemeenten

De begroting wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Vergadering. Bijdrage bestaat uit de jaarlijkse contributie (een bedrag per inwoner). Als gevolg van de aankomende bezuinigingen is de bijdrage van gemeenten aan de VNG bevroren op het huidige niveau. De VNG heeft de tering naar de nering gezet, maar kent nog steeds een gezonde reservepositie.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Vereniging
2. Doel	Belangenbehartiging van de bijna 400 NL gemeenten
3. Partijen	Alle NL gemeenten
4. Bestuurlijk belang	Hengelo is vertegenwoordigd in diverse commissie en regionale organen van de VNG Overijssel
5. Financieel belang	Jaarlijks moet een contributie van ruim € 90.000,- worden afgedragen
6. Prestaties – effecten	Geen
7. Voortgang	Geen
8. Risico's en kansen	Geen
9. Ontwikkelingen	Herijking rol rijks- en lokale overheid

VNG

Weerstandvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

2. VEGANN (Vereniging aandeelhouders Essent Noord Nederland)

De Vegann functioneert als vertegenwoordiger van de belangen van de aandeelhouders van onder meer Enexis NV. De Gemeente Hengelo is lid van deze vereniging. Géén vertegenwoordigers in het bestuur, géén contributieverplichtingen.

C. Publiek-private samenwerking

Zowel bij de realisatie en exploitatie van het bedrijventerrein Westermaat Campus als bij de planvoorbereiding van het Hart van Zuid, wordt intensief samengewerkt met private partijen. In dit kader zijn de volgende rechtspersonen opgericht:

1. Samenwerkingsovereenkomst Hart van Zuid

In de vergadering van 26 juni 2003 besloot de raad in te stemmen met de Samenwerkingsovereenkomst Hart van Zuid met Heijmans IBC Vastgoedontwikkeling B.V. en de Van Wijnen Groep N.V. Deze SOK regelt de randvoorwaarden, uitgangspunten en de besluitvormingsprocessen, waaronder een langjarige samenwerking, die aangegaan kan worden voor de locatieontwikkeling, de vastgoedontwikkeling en de vastgoedrealisatie van het exploitatiegebied Hart van Zuid. Kosten en baten zijn opgenomen in de grondexploitatie van de Gemeente Hengelo.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	CV-BV
2. Doel	Ontwikkeling Hart van Zuid
3. Partijen	Van Wijnen Groep NV en Gemeente Hengelo
4. Bestuurlijk belang	Het grondcomplex is ondergebracht bij de Gemeente Hengelo. Van Wijnen en de Gemeente Hengelo investeren beide in het complex. Eventuele winsten en verliezen worden gedeeld
5. Financieel belang	De Gemeente Hengelo heeft tot nu toe ongeveer 20 miljoen euro geïnvesteerd in het Hart van Zuid
6. Prestaties – effecten	Tot op heden is sprake van een negatief geraamde resultaat
7. Voortgang	Van Wijnen heeft de Gemeente Hengelo benaderd met het verzoek om de inbreng in het project terug te betalen
8. Risico's en kansen	Verslechterend financieel perspectief
9. Ontwikkelingen	Oriëntatie op de toekomst

2. Samenwerkingsovereenkomst Plan Buren

Hierover zijn in 2014 geen nieuwe ontwikkelingen en/of financiële gevolgen te melden.

3. Samenwerkingsovereenkomst Berflo Es

Hierover zijn in 2014 geen nieuwe ontwikkelingen en/of financiële gevolgen te melden.

D. Verbonden partijen - Deelnemingen in vennootschappen

1. Bank Nederlandse Gemeenten (gevestigd in Den Haag)

Net als andere banken heeft de Bank Nederlandse Gemeenten te kampen gehad met de gevolgen van de kredietcrisis. Desondanks kan een redelijk stabiel dividend worden uitgekeerd.

De gemeente Hengelo bezit enkele tienden van procenten van de aandelen BNG. In 2012 hebben de aandeelhouders besloten om het dividend te maximeren op 25% van de nettowinst. Dit om het de BNG mogelijk te maken om te voldoen aan de strengere Basel 3-normen.

De vooruitzichten voor de winstmarges in de komende jaren zijn redelijk. De Basel 3 richtlijnen vereisen een eigen vermogen van minimaal 3% van het uitgezette leningbedrag. Indien het verminderen van de winstuitkering niet voldoende is om aan de richtlijnen te voldoen wordt overwogen om achtergesteld eigen vermogen uit te geven.

De komende jaren zal de BNG naar verwachting de gevolgen ondervinden van de invoering van de Bankenbelasting. Over 2012 moest die voor het eerst worden afgedragen aan de fiscus. Bovendien valt een deel van de markt weg door het verplichte schatkistbankieren, dat vanaf 1 januari 2014 aan de decentrale overheden en gemeenschappelijke regelingen is opgelegd.

De BNG is afgewaardeerd naar een AA+ rating. Maar dat geldt ook voor de Staat der Nederlanden. De BNG blijft derhalve een uiterst solide bank.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Behartiging van de bancaire zaken van onder meer de NL gemeenten
3. Partijen	De staat der Nederlanden bezit 50% van de aandelen
4. Bestuurlijk belang	De Gemeente Hengelo bezit ongeveer een half % van de aandelen
5. Financieel belang	Jaarlijks tot op heden goed voor een dividend van € 200.000, echter dividend over boekjaar 2014 gehalveerd.
6. Prestaties – effecten	De BNG heeft te lijden onder de lage rentetarieven. De bank blijft desalniettemin winst maken.
7. Voortgang	Voldoen aan Basel 3 normen.
8. Risico's en kansen	Verdere aanscherping van de wetgeving en invoering van het verplicht schatkistbankieren vormen een bedreiging voor de winstgevendheid van de BNG
9. Ontwikkelingen	Aanscherping regelgeving.

BNG

Weerstandvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
gespaard voor onderhoud
garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
financiële situatie

2a Enexis NV (gevestigd in Rosmalen)

Enexis NV is in 2009 op grond van de Splitsingswet losgekoppeld van voormalig moederbedrijf Essent NV. Dat betekent ook dat Enexis NV separaat gefinancierd moest worden. Dit heeft, in overleg met en met toestemming van de aandeelhouders (waaronder de gemeente Hengelo) en het Ministerie van BZK in de vorm van een viertal geldleningen met een looptijd van 3 tot 10 jaar en een rente van gemiddeld 4,65%. Voor Hengelo gaat het om een bedrag van € 3,8 miljoen. Inmiddels heeft vervroegde aflossing van de eerste en de tweede geldlening plaatsgevonden. Daarnaast bezit Hengelo 0,216% van de aandelen Enexis NV.

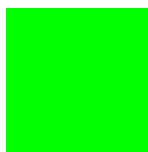
De dividenduitkering in de komende jaren bedraagt 50% van de nettowinst. Dat betekent voor Hengelo een dividend van € 200.000. De Gemeente Hengelo loopt slechts risico voor het te ontvangen dividend. De aandelen hebben geen boekwaarde.

De jaarwinst over 2014 bedraagt € 265,5 miljoen, aanmerkelijk hoger dan in 2013. Het geïnvesteerde vermogen bedroeg per eind 2014 € 5.340,1 miljoen.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Netwerkbeheer
3. Partijen	Provincies en gemeenten bezitten de aandelen
4. Bestuurlijk belang	Zie 5.
5. Financieel belang	De gemeente bezit 0,216% van de aandelen
6. Prestaties – effecten	Enexis blijft een gezond bedrijf met een solvabiliteit van 50%
7. Voortgang	Ook over 2014 een gezonde nettowinst
8. Risico's en kansen	Worden deze aandelen vrij verhandelbaar? De discussie loopt
9. Ontwikkelingen	Zie 8.

Enexis

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

2c CBL Vennootschap BV

Betreft de BV, die zich bezighoudt met het afwickelen van de Cross Border Lease contracten, die als gevolg van de fusie en veranderde wetgeving moeten worden afgewikkeld. Er is sprake van een negatief resultaat, met name als gevolg van management en bedrijfskosten en een klein renteverval. Het negatief resultaat kan ten laste van het eigen vermogen worden gebracht. Hiervoor kan het bij de overname gevormde escrow-fonds worden gebruikt. Liquidatie vindt naar verwachting in 2015 plaats. Over het bedrag dat daarmee gepaard gaat kan nog niets zinnigs worden gezegd.

2d Verkoop Vennootschap BV

Op 31 maart 2011 is het eerste deel van de Escrow vrijgevallen. De komende jaren zal het restant fonds vrijvallen. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden, omdat het tijdstip nog niet kan worden aangegeven.

2e Claim Staat Vennootschap BV

Er zijn geen ontwikkelingen geweest in 2014. Het betreft hier een BV die bedoeld is om de claims naar aanleiding van de verkoop aan de Essent aandelen af te handelen. Het financiële belang is minimaal.

2g Vordering op Enexis BV

Betreft de BV, die de vorderingen heeft geregistreerd en toezicht houdt op rentebetaling en aflossing op de leningen die door de aandeelhouders zijn verstrekt aan Enexis NV.

3. Vitens NV

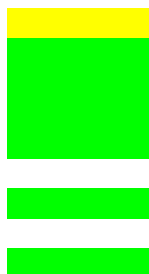
De gemeente Hengelo bezit 46.329 aandelen, ongeveer 0,81%. Omzet en winst ontwikkelen zich volgens verwachting. Vitens heeft enkele aanpassingen aan op het gebied van financieel beleid gedaan, en dan met name het dividendbeleid. Tot op heden is dit (zoals hierboven aangegeven) gekoppeld aan het eigen vermogen. Nu heeft de AVA besloten het dividend te koppelen aan het netto resultaat en een percentage aan dividend uit te betalen tussen de 40% en 75%.

In 2014 bedraagt het dividend € 126.015 op basis van 46.329 aandelen. Dat is conform de raming. De solvabiliteit is ongeveer 30%. Het eigen vermogen daalt iets als gevolg van een daling van de waarde van de derivaten (renteswaps) die zijn aangetrokken om de rentelasten te drukken. De begroting houdt rekening met een stabiel dividend. Vitens houdt het drinkwatertarief de komende jaren gelijk.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Voorziening van drinkwater
3. Partijen	Diverse gemeenten en provincies in Noord, oost en centraal NL zijn aandeelhouder
4. Bestuurlijk belang	Hengelo bezit 46.329 aandelen (iets minder dan 1%)
5. Financieel belang	Gestreefd wordt naar een stabiel dividend. Daarnaast heeft de gemeente een achtergestelde lening open staan
6. Prestaties – effecten	Stabiele drinkwaterprijs
7. Voortgang	Stabiele prijsvorming, stabiele winst
8. Risico's en kansen	Stabiele vooruitzichten
9. Ontwikkelingen	Zie 8.

Vitens

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

4. Twente Milieu (vestigingen in Almelo, Enschede en Hengelo)

Betreft een samensmelting van gemeentelijke reinigingsdiensten uit Almelo, Enschede, Hengelo en Oldenzaal. In 1997 is het bedrijf opgericht, waarbij deze gemeenten aandeelhouder werden. Op 1 januari 1998 traden de Hof van Twente-gemeenten toe, en in 2013 de gemeente Borne, waardoor het bedrijf op dit moment zes gemeentelijke aandeelhouders kent.

In 2013 heeft een statutenwijziging plaatsgevonden, waardoor de machtsverhoudingen verschuiven van de aandeelhouders naar de Raad van Commissarissen. Een en ander is het gevolg van aangescherpte (Europese) wetgeving.

Tot op heden werd geen dividend ontvangen uit deze participatie. Dat komt omdat de aandeelhouders hebben besloten eerst de solvabiliteit om een gewenst niveau van minimaal 30% te brengen. Indien de solvabiliteit de 30% overschrijdt wordt in eerste instantie gestreefd naar tariefsverlaging. Nu de solvabiliteitsgrens verre is overschreden heeft de directie eind 2013 de aandeelhouders voorgesteld toch een dividend uit te keren van € 600.000. De Gemeente Hengelo krijgt hier ongeveer 15% van.

Twente Milieu zet efficiëntie, lage tarieven en vooral milieubesparende maatregelen voorop ten koste van de winstdoelstellingen. Dat betekent dat fors geïnvesteerd wordt in afvalinzameling volgens de 'ladder van Lansink'.

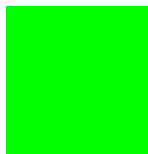
De gemeente loopt slechts risico op het ingebrachte eigen vermogen.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Verwerking, scheiding en hergebruik van afval
3. Partijen	Diverse Twentse gemeenten bezitten aandelen
4. Bestuurlijk belang	Gemeente wordt als aandeelhouder vertegenwoordigd door wethouder Elferink
5. Financieel belang	Dividend, zo laag mogelijke tarieven
6. Prestaties – effecten	Geleidelijke uitbreiding van de klantenkring en het aangeboden pakket
7. Voortgang	Borne is toegetreden als aandeelhouder B.

8. Risico's en kansen	Ontwikkelingen in hergebruik afval
9. Ontwikkelingen	Een nieuw strategisch beleidsplan 2016-2019 wordt opgesteld

Twente Milieu

Weerstandsvermogen
Schuldpositie
Reservepositie
Voorzieningen
Gespaard voor onderhoud
Garantstellingen
Rentelasten
Jaarverslag 2014
Financiële situatie

5. Gemeenschappelijke regeling Afvalbrengpunt Hengelo

Regeling tot het medegebruik van het gemeentelijk afvalbrengpunt, oorspronkelijk aangegaan met de gemeente Borne en de in de Hof van Twente opgegane gemeenten Ambt en Stad Delden.

6. Twence Holding BV (gevestigd op Boeldershoeek)

In oktober 2009 heeft de regioraad van de Regio Twente besloten tot overdracht van de aandelen Twence aan de Twentse gemeenten. Het dividend van Twence is in twee delen geknipt. Het eerste deel, de algemene winstuitkering, geraamd op € 2,5 miljoen euro (bijna € 300.000 voor Hengelo) zal naar rato van het aantal inwoners worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het bijzondere deel, groot € 8 miljoen, blijft gedurende minimaal 10 jaar beschikbaar voor de Regio Twente ten behoeve van uitvoering van de Agenda van Twente. Daarbij is afgesproken dat Twence het recht heeft op aanlevering van al het restafval tegen een vastgelegd relatief hoog tarief. Daarnaast kan Twence beschikken over het recyclebare afval, mits een marktconform tarief wordt geboden.

De winst over 2014 was voldoende om de bijdrage aan de Agenda van Twente te kunnen voldoen én om het reguliere dividend aan de aandeelhouders te kunnen betalen. Ook voor 2015 en verder wordt rekening gehouden met een succesvol jaar, waarin voldoende winst wordt gegenereerd.

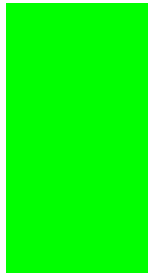
Twence is bezig met het opstellen van een nieuw strategisch beleidsplan, waarbij ook de aandeelhouders nauw worden betrokken. In het plan wordt ernaar gestreefd om de mogelijkheden tot productie van duurzame energie voor Twence te vergroten.

De Gemeente Hengelo loopt risico voor het te ontvangen dividend. De aandelen hebben geen boekwaarde. Daarnaast staan de regiogemeenten, waaronder Hengelo, garant voor een aantal in het verleden verstrekte geldleningen.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	BV
2. Doel	Afvalverwerking en hergebruik
3. Partijen	Regiogemeenten
4. Bestuurlijk belang	Als aandeelhouder van 15% van de aandelen
5. Financieel belang	Dividend en vergoeding garantstelling diverse leningen
6. Prestaties – effecten	Twence heeft een nieuw strategisch beleidsplan opgesteld voor de periode 2016-2019. Deze wordt ter besluitvorming aan de AVA voorgelegd in 2015.
7. Voortgang	In 2017 is bijdrage voor Agenda van Twente geheel uitbetaald. Dat betekent dat een discussie zal worden gevoerd over de tariefstelling na dit jaar. Deze zal worden meegenomen bij het opstellen van het nieuwe strategische beleidsplan 2015-2019
8. Risico's en kansen	Afvalcontract loopt tot 2022
9. Ontwikkelingen	Meer hergebruik afval

Twence Holding BV

Weerstandsvermogen
 Schuldpositie
 Reservepositie
 Voorzieningen
 Gespaard voor onderhoud
 Garantstellingen
 Rentelasten
 Jaarverslag 2014
 Financiële situatie

7. NV Wonen Boven Winkels

Deze NV is na een raadsbesluit van 11 maart 2008 opgericht door Woningstichting Welbions en de gemeente Hengelo en heeft tot doel het wonen boven winkels te stimuleren om daarmee een verbetering van de kwalitatieve uitstraling en de leefbaarheid van de binnenstad te bewerkstelligen. Er is een startkapitaal van € 1.300.000, waarvan de helft van de gemeente Hengelo, met een gemeentelijke bijdrage van € 650.000 uit de GSB-middelen. Wethouder Bron vervult vanaf april 2010 de rol van aandeelhouder (artikel 2 Aandeelhoudersovereenkomst 2008).

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	NV
2. Doel	Stimuleren wonen boven winkels
3. Partijen	Gemeente Hengelo en Welbions
4. Bestuurlijk belang	Wethouder Bron participeert
5. Financieel belang	Gemeentelijke inbreng € 650.000
6. Prestaties – effecten	Niets te melden
7. Voortgang	Niets te melden
8. Risico's en kansen	Doorgaande stagnatie woningmarkt
9. Ontwikkelingen	Niets te melden

F. Verbonden partijen - Overig

1. Grote Stedenbeleid (G32)

Het G32-stedennetwerk is het netwerk van 37 (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken waar de leden van het netwerk voor staan.

Het belangrijkste doel van het G32-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G32-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. De verschillende beleidsterreinen zijn binnen het netwerk ondergebracht in drie pijlers; de Sociale Pijler, de Pijler Economie en Werk en de Fysieke Pijler.

Daarnaast heeft het G32-stedennetwerk ook een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling. Het netwerk biedt een breed platform voor kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk.

Het stedennetwerk zoekt zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

De huidige 37 gemeenten van de G32 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Sittard-Geleen, Schiedam, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle.

2. Warmtenet BV i.o. (gevestigd in Hengelo)

De BV is nog steeds in oprichting. De raad heeft (in juni 2009) de bereidheid uitgesproken om voor een bedrag van 3,57 miljoen euro aandelen aan te houden in de BV. Besprekingen over de omzetting van een reeds verstrekte achtergestelde lening van 1,8 mln euro naar een deelname in aandelen van de Provincie zijn nog in volle gang, maar de uitkomst is sterk afhankelijk van een uitspraak van de Europese Commissie of al dan niet sprake is van ontoelaatbare staatssteun. Inmiddels is de aanvraag bij de Europese Commissie ingetrokken. Warmtenet Hengelo BV is niet meer staatssteunplichtig na in juli 2014 gewijzigde regelgeving, dus is de aanvraag overbodig geworden. Daarnaast wordt naarstig gezocht naar een derde partij, die risicodragend wil participeren.

De risico's zijn groot. Wanneer de BV een feit is kan de gemeente slechts worden aangesproken voor de inbreng in het aandelenkapitaal, tot die tijd is de gemeente volledig aansprakelijk voor de gedane investeringen. Wanneer het warmtenet aan een derde wordt verkocht voor een prijs beneden de boekwaarde moet dit verlies onmiddellijk in de jaarrekening worden verantwoord.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	BV in oprichting
2. Doel	Exploiteren van een warmtenet
3. Partijen	Gemeente Hengelo en Provincie Overijssel
4. Bestuurlijk belang	Vooralsnog directe aansturing door college en raad
5. Financieel belang	Na oprichting BV aandelenkapitaal van € 3,6 mln Voor oprichting BV gehele investering in WNH (ongeveer € 14 miljoen)
6. Prestaties – effecten	Zie 6, de raad heeft inmiddels besloten tot het verlenen van een krediet voor de aanleg van de zogenaamde backbone.
7. Voortgang	Aantal aansluitingen groeit langzaam
8. Risico's en kansen	Grootste risico is een verdere daling van de energieprijzen, gevolgd door het achterblijven van het aantal aansluitingen
9. Ontwikkelingen	Veel investeringen in duurzame energie

Warmtenet Hengelo BV i.o.

Weerstandsvermogen
 Schuldpositie
 Reservepositie
 Voorzieningen
 Gespaard voor onderhoud
 Garantstellingen
 Rentelasten
 Jaarverslag 2014

3. WTC (Stichting World Trade Center Twente, gevestigd in Hengelo)

Voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het WTC heeft de raad in maart 2008 besloten een lening van € 500.000 te verstrekken. De lening is in 2009 gestort. Voor co-financiering heeft de Regioraad in 2008 besloten een bijdrage te verlenen van eveneens € 500.000, te verstrekken in vier termijnen.

De missie van het World Trade Center (WTC) Twente is het bevorderen van internationale activiteiten in haar werkgebied; de Euregio. Datzelfde geldt voor uitwisselen van kennis en ervaring met het internationaal zakendoen tussen ondernemers, overheden en kennisinstellingen in haar werkgebied.

De Stichting WTC zou ingaande 2014 gaan terugbetalen op de verstrekte lening omdat volgens verwachting er dan een gebouw zou zijn met een verdienmodel. Het gebouw laat op zich wachten omdat de ontwikkeling van het kantoren businessdistrict niet echt op gang komt. Door de recente uitspraak in hoger beroep van de rechter inzake het huisvestingsconflict over De Bolder is de financiële situatie van het WTC plotseling verslechterd. Dat heeft geleid tot een substantiële kostenreductie, waaronder ook het salaris van de directeur maar leidt er ook toe dat er een nieuw perspectief voor de afspraken tussen gemeente en WTC moeten worden gemaakt. Het lijkt er op dat nu de gemeente € 50.000 bijdraagt als Founding Father en ook nog € 10.000 voor de licentie ook de Provincie en de Regio ieder € 60.000 per jaar zullen bijdragen. Dan kan het WTC weer aan zijn verplichtingen voldoen en ook gaan bouwen aan de toekomst.

De gemeenteraad heeft bij amendement besloten de ingebrachte lening niet direct af te schrijven, maar een rente- en aflossingsvrije periode toe te staan van 10 jaar.

Verbonden partij	Informatie
1. Rechtsvorm	Stichting
2. Doel	Exploiteren van een world trade center in Hengelo
3. Partijen	Diverse overheden en bedrijven
4. Bestuurlijk belang	Bestuurlijke vertegenwoordiging
5. Financieel belang	Vanuit de gemeente: jaarlijkse contributie, achtergestelde renteloze lening van € 500.000
6. Prestaties – effecten	Geen
7. Voortgang	Geen
8. Risico's en kansen	Grote onzekerheden
9. Ontwikkelingen	WTC wordt weer 'toekomstproof' gemaakt

WTC

Weerstandsvermogen
 Schuldpositie
 Reservepositie
 Voorzieningen
 Gespaard voor onderhoud
 Garantstellingen
 Rentelasten
 Jaarverslag 2014

In 2014 zijn de volgende dividenden uitgekeerd:

Dividenden:	aandelen: aantal	werkelijk 2014	raming 2014	werkelijk 2013
BNG NV	174.486	221.592	250.000	259.984
Enexis NV	323.314	258.120	200.000	248.950
CBL Vennootschap BV		0	0	0
Verkoop Vennootschap BV		0	0	12.960
Vordering Enexis BV		0	0	0
PBE BV		0	0	0
Verkoop PBE			0	0
Attero		357.136	16.000	16.198
Vitens	26.329	126.015	120.000	119.066
Twence BV (basis)		294.519	300.000	307.694
OL Crematoria Twente		140.103	96.000	127.053
CON				93.600

Financiële gegevens van de verbonden partijen (niet ingevuld is (nog) niet bekend):

Bedragen x € 1.000	Eigen vermogen 31-12-2013	Vreemd vermogen 31-12-2013	Eigen vermogen 31-12-2014	Vreemd vermogen 31-12-2014	Resultaat 2013	Resultaat 2014
Regio Twente	8.446	105.926	7.067	98.282	1.916	1.168
Veiligheidsregio Twente	4.932	43.600	1.555	49.409	4.257	306
Euregio	1.203	2.495			-41	
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	5.381	4.544			-589	
Stadsbank Oost Nederland	3.009	16.051	1.741	17.963	113	
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	1.595	128	1.613	164	791	
Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente	-	83.000	-	87.000		-3.860
Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente	693	3.185	1.030	3.580		546
Bank Nederlandse Gemeenten	3.430.000	127.753.000			283.000	126.000
Enexis	3.500.000	2.702.000				265.500
CBL Vennootschap	9.880	104				
Verkoop Vennootschap	347.000	1.000				
Claim Staat Vennootschap	52	12			14	
Vordering op Enexis	82	862.000				
Vitens	438.000	1.274.000			80.400	
Twente Milieu	7.856	15.508	7.967	14.591		110
Twence Holding	122.609	213.173	122.625	198.945		9.119

6.7: Bedrijfsvoering

6.7.1 Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling

2014 stond evenals 2013 in het teken van tegelijkertijd afbouw door bezuinigingen en opbouw van de organisatie door nieuwe taken en ontwikkelingen.

Bezuinigingen

Hoewel het is gelukt om de begroting van 2015 sluitend te krijgen zonder ingrijpende maatregelen met personele consequenties, hebben we voor de jaren 2016 en verder wederom te maken met een forse bezuinigingsopgave. In 2014 zijn de eerste stappen gezet in een grootscheeps bezuinigingstraject dat wordt gebaseerd op een uitgebreide maatschappelijke takenverkenning. Dit moet leiden tot besluitvorming over het bezuinigingspakket door de gemeenteraad in juni 2015.

Ontwikkeling

Het doorontwikkelen van de organisatie is een continu proces geworden. Veranderingen volgen elkaar in hoog tempo op waardoor regelmatig grotere en kleinere organisatiewijzigingen plaatsvinden. Een ingrijpende verandering voor onze organisatie wordt gevormd door de decentralisaties in het sociaal domein. De voorbereidingen op deze grote transities hebben gedurende het hele jaar veel inspanning gevergd. De besluitvorming hierover is in de tweede helft van 2014 afgerond. De organisatorische basis kon hiermee worden gelegd waardoor ook met de personele invulling is gestart in 2014. Daarnaast zijn er diverse samenwerkingsverbanden waarin Hengelo participeert, waardoor de nodige wijzigingen in de Hengelose organisatie ontstaan. Zo is in 2014 bijvoorbeeld een intensieve samenwerking met de SWB in gang gezet.

Personeelsbeleid

De opgave waar we voor staan is: bezuinigen en ontwikkelen. Dit vergt een flexibele organisatie met een grote mate van mobiliteit van de medewerkers.

Bezuinigingen op personeel

Bij de bezuinigingsronde van 2013 kon niet worden voorkomen dat er medewerkers boventallig werden als gevolg van het schrappen of versoberen van taken. In totaal verliezen 37 medewerkers hun baan in de jaren 2013-2016. Wat is er met deze medewerkers gebeurd?

Van de 25 medewerkers die in 2013 boventallig zijn verklaard, zijn 12 medewerkers intern herplaatst op een andere functie. 10 medewerkers hebben om diverse redenen de organisatie verlaten. Helaas is er voor 3 medewerkers geen passende oplossing gevonden. Zij worden in 2015 ontslagen. Zij worden nog wel begeleid in hun verdere zoektocht naar een passende baan.

Van de 12 medewerkers die in 2014 t/m 2016 boventallig zijn verklaard of nog boventallig worden verklaard, zijn er intussen 8 intern herplaatst. Eén medewerker zal de organisatie verlaten. Voor 3 medewerkers is nog geen oplossing gevonden.

Opleiding en mobiliteit

Het Hengelo's Ontwikkelplein blijft een belangrijke impuls geven aan het stimuleren van ontwikkeling en mobiliteit. Zowel voor de boventallige medewerkers die 'verplicht mobiel' zijn, als voor medewerkers die aandacht willen besteden aan persoonlijke ontwikkeling en op zoek zijn naar een nieuwe uitdaging. Vanuit het HOP is bovendien veel tijd en expertise beschikbaar gesteld om het regiobrede project Werken voor de Twentse Overheid meer vorm en inhoud te geven.

Loopbaancentrum

Het loopbaancentrum adviseert en begeleidt medewerkers met een loopbaanvraag(stuk). In totaal zijn 29 medewerkers in 2014 begeleid door het loopbaancentrum. 7 van hen waren boventallig of worden in de toekomst boventallig.

In het kader van de samenwerking binnen het project *Werken voor de Twentse Overheid* heeft Hengelo het voortouw genomen om met andere loopbaanadviseurs van de deelnemende organisaties intervisie op te starten met als doel om van en met elkaar te leren en verder te professionaliseren.

Hengelo Academie

Ook in 2014 heeft de Hengelo Academie diverse trainingen aangeboden. Het betrof trainingen gericht op persoonlijke ontwikkeling zoals *Basis Psychologie* en *Wat wil ik, wat kan ik, wat doe ik*. Maar er werden ook vakgerichte trainingen aangeboden, zoals *Gemeentefinanciën*, *WWB en andere Sociale wetgeving* en *Gemeentelijke wet- en regelgeving*.

Twentse School

In het kader van het regiobrede project *Werken voor de Twentse Overheid* is in 2013 al de vacaturesite www.werkenvoordetwentseoverheid.nl gelanceerd. In april 2014 is daar de Twentse School bijgekomen. De Twentse School doet in feite hetzelfde voor de regio als de Hengelo Academie doet voor Hengelo.

Bij de start van de Twentse School is afgesproken dat in eerste instantie vooral trainingen worden aangeboden die gericht zijn op persoonlijke ontwikkeling en mobiliteit. Om overlap van trainingsaanbod te voorkomen zijn veel trainingen uit het aanbod van de Hengelo Academie overgeheveld naar de Twentse School.

De meerwaarde van de Twentse School is dat door de trainingen ambtenaren uit de hele regio elkaar ontmoeten. Medewerkers leren niet alleen van de trainer, maar ook van elkaar en elkaars werkwijze. Op termijn hopen we ook voordeel te behalen op de inkoop van externe trainingen.

Arbeidsvoorwaarden

Cao-gemeenten 2013-2015

Op 11 september 2014 heeft de VNG de cao-gemeenten 2013-2015 bekrachtigd. De nieuwe cao moet arbeidskansen en inzetbaarheid bevorderen. Speciale aandacht is er voor de instroom van jongeren en duurzaam werken voor ouderen.

Daarnaast was harmonisering, modernisering en vereenvoudiging van de CAR-UWO een belangrijk doel voor de nieuwe cao. Dit uit zich onder andere in de afspraak te komen tot één beloningshoofdstuk. Het nieuwe hoofdstuk regelt voor alle gemeenten het salaris, de toelagen en vergoedingen en betekent het einde van lokale bezoldigingsregelingen. Ook is afgesproken een Individueel Keuzebudget (IKB) in te voeren. Een aantal bestaande arbeidsvoorwaarden worden gebundeld tot één budget. De medewerker kan dit budget inzetten voor verschillende doelen.

Harmonisering arbeidsvoorwaarden

De harmonisatie van arbeidsvoorwaarden is een deelproject van het regiobrede project *Werken voor de Twentse Overheid*. Op 1 januari 2014 is de projectleider voor het project *Harmonisatie Arbeidsvoorwaarden* gestart. Doel van het project is één arbeidsvoorwaardenpakket voor de deelnemende organisaties, waardoor de mobiliteit tussen de organisaties wordt vereenvoudigd. Negen gemeenten en Regio Twente nemen deel aan het project. Het project is onderdeel van het regiobrede project *Werken voor de Twentse overheid*.

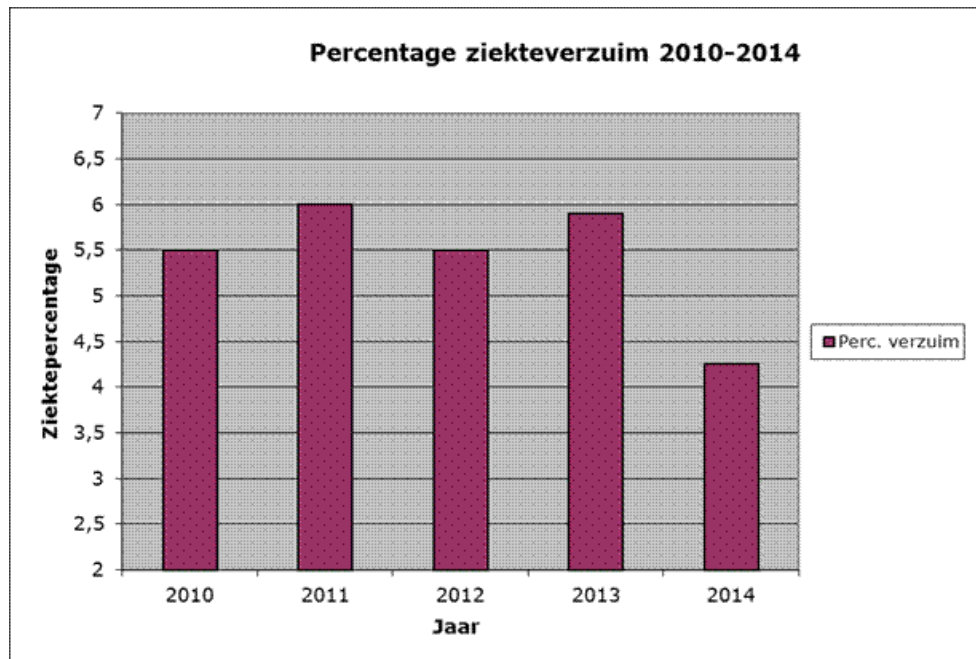
Arbeidsomstandigheden en verzuim

Goede werkomstandigheden zijn een voortdurende zorg. Daar hoort ook bij het tegengaan van agressie en geweld. In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft I&O Research in 2014 de derde meting van de Monitor Agressie en Geweld Openbaar Bestuur uitgevoerd. Uit dit onderzoek blijkt dat het slachtofferschap onder gemeentemedewerkers relatief snel is gedaald van 51% in 2012 naar 32% in 2014. Wat daarbij opviel dat met name de verbale agressie flink is afgenomen. Het slachtofferschap bij gemeentemedewerkers blijft echter wel het hoogst vergeleken bij de groepen Waterschappen, Provincies en Rijk. Het aantal agressiemeldingen in 2014 in Hengelo is ook teruggelopen ten opzichte van 2013, van 42 naar 35 meldingen.

Het vermoeden bestaat dat het aantal agressiemeldingen niet overeenkomt met het daadwerkelijk aantal voorvallen. Diverse geluiden uit de organisatie, niet gestaafd door cijfers, wijzen op een toename van het aantal agressievoorvallen. Verder valt op dat het agressiebeleid niet of slecht bekend is. Om meer inzicht te krijgen in deze materie wordt er een onderzoek gedaan naar de beleving van 'Agressie en Geweld' in onze organisatie. Dit onderzoek wordt gedaan door een UT-student als afstudeeropdracht. De uitkomst van het onderzoek met aanbevelingen worden verwacht in het 2^e kwartaal van 2015.

Ziekteverzuim

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage van 2014 was 4,25%, 1,65 procent lager dan het gemiddelde in 2013. Hiermee is het streven van maximaal 5% ruimschoots behaald. Het beëindigen van een groot aantal langdurige ziektegevallen heeft vooral bijgedragen aan deze vermindering.

6.7.2. Huisvesting

Renovatie stadhuis / nieuwbouw stadskantoor

De bestekken voor de nieuwbouw van het stadskantoor en de verbouwing van het stadhuis zijn begin 2014 afgerond. In de bestekken voor de verbouwing van het stadhuis zijn nu ook het ontwerp en de bestekken van de dagwinkel geïntegreerd.

De selectiefase van de Europese aanbesteding van de 3 percelen waarin de uitvoering hiervan wordt aanbesteed, is afgerond, waarmee per perceel 5 partijen geselecteerd zijn voor het doen van een aanbieding. In verband met een onderzoek naar alternatieve huisvesting (zie hierna) zijn de aanbesteding en de voorbereiding van de uitvoering echter onderbroken in ieder geval voor de duur van het onderzoek.

Onderzoek alternatieve huisvesting

Op basis van het coalitieakkoord van april 2014 is een bestuurlijke opdracht verstrekt om alternatieven voor de nieuwbouw te onderzoeken in de vorm van het betrekken van bestaande panden in de binnenstad. Het onderzoek is eind oktober 2014 afgesloten met een rapport. Dit rapport is door het college van B&W in de politieke markt besproken met de raad. Daaruit is nog geen eenduidige conclusie getrokken, zodat waarschijnlijk een vervolgonderzoek zal moeten worden uitgevoerd.

6.7.3 Informatie- & communicatietechnologie

Zaaksysteem (IRIS)

Elk jaar reikt het vakblad Computable diverse awards uit. Het gaat daarbij vaak om projecten die succesvol, innovatief, verantwoord en/of omvangrijk zijn. In de categorie 'Partner van het jaar' heeft Hengelo deze prestigieuze Computable Award gewonnen voor ons zaaksysteem (IRIS) samen met de leveranciers PerfectView en QNH. In een tijd waarin veel gepubliceerd wordt over mislukte overheids-ICT-projecten een bewijs dat het ook anders kan.

Dit jaar is de functionaliteit van IRIS verder uitgebreid. Als onderdeel van IRIS is het klantcontactcentrum ingericht. Tevens is een koppeling gerealiseerd tussen IRIS en het Internet/Extranet om informatie rondom bestuurlijke processen in de bestuurlijke agenda voor burgers en de raadsleden te publiceren.

Het zwaartepunt in 2014 lag op het optimaliseren van het collegeproces en het raadsproces. Onder andere de moties en amendementen worden nu in IRIS geregistreerd en afgehandeld, zodat bijvoorbeeld een betere monitoring op tijdige afhandeling mogelijk is. Ook de bestuurlijke afspraken en toezeggingen aan de raad worden nu in IRIS afgehandeld. Tevens worden alle collegestukken nu digitaal ondertekend.

Samenwerking in Twente verstevigen en uitbouwen

De gemeente Hengelo neemt actief deel aan SSNT. Op het vlak van ICT wordt een intensieve bijdrage geleverd aan een "Twentse informatievoorziening zonder belemmeringen". Er is een gemeenschappelijk architectuurdocument Twente en daarnaast een projectagenda voor 2015.

Binnen SSNT is afgesproken hetzelfde informatiebeveiligingsbeleid te hanteren en vast te laten stellen.

De gemeente Hengelo faciliteert de ICT-omgeving voor het domein Sociale zaken en werk van de gemeente Haaksbergen, zoals we dat eerder ook voor de gemeente Borne hebben gerealiseerd.

Daarnaast levert de gemeente Hengelo input voor het opstellen van een business case voor zowel de gemeente Haaksbergen als de gemeente Hof van Twente voor het verzorgen van de complete ICT van beide gemeenten door Hengelo. Beide gemeenten hebben de intentie uitgesproken om het voorbeeld van Oldenzaal te volgen. Te verwachten daarom is dat het Hengelose rekencentrum binnenkort de volledige ICT verzorgt voor deze 4 gemeenten.

(Informatie)voorwaarden scheppen voor decentralisaties

De voorbereiding op de komst van de decentralisatie van de AWBZ, jeugdzorg en de uitvoering van de participatiewet heeft veel aandacht gehad. Er is gekozen voor aansluiting bij de bestaande systemen binnen de gemeente en de 'basis op orde' is gerealiseerd. Komende jaren zal dit nadere uitwerking vereisen.

Modernisering geografische informatievoorziening

Als uitvoering van het in 2013 vastgestelde "GEO-beleidsplan" is in 2014 een nieuwe geo omgeving operationeel geworden. In deze omgeving worden de grafische en bijbehorende administratieve gegevens vastgelegd en op een efficiënte en effectieve manier ontsloten voor zowel burgers (internet) als medewerkers (intranet). Eén van de eerste toepassingen is het presenteren van informatie van in verkoop zijnde bouwkavels (kaart inclusief gegevens als oppervlakte, kosten e.d.).

6.7.4. Control en Auditing

Concerncontrol en auditing ondersteunen het management bij de continue verbetering van de besturing en de beheersing van de gemeentelijke organisatie.

Daarvoor is nodig dat:

Beleidsvoornemens, planningen en normen voldoende toetsbaar zijn;

Besluiten in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving worden genomen;

Planning en control instrumenten er voor zorgen dat producten en diensten op norm en conform verwachtingen worden geleverd;

Tussentijdse rapportages zo zijn ingericht dat zelfsturend en lerend vermogen van de ambtelijke organisatie wordt gestimuleerd;

Het bestuur verantwoording af kan leggen over gekozen doelen, gemaakte keuzes, getroffen maatregelen, wijze van uitvoering en gerealiseerde prestaties in de jaarverslagen.

Een organisatie die aan deze voorwaarden voldoet is "In Control"

Doelen

Te Bereiken	Te doen	Gedaan
Toetsbare beleidsvoornemens	Evaluatie door multidisciplinaire leesteam van account functionarissen Vaststellen dat de verbeterpunten in de plannen en beleidsvoornemens zichtbaar zijn.	Jaarplannen, tussentijdse rapportages en sector Jaarverslagen zijn geëvalueerd.
Rechtmatigheid (compliance)	Opstellen, uitvoeren en verbeteren van het Jaarlijks Intern Controle Plan. Inzicht in de rechtmatige uitvoering van de begroting door tussentijdse voortgang rapportages.	Feedback van management en extern accountant verwerkt Interim controle uitgevoerd en besproken
Stuurbare sectorjaarplannen	Toeziën op Smart geformuleerde beleidsvoornemens, logica, interne consistentie, betrouwbaarheid en relevantie. Toeziën op betrouwbaarheid van niet financiële indicatoren als bijvoorbeeld de dienstverlening prestaties.	Verslagen zijn besproken op MT niveau Standaardrapportages worden kritisch gevolgd op MT niveau
Betrouwbare management informatie	Beheersafspraken vastleggen van alle centrale informatiesystemen. Ontsluiten van de centrale informatiesystemen via Cognos10 in overleg met het management	Met ingang van 2013 zijn er betrouwbare sectorspecifieke standaardrapportages ontwikkeld in Cognos10.
Transparante verslaggeving	Opstellen van standaard rapporten in Cognos10 Toetsing van de Maraps door account functionarissen Kennis bevorderen in samenwerking met Hengelo Academy	Tussentijdse standaard sectorverslagen zijn besproken
Versterking van het leervermogen	Aandacht voor risico identificatie Kennis over risicomanagement bevorderen via de opleidingsplannen van de sectoren.	Afdelingen en projecten worden standaard twee keer per jaar geëvalueerd
Organisatie In Control	Doorontwikkelen van risicomanagement bij verbonden partijen Uitvoeren van proces-audits Vaststellen dat bij kritische processen de interne beheersmaatregelen aantoonbaar effectief zijn	Zie de verplichte paragraaf verbonden partijen. Geplande proces zijn grotendeels uitgevoerd. Interne beheersmaatregelen zijn 2 keer beoordeeld.

6.7.5. Inkoop en aanbesteden

Dit voorjaar heeft de Gemeenteraad (net als de 13 overige Twentse gemeenten) het Twents inkoop-en aanbestedingsbeleid vastgesteld. Een belangrijk voordeel van dit gezamenlijke beleid is de regionale uniformiteit, een grote wens van met name het Twentse bedrijfsleven. Natuurlijk is het ook van belang om op een rechtmatige manier "diensten, leveringen en werken" in te kopen tegen een optimale prijs-kwaliteit verhouding. Belangrijke onderdelen van het kwaliteit-deel zijn o.a. Duurzaamheid, SROI en bevordering van innovatie en lokaal/regionaal ondernemerschap.

In de politieke markt van 13 mei 2014 is namens het College toegezegd op termijn ook een evaluatie van het beleid te gaan uitvoeren. In de loop van het jaar 2014 is gebleken dat er in de uitvoering van het beleid binnen de 14 Twentse Gemeenten nog verschillende beelden bestaan. Met name is er een verschil tussen de Twentse landelijke gemeenten (8TLG) en de gemeenten uit de Netwerkstad. Dit uit zich met name in de visie op de coördinatie van de samenwerking, de verschillen in uitvoering, en het openstaan voor elkaars (regionale) ondernemers. Dit zal in 2015 vragen om bestuurlijk richting geven.

Inkoopontwikkelingen

In 2014 is de grootste verandering op het gebied van gemeentelijke inkoop voorbereid. Waar voorheen het grootste deel van het inkoopvolume in (fysieke) werken werd geïnvesteerd, is dit verschoven naar het sociale domein van de WMO. Door samenwerking binnen Twente (Samen14) zijn er met meer dan 200 Twentse zorgaanbieders raamovereenkomsten gesloten. Dit voor zowel de transities in voormalige AWBZ-zorg als ook voor Jeugdzorg. De aanbestedingsprocedures zijn qua uitvoering over een aantal deelnemende gemeenten verdeeld, waarbij Hengelo de aanbesteding voor het deel "Jeugd-AWBZ" heeft uitgevoerd.

Doelen 2014

Te bereiken	Bereikt
Regionale samenwerking	Het Twente inkoopbeleid is door de Gemeenteraad vastgesteld op 28 mei 2014. Er zijn Twentebreed raamovereenkomsten afsloten met zorgleveranciers voor de uitvoering van de nieuwe WMO in 2015 e.v. Diverse Twentse aanbestedingen uitgevoerd.
Doorontwikkeling inkoopfunctie	Inkoopdashboard t.b.v. inkoopdiagnoses niet gerealiseerd, in 2015 zullen basisgegevens hiervoor op orde gebracht worden t.b.v. evaluatie. Contractmanagement met name in nieuwe WMO belangrijk aandachtsgebied geweest. Cursus innovatiegericht inkopen aan de Hengelo academie op 21 oktober 2014. Vorbereidingen genomen voor 0-meting lokaal/regionaal ondernemerschap in kader van evaluatie inkoopbeleid. Uitvoering Kennispunt Twente.

6.8: Investerings

Stand van zaken projecten

In het kader van de jaarrekening is er dit jaar voor het eerst gewerkt met projectrapportages nieuwe stijl. Onlangs zijn de eerste projectrapportages nieuwe stijl gereed gekomen. Tot op heden werd er alleen zeer globaal over projecten gerapporteerd in het kader van de beleidsrapportages en jaarverslagen en kwamen de projecten met een grondexploitatie aan de orde bij de jaarlijkse herzieningen van de alle grondexploitaties. Daarnaast werd er een boekwerk geproduceerd "De staat der kredieten" waarin van alle kredieten werd aangegeven wat de stand van zaken was.

Ten aanzien van de grote projecten had dit als nadeel dat vooral naar de kosten werd gekeken en niet of nauwelijks naar de opbrengsten. Ook was er op deze manier vooral sprake van rapporteren terwijl er veel minder gebruik van werd gemaakt als sturingsinstrument. Om deze reden is bij de projecten afgestapt van rapporteren over kredieten en is gekozen voor een rapportage over het totale project. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in investeringsprojecten (bv Westtangent) en grondexploitatieprojecten (bv Dalmeden). Het gaat hierbij steeds om grote projecten met een vrijgesteld projectleider. Elementen van deze rapportage zijn echter ook goed bruikbaar voor kleinere projecten.

In bijlage 8.8 is een totaal overzicht te vinden van alle projecten. In deze samenvatting worden de algemene conclusies getrokken over de investeringsprojecten en grondexploitatieprojecten. Voor de grondexploitatie geldt dat dit vervolgens input oplevert voor de jaarlijkse herziening van alle grondexploitaties.

Investeringsprojecten

Over het algemeen kan gesteld worden dat de investeringsprojecten zoals Enschedestraat, HOV, Westtangent en F35 binnen de gestelde kaders kunnen worden gerealiseerd. Indien zich tegenvallers voordoen in de uitvoering kan dit worden opgevangen binnen de beschikbare middelen voor onvoorzien, door bijsturing tijdens het project of door meevallers op de aanbesteding.

Grondexploitaties

Bij de grondexploitaties valt op dat over het algemeen de kosten in control zijn, zeker voor wat betreft de uitvoering. Bij deze projecten zijn de inkomsten echter een zeer belangrijk onderdeel van de totale financiële prestatie van de projecten. Door de jarenlang aanhoudende malaise op de markt voor woningbouw en bedrijventerreinen zit de zorg in deze projecten vooral bij het genereren van opbrengsten uit grondverkoop. Hoewel er in de laatste jaren al veel maatregelen zijn genomen om de verkoop te stimuleren of voorzieningen te nemen ten behoeve van een lager uitgiftetempo lijkt dit nog niet in alle projecten voldoende.

Aan de andere kant zijn er ook tekenen van herstel waarneembaar. De belangstelling voor woningbouwkavels neemt toe en ook in de projectmatige bouw is een broos herstel zichtbaar. Dit geldt ook in beperkte mate voor bedrijventerreinen waar met name de verkoop van een kavel op Westermaat De Veldkamp aan Nijwa een boost heeft gegeven aan de verkopen op dat terrein, maar overall blijft de uitgifte een punt van zorg. Bij de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties zal dit worden verwerkt en zal de invloed op het totale voorzieningenniveau duidelijk worden.

Stand van zaken belangrijkste projecten

De belangrijkste projecten die in Hengelo spelen zijn projecten met een groot financieel risico of belang en de projecten met een hoge politieke gevoeligheid. Projecten die hieraan voldoen zijn: Hart van Zuid, Lange Wemen en Stadskantoor, Dalmeden, Westtangent, Westermaat de Veldkamp, Veldwijk Noord, Sports Centre Hengelo en Gezondheidspark.

Hart van Zuid

Het afgelopen jaar is veel energie gestoken in de herijking van de samenwerking tussen de gemeente en Van Wijnen. Gebleken is dat de belangen van beide partijen groot zijn en dat het niet mogelijk is om op eenvoudige wijze de samenwerking te ontvlechten. Er blijft een grote druk op het programma bestaan om zo dicht mogelijk bij de beoogde doelen te komen. Dit zal ook de komende jaren naar verwachting niet veranderen. De belangrijkste ontwikkeling die in 2014 is gestart is de bouw van het winkelcentrum met de daarboven gelegen lofts.

Lange Wemen en Stadskantoor

Het project Lange Wemen heeft afgelopen jaar in het teken gestaan van de zoektocht naar investeerders. De belangrijkste ontwikkeling hierin is de voorlopige mondelinge overeenkomst tussen AM en Berghorst met betrekking tot de invulling van de horecafunctie en bovengelegen wooneenheden. Ten aanzien van deze wooneenheden wordt door de initiatiefnemer gezocht naar een andere functie omdat wonen en horeca zich lastig met elkaar verhouden. Ten aanzien van de verhuur aan andere commerciële functies is in 2014 geen progressie geboekt. Ook de komst van een ontmoetingscentrum namens de PKN is niet doorgedaan. De marktomstandigheden en de veranderde situatie in de retail zijn hier debet aan. Daarnaast hebben de discussie rondom het stadskantoor en de studie naar een toekomstbestendige binnenstad een negatieve invloed op de voortgang van het project.

Ten aanzien van het stadskantoor is in 2014 het project volledig gunningsgereed gemaakt en is de eerste fase van de aanbesteding gestart. Voor alle drie onderdelen (renovatie Stadhuis, bouw stadskantoor en totale installatietechniek) zijn 5 partijen geselecteerd om in de vervolgfase mee te kunnen dingen. Medio 2014 is gestart met een onderzoek naar mogelijke alternatieven voor het stadskantoor.

Dalmeden

Dalmeden is een ruim opgezet woongebied dat voornamelijk wordt bebouwd door particuliere opdrachtgevers. Het tempo van uitgifte is lager dan oorspronkelijk verwacht; de einddatum van de grondexploitatie is derhalve "uit-gefaseerd" en is momenteel geprognostiseerd op 2032. Op dit moment zijn er ca. 100 van de (maximaal) 520 woningen gebouwd of in aanbouw. Eind 2014 is grond verkocht in Kern Noord aan een ontwikkelaar, die inmiddels bouwvergunning heeft voor de bouw van 25 rijwoningen. Een dergelijk plan ligt er ook voor kern zuid (20 woningen). Een nieuw marketingconcept, om de aandacht van potentiële kavelkopers te trekken, is in ontwikkeling.

Westtangent

De vervolgfase van de aanleg van de westtangent is in 2014 in uitvoering genomen. Naar verwachting zal dit project in de eerste helft van 2016 kunnen worden afgerond. Vanaf dat moment is de westtangent volledig gereed.

Westermaat / de Veldkamp

Dit project dat samen met Borne wordt gedaan ondervindt aanzienlijke hinder van de economische crisis. Het uitgiftetempo is hierdoor aanzienlijk trager dan oorspronkelijk verwacht. Toch is eind 2014 een grote transactie gerealiseerd. De bedrijven Nijwa Used Trucks en Nijwa Trucks and parts hebben gezamenlijk een grote kavel gekocht en zullen in 2015 gaan bouwen. Hiermee is een belangrijke trekker daadwerkelijk binnengehaald en is de uitgiftedoelstelling voor 2014 ruim overtroffen.

Veldwijk Noord

Veldwijk Noord is het laatste onderdeel van de gehele herstructurering van de Berflo Es onder de naam Berflo Mooi. De delen Berflo Es en Veldwijk Zuid zijn inmiddels afgerond. Besloten is om niet gelijk heel Veldwijk Noord te herontwikkelen middels sloop/nieuwbouw maar alleen fase 1. De fasen 2 en 3 hebben levensduurverlengende maatregelen ondergaan waardoor de woningen beschikbaar blijven voor de doelgroepen en weer minimaal 10 jaar mee kunnen. Fase 1 was al gesloopt en daarvoor was afgelopen jaar een belangrijk jaar. De MFA in het nieuw te realiseren park Veldwijk is gerealiseerd en er is overeenstemming bereikt over de bouw van het winkelcentrum. Hierin zal zich een nettorama vestigen als trekker. Inmiddels is de bouw hiervan gestart evenals de bouw van de aanpalende toren met 42 huurappartementen van Welbions. Voor 2015 is voorzien om daadwerkelijk te starten met verkoop en bouw van grondgebonden vrije sector woningen.

Sports Centre Hengelo

Het opknappen van het gebied rondom het FBK stadion heeft een deel van 2014 stilgelegen in afwachting van de plannen van FC Twente met betrekking tot een nieuw stadion. Inmiddels is duidelijk dat dit er voorlopig niet zal komen. Een en ander heeft ertoe geleid dat bij de provincie het verzoek is ingediend en gehonoreerd om het project een jaar later te beëindigen. De uitvoering is nu voor de tweede helft van 2015 gepland.

Gezondheidspark

Het gezondheidspark is reeds een lang lopend project dat in een moeilijke markt opereert. Hoewel door de komst van een aantal partijen die ook daadwerkelijk hun samenwerking hebben geïntensiveerd is het mede door alle veranderingen in de zorg op dit moment zorgelijk met betrekking tot het uitgiftetempo. Vooralsnog wordt vastgehouden aan het programma zoals voorzien met een mix van wonen en zorg. Met enkele andere partijen wordt onderzocht op welke wijze wonen het best geïntegreerd kan worden in deze hoogwaardige omgeving en wordt nauw contact met de markt van de zorg gehouden.

Ontwikkelingen Algemene Reserve Investerings (ARI)

Met de vaststelling van de begroting 2009 is de Algemene Reserve Investerings (ARI) ingesteld. In de Kadernota 2009-2012 is de eerste inventarisatie van via ARI te dekken investeringen gemaakt. Deze inventarisatie is naderhand geactualiseerd, mede naar aanleiding van de maatregelen in het kader van Herontwerp. Deze betreffen:

de versoberingsmaatregelen, die zijn vastgesteld bij de begrotingsbehandeling 2011;
de maatregelen op basis van "Vernieuwen en bezuinigen", die zijn vastgesteld bij de begrotingsbehandeling 2012;

Deze maatregelen leiden tot het volgend bijgesteld overzicht van de ARI-investerings:

Omschrijving	Netto-investerings-bedrag	gewijzigd gereed	looptijd
Centraal Station Twente	3.000.000	2016	30
Uitvoering n.a.v. Binnenstadsdebat	647.100	2010 e.v.	divers
Stadskantoor/Stadhuys fase 1 (t.l.v. algemene middelen)	22.189.600	2017	divers
Winkelcentrum Esrein-Hart van Zuid, inrichting openbare ruimte	1.450.000	2014 e.v.	30
Evaluatie 30 km/uur gebieden (kleine aanpassingen)	60.000	2015	n.v.t.
Weusthagpark 7 km fietspad	0	n.v.t.	n.v.t.
Weusthagpark 5 km wandelpad	0	n.v.t.	n.v.t.
HOV Kruispunt Kuipersdijk	3.880.000	2016	30
HOV Enschede centrum – Hengelo Centrum overig deel	0	n.v.t.	n.v.t.
Toegankelijkheid bushaltes	0	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	31.226.700		

Toevoegingen aan de reserve ARI

Er heeft een toevoeging aan de reserve ARI plaatsgevonden van circa € 1,407 miljoen in 2014. Dit is conform de geraamde toevoeging aan deze reserve in de begroting 2014.

De laatste storting in de reserve ARI ter grootte van circa € 761.000 vindt in 2015 plaats (conform de Beleidsbegroting 2015-2018).

Kredieten

Jaarlijks wordt bij de behandeling van het jaarverslag een staat van kredieten vastgesteld, waarin de ontwikkelingen van alle nog lopende kredieten zichtbaar worden gemaakt. In deze kredietstaat wordt van elk krediet de stand van zaken per 31-12-2014 weergegeven. Zie ook de totaaloverzichten van de lopende en afgesloten investeringsprojecten in bijlagen 8.8.1 en 8.8.2. Op de belangrijkste (afwijkingen op de) kredieten wordt hieronder ingegaan:

Dalmeden

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Dalmeden	B	0	0	0	-12.226	-1.680	-13.906	13.906
	L	10.221	363	10.584	27.413	2.494	29.906	-19.322
Totaal - Dalmeden		10.221	363	10.584	15.186	814	16.001	-5.416

Dalmeden is een woongebied waarin voornamelijk particuliere opdrachtgevers een huis kunnen laten bouwen. Dit woongebied moet een overgangsgebied gaan vormen tussen de stad en het platteland.

De afwijking op het krediet wordt veroorzaakt door het achter blijven van de grondopbrengsten bij de oorspronkelijk geraamde opbrengsten. Dit wordt met name veroorzaakt door een lager tempo in gronduitgifte dan verwacht. Van 2009 tot en met 2013 zijn in totaal 70 kavels voor particulier opdrachtgeverschap verkocht, terwijl er bij de start van het project werd uitgegaan van de verkoop van 70 woningen per jaar. Gezien de situatie op de woningmarkt is dit echter geen slecht aantal en door de uitfasering in de grondexploitatie levert dit niet direct problemen op. Bovendien wordt gewerkt aan een nieuw marketingconcept om de verkoop een nieuwe impuls te geven.

Gezondheidspark

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Gezondheidspark	B	-2.280	0	-2.280	-9.055	-504	-9.559	7.279
	L	6.940	266	7.207	17.766	1.190	18.956	-11.750
Totaal - Gezondheidspark		4.660	266	4.926	8.711	686	9.398	-4.471

Doel van het project gezondheidspark is het creëren van een omgeving waar zorg gerelateerde woonfuncties, zorginstellingen en bedrijvigheid kunnen komen tot ketenzorg, versterking en samenwerking.

De afwijking op het krediet wordt ook hier veroorzaakt door achterblijvende opbrengsten uit grondverkoop. Door de veranderende markt zijn afwijkingen in het programma te verwachten, met name in bebouwingsdichtheid, bebouwingshoogte hoogte en (woon)programma. Er wordt wel vastgehouden aan de mix van zorg gerelateerd programma voor wonen, instellingen en bedrijvigheid. Door de vele ontwikkelingen in de zorg is het voor de zorgpartijen nu lastig om te investeren. Hierdoor komt uitgifte nog meer onder druk te staan.

Echter zijn er ook een aantal positieve punten te benoemen. De hoge kwaliteit van de inrichting van de buitenruimte wordt erg gewaardeerd en het heeft een goede ligging ten opzichte van de A1 en het station. Daarnaast heeft de samenwerking van de zorg gerelateerde partijen op het gezondheidspark, en de vestiging in elkaars nabijheid, zijn meerwaarde inmiddels bewezen. Bovendien trekt de markt voor verschillende zorg gerelateerde woonvormen, of woonvormen voor andere doelgroepen, weer aan.

Afwijkingen afgesloten kredieten

De in bijlage 8.8.1 opgenomen afgesloten investeringsprojecten laten bij enkele kredieten overschrijdingen zien, dit wordt onder andere veroorzaakt door al eerder gerapporteerde overschrijdingen en presentatie verschillen met betrekking tot de grondexploitatie.

Diverse grondzaken

In het krediet van grondexploitaties worden alleen de plan- en civiele kosten opgevoerd als zijnde krediet. Binnen dit krediet vinden voornamelijk verkopen plaats van bij de gemeente in bezit zijnde vastgoed objecten. In 2014 liep een erfpachtovereenkomst af (Drienerstraat) waarin de bepaling werd opgenomen dat de erfpachter de grond na 50 jaar kan kopen, of het opstal aan de gemeente kan verkopen. De erfpachter heeft tot dit laatste besloten en derhalve heeft de gemeente dit pand laten taxeren en aangekocht. Dit leidt tot de overschrijding zoals in bijlage 8.8.1 gepresenteerd.

Eekendiekske

In het krediet van grondexploitaties worden alleen de plan- en civiele kosten opgevoerd als zijnde krediet. Het betreffende krediet bij dit project is € 505.199 en de daadwerkelijke uitgaven zijn € 488.070. Bij het afsluiten van het krediet wordt daarnaast de afwikkeling van dit complex geboekt als zijnde een dotatie aan de reserve grondexploitatie. Dit zorgt voor de afwijking in het overzicht.

Warmtenet

Zoals reeds gemeld in het jaarverslag 2013 (pagina 179) wordt de overbesteding op het krediet vooral veroorzaakt door de uitrol en aansluiting van panden en woningen in de "verplichte gebieden" Berflo Es, Veldwijk Zuid en Hart van Zuid. De aansluitingen vonden plaats als uitvloeisel van het vastgestelde WNH bedrijfsplan 2012-2041. De investeringen worden binnen een sluitende exploitatie gedekt uit een eenmalige aansluitbijdrage, maandelijks vastrecht en de verkoop van warmte in Gigajoules. Dat geldt ook voor de kredietoverschrijding. In 2013 is geen aanvullend krediet/lening aangevraagd, maar is besloten om dit in samenhang te doen met de melding over de voortgang van de 'backbone'.

7. *Balans en overzicht van baten en lasten*

7.1 BALANS

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	Ultimo 2014		Ultimo 2013	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		592		631
kosten in verband met sluiten geldleningen	547		572	
kosten onderzoek en ontwikkeling	45		59	
Materiële vaste activa		203.577		198.191
Investerings met een economisch nut:				
gronden uitgegeven in erfpacht *	23.030		22.906	
door heffing *	32.896		33.010	
overige investeringen met een economisch nut	127.678		121.635	
invest. in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	19.973		20.640	
Financiële vaste activa		483.360		494.376
Kapitaalverstrekkingen aan:				
deelnemingen	644		644	
gemeenschappelijke regelingen	125		125	
overige verbonden partijen	0		0	
Leningen aan:				
woningbouwcorporaties	416.567		426.186	
deelnemingen	198		202	
overige verbonden partijen	0		0	
Overige langlopende leningen	60.310		61.977	
Uitzettingen (rentetypische looptijd) >1 jr	2.971		2.593	
Overige bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.546		2.649	
Totaal vaste activa		687.529		693.198
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		91.995		84.964
Grond-en hulpstoffen:				
niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.208		11.557	
overige grond en hulpstoffen	13.036		10.295	
Overige:				
onderhanden werk, incl. bouwgrond in exploitatie:	70.679		63.029	
gereed produkt en handelsgoederen	72		83	
vooruitbetalingen op voorraden				
Uitzettingen korter dan één jaar		19.083		20.342
vorderingen op openbare lichamen	8.435		9.331	
verstrekke kasgeldleningen	0		0	
RC met niet-financiële instellingen	4.653		3.477	
Overige vorderingen	5.914		7.453	
Overige uitzettingen	81		81	
Liquide middelen		268		1.420
Kassaldi	31		65	
Banksaldi	237		1.355	
Overlopende activa		15.731		16.391
Nog te ontvangen bedragen	13.849		14.931	
Nog te ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	161		247	
Vooruitbetaalde bedragen	1.721		1.213	
Totaal vlottende activa		127.077		123.117
Totaal generaal		814.605		816.315

(*) in afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen deze posten i.v.m. nieuwe BBV voorschriften

PASSIVA (bedragen x € 1.000)			
	Ultimo 2014		Ultimo 2013
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen:		43.339	41.265
algemene reserve	10.989		9.181
Bestemmingsreserves:			
voor egalisatie van tarieven			
overige bestemmingsreserves **	31.059		31.658
Gerealiseerde resultaat	1.292		426
Voorzieningen		25.472	28.246
Voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.412		5.357
Onderhoudsequalisatievoorzieningen **	2.985		2.820
Door derden beklemd middelen **	17.075		20.069
Vaste schulden met looptijd > 1 jaar		679.305	686.071
Obligatieleningen			
Onderhandse leningen van:			
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	10.000		10.113
binnenlandse banken en ov. financiële instellingen	647.615		653.562
binnenlandse bedrijven	0		0
overige binnenlandse sectoren	6.631		7.014
buitenlandse instellingen, fondsen, banken en ov. sectoren	15.000		15.333
door derden belegde gelden	0		0
waarborgsommen	60		49
Totaal vaste passiva		748.117	755.583
VLOTTENDE PASSIVA			
Kortlopende schulden (korter dan één jaar)		33.487	25.680
Kasgeldleningen	10.000		12.000
Banksaldi	15.631		5.104
Overige schulden	7.857		8.576
Overlopende passiva		33.001	35.052
Nog te betalen bedragen	24.959		25.938
Ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	7.660		8.829
Vooruitontvangen bedragen	382		285
Totaal vlottende passiva		66.489	60.732
Totaal generaal		814.605	816.315
Gewaarborgde geldleningen per 31.12.		51.867	47.128
(**) in afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen reserves en voorzieningen i.v.m. nieuwe BBV voorschriften			

7.1 DE BALANS - ALGEMEEN

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding:

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening:

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken, worden daarentegen overeenkomstig de voorschriften van het BBV toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De eindresultaten van de vastgestelde grondexploitaties worden verrekend met de algemene reserve grondexploitatie. De verrekening is in de meerjarenraming gefaseerd in het jaar dat verwacht wordt dat de grondexploitatie kan worden afgesloten. In enkele gevallen vindt er een tussentijdse verrekening plaats. Een tussentijdse verrekening kan alleen plaatsvinden, wanneer er aan onderstaande regels wordt voldaan:

- Verliezen zullen worden genomen in het jaar waarin deze tot uitdrukking komen (onafwendbaar zijn);
- Zekere winsten (> € 500.000,-) zullen voortijdig (is voor einde looptijd) worden genomen. Er is in elk geval sprake van een "zekere" winst, indien:
  - Het betreffende complex in het meest recente verslagjaar een negatieve boekwaarde kent
  - De omvang van de nog te verwachten uitgaven geringer is dan de betreffende boekwaarde
- Tussentijdse verrekeningen, welke als zodanig zijn aangegeven in de door de raad vastgestelde voorcalculatie zullen qua omvang en fasering worden geëffectueerd conform de vigerende grondexploitatie.

De balans geeft de stand van zaken weer voor wat betreft de omvang en samenstelling van het vermogen, zowel per balansdatum alsmede de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar (artikel 30 BBV). De balans bestaat uit Activa en Passiva.

Activa wordt onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente al dan niet duurzaam te dienen. Passiva wordt onderscheiden in vast en vlottend.

1 Vaste Activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiele en de financiële vaste activa (artikel 33 BBV).

1.1 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn, evenals materiele vaste activa, niet financieel van aard. Ze zijn niet tastbaar, in tegenstelling tot materiële vaste activa. Alle activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 63 BBV).

1.2 Materiële vaste activa (nog toevoeging heffingen?)

De materiële vaste activa (inclusief Software) zijn te onderscheiden in investeringen met een meerjarig economisch nut (het is verhandelbaar / kan opbrengst genereren). Investerings met een meerjarig economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (deze categorie is nieuw en m.i.v. 2014 in de jaarrekening verwerkt). Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (artikel 35 BBV).

- *Activa met een meerjarig economisch nut* zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of historische kostprijs verminderd met de afschrijvingen en/of bijdragen van derden.
- *Activa met een meerjarig economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven* zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of historische kostprijs verminderd met de afschrijvingen en/of bijdragen van derden.
- *Activa in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut* worden gewaardeerd tegen historische kostprijs verminderd met de afschrijvingen en/of bijdragen van derden of reserves.

In de "Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo" en de "Nota Activabeleid" zijn de regels omtrent waarden en afschrijven van activa nader vastgelegd.

In beginsel wordt lineair afgeschreven. Slechts in incidentele gevallen wordt een afwijkende afschrijvingsmethode gekozen, bijvoorbeeld omdat wet- en regelgeving dit voorschrijft of om fluctuaties in tarieven te voorkomen. Afschrijvingen geschieden op basis van een bestendige gedragslijn en zijn onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. De meest gangbare afschrijvingstermijnen zijn:

Soort actief	Afschrijving
Onderzoek en ontwikkeling	20,0 %
Grond	0,0 %
Riolering	2 - 3,3 %
Openbare verlichting	4,0 %
Wegen	3,3 %
Parkeerapparatuur	6,67 - 10,0 %
Gebouwen	2,5 %
Soft- en hardware	16,6 - 33,3%

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Indien de gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn uitgegeven vindt waardering tegen registratiewaarde plaats.

1.3 Financiële vaste activa

Uitzettingen met een looptijd van langer dan één jaar worden gedurende de gehele looptijd onder de financiële vaste activa opgenomen. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar behoren tot de vlottende activa.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, alsmede de verstrekte leningen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de deelneming duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs zal afwaardering tot marktwaarde plaatsvinden.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage verminderd met de afschrijvingen.

2 Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar, de liquide middelen en de overlopende activa (Artikel 37 BBV)

2.1 Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, worden vermeerderd met de toegerekende algemene beheerskosten (inclusief rente) en verminderd met de gerealiseerde verkopen. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs, vindt waardering plaats tegen deze lagere marktwaarde.

De onderhanden werken zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen en ontvangen (rijks)subsidies, dan wel de lagere marktwaarde.

Voor verwachte incourantheid van de voorraad of voor verwachte verliezen op grondexploitatie is een voorziening in mindering gebracht.

2.2 Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn opgenomen tegen nominale waarde.
Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

2.3 Liquide middelen en overlopende activa.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen. Kas- en Banksaldi worden daarbij afzonderlijk opgenomen.

3 Vaste passiva

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer (Artikel 41 BBV)

3.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen

3.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

3.3 Vaste schulden met looptijd > 1 jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

4 Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva.

4.1 Kortlopende schulden met looptijd < 1 jaar

De netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar worden gesplitst in kasgeldleningen, bank- en girosaldi alsmede in overige schulden.

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

4.2 Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen jegens een derde om op een bepaalde manier te handelen of presteren. De Verplichting is in het begrotingsjaar opgebouwd en komt in een volgend begrotingsjaar tot betaling. Uitgezonderd hierop zijn jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Hieronder vallen ook van overheidswege ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Aan de passiefzijde van de balans worden buiten de balanstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen een borgstelling of garantstelling is verstrekt (Artikel 50 BBV).

5.1 Borgstelling

Bij een borgstelling wordt altijd waarborg voor een bepaald bedrag verleend.

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

5.2 Garantstelling

Bij een garantstelling kan in principe ook een garantstelling worden gedaan zonder een maximumbedrag.

5.3 Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hier wordt melding gemaakt van de financiële verplichtingen waarbij de gemeente Hengelo voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, voor zover dit niet blijkt uit de balans.

7.2 TOELICHTING OP DE BALANS

(Bedragen x €.1000)

1 Vaste Activa

1.1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

Omschrijving Immateriële vaste activa	Boekwaarde begin dienstjaar	Investe- ringen	Verminderings- 2014			afschr. in 2014	Boekwaarde eind 2014
			Desinves- teringen	Bijdragen derden	Afwaar- dering		
Immateriële vaste activa	631	0	0	0	0	-39	592
Kosten in verband met sluiten geldlening	572	0	0	0	0	-25	547
Kosten onderzoek en ontwikkeling	59	0	0	0	0	-14	45
Totaal	631	0	0	0	0	-39	592

1.2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is in onderstaand overzicht weergegeven. In afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen posten i.v.m. nieuwe BBV voorschriften.

Omschrijving Materiële vaste activa (M.V.A.)	Boekwaarde begin dienstjaar	Correctie begin dienstjaar	Investe- ringen	Verminderings- 2014			afschr. in 2014	Boekwaarde eind 2014
				Desinves- teringen	Bijdragen derden	Afwaar- dering		
M.V.A. met economisch nut:	121.635	-1.376	21.607	0	-7.758	0	-6.430	127.678
Gronden en terreinen	17.670		1.526	0	0	0	-227	18.969
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	76.038		13.829	0	-6.940	0	-2.796	80.130
Grond, weg en waterbouwkundige werken *	2.158	-1.376	668	0	0	0	-43	1.407
Vervoermiddelen	1.640		356	0	0	0	-361	1.635
Machines, apparaten en installaties	16.949		5.066	0	-818	0	-2.303	18.894
Ov. materiële vaste activa	7.181		161	0	0	0	-699	6.643
M.V.A. met econ. nut door heffingen:	33.010	0	1.312	-875	0	0	-551	32.896
Gronden en terreinen	147		0	0	0	0	0	147
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	558		0	0	0	0	-14	544
Grond, weg en water- bouwkundige werken	31.391		432	-875	0	0	-354	30.594
Vervoermiddelen	73		0	0	0	0	-17	56
Machines, apparaten en installaties	514		880	0	0	0	-109	1.285
Ov. materiële vaste activa	326		0	0	0	0	-57	270
M.V.A. met econ. nut in erfpacht:	22.906	0	203	-79	0	0	0	23.030
M.V.A. met maatschappelijk nut:	20.640	0	4.293	0	-4.591	0	-369	19.973
Gronden en terreinen	0		0	0	0	0	0	0
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	0		0	0	0	0	0	0
Grond, weg en water- bouwkundige werken	19.060		3.970	0	-4.591	0	-308	18.131
Vervoermiddelen	0		0	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	1.580		323	0	0	0	-60	1.842
Ov. materiële vaste activa	0		0	0	0	0	0	0
Totaal	198.190	-1.376	27.415	-954	-12.350	0	-7.349	203.577

* De kolom correctie begin dienstjaar is toegevoegd omdat in voorgaande jaren 2 activa objecten ten onrechte niet ten laste zijn gebracht van de voorziening riool. Dit ziet u ook terug bij de voorziening riolerings.

Desinvesteringen: de desinvestering bestaat uit

- Economisch nut in Erfpacht: in verband met de grond pand Drienerstraat 18 t/m 18c.
- Maatschappelijk nut: geen desinvestering.

Bijdragen derden: de bijdragen van derden van - € 12,6 miljoen betreffen voornamelijk onder

- Economisch nut: - € 8,0, met name
  - € 4,0 miljoen Project MFA Brede School
  - € 1,4 miljoen Project P&R garage
  - € 0,8 miljoen Project Verduurzaming Eaton
- Maatschappelijk nut: - € 4,6, met name
  - € 2,0 miljoen Project Reconstructie Boortorenweg/Boekeloseweg
  - € 0,8 miljoen Project F35 Hengelo-Borne
  - € 0,8 miljoen Project Herstructurering Twentekanaal Zuid

Afwaardering heeft in 2014 niet plaatsgevonden.

Afschrijvingen: Dit betreft de reguliere afschrijving ($\pm$ € 8,2 miljoen).

De 10 belangrijkste investeringen in materiële vaste activa in het boekjaar betreffen:

benaming investering	Totaal gerealiseerd tm 31-12-2014	Waarvan uitgegeven in verslagjaar 2014
Nieuwbouw garage Twente Milieu	3.719.998	2.930.105
MFA Bredeschool Berflo Es	6.977.978	2.590.765
Nieuwbouw VMBO	2.306.780	2.073.113
WOS Westermaat Verduurzaming Eaton	1.346.161	1.346.161
Bijdrage aan Boortorenweg	1.230.000	1.230.000
Infra Weusthag uitvoering 2e fase	822.815	822.815
Uitvoering Westtangent fase 2	1.152.913	754.482
Herinrichting omloopleiding Hengelo Zuid	770.122	668.120
Hardware basis 2014	536.678	536.678
Uitvoering maatregelen scan Bedrijventerrein Twen	468.450	448.450

Voor een toelichting op de belangrijkste afwijkingen bij investeringen, wordt doorverwezen naar Paragraaf 6.8 Investerings.

1.3 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden onderscheiden in kapitaalverstrekkingen, uitgegeven leningen en overige financiële vaste activa.

De kapitaalverstrekkingen zijn als volgt te onderscheiden:

Omschrijving kapitaalverstrekking	Boekwaarde				Boekwaarde 31-12-14	Voorziening			Balanswaarde	
	Boekwaarde 31-12-13	Investering 2014	Desinvestering 2014	Afschrijvingen/aflossingen 2014		Voorziening 31-12-13	mutatie Voorziening	Voorziening 31-12-14	Balanswaarde 31-12-13	Balanswaarde 31-12-14
- Deelnemingen	2.248	0	0	0	2.248	1.604	0	1.604	644	644
- Gemeenschappelijke regelingen	125	0	0	0	125	0	0	0	125	125
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	2.374	0	0	0	2.374	1.604	0	1.604	770	770

De gemeentelijke **deelnemingen** bestaan met name uit

- aandelen in de Bank Nederlandse Gemeenten (€ 436.000)
- Twente Milieu N.V. (€ 154.000)
- deelname als aandeelhouder in NV Wonen boven winkels (€ 650.000)
- de aandelen Enexis (€ 954.722)

Voor de aandelen Enexis is in het verleden een voorziening getroffen voor de afwikkeling en verplichtingen, voortvloeiend uit cross border lease constructions die moeten worden afgekocht. Deze verplichtingen zijn niet overgedragen aan RWE, maar moeten door de oude aandeelhouders, waaronder de gemeente Hengelo, worden afgewikkeld.

Ook voor de NV Wonen boven winkels is een voorziening getroffen. Deze NV zal in beginsel verliesgevend zijn.

De kapitaalverstrekking aan de **gemeenschappelijke regeling** betreffen de inleggelden in de Stadsbank Oost Nederland.

Het verloop van de verstrekte geldleningen gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving verstrekte geldleningen	Boekwaarde				Boekwaarde 31-12-14	Voorziening			Balanswaarde	
	Boekwaarde 31-12-13	Investering 2014	Desinvestering 2014	Afschrijvingen/aflossingen 2014		Voorziening 31-12-13	mutatie Voorziening	Voorziening 31-12-14	Balanswaarde 31-12-13	Balanswaarde 31-12-14
- Woningbouwcorporaties	426.186	7.000	0	16.619	416.567	0	0	0	426.186	416.567
- Deelnemingen	202	0	0	3	198	0	0	0	202	198
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Overige langlopende lening	65.350	211	0	1.342	64.219	3.372	537	3.910	61.977	60.310
Totaal	491.737	7.211	0	17.964	480.985	3.372	537	3.910	488.365	477.075

In 2014 zijn aan de Hengelose woningcorporatie Welbions leningen verstrekt voor een bedrag van € 7 miljoen. Het huidige bedrag aan uitgezette leningen bedraagt nu € 416 miljoen. De leningen zijn voor 100% bestemd voor investeringen in de sociale huisvesting en zijn als zodanig "staatssteunproof".

Leningen aan woningbouwcorporaties werden verstrekt tegen de leningsvoorwaarden waartegen de gemeente de lening afsluit, vermeerderd met een opslag van 0,065%.

De leningen worden gedekt door een recht van eerste hypotheek, gevestigd ten gunste van de gemeente. De overwaarde van deze hypotheek is in overeenstemming gebracht met de WSW-norm (200% van de WOZ-waarde van de woningen).

De afname van de **overige langlopende leningen** ad € 1,1 miljoen wordt veroorzaakt door leningen aan de volgende instellingen en ambtenaren:

Investerings [+/-]

SV TVO Omni € 0,185 miljoen

Aflossing [-/-]

Overige instellingen € 0,345 miljoen
 Ambtenaren € 0,593 miljoen
 Vitens € 0,202 miljoen
 Rabotheater Hengelo Stg. € 0,160 miljoen

Voor de leningen aan 't Heim, AKKUH en Essent is tevens een voorziening getroffen. De lening aan Essent is eeuwigdurend (totaal € 1,1 miljoen).

Tevens is de voorziening in algemene zin, ter dekking van de terugbetalingsrisico's voor alle overige leningen verhoogd naar € 2,7 miljoen.

De overige financiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving overige financiële vaste activa	Boekwaarde					Voorziening			Balanswaarde	
	Boekwaarde 31-12-13	Investering 2014	Desinvestering 2014	Afschrijvingen/aflossingen 2014	Boekwaarde 31-12-14	Voorziening 31-12-13	mutatie Voorziening	Voorziening 31-12-14	Balanswaarde 31-12-13	Balanswaarde 31-12-14
- Specificatie overige uitzettingen >= 1 jaar:	2.593	388	0	11	2.971	0	0	0	2.593	2.971
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden:	2.649	0	0	103	2.546	0	0	0	2.649	2.546
Totaal	5.242	388	0	114	5.517	0	0	0	5.242	5.517

Het saldo **uitzettingen >= 1 jaar** bestaat uit een bijdrage aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) voor het verstrekken van startersleningen € 350.000.

Het saldo **bijdragen aan activa in eigendom van derden** bestaat uit de subsidies BWS, de bijdrage in de aankoop van de voormalige Wilhelminaschool en de bijdrage voor de kunstijsbaan in Enschede. Hierop heeft wederom voor € 0,1 miljoen afschrijving plaatsgevonden.

2 Vlottende activa

2.1 Voorraden

Algemeen

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2014 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2015 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses ter zake. Dit betreft de beste inschatting op dit moment die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) zullen worden herzien. Deze periodieke herziening kan - mede gezien de huidige onzekere marktomstandigheden - leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening voor negatieve grondexploitaties.

De belangrijkste risico's zijn gelegen in het afzetrisico (vertraging in de tijd of niet realiseren van afzetvolume), grondprijzen en looptijd. Naarmate de planningshorizon langer wordt, is inherent hieraan dat de uitkomst van de schattingen over de lange termijn onzekerder worden. Enkele projecten hebben nog een langere (resterende) looptijd, bijvoorbeeld tot 2030.

Voor een gedetailleerde toelichting van de gehanteerde uitgangspunten alsmede risico's en onzekerheden van grondexploitaties (en niet in exploitatie genomen gronden) verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Voor een nadere toelichting van grondexploitaties wordt verwezen naar bijlage 8.2.2 e.v. en de paragraaf grondbeleid.

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Omschrijving voorraad	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening grond expl.	Balanswaarde 31-12-2014	Balanswaarde 31-12-2013
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.239	31	8.208	11.557
- overige grond- en hulpstoffen	14.799	1.764	13.036	10.295
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	118.580	47.902	70.679	63.029
- Gereed product en handelsgoederen	72		72	83
- Vooruitbetalingen	0			0
Totaal	141.690	49.696	91.995	84.964

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de voorraden toegenomen met ongeveer € 7,03 miljoen.

In bijlage 8.2.2 treft u een specificatie aan van de van de niet in exploitatie genomen bouwgronden en de overige grond- en hulpstoffen.

Onderhanden werk inclusief bouwgrond in exploitatie

De samenstelling van de voorraad onderhanden werk in de grondexploitatie is als volgt:

Omschrijving onderhanden werk	31-12-2014	31-12-2013
Bedrijven terreinen	22.743	24.092
Gronden in exploitatie	47.936	38.938
Gronden in saneringsgebieden	0	0
Totaal	70.679	63.029
Nog te maken kosten	260.922	
Nog te verwachten opbrengsten	302.876	
Verwacht exploitatieresultaat	-28.725	

Het eindresultaat van de in exploitatie genomen gronden bedraagt - € 28,7 miljoen op eindwaarde. Dit wil zeggen dat de verliesgevende exploitaties € 28,7 miljoen meer middelen uit de Reserve Grondbedrijf vragen dan de winstgevende exploitaties aan de reserve toevoegen.

Uit winstgevende exploitaties vloeit € 10,1 miljoen naar de Reserve en de verliesgevende complexen vragen € 38,8 miljoen. Deze bedragen zijn de totale eindwaarden van de complexen.

Voor de te verwachten verliezen zijn voorzieningen gevormd. In totaal is € 47,9 miljoen aan voorzieningen getroffen. Hiervan is € 19,5 bestemd voor verliezen in grondexploitaties buiten de gemeentelijke administratie. Voor de € 38,8 aan verliezen voor exploitaties in de gemeentelijke administratie is dus € 28,4 miljoen aan voorzieningen getroffen. Dit wil zeggen dat nu € 28,4 miljoen beschikbaar is om € 38,8 miljoen aan verliezen in de toekomst te kunnen betalen. Het verschil wordt in de loop van de tijd overbrugd door rentebijbeschrijvingen.

Voor verdere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar paragraaf grondexploitatie (6.4) alsmede bijlage 8.2.

Gereed product en handelsgoederen

Dit betreft de magazijnvoorraad van de Asveldweg, afdeling Communicatie en secretarie B&W.

Voortgang projecten

De uitvoering van het grondbeleid komt het beste tot uitdrukking in de voortgang van de te onderscheiden projecten. Navolgend staat een korte omschrijving van de grootste wijzigingen in de vastgestelde grondexploitaties in 2014. Tussen haakjes staat de wijziging van het verwachte resultaat ten opzichte van vorig jaar (prijspeil 01.01.2015).

Lange Wemen (-/- € 0,2 miljoen)

In het project was al een pand verworven dat behoorde bij de plannen van vóór 2010. In de herziene plannen bleek dit pand niet meer nodig voor de ontwikkeling. Het pand is met verlies verkocht.

Landmanserve (-/- € 0,7 miljoen)

De raming van de opbrengsten is lager dan in de herziening van vorig jaar. Dit komt door de verwerking van de actuele marktconforme grondprijzen.

Eekendiekske (-/- € 0,3 miljoen)

Omdat het project in 2014 is afgesloten zijn de afwijkingen ten opzichte van de laatste actualisatie relatief hoog. De winst uit dit project is afgedragen aan de reserves van het grondbedrijf. De overgebleven gronden (2 kavels) zijn bij de afsluiting tegen een lagere verkeerswaarde overgedragen aan complex 9 (Verspreide gronden binnen de bebouwde kom).

Veldwijk Noord (+/+ € 0,3 miljoen)

Veldwijk Noord heeft een negatieve boekwaarde ("spaarsaldo"), waardoor er voordelen ontstaan als de ontwikkeling minder snel gerealiseerd wordt dan verwacht.

Dalmeden (+/+ € 0,3 miljoen)

De kosten zijn toegenomen door de toegepaste prijsindexering en doordat naar verwachting meer beheerkosten (OZB en uren) gemaakt moeten worden. De bijdragen zijn toegenomen door de realisatie van een bijdrage van de Regio voor een fietspad door Dalmeden en Schalmeden. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Medaillon (+/+ € 0,4 miljoen)

De nog te realiseren kosten zijn op basis van de actualisatie verlaagd. Dit levert een positief resultaat op voor het project. Ook bij de opbrengsten is door de actualisatie een positief verschil ontstaan. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat actuele, marktconforme grondprijzen verwerkt zijn en doordat de financiële voordelen voor kopers van het CPO-kavel op de kavel 13 tot en met 15 vervallen zijn. De kavels 13 t/m 15 zijn te groot voor een, uit de grondexploitatie gesubsidieerde CPO ontwikkeling. De boekwaarde van het project is negatief (er is een "sparsaldo"), omdat de verkoopopbrengsten hoger zijn dan de tot op heden gemaakte kosten. Dat heeft tot gevolg dat er rentevoordelen ontstaan.

Wijkerslocatie Hemmelhorst (+/+ € 0,3 miljoen)

Er is een stelpost opgenomen voor de sanering van asbestvervuiling die wordt verwacht op één kavel die aan de gemeente Hengelo moet worden overgedragen. Daarnaast is het budget voor plankosten verhoogd. De verwerking van de actuele, marktconforme grondprijzen heeft geleid tot een toename van de opbrengsten.

Hart van Zuid fase 2 (+/+ € 1,2 miljoen)

Binnen de complexen van Hart van Zuid is in 2014 veel veranderd. Een groot deel van deze veranderingen heeft per saldo geen effect op het totaal resultaat gehad. Zo kon de verlaging van de grondwaarde van het winkelcentrum gedekt worden door de verlaging van kosten binnen enkele deelplannen. De verbetering die per 1.1.2015 geconstateerd wordt, is ontstaan doordat circa € 200.000 meer (quick win) subsidie gedeclareerd kan worden dan per 1.1.2014 geraamd.

De resterende verbetering van € 1.000.000 is met name te verklaren doordat de financieringskosten lager zijn dan per 1.1.2014 geraamd. Dit komt onder andere doordat in 2014 is minder geïnvesteerd dan geraamd. Bij deze verbetering moet wel een kanttekening geplaatst worden: Met het oog op de herijking van de samenwerking met Van Wijnen zijn geen vergaande programmatische wijzigingen en wijzigingen in de fasering in de exploitaties doorgevoerd. Wanneer deze wijzigingen doorgevoerd waren, was dit voordeel nodig ter dekking van de gevolgen van deze wijzigingen.

Zuidelijke Havenweg (+/+ € 0,5 miljoen)

Binnen Zuidelijke Havenweg is een meerjarige huurovereenkomst gesloten ten behoeve van een vrachtwagenparkeerplaats. De opbrengst daarvan ligt € 0,5 miljoen hoger dan was aangenomen in de grondexploitatie waardoor het resultaat is verbeterd.

Campus (-/- € 0,3 miljoen)

De verslechtering van het exploitatieresultaat wordt met name veroorzaakt doordat de waarde van circa 1.000 m² afgewaardeerd is vanwege ligging en beperkingen.

BXL (-/- € 0,9 miljoen)

Binnen de grondexploitatie zijn de parameters (rente, opbrengsten- en kostenstijging) aangepast. Het aanpassen van de opbrengsten- en kostenstijging heeft een negatief effect van € 4,5 miljoen, het aanpassen van de rente een positief effect van € 4,5 miljoen. Per saldo heeft het aanpassen van de parameters geen effect op het resultaat van de grondexploitatie.

Het actualiseren van de grondexploitatie heeft geleid tot mee- en tegenvallers op diverse begrotingsposten. Per saldo vallen de meevallers (€ 1,5 miljoen) weg tegen de tegenvallers (€ 1,5 miljoen).

De grondexploitatie van BXL op sluit echter op een tekort van € 19,3 miljoen per 01.01.2015. Het resultaat verslechtert met € 3,8 miljoen waarvan € 0,9 miljoen (23%) voor rekening van de gemeente Hengelo komt. De verslechtering van het resultaat wordt veroorzaakt door het feit dat de grondprijs dit jaar niet is verhoogd (€ 2,0 miljoen) en de plankosten zijn verhoogd (€ 1,8 miljoen).

De risico's van het grondbedrijf hebben betrekking op de vastgestelde grondexploitaties. Bij de risico's voor grondexploitaties geldt dat er een wisselwerking is tussen de herziening van de grondexploitaties en de risico's. Indien een risico (financieel) wordt opgenomen in de grondexploitatie vervalt daarmee dan dat specifieke risico voor de grondexploitatie. De toename ten opzichte van vorige jaar van het risicoprofiel (totaal € 10,3 miljoen) wordt voornamelijk veroorzaakt door een viertal factoren:

- In Hart van Zuid is het afgelopen jaar gesproken over ontvlechting/herijking van het project waardoor de kans dat er meer risico's bij de gemeente terecht komen, is toegenomen;
- In de subsidiebeschikking voor de brug in de Laan Hart van Zuid worden voorwaarden gesteld aan de innovatieve vormgeving van de brug en het proces waarmee deze innovatieve brug tot stand komt. Deze voorwaarden brengen extra risico's met zich mee in de vorm van kosten en tijd;
- In Broek Noord zijn de risico's aangescherpt door de gesprekken die gevoerd zijn met de ontwikkelaar. Voor dit deelgebied is namelijk nog geen overeenstemming tussen de partijen bereikt;
- Door het onderzoek Alternatieve Huisvesting is er in het project Lange Wemen onduidelijkheid over de locatie van het nieuwe stadskantoor. Hierdoor nemen de risico's op schadeclaims met de andere partijen toe. Het Onderzoek Alternatieve Huisvesting is inmiddels vastgesteld en op enkele punten is een vervolgonderzoek nodig waarvoor opdracht is gegeven.

Het gaat om de volgende risico's (tussen haakjes staat vermeld welke invloed het betreffende risico heeft):

1. Algemeen risico

De markt voor de grondverkoop verslechtert, waardoor de uitgifteprijs onder druk komen te staan (27%). Het algemene risico op grondprijzdalingen is met name ingeschat op de projecten 't Rot, Hart van Zuid, de Westermaat Campus en de Veldkamp;

2. Algemeen risico

De markt voor de grondverkoop verslechtert, waardoor de verwachte afzet niet gerealiseerd kan worden (11%);

3. Algemeen risico

De waarden van het ontvlechtigingsrisico nemen toe (7%);

4. Broek Noord

In het stedenbouwkundig ontwerp van de noordrand blijken minder m² uitgiftebaar te kunnen worden gerealiseerd, dan in de grondexploitatie is aangenomen (6%);

5. Algemeen risico

De verkeerswaarde van percelen in het complex niet in exploitatie genomen gronden daalt naar de agrarische waarde, waardoor er meer voorzieningen voor de niet in exploitatiegenomen gronden getroffen moet worden (5%);

6. Bedrijventerrein De Veldkamp

Verliezen van gerechtelijke procedures, waardoor partijen moeten worden uitgekocht (4%);

7. Algemeen risico

De markt voor vastgoed verslechtert, waardoor er op bezittingen (panden) in de grondexploitaties afgeschreven moet worden (4%);

8. Woonstad Noord (Fase 2b Hart van Zuid)

De huuropbrengsten van de grond leveren minder op dan geraamd (3%);

9. Innovatieve brug (Fase 2b Hart van Zuid)

De kosten vallen hoger uit dan 7,1 mln. en worden dan niet gedekt door een bijdragen van het Rijk (3%);

10. Lange Wemen

De private partners in het project gaan schade claimen (3%);

De tien grootste risico's bepalen dus 73% van de benodigde weerstandscapaciteit.

Voor een verdere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf grondexploitatie (6.4) alsmede de bijlage 8.2.

2.2 Uitzettingen korter dan 1 jaar

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen korter 1jr Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2014	Balanswaarde 31-12-2013
- Vorderingen op openbare lichamen	8.435	0	8.435	9.331
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0	0	0
- Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.653	0	4.653	3.477
- Overige vorderingen	11.320	5.406	5.914	7.453
- Overige uitzettingen	81	0	81	81
Totaal	24.489	5.406	19.083	20.342

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de korte uitzettingen afgenomen met € 1,26 miljoen.

De afname ad € 0,9 miljoen bij de **vorderingen op openbare lichamen** bestaat voornamelijk uit:

- toename van € 0,2 miljoen uitvoeringskosten Samenwerken maakt Sterker 2014 met de gemeente Borne
- toename van € 0,2 miljoen bevordering ondernemerschap 2013/2014 met de gemeente Almelo
- toename van € 0,2 miljoen Starters- en bedrijfsadvies met de gemeente Enschede
- afname van € 1,6 miljoen aangifte omzetbelasting oktober 2014

De toename ad € 1,2 miljoen van de **rekening-courant verhouding** bestaat uit:

- afname van € 1,2 met de rekeningcourant verhouding met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
- toename van € 2,4 met de rekeningcourant verhouding met het Ministerie van Financiën in het kader van het ingevoerde schatkist bankieren per 1 januari 2014. Het drempelbedrag begroting 2014 was 0,75% * € 258 miljoen = € 1.935.000.

De afname ad € 1,1 miljoen bij de **overige vorderingen (= debiteuren)** bestaat uit de volgende voornaamste mutaties

- Debiteuren Algemeen - 1,2 miljoen
- Debiteuren WWB (Wet Werk & Bijstand) + 0,1 miljoen
- Debiteuren Warmtenet Hengelo + 0,1 miljoen

Inzake WWB betreft dit een saldering van enerzijds de uitzetting debiteuren van € 0,4 miljoen en anderzijds een toename van de voorziening van oninbaarheid met € 0,3 miljoen. Per saldo een toename van 0,1 miljoen.

2.3 Liquide middelen en overlopende activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving liquide middelen	31-12-2014	31-12-2013
Kassaldi	31	65
Banksaldi	237	1.355
Totaal	268	1.420

Hieruit blijkt dat de kas- en banksaldi op balansdatum zijn afgenomen met € 1,15 miljoen.

Per 1 januari 2014 is het verplicht schatkistbankieren van lagere overheden bij het rijk ingevoerd. Tegoeden boven een drempelbedrag, voor de gemeente Hengelo is dat 0,75% van het begrotingstotaal oftewel ongeveer 2 miljoen euro, worden dagelijks 'afgeroomd', op een aparte rekening bij huisbank BNG gestort en bij het rijk belegd. Onderstaand overzicht laat zien hoe het drempelbedrag tot stand komt, en geeft aan hoeveel middelen buiten de schatkist van het Rijk worden aangehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1935			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-23.776	-23.546	-13.236	-13.659
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	25.711	25.481	15.171	15.594
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	258.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	258.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1935			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-2.139.834	-2.142.649	-1.217.689	-1.256.602
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-23.776	-23.546	-13.236	-13.659

Overlopende activa

Van de overlopende activa kan de volgende opstelling worden weergegeven:

Omschrijving overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening	Balanswaarde 31-12-2014	Balanswaarde 31-12-2013
- Nog te ontvangen bedragen	14.939	1.090	13.849	14.931
- Nog te ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	161	0	161	247
- Vooruitbetaalde bedragen	1.721	0	1.721	1.213
Totaal	16.822	1.090	15.731	16.391

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de overlopende activa afgenomen met € 0,66 miljoen.

De **balanswaarde** van € 15,7 miljoen bestaat voornamelijk uit ;

* **nog te ontvangen bedragen** (€ 13,8 miljoen) bestaande uit;

- € 8,7 miljoen nog te ontvangen rente van uitstaande geldleningen
- € 3,3 miljoen nog te ontvangen gelden debiteuren BBZ.
- € 1,8 miljoen diverse nog te ontvangen gelden, bestaande voornamelijk uit;
  - o € 0,4 miljoen Belastingdienst te vorderen re-integratie 2007-2013
  - o € 0,3 miljoen debiteurenvorderingen WMO (CAK)
  - o € 0,2 miljoen eindafrekening middelen jeugdwerkloosheid 2010
  - o € 0,2 miljoen t.b.v. afvalverwerking(o.a. afvalfonds VNG)
  - o € 0,2 miljoen sponsorbijdragen Metropool
  - o € 0,1 miljoen bijdrage Startersadvies Regio Twente
  - o € 0,1 miljoen bijdrage Educatie en Communicatie 2015 Regio Twente

* **vooruitbetaalde bedragen** (€ 1,7 miljoen)

- € 1,7 miljoen diverse vooruitbetaalde bedragen, vaak betrekking hebbende op 2015 maar betaald in 2014 (of eerder), zoals;
  - o € 0,3 miljoen huur stadskantoor Hazenweg (jaarlijks)
  - o € 0,6 miljoen Subsidieverlening 2015 Stichting Schouwburg Hengelo
  - o € 0,5 miljoen premies verzekering (brand, aansprakelijkheid, wagenpark etc.)
  - o € 0,2 miljoen diverse overige facturen
  - o € 0,1 miljoen contributie VNG

Naast het benoemen van de balanswaarde vermelden we hierna de belangrijkste mutaties ervan.

* **nog te ontvangen bedragen**

De genoemde **mutatie** van de overlopende activa betreffen voornamelijk

Als vermeerdering;

- + € 0,4 miljoen Belastingdienst te vorderen re-integratie 2007-2013
- + € 0,2 miljoen eindafrekening middelen jeugdwerkloosheid 2010
- + € 0,1 miljoen bijdrage Startersadvies Regio Twente
- + € 0,1 miljoen bijdrage Educatie en Communicatie 2015 Regio Twente

Als vermindering;

- € 0,5 miljoen inzake rente uitstaande geldleningen
- € 0,2 miljoen t.b.v. afvalverwerking(o.a. afvalfonds VNG)
- € 0,3 miljoen debiteurenvorderingen WMO(CAK)
- € 0,2 miljoen bijdrage verbouw St.Plechelmusschool (Schaepmanstichting)
- € 0,1 miljoen bijdrage gem. Almelo t.b.v. ROC
- € 0,1 miljoen debiteurenvorderingen BBZ debiteuren

* Nog te ontvangen overheidssubsidies;

In mutatie van de nog te ontvangen overheidssubsidies (voor zover deze subsidie een looptijd kent over meerdere kalenderjaren) betreffen voornamelijk;

Omschrijving NTO overheidssubsidies	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Nog te ontvangen bedragen EU	138	0	0	138
TASS(WTC)	14	0	0	14
BOWEN	123	0	0	123
Nog te ontvangen bedragen Rijk	0	10	0	10
Onderwijsachterstand	0	10	0	10
Nog te ontvangen bedragen Provincie	109	0	96	13
Cultuureducatie	4	0	4	0
TASS(WTC)	2	0	2	0
Centrum Jeugd en Gezin	30	0	30	0
Dikke jas	16	0	16	0
Accomodatie TVO	13	0	0	13
Best. conv. PJMP	25	0	25	0
Wijkecon. Ondernemers	20	0	20	0
Nog te ontvangen bedragen Regio	0	0	0	0
	0	0	0	0
Totaal	247	10	96	161

* vooruitbetaalde bedragen

In mutatie van de vooruitbetaalde bedragen betreffen voornamelijk

Als vermeerdering;

- + € 0,4 miljoen vanwege premies brandverzekering
- + € 0,6 miljoen Subsidieverlening 2015 Stg. Schouwborg Hengelo

Als vermindering;

- € 0,1 miljoen schakelklassen 2013-2014
- € 0,1 miljoen WMO gelden(PGB)
- € 0,1 miljoen Arrest OPOA
- € 0,3 vermindering inzake diverse vooruitbetaalde bedragen 2013 die in 2014 zijn afgewikkeld.

3 Vaste passiva

3.1 Eigen Vermogen

Het verloop van de reserves wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving	Saldo ultimo 2013	Toevoegingen		Onttrekkingen			Saldo ultimo 2014
		Bestemming resultaat vorig boekjaar	Via resultaat-bestemming bij de programma rekening	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Via resultaat-bestemming bij de programma rekening	ivm met afschrijvingen op activa	
Algemene reserves:							
Algemene reserve	9.181	426	7.872	0	6.490	0	10.989
Reserve grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Overige bestemmingsreserves	31.658	0	11.568	0	12.167	0	31.059
Bestemd resultaat 2013	426						
Totaal	41.265	426	19.440	0	18.657	0	42.048

In afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen reserves en voorzieningen i.v.m. nieuwe BBV voorschriften.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het eigen vermogen van de gemeente Hengelo dit verslagjaar met € 0,78 miljoen euro is toegenomen. Hierin is nog niet verdisconteerd het nog te bestemmen resultaat van dit onderhavige verslagjaar.

In **hoofdstuk 8.1.2** is de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.

3.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving	Saldo 31-12-2013	Begin balans correctie	Toevoegingen	vrijval	Aanwendingen	Saldo 31-12-2014
Verplichtingen, verliezen en risico's	5.357		65	0	10	5.412
Egalisatie onderhoud	2.820		365	0	200	2.985
Door derden beklemde middelen	20.069	1.376	8.179	0	9.797	17.075
Totaal	28.246		8.609	0	10.007	25.472

In afwijking van voorgaande jaren heeft verschuiving plaatsgevonden tussen reserves en voorzieningen i.v.m. nieuwe BBV voorschriften.

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat de voorzieningen van de gemeente dit verslagjaar met € 2,77 miljoen zijn afgenomen.

In **hoofdstuk 8.1.4** is de aard en reden van elke voorziening toegelicht, alsmede de in de loop van het jaar daarin doorgevoerde mutaties.

3.3 Langlopende schulden

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2013	Leningen verstrekt in 2014	Aflossingen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14	Rente last
Onderhandse leningen van:					
- binnenlandse..					
..pensioenfondsen en verz. instellingen	10.113	0	113	10.000	379
..banken en ov. financiële instellingen	653.562	17.000	22.947	647.615	26.041
..bedrijven	0	0	0	0	0
..overige binnenlandse sectoren	7.014	0	383	6.631	46
- buitenlandse instellingen	15.333	0	333	15.000	671
Door derden belegde gelden	0		0	0	
Waarborgsommen	49	12	0	60	
Totaal	686.071	17.012	23.777	679.305	27.137

Hieruit blijkt dat de langlopende schulden op balansdatum zijn afgenomen met € 6,77 miljoen.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een nadere toelichting gegeven inzake het risicobeheer van de financieringsportefeuille van de gemeente Hengelo.

4 Vlottende passiva

4.1 Kortlopende schulden

Omschrijving kortlopende schuld	31-12-2014	31-12-2013
Kasgeldleningen	10.000	12.000
Banksaldi	15.631	5.104
Overige Schulden	7.857	8.576
Totaal	33.487	25.680

Hieruit blijkt dat de kortlopende schulden op balansdatum zijn toegenomen met € 7,81 miljoen.

Kasgeldleningen: afname van € 2 miljoen. Binnen de kaders van het provinciale toezicht op de kasgeldlimiet is ervoor gekozen om zo lang mogelijk kort geld aan te trekken in de vorm van kasgeldleningen en het aantrekken van lang geld uit te stellen.

Banksaldi: de schuld aan de bank is toegenomen met € 10,5 miljoen.

Overige schulden: Het crediteurensaldo is afgenomen met € 0,7 miljoen.

4.2 Overlopende passiva

Omschrijving overlopende passiva	31-12-2014	31-12-2013
- Nog te betalen bedragen	24.959	25.938
- Ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies	7.660	8.829
- Vooruitontvangen bedragen	382	285
Totaal	33.001	35.052

Ten opzichte van het vorig verslagjaar zijn de overlopende passiva afgenomen met € 2,05 miljoen.

* nog te betalen bedragen

Per voornaamste onderdeel worden de balansstanden en de mutatie weergegeven (in miljoenen);

	Beginsaldo boekjaar	Periode mutatie	Eindbalans
rente opgenomen geldleningen	€ 13,23	€ -0,46	€ 12,77
rijksdeel BBZ debiteuren	€ 3,38	€ -0,11	€ 3,27
loonheffing personeel	€ 2,02	€ 0,07	€ 2,09
ABP gelden	€ 0,71	€ -0,08	€ 0,63
uitkeringen (WWB / WMO / BBZ)	€ 0,95	€ -0,17	€ 0,78
te betalen loonheffing	€ 0,60	€ 0,32	€ 0,91
BTW over de omzet	€ 0,80	€ -0,48	€ 0,33
Crediteuren WWB/WMO	€ 0,01	€ 0,28	€ 0,29
ROZ schuld/hulp verlening	€ 0,00	€ 0,23	€ 0,23
"Overige NTB bedragen"	€ 4,23	€ -0,57	€ 3,66
	€ 25,94	€ -0,98	€ 24,96

De voornaamste onderdelen uit deze sluitregel "overige nog te betalen bedragen" zijn daarbij;

onderdeel	Beginstand balans	Mutatie balans	Eindstand balans
Retour te betalen afvalstoffenheffing	€ 0,8	-/- €0,5	€ 0,3
Afvalverwerking Twente Milieu/Twence	€ 0,3	-/- €0,2	€ 0,1
WMO huishoudelijke hulp en verstrekkingen	€ 0,7	-/- € 0,1	€ 0,6
Te betalen declaraties BBZ	€ 0,3	-/- €0,3	€ 0,0
Doorgeschoven BTW aan GBT, VT en VRT	0,00	+ € 0,3	€ 0,3
Salarisadministratie Regio	0,00	+ € 0,1	€ 0,1
Afschaffing Compensatie eigen Risico	0,00	+ € 0,1	€ 0,1
Grondaankopen	€ 0,2	+ € 0,0	€ 0,2
Provincie Overijssel inz RUD	€ 0,0	+ € 0,4	€ 0,4

* Ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies;

Voor een specificatie van de posten vooruitontvangen overheidssubsidies wordt verwezen naar de hiernavolgende staat. In deze staat worden de mutaties gepresenteerd naar overheidsinstantie.

De onderverdeling van de ontvangen voorschotbedragen voor **overheidssubsidies** is als volgt:

Omschrijving Subsidieregelingen	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Vooruitontvangen bedragen Europese Unie		531		531
MFA Berflo Es		531		531
Vooruitontvangen bedragen Rijksoverheid	3.236	99	277	3.057
Subs. Centra voor Jeugd en Gezin	12		12	
Bio-WKK op pyrolyse-olie loc. Gezondheidspark	159		56	103
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Dalmeden	2			2
Jongeren in Twente aan de slag	177			177
Apparaatskostenvergoeding geluidsbelastingkaart	149			149
Voorber. Gevelmaatregelen Deurningerstraat	54			54
GSB-Fysiek	2.280		56	2.224
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Hart van Zuid Stelplaats	100			100
Aanpak woninginbraak 2014-2015		39	19	20
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Klimopstraat	10		10	
Onderwijsachterstanden beleid 2011-2014	16		16	
RMC	57	17		74
WWB werkdeel	80		80	
Vorbereiding stil wegdek Enschedesestraat		7		7
Westtangent, voorber.kst, san. woningen, stil asfalt	140	36	29	147

Omschrijving Subsidieregelingen	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Vooruitontvangen bedragen Provincie	5.104	832	2.017	3.919
Actief betrokken dub		32		32
Fietsen en duurzaamheid in de verbindingzone	338			338
Cult. erfgoed Begraafplaatsen en Afrikaanderbuurt	44		36	7
Cutuureducatie "Cultuur aan de basis"	25	25	12	38
Cutuurellips/Het verhaal van Hengelo tot 1 juli 2014	48		10	38
Energieoket Hengelo 2.0	64		18	45
Energiebesparing bij metaalbedrijven	11		10	1
VO.Prov.externe veiligheid	55	45		100
Prj aanzicht binnenstad	2		2	
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Groothuis	1		1	
Tijd. Stim.reg. Woningbouw Handelstraat	20		20	
Herstruc. Twentekanaal	250		250	
VO.Prov tijd.stim.stelplaats	40			40
Kerk Bornsestraat		21	1	20
Kwal.sted.leefomg	90			90
Leefbare wijken	225			225
Leefkwaliteit bedrijventerreinen	93	57		150
VO.Prov.MFA/School Berflo Es	179		179	
Jeugdzorgbeleid in relatie tot passend onderwijs	179		128	50
Prov pJMP	552		552	
Prj de Wij-Landen	40			40
Regeling breedtesport 2013-2014	146		32	114
Transitie jeugdzorg 1e tranche	376		254	122
VO.Prov.cult. in stad tuindorp	21	20	27	14
VO.Prov.Twickeler Grensweg	245			245
Gemeentelijke voorbeeldwoning	23			23
Fiets-/wandelroute Vikkerhoek		68		68
Verbindingszone 4e fase	1.000			1.000
Aanpak beheersconcept Weusthag	32	4		35
VO.Prov.weusthagpark	109			109
Wijkeconomie en ondernemersfactory				
1e fase WTC Twente Business District		338		338
Wonen gemeente Hengelo 2010-2015	898	225	485	638

Omschrijving Subsidieregelingen	Boekwaarde per 31-12-13	Toegevoegd in 2014	Vrijgevallen in 2014	Boekwaarde per 31-12-14
Vooruitontvangen bedragen Waterschappen	100		60	40
Beekherstel Berflo beek	100		60	40
Vooruitontvangen bedragen Regio	389		277	112
Duurzaam Veilig Bibeko	92		92	
Jeugdwerkloosheid 2010	132		132	
Kwetsbare jongeren	47		33	14
Jongeren aan de slag				
Ritmobiel	117		19	98
Totaal	8.828	1.463	2.631	7.660

* Vooruitontvangen bedragen;

Per voornaamste onderdeel worden de balansstanden en de mutatie weergegeven (in miljoenen);

onderdeel	Beginstand balans	Mutatie balans	Eindstand balans
Inzameling papier & kunststoffen	€ 0,02	-/- € 0,2	-
Regio Twente inzake Prj West Tangent	€ -	+ € 0,2	€ 0,2
Waterschap Vechtstromen, oml Bornse Beek	€ -	+ € 0,1	€ 0,1
Overig	€ 0,1	-	€ 0,1
	± € 0,3	± € 0,1	± € 0,4

5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

5.1 Gewaarborgde geldleningen

Aard instelling	Oorspr. Bedrag van de lening	Perc. Borg stelling	Saldo 31-12-2013	Saldo 31-12-2014
Instellingen	54.743	100%	34.128	39.867
Particulieren	41.000	100%	13.000	12.000
Totaal	95.743		47.128	51.867

Bij de geldleningen voor instellingen is een nieuwe gewaarborgde geldlening afgegeven. Deze is aan Welbions afgegeven.

De gewaarborgde geldleningen voor particulieren betreft de door de gemeente verstrekte gemeentegaranties voor geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen. Sinds 1 januari 1995 worden ze niet meer verstrekt. De afname betreft de reguliere afloop.

5.2 Garanties

* Garanties

De Regio Twente had een borgstelling afgegeven voor een tweetal geldleningen van Twence Holding BV. Het betreft de volgende leningen:

BNG   7%   stand per 31.12.14: € 1.701.000
NWB   6,97%   stand per 31.12.14: € 13.996.000

Als gevolg van de aandelenoverdracht van de Regio Twente naar de bij de regio aangesloten gemeenten zijn begin 2012 ook de borgstellingen overgegaan naar de gemeenten.

Hengelo bezit 105.681 van de 818.181 bij de regiogemeenten in bezit zijnde aandelen en staat derhalve borg voor € 1.659.000.

De kans dat Hengelo voor deze borgstelling wordt aangesproken grenst aan nihil. Vandaar dat het ook niet noodzakelijk is hiermee rekening te houden bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen of een voorziening te treffen.

De gemeente Hengelo staat behoudens bovengenoemde garantstelling niet garant voor het nakomen van verplichtingen aan derden, niet anders dan reeds in de begroting van de lopende exploitatie is afgedekt.

5.3 Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente Hengelo is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

- *Huuroverkomst pand Hazenweg 121 (De Lage Landen Vastgoedfinanciering BV, vanaf 2005 FGH Bank N.V.)*

Oorspronkelijk is een overeenkomst aangegaan waarbij de gemeente het stadskantoor voor 10 jaar leest voor de periode 1 april 2003 tot 1 april 2013. De huursom bedraagt het 1e jaar € 1.250.000 (exclusief omzetbelasting) en wordt jaarlijks met 3% verhoogd, voor het eerst op 1 april 2004.

Alle verschuldigde lasten, belastingen, heffingen, verzekeringspremies, boeten en kosten terzake van het object en het gebruik daarvan, waaronder begrepen de zowel op de eigenaar als de gebruiker drukkende onroerendezaakbelasting, zijn voor rekening van de huurder.

Anticiperend op de realisatie van een nieuw stadskantoor in het centrum is de leaseovereenkomst in 2011 verlengd tot en met 31 maart 2016, waarbij de lease som per 1 april 2013 is verlaagd van € 1.680.000 tot € 1.250.000. Vanaf 1 april 2013 wordt laatstgenoemd bedrag jaarlijks weer verhoogd met 3%.

Gelijktijdig met de verbeterde leasecondities is de oorspronkelijke koopoptie vervallen.

- *Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen*

De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor vakantiegeld, vakantiedagen en levensloop zijn overeenkomstig het BBV niet in de balans verwerkt.

De openstaande verplichting voor vakantiegeld bedraagt € 1.634.000 (inclusief sociale lasten ad. € 144.000).

De verplichting inzake de Levensloop bedraagt € 269.000.

De openstaande vakantiedagen worden niet centraal geregistreerd en zijn derhalve niet te kwantificeren.

In onderstaand overzicht zijn de overige niet uit de balans blijvende verplichtingen groter dan € 200.000 opgenomen.

Werk of dienst	Verplichting	Toelichting
Lange Wemen	€ 1.700.000	Eenmalig contract; einddatum is afhankelijk van verdere besluitvorming door beide partijen
Huurovereenkomst Hazenweg	€ 1.250.000	Zie toelichting
EA huur en onderhoud MFP's	€ 650.000	Einddatum einde van dit jaar (incl. verlenging van twee jaar), nieuwe aanbesteding loopt
DVO GBT	€ 597.005	Betreft inkomsten, geen uitgaven
Exploitatie Expo	€ 579.000	Eenmalig contract voor onbepaalde tijd i.v.m. de nog niet gerealiseerde wegaanpassing.
Realisatie brouwerijterrein	€ 558.000	Eenmalig contract waarvan de einddatum is uitgesteld tot minimaal 2017
Ontwerp nieuwbouw Stadskantoor	€ 545.000	
Levering (incl. bijbehorende dienst) Notebooks, TFT scherm	€ 500.000	Einde contract, is aanbesteed in 2014 (EA)
Mobiele telefonie	€ 420.000	Contract loopt (nog 2,5 jaar)
Schoonmaakdiensten	€ 295.000	Contract tot 2017
SquitXO tbv WABO	€ 205.000	Contract loopt nog (jaarlijks met een jaar verlengd)
Mobiele telefonie	€ 200.000	Einde contract, is vervangen

7.3 Overzicht van baten en lasten					2014		
exploitatie							
bedragen x € 1.000		Rekening 2013			Begroting 01-01-2014		
(Exclusief de mutaties in de reserves)		BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
Algemeen bestuur	0	1.892	-11.770	-9.877	1.707	-11.027	-9.321
Openbare orde & Veiligheid	1	97	-8.378	-8.281	120	-8.313	-8.192
Verkeer, vervoer & waterstaat	2	3.420	-10.479	-7.059	3.124	-11.245	-8.122
Economische zaken	3	2.141	-5.013	-2.872	2.302	-5.770	-3.468
Onderwijs	4	1.996	-13.189	-11.193	2.368	-11.587	-9.219
Cultuur & recreatie	5	4.126	-24.914	-20.788	3.758	-23.574	-19.816
Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.	6	57.642	-95.495	-37.853	57.706	-95.533	-37.828
Volksgesondheid & milieu	7	18.845	-23.892	-5.047	19.004	-24.422	-5.418
Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	8	47.306	-58.658	-11.351	34.590	-35.216	-625
Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	9	120.444	-3.632	116.813	112.764	-1.440	111.325
waarvan algemene dekking :							
Lokale heffingen	9	18.208		18.208	19.177		19.177
Algemene Uitkering	9	88.360		88.360	84.500		84.500
Dividend	9	1.054		1.054	1.007		1.007
Saldo Financieringsfunctie	9	21.266	-28.319	-7.053	21.222	-28.189	-6.968
Overige algemene dekking	9	8.425		8.425	10.689		10.689
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen		137.314	-28.319	108.995	136.594	-28.189	108.405
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en laste		257.910	-255.419	2.490	237.443	-228.127	9.316
Waarvan onvoorzien (Bijlage 8.3)		0	218	218	0	166	166
Mutaties reserves per Programma		Onttrekking	Toevoeging	Saldo	Onttrekking	Toevoeging	Saldo
Algemeen bestuur	0	0	0	0	0	0	0
Openbare orde & Veiligheid	1	0	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer & waterstaat	2	0	-25	-25	0	-25	-25
Economische zaken	3	482	0	482	1.336	0	1.336
Onderwijs	4	7.473	-7.246	227	6.110	-6.422	-312
Cultuur & recreatie	5	75	-328	-253	0	-328	-328
Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.	6	463	0	463	0	0	0
Volksgesondheid & milieu	7	826	-750	76	739	-410	329
Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	8	231	-1.814	-1.583	309	-1.419	-1.110
Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	9	12.672	-14.124	-1.452	852	-9.877	-9.025
Mutaties reserves per Programma		22.222	-24.286	-2.064	9.346	-18.481	-9.134
Gerealiseerde resultaat		BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
Algemeen bestuur	0	1.892	-11.770	-9.877	1.707	-11.027	-9.321
Openbare orde & Veiligheid	1	97	-8.378	-8.281	120	-8.313	-8.192
Verkeer, vervoer & waterstaat	2	3.420	-10.504	-7.084	3.124	-11.270	-8.146
Economische zaken	3	2.623	-5.013	-2.390	3.637	-5.770	-2.133
Onderwijs	4	9.469	-20.435	-10.966	8.477	-18.008	-9.531
Cultuur & recreatie	5	4.201	-25.242	-21.041	3.758	-23.901	-20.144
Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.	6	58.105	-95.495	-37.390	57.706	-95.533	-37.828
Volksgesondheid & milieu	7	19.671	-24.642	-4.971	19.743	-24.832	-5.089
Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting	8	47.537	-60.472	-12.935	34.900	-36.635	-1.736
Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	9	133.116	-17.755	115.361	113.617	-11.317	102.300
Gerealiseerde resultaat		280.132	-279.706	426	246.789	-246.607	181

26-3-2015					
Gewijzigde Begroting 2014			Rekening 2014		
BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
1.688	-11.025	-9.337	2.277	-11.282	-9.006
115	-8.296	-8.181	129	-7.911	-7.782
3.306	-11.528	-8.222	3.285	-11.491	-8.207
2.332	-5.959	-3.627	1.717	-5.314	-3.597
2.211	-12.586	-10.375	2.224	-13.216	-10.992
4.075	-24.156	-20.081	4.171	-23.890	-19.719
59.409	-99.845	-40.436	57.630	-97.291	-39.661
19.382	-26.853	-7.472	19.290	-26.096	-6.805
34.621	-37.856	-3.235	42.411	-51.276	-8.865
116.287	-1.554	114.733	118.849	-2.386	116.463
19.277		19.277	19.611		19.611
87.537		87.537	88.511		88.511
1.167		1.167	1.199		1.199
21.222	-28.345	-7.124	21.193	-27.815	-6.622
10.689		10.689	9.264		9.264
139.891	-28.345	111.546	139.778	-27.815	111.963
243.426	-239.659	3.768	251.982	-250.153	1.829

0	166	166	0	2	2

Onttrekking	Toevoeging	Saldo	Onttrekking	Toevoeging	Saldo
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	-25	-25	0	-25	-25
1.336	0	1.336	1.146	0	1.146
7.225	-6.422	803	7.420	-6.422	998
10	-328	-318	30	-482	-452
183	0	183	178	0	178
2.205	-574	1.631	1.582	-490	1.093
309	-1.559	-1.250	374	-1.647	-1.273
3.784	-9.877	-6.093	8.173	-10.375	-2.202
15.052	-18.784	-3.732	18.903	-19.440	-537

BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
1.688	-11.025	-9.337	2.277	-11.282	-9.006
115	-8.296	-8.181	129	-7.911	-7.782
3.306	-11.553	-8.247	3.285	-11.516	-8.232
3.667	-5.959	-2.292	2.862	-5.314	-2.452
9.437	-19.008	-9.572	9.645	-19.638	-9.993
4.085	-24.483	-20.398	4.201	-24.372	-20.171
59.592	-99.845	-40.252	57.808	-97.291	-39.483
21.587	-27.428	-5.841	20.873	-26.585	-5.712
34.930	-39.415	-4.485	42.785	-52.923	-10.138
120.071	-11.430	108.640	127.021	-12.761	114.260
258.479	-258.443	36	270.885	-269.593	1.292

7.4: Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Hier worden op de verschillende hoofdfuncties de afwijkingen toegelicht van de rekening 2014 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2014.

Aan het eind van elke hoofdfunctie was reeds in de programmaverantwoording (hoofdstuk 5) een financieel blok opgenomen, waarbij de belangrijkste verschillen in lasten en baten als mede de daaraan gerelateerde toevoegingen en onttrekkingen van de reserves werden weergegeven.

Dit blok wordt ook in dit hoofdstuk weer opgenomen en inhoudelijk toegelicht.

Van de functies waarvan de realisatie meer dan € 50.000 afwijkt van de begroting (na wijziging) worden de belangrijkste verschillen toegelicht.

Analyse hoofdfunctie 0 – Algemeen bestuur & de WNT

hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur		26-3-2015		
exploitatie	bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014
				Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-11.770	-11.027	-11.025
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		1.892	1.707	1.688
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten		-9.877	-9.321	-9.337
Toevoegingen aan de reserves		0	0	0
Onttrekkingen aan de reserves		0	0	0
mutaties reserves		0	0	0
hoofdfunctie 0 Algemeen bestuur				
Gerealiseerde resultaat		-9.877	-9.321	-9.337

P001 Bestuursorganen (- 57.000)

Als gevolg van een herrekening van de pensioenverplichtingen moet een bedrag van € 65.000 in de voorziening pensioenverplichtingen wethouders worden gestort. In de begroting was een bedrag van € 122.000 opgenomen. De door externen gemaakte berekening van de uit te keren pensioenen leidt tot een lagere dotatie dan eerder verondersteld vanuit de begroting.

Daarnaast is er € 100.000 extra toegevoegd bovenop de raming voor wachtgeld in verband met het vertrek van de wethouders. Het resterend verschil betreft enkele kleine afwijkingen.

P002 Bestuursondersteuning (+ 443.000)

Er is net zoals in voorgaande jaren bespaard op de externe cursussen doordat deze worden aangeboden via de Hengelo Academie en Twentse school. Dit leidt tot een besparing van € 133.000 op het centraal opleidingsbudget.

Daarnaast zijn de uitgaven van werving en selectie € 64.000 lager, veroorzaakt door de nog immer aanwezige verhoogde interne mobiliteit en besparing op advertentiekosten. In 2014 heeft wederom een aantal activiteiten in het kader van arbeidsomstandigheden en verzuimpreventie niet plaatsgevonden, dit geeft een voordeel van € 117.000. In de begroting 2015 zijn deze budgetten bijgesteld.

Bij de onderhandeling over de verlenging van de termijn voor de brandverzekering is een fors lagere premie bedongen. In 2014 heeft dit tot een teruggave van € 60.000 geleid. Het wagenpark is geheel WA verzekert en hier door is de premie gedaald met € 14.000.

Daarnaast zijn er nog enkele kleine verschillen van € 55.000, onder andere een lagere bijdrage lidmaatschap VNG, voordeel € 23.000.

P003 Burgerzaken (- 82.000)

De hogere laste worden voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor verkiezingen wegens inzet medewerkers Stedelijk beheer, nadeel € 20.000. En een nadeel van € 51.000 wat is veroorzaakt door een stijging van de inkooprijzen van reisdocumenten in de loop van 2014. Hiermee is in de 2^e berap onvoldoende rekening gehouden. In de 1^e berap 2015 zullen deze afwijkingen opnieuw worden beoordeeld. Het resterende verschil betreft kleine afwijkingen.

P005 Bestuurlijke samenwerking (+ 56.000)

Het totale voordeel wordt veroorzaakt door een lager dan geraamde bijdrage aan de Regio Twente van € 8.000. Daarnaast zijn er geen kosten gemaakt voor externe adviezen € 20.000 ook is er een lagere tijdsbesteding vanuit de sector ruimtelijke ordening, voordeel € 24.000. De kosten voor internationale samenwerking laten een voordeel zien van € 15.000. Daar tegenover staat een hogere contributie voor deelname aan de G32 (de 32 grootste gemeenten).

WNT-verantwoording 2014 Gemeente Hengelo

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Hengelo van toepassing zijnde regelgeving: Algemene WNT maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2014 voor gemeente Hengelo is € 230.474. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van [Raad van Toezicht / Raad van Commissarissen]; dit bedraagt voor de voorzitter 7,5% en voor de overige leden 5% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	W.J. Licht	G.J. Eeftink	J. Eshuis	W.J. Licht
Functie(s)	Gemeente- secretaris/ Algemeen Directeur	Raadsgriffier	Gemeente- secretaris/ Algemeen Directeur	Adviseur (Detacherings- basis)
Duur dienstverband in 2014	1/1 – 31/5	1/1 - 31/12	1/6 – 31/12	1/6 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	0,6
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging				
Beloning	49.111,-	85.286,-	61.495,-	32.860,-
Belastbare onkostenvergoedingen	225,-	52,-	5.140,-	1.548,-
Beloningen betaalbaar op termijn	7.899,-	14.130,-	11.066,-	6.635,-
Totaal bezoldiging	57.235,-	99.468,-	72.561,-	41.043,-
Toepasselijk WNT-maximum	230.474	230.474	230.474	230.474,-
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Analyse hoofdfunctie 1 – Openbare orde en veiligheid

hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-8.378	-8.313	-8.296	-7.911
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	97	120	115	129
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-8.281	-8.192	-8.181	-7.782
Toevoegingen aan de reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan de reserves	0	0	0	0
mutaties reserves	0	0	0	0
hoofdfunctie 1 Openbare orde & Veiligheid				
Gerealiseerde resultaat	-8.281	-8.192	-8.181	-7.782

P120 Brandweer & Rampenbestrijding (+ 386.000)

De veiligheidsregio heeft in 2013 een positief resultaat van € 3,8 miljoen behaald. Aan de gemeenten is daarvan in totaal € 2,9 miljoen uitgekeerd. De resterende € 0,9 miljoen wordt gebruikt ter dekking van een deel van de kostenstijgingen van de Veiligheidsregio in 2015.

De bovenstaande afwikkeling van het rekeningresultaat van de Veiligheidsregio over het jaar 2013 heeft geleid tot een terugbetaling aan de gemeente Hengelo van € 378.000. Deze incidentele meevaller was niet begroot en niet meegenomen in de 2^e berap, omdat op dat moment besluitvorming van de Regio onbekend was.

Overige per saldo positieve verschillen € 8.000.

Analyse hoofdfunctie 2 – Verkeer, Vervoer en Waterstaat

hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer & waterstaat				
exploitatie	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
bedragen x € 1.000				
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-10.479	-11.245	-11.528	-11.491
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	3.420	3.124	3.306	3.285
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-7.059	-8.122	-8.222	-8.207
Toevoegingen aan de reserves	-25	-25	-25	-25
Onttrekkingen aan de reserves	0	0	0	0
mutaties reserves	-25	-25	-25	-25
hoofdfunctie 2 Verkeer, vervoer & waterstaat				
Gerealiseerde resultaat	-7.084	-8.146	-8.247	-8.232

P210 Wegen, straten en pleinen (+ 43.000)

Dit product bestaat uit verschillende onderdelen, in het geval van het schoonhouden Wegen Wijkniveau zijn minder uitgaven gerealiseerd door een andere tijdsbesteding, de uren zijn onder andere ingezet voor de bladcampagne (zie ook P560), voordeel € 100.000. Lagere kapitaallasten van € 50.000 wegens uitstel van vervanging tractiemiddelen. Hier staan tegenover hogere uitgaven van € 80.000 wegens uitbesteding van werkzaamheden en onderhoud, wegenbelasting en benzine ten behoeve van de tractiemiddelen. Het overige negatieve verschil van € 27.000, bestaat uit diverse kleine afwijkingen.

P211 Verkeersmaatregelen (– 74.000)

Investerings die nog niet zijn gerealiseerd leiden tot een voordeel van € 79.000 op afschrijving en rente. Dit betreft investeringen voor onder andere de projecten Zwavertsweg (evaluatie 30 km-zone), Beckum (60 km weg) en de rotonde op de Sloetsweg. Evenals vorig jaar is er een nadeel van € 107.000, dit wordt veroorzaakt door de inhuur van een juridisch verkeerskundige, deze hebben we zelf niet in huis. Het per saldo overige negatieve verschil bestaat uit enkele kleine afwijkingen.

P212 Openbaar vervoer (+ 264.000)

Aan kosten, schades en storingen is € 24.000 meer uitgegeven, tegenover dit nadeel staat een verhaal op verzekeringen van € 80.000. Het nog niet gerealiseerde project Hoogwaardig Openbaar Vervoer Hengelo Enschede leidt tot een voordeel van € 194.000 op afschrijving en rente. De overige € 14.000 betreft enkele kleine afwijkingen.

P214 Parkeren (- 227.000)

Bij de huuropbrengsten van de Hofstedestraat is sprake van een nadeel van € 23.000 ten opzichte van de begroting, dit wordt veroorzaakt doordat dat de huurovereenkomst met exploitant P1 per eind oktober 2014 is beëindigd. In de begroting is uitgegaan van 12 maanden huur, terwijl de parkeergarage sinds november door de gemeente zelf wordt geëxploiteerd. Daarnaast valt de eindafrekening van de parkeergarage Hofstedestraat met P1 nadeliger uit dan was ingeschat. Dit wordt veroorzaakt door een

lage bezettingsgraad van de parkeergarage en zorgt voor een nadelig saldo op de overige lasten €34.000.

De baten parkeerautomaten bedragen € 1.143.000 in plaats van de primitief geraamde €1.248.000 nadeel € 105.000. Deze dalende tendens, door terugloop van de bezoekersaantallen, wordt al enige tijd waargenomen en is al eerder gecommuniceerd aan de raad. De verhoging van het parkeertarief in de schilgebieden naar € 1,90 heeft onvoldoende het bestaande en oplopende tekort kunnen compenseren.

De opbrengsten fiscale naheffing zijn bij de 2^e Berap verhoogd met €110.000 tot € 349.000. De werkelijke opbrengsten blijven € 67.000 achter bij die gewijzigde begroting. Een daling van het aantal parkeeruren is de belangrijkste reden voor het achterblijven van het aantal naheffingen.

Op grond in eigendom van Welbions wordt een parkeerplaats geëxploiteerd. Over de periode 2012 t/m 2014 dient nog te worden afgerekend, dit was abusievelijk in voorgaande rapportages nog niet meegenomen. Dit leidt tot een nadeel van € 72.000.

Voor 2014 wordt ingeschat dat we een vergoeding voor lichte verkeersovertredingen (zogenaamde Mulderfeiten) zouden ontvangen ter grote van € 48.000. Deze is niet geraamd en vormt daarmee een voordeel. Het ministerie heeft aangekondigd deze vergoeding in de toekomst niet meer te zullen verstrekken aan gemeenten. Het resterende voordeel van € 25.000, betreft enkele kleinere afwijkingen.

Analyse hoofdfunctie 3 – Economische zaken

hoofdfunctie 3 Economische zaken		26-3-2015		
exploitatie	bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014
				Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-5.013	-5.770	-5.959
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		2.141	2.302	2.332
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten		-2.872	-3.468	-3.627
Toevoegingen aan de reserves		0	0	0
Ottrekkingen aan de reserves		482	1.336	1.336
mutaties reserves		482	1.336	1.336
hoofdfunctie 3 Economische zaken				
Gerealiseerde resultaat		-2.390	-2.133	-2.292
				-2.452

P330.1 Warmtenet (0)

Het negatieve saldo was met € 1.145.000, minder dan de geraamde € 1.243.000.

De oorzaken zijn divers, maar richten zich met name op lagere inkoopkosten voor gas en lagere kapitaallasten vanwege geplande, maar nog niet uitgevoerde investeringen. Dit positieve effect wordt afgezwakt doordat ook minder kosten dan geraamd aan gebruikers werden doorberekend omdat het aantal aansluitingen achter bleef bij de verwachtingen.

Volgens staand beleid wordt het negatieve resultaat van Warmtenet ten laste gebracht van de bestemmingsreserve Warmtenet. De omvang van deze reserve bedraagt hierna nog € 1.394.034.

Analyse hoofdfunctie 4 – Onderwijs

hoofdfunctie 4 Onderwijs		26-3-2015			
exploitatie	bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-13.189	-11.587	-12.586	-13.216
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		1.996	2.368	2.211	2.224
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten		-11.193	-9.219	-10.375	-10.992
Toevoegingen aan de reserves		-7.246	-6.422	-6.422	-6.422
Onttrekkingen aan de reserves		7.473	6.110	7.225	7.420
mutaties reserves		227	-312	803	998
hoofdfunctie 4 Onderwijs					
Gerealiseerde resultaat		-10.966	-9.531	-9.572	-9.993

P420 Openbaar basisonderwijs (- 142.000)

In 2011 is de gemeente Hengelo samen met het Onderwijsbureau Twente (OBT) aansprakelijk gesteld voor de naheffingsaanslag van de belastingdienst die Openbaar Primair Onderwijs Almelo (OPOA) opgelegd heeft gekregen voor de onterecht toegepaste afdrachtverminderingen. Dit was een bedrag van € 156.974. In 2014 heeft het gerechtshof bepaald dat er ten onrechte een te hoog bedrag is uitbetaald aan de gemeente Hengelo. Deze kosten waren tot op heden verantwoord op de balanspost vooruitbetaalde bedragen. Ze zijn nu definitief, wat leidt tot een nadeel van 130.500. Daarnaast zijn er kosten gemaakt in verband met procedures rondom de Openbare Scholen Gemeenschap Hengelo dit betreft een nadeel van € 11.500.

P421 Huisvesting onderwijs (- 205.000)

Het nadelig saldo op het product Onderwijshuisvesting is wederom hoofdzakelijk veroorzaakt door schade herstel. Dit bedrag wordt net zoals voorgaande jaren t.l.v. de algemene middelen gebracht.

Belangrijkste schadepost is met name de afgelopen jaren diefstal van lood en het ingooien van ramen met zandflesjes. Lood wordt vervangen door een ander materiaal maar vaak door onwetendheid wordt het toch weer gestolen. De schade ligt onder de norm van eigen risico of het is niet te dekken in de verzekering.

De hogere lasten OZB, hogere energiekosten en hogere kosten onderhoud zijn samen met de meevaller huuropbrengsten, per saldo een nadeel van € 186.000. Deze is gecompenseerd door een onttrekking uit de Reserve onderwijshuisvesting. Dit heeft geen invloed op het gerealiseerde resultaat.

P480.2 Leerlingenvervoer (- 73.000)

De opgelegde bezuiniging voor 2014 is te vroeg ingeschat. Er is een bezuinigingsvoorstel gemaakt, waarin voor 2014 het volledige jaarlijks te bezuinigen bedrag van € 142.000 is opgenomen. (Voor 2013 was dit i.v.m. het overgangsjaar lager, nl. € 67.334). Echter, het schooljaar 2013-2014 was een overgangsjaar, waarin alleen nieuwe leerlingen op grond van de aangepaste verordening leerlingenvervoer werden beoordeeld. Het te bezuinigen bedrag kon pas vanaf augustus 2014 worden gerealiseerd. Ondanks dat het aantal te vervoeren leerlingen lager was dan aanvankelijk ingeschat, kon

de bezuiniging niet worden gehaald. Voor het jaar 2015 is de verwachting dat dit wel zal worden gehaald.

Daarnaast is de overschrijding deels veroorzaakt doordat Connexxion jaarlijks de prijzen indexeert conform de overeenkomst waarin is opgenomen dat de kosten van het vervoer jaarlijks geïndexeerd mogen worden volgens het NEA indexcijfer. Het bedrag op de begroting voor leerlingenvervoer wordt echter al jaren niet meer geïndexeerd.

Analyse hoofdfunctie 5 – Cultuur & Recreatie

hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie				
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	26-3-2015 Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-24.914	-23.574	-24.156	-23.890
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	4.126	3.758	4.075	4.171
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-20.788	-19.816	-20.081	-19.719
Toevoegingen aan de reserves	-328	-328	-328	-482
Onttrekkingen aan de reserves	75	0	10	30
mutaties reserves	-253	-328	-318	-452
hoofdfunctie 5 Cultuur & recreatie				
Gerealiseerde resultaat	-21.041	-20.144	-20.398	-20.171

P530 Sport (+ 149.000)

Dit saldo bestaat voor het grootste deel uit een onderbesteding van € 90.000 op het zwembad, vooral veroorzaakt door lagere kosten op Energie/Gas van € 40.000. De kosten doorberekend door Warmtenet waren lager. Daarnaast hogere inkomsten van circa € 38.000, waarvan € 20.000 t.b.v. doelgroepen. Het resterend verschil wordt veroorzaakt door lagere uitgaven voor diensten van derden.

Ten aanzien van de bezuinigingstaakstellingen, met betrekking tot de inkomsten van het Zwembad, valt nog te melden dat deze gerealiseerd zijn.

Daarnaast kon ten aanzien van de overige sport activiteiten een flink aantal zaken bekostigd worden vanuit de 1-euro middelen die we van de provincie hebben gekregen (totaal € 160.000). Bv trajecten als Hengelo Vitaal en kosten die we gemaakt hebben voor Hengelo sport/Twentebad hoefden we daardoor niet vanuit sportstimulering te betalen.

Daarnaast zijn een aantal zaken vanuit de NASB middelen betaald, die anders ook vanuit sportstimulering zouden worden betaald. (rad van gezondheid, materialen, deskundigheidsbevordering e.d.), totaal voordeel € 45.000. Het overige verschil van € 14.000 is hier niet nader toegelicht.

P560 Openbaar Groen (+ 134.000)

Door met name vacatureruimte en langdurige ziekte is er een lagere doorbelasting van loonkosten van € 300.000. Hier staat op het product een overschrijding van € 120.000 op personeel van derden tegenover, o.a. wegens inzet bladcampagne (zie ook P210). Er zijn er meer belastingen betaald van ongeveer € 30.000 en er is een nadeel van per saldo € 48.000 in verband met aankoop plantmateriaal voor revisie.

Specifiek benoemd bij het bureau Hengelo werden een deel van de gereserveerde middelen voor 'maatregelen aantrekkelijke binnenstad', onderdeel Marketinggelden, niet besteed. De plannen worden in 2015 uitgevoerd. In 2015 wordt een collegevoorstel hier omtrent ingediend, voordeel € 15.000. De loonkosten vanuit de ambtelijke organisatie aan bureau Hengelo zijn niet besteed, voordeel € 9.000.

Het resterende verschil bestaat uit diverse kleinere afwijkingen, nadeel € 16.000.

Analyse hoofdfunctie 6 – Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

hoofdfunctie 6 Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.				
exploitatie	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
bedragen x € 1.000				
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-95.495	-95.533	-99.845	-97.291
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	57.642	57.706	59.409	57.630
Gerealiseerde totaal van saldo van	-37.853	-37.828	-40.436	-39.661
Toevoegingen aan de reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan de reserves	463	0	183	178
mutaties reserves	463	0	183	178
hoofdfunctie 6 Soc. voorzieningen & maatschap. dienstverl.				
Gerealiseerde resultaat	-37.390	-37.828	-40.252	-39.483

P610 Bijstandsverlening (+ 329.000)

Dit product bestaat uit een aantal hoofdonderwerpen die hieronder apart worden toegelicht.

WWB inkomensdeel (+ 494.000)

Het budget voor trajecten PostNL is bij de 2^e Berap met € 325.000 opgehoogd. Deze aanpassing was abusievelijk te hoog. Ultimo boekjaar wordt namelijk € 192.000 overgehouden. Inhoudelijk moet worden opgemerkt dat aan dit project in 2014 in totaal 133 WWB-ers hebben deelgenomen. In totaal betrof het 78 full time arbeidsplaatsen. Tegenover de kosten staan ook opbrengsten. WWB-ers die een contract bij PostNL krijgen drukken, na twee maanden met behoud van uitkering te hebben gewerkt, namelijk niet meer op het BUIG-budget.

Via het Dekkingsplan 2013-2016 was in het budget verstrekkingen WWB/IOAW/IOAZ een ombuiging verwerkt van € 500.000. Dit moest worden gerealiseerd door maatregelen ter beperking van de instroom in de WWB. Bij de 2^e Berap 2014 is het budget als gevolg van het minder dan geprognosticeerde aantal WWB-ers reeds met € 730.000 verlaagd. Dit effect zette zich in de rest van het jaar door. Eind 2014 is er opnieuw een voordeel van € 215.000.

Het gemiddeld aantal WWB-ers in 2014 was 2.115. De gemiddelde uitkering bedroeg € 14.171. De met de 2^e berap aangepaste begroting 2014 ging nog uit van een gemiddeld aantal van 2.121 en een gemiddelde prijs van € 14.212. De prijs van een gemiddelde uitkering wordt beïnvloed door het aantal gedeeltelijke uitkeringen. Hoe meer mensen met partiële inkomsten, des te lager de gemiddelde prijs van een uitkering.

Het gemiddeld aantal klanten met een uitkering IOAW/IOAZ in 2014 was 103. De gemiddelde uitkeringsprijs was € 15.609. Daarmee komen de totale uitgaven voor IOAW/IOAZ op € 1.608.000. In de aangepaste begroting 2014 werd nog uitgegaan van gemiddeld aantal van 111 en een gemiddelde prijs van € 14.651.

De uitkeringen levensonderhoud starters Bbz dienen ook betaald te worden uit de rijksbijdrage BUIG. De werkelijke bestedingen bedroegen € 212.000, terwijl € 300.000 was geraamd. Een voordeel derhalve van € 88.000. De lagere uitgaven hangen vooral samen met het geringe aantal starters dat is toegelaten tot de Bbz. Dit is met name veroorzaakt door de economische situatie.

Bbz (Besluit Bijstand Zelfstandigen) (- 76.000)

De uitkeringen Bbz blijven € 155.000 binnen de begroting. Oorzaak is een overheveling van een deel van de kosten naar bijzondere bijstand. De werkelijke uitgaven zijn elders geboekt, het begrote bedrag is blijven staan.

De ontvangsten uit aflossing en rente op verstrekte leningen blijven € 41.000 achter en geven een nadeel van € 41.000. Het door het rijk vergoede declarabele deel van de kosten geeft een nadeel van € 190.000.

WWB uitvoering (- 229.000)

Het budget voor uitzendkrachten werd met € 73.000 overschreden. De belangrijkste oorzaak is extra inzet door de grote toeloop van aanvragen. Er is geen ruimte om ziekte en zwangerschap anders op te vangen dan via inzet van tijdelijke krachten. Bij de 2^e Berap is dit budget al verhoogd met € 390.000. Een deel van deze kosten wordt gemaakt ten behoeve van de gemeente Borne. Voor het hoger dan begrote aantal bijstandsgerechtigden van Borne wordt een extra vergoeding ontvangen ten gunste van de sectorkostenplaats van PSZ.

Daarnaast is er een post van € 166.000, welke niet was opgenomen in de begroting 2014, inzake te betalen trekkingsrechten aan de gemeente Borne. Dit betreft frictiekosten als gevolg van het samengaan van de sociale dienst van Borne en Hengelo.

ROZ (+ 140.000)

Aan onder andere de organisatiekosten bedrijfsadviesing is € 73.000 minder besteed dan begroot. Terwijl er voor een bedrag van € 79.000 aan hogere bijdragen van andere gemeenten is ontvangen. Het overige verschil van € 11.000 is een kleine afwijking.

P611 Sociale werkvoorziening (+ 82.000)

Dit product bestaat uit een aantal hoofdonderwerpen die hieronder apart worden toegelicht.

Werkgelegenheid (+ 50.000)

Aan de diverse projecten werd minder uitgegeven dan begroot (+55.000), aangezien er geen beroep werd gedaan op deze middelen. De reden is niet duidelijk weer te geven, het overige verschil wordt veroorzaakt door een iets grotere tijdsbesteding.

Sociale werkvoorziening (- 24.000)

Per saldo moet er nog een bedrag over 2012 aan het Rijk worden terugbetaald.

Werkloosheidsbeleid (+ 56.000)

Het voordeel op dit product wordt veroorzaakt doordat de beschikbare budgetten voor werkloosheidsbeleid, te weten vernieuwende arbeidsmarkt en sociale economie (samen € 84.000) slechts beperkt zijn aangewend uit deze post. De vernieuwende projecten zijn hoofdzakelijk gefinancierd uit extern geld w.o. de budgetten jeugdwerkloosheid. Deze door het rijk beschikbaar gestelde middelen worden afgebouwd.

P613 Overige sociale zekerheidsregelingen (+ 57.000)

Bij de septembercirculaire 2014 heeft het rijk een koopkracht tegemoetkoming beschikbaar gesteld voor de minima. Na een intensieve campagne en efficiënte uitvoering is op een beschikbaar bedrag van € 332.000 een bedrag € 275.000 uitgekeerd. Dit voordeel bestaat voor een groot deel uit bespaarde uitvoeringskosten.

P614 Minimabeleid (- 264.000)

Dit product heeft twee hoofdonderwerpen, deze worden hier verder toegelicht.

Minimabeleid (- 44.000)

Het budget voor sport en cultuur, dat bij de 2^e berap reeds met € 17.000 was opgehoogd, is met € 37.000 overschreden. Dit is vrijwel geheel veroorzaakt door de computerverstrekingen aan bijstandsgerechtigden. Ter voorkoming van een nieuwe overschrijding zijn met de leverancier nieuwe prijsafspraken gemaakt.

Daarnaast was de bijdrage aan de Bibliotheek € 6.000 hoger dan begroot. Ook dit budget was bij de 2^e berap reeds met € 43.000 opgehoogd. Het betrof in 2014, 2.423 abonnementen tegen een tarief van € 49. In 2013 waren dit nog 2.295 abonnementen tegen een tarief van € 44. Het budget, dat ingaande 2014 was opgehoogd tot € 70.000, blijkt structureel te laag.

Bijzondere bijstand (- 220.000)

Het totaal aan verstrekkingen voor bijzondere bijstand van € 190.000 overschrijdt het beschikbare budget met € 45.000. Binnen dit budget worden onder andere de betalingen voor meerderjarigenbewind verantwoord. Daar dit een wettelijke taak betreft heeft de gemeente geen invloed op de uitgaven.

De baten uit terugvordering verstrekkingen bedragen € 181.000, terwijl hiervoor € 165.000 was geraamd, een voordeel van € 16.000.

De kosten van bijzondere bijstand in het kader van de Bbz (Besluit Bijstand Zelfstandigen) van € 196.000 zijn in de loop van 2014 in verband met wet- en regelgeving van product 610 onderdeel Bbz overgeheveld. De begroting is niet aangepast, dit verklaart het grote verschil.

Het overige verschil van € 5.000 voordeel bestaat uit een voordeel op de kosten van Menzis voor een collectieve verzekering, lagere huisvestingskosten voor opvang asielzoekers en een nadeel in verband met verstrekking bijzondere bijstand en langdurigheidtoeslag.

P620 Maatschappelijke begeleiding (+ 247.000)

Dit product bestaat uit een aantal hoofdonderwerpen, deze worden hierna toegelicht.

Maatschappelijke dienstverlening (+ 36.000)

Voor de uitvoering van huisverboden voor andere gemeenten is € 24.000,- in rekening gebracht (voordeel). Dit bedrag was niet geraamd. Loonkosten inhuur medewerker huiselijk geweld via Politie Nederland levert een nadeel op van € 18.000. Aan diverse instellingen binnen de maatschappelijke dienstverlening (o.a. maatschappelijke opvang en bemoeizorg) is conform de uitvoeringsregelingen 2014, € 30.000 minder uitgegeven.

WMO Subsidieregelingen (+ 163.000)

Voor de ontwikkeling van een Wegwijzer voor Mantelzorgers is minder subsidie aangevraagd dan er via de decentralisatie-uitkering beschikbaar is gesteld, voordeel € 9.000. De subsidie aan de Regio voor de sociale kaart is beëindigd, voordeel € 9.000.

Er zijn door de hectiek van de voorbereiding van de transities en de precieze invulling van de nieuwe taken binnen de WMO een aantal subsidies en pilots niet uitgevoerd of slechts beperkt uitgevoerd. Dit voordeel van € 50.000 geldt voor de volgende subsidies:

Organiseren van Conferenties, noodpot thuisbegeleiding, subsidie adviesraden, Zorgbelang, Activiteiten gehandicapten en Crisis.

Voor de invoering van de transities is er is geen inhuur personeel geweest voor de begeleiding van het AWBZ-beleid, voordeel € 20.000. De coördinatie WMO is ingezet via Samen14, voordeel € 18.000.

Vanuit de WMO subsidies worden diverse kleine subsidies bekostigd. O.a. aan de begeleiding WMO-raad, Zorgbelang Overijssel, Dagbesteding de Loep, Ondersteuning door Carint voor Samen Sterk, Welzijn Ouderen, het Project DOE MEE van de stichting Avelijn en inloopvoorziening bij het inloophuis, voordeel € 41.000. Een voordeel van € 16.000 bestaande uit diverse kleinere afwijkingen.

Ouderenbeleid en overige maatschappelijk werk (+ 48.000)

Grootste oorzaak van het verschil betreft minder subsidie verstrekking in het kader van gehandicaptenbeleid en Thuis in de Buurt. Door de hectiek van de voorbereiding van de transitie en de precieze invulling van de nieuwe taken binnen de WMO, is hier relatief weinig aandacht aan besteedt. Er was geen tijd om met partners nieuwe projecten en pilots uit te voeren. Bovendien was dit niet mogelijk omdat dit zou kunnen interveniëren met de spelregels rondom de aanbesteding van de WMO-producten.

P622 Huishoudelijke verzorging (+ 425.000)

In de 2^e helft van 2014 is gestart met de herindicatie van alle HH-cliënten. Hiervoor is een extern bureau ingeschakeld. De kosten hiervan waren niet begroot, nadeel € 135.000. Gesaldeerd laat de Huishoudelijke Hulp (Zorg In Natura en PGB) een voordeel zien van € 360.000. Dit ligt in de lijn met de daling van het aantal toekenningen in 2014 c.q. de daling van het aantal uitstaande indicaties. De eigen bijdrage Huishoudelijke Hulp levert een voordeel op van € 40.000.

Een vrijval van niet bestede middelen CER (Compensatie eigen risico), in verband met afschaffing van de regeling, leidt tot een eenmalig voordeel van € 160.000.

P623 Participatiewet (+ 251.000)

Het batig saldo op het P-budget is voor een bedrag van € 189.000 het gevolg van de subsidievaststelling door de Regio Twente voor de uitvoering van het Actieplan Jeugdwerkloosheid in 2011 en 2012. Deze middelen zijn bedoeld voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Twente. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 de raad voor te stellen via de resultaatbestemming dit bedrag te reserveren voor de re-integratiemiddelen 2015.

Het andere voordeel van € 77.000 heeft te maken met een verlaging van het uurtarief voor het ROZ. In de begroting was bij de toerekening van de overhead voor huisvesting geen rekening gehouden met het feit dat het ROZ in een eigen pand zit. Hierdoor had het ROZ dubbele huisvestingslasten. Op rekeningbasis is hiervoor in 2014 een correctie doorgevoerd.

Het resterende verschil wordt veroorzaakt door een klein nadeel op inburgering.

P630 Sociaal cultureel werk (+ 12.000)

Het kleine positieve resultaat wordt veroorzaakt door een nadeel vanuit jeugd en jongerenwerk per abus is motie 14 uit de primitieve begroting 2011 niet structureel verwerkt. Bij de 1^e Berap 2015 en het opmaken van de begroting 2016 zullen voorstellen worden gedaan deze stelpost structureel uit de begroting verwijderen. Nadeel € 82.000.

Hier staat per saldo een voordeel van € 94.000 tegenover, welke voor het grootste deel wordt verklaard door een voordeel op buurtbonnen en wijkactiviteiten van € 73.000. In het verleden werden overgebleven middelen telkens overgeheveld naar het nieuwe jaar en bleef er budget over, vanaf 2014 gebeurt dit niet meer. Ingeschat wordt dat het budget voor 2015 afdoende is voor nieuwe aanvragen en afwikkeling voor aanvragen uit 2014. Het resterende voordeel van € 21.000 bestaat uit diverse kleine afwijkingen.

P650 Kinderopvang (- 79.000)

Voor de inkoop bij de GGD voor controlewerkzaamheden bij kinderdagopvang en peuterspeelzalen is in 2014 een bedrag van € 139.000 uitgegeven, waar primitief € 60.000 was geraamd. Bij berap 2014-2 was dit bedrag al opgehoogd tot €130.000. Uiteindelijk nadeel ten opzichte van dit bedrag € 9.000. De afgelopen jaren heeft de gemeente diverse extra taken gekregen op het gebied van handhaving die ingekocht moeten worden bij de GGD. Het betreft onder andere controle op gastouderlocaties en peuterspeelzalen. De gemeente heeft op deze kosten geen invloed omdat dit een wettelijke taak betreft met een gedwongen winkelnring bij de GGD. Vooral het aantal gastouders is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarnaast zijn in 2014 twee kinderopvanginstellingen failliet gegaan en overgenomen door een andere partij. Dit heeft tot extra inspecties en daarmee kosten geleid. De overige verschillen zijn per

saldo € 70.000 negatief, ondanks dat de budgetten in 2014 al opwaarts zijn bijgesteld. De raad is hier door middel van een afzonderlijke brief (kenmerk 1023456) over geïnformeerd.

P652 WMO voorzieningen (- 295.000)

De kosten woonvoorzieningen zijn ten opzichte van 2013 met € 100.000 gedaald. Dit ligt ook in lijn met het aantal toegekende woonvoorzieningen. Echter door het niet indexeren van het begrote bedrag en meer uitgaven voor het project "Lang zult u Wonen" is er een overschrijding van € 60.000 op de woonvoorzieningen. Een stijging van het aantal uitstaande rolstoelen levert een nadeel van € 79.000. De kosten voor vervoer en de uitstaande vervoersvoorzieningen liggen in lijn met 2013. Mede door het uitblijven van een indexatie is er meer uitgegeven aan vervoer, nadeel € 139.000. Extra kosten wegen inhuren van personeel en enkele kleine andere verschillen geven per saldo een nadeel van € 17.000.

Analyse hoofdfunctie 7 – Volksgezondheid en milieu

hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
exploitatie bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-23.892	-24.422	-26.853	-26.096
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	18.845	19.004	19.382	19.290
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-5.047	-5.418	-7.472	-6.805
Toevoegingen aan de reserves	-750	-410	-574	-490
Onttrekkingen aan de reserves	826	739	2.205	1.582
mutaties reserves	76	329	1.631	1.093
hoofdfunctie 7 Volksgezondheid & milieu				
Gerealiseerde resultaat	-4.971	-5.089	-5.841	-5.712

P716 Centra voor jeugd en gezin (+ 174.000)

Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van een groot aantal taken binnen het sociaal domein. In 2014 zijn er hiervoor incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de transities. Niet alle taken en werkzaamheden in het kader van de invoering zijn in 2014 uitgevoerd. Voor 2015 is besloten om de transities budgettair neutraal te begroten. Mogelijk zal er ten laste van het rekeningsaldo 2015 een negatief resultaat worden gepresenteerd, omdat de hiervoor (nog) niet uitgevoerde werkzaamheden voor een deel in 2015 plaatsvinden. Bij Berap 2015-2 zult u hierover nader worden geïnformeerd.

P721 Afvalverwijdering en -verwerking (+ 36.000)

Na het boeken van alle baten en lasten over 2014 heeft een onttrekking aan de reserve plaatsgevonden ter egalisatie. Het product sluit met een voordelig saldo van € 36.000. Dit saldo heeft betrekking op een vrijval van een subsidie voor zwerfafval die in 2014 geheel is besteed.

In 2014 is na wijzigingen uitgegaan van een onttrekking aan de reserve van € 973.000. Om een aantal redenen bleek een onttrekking van € 246.000 afdoende. Hieronder zullen de voor- en nadelen kort worden toegelicht.

Nadelen:

- De lasten voor kwijtschelding bedroegen in 2014 ruim € 800.000, dit is een overschrijding van € 50.000. Bij de 2^e berap was de begroting reeds opgehoogd van € 700.000 naar € 750.000.
- De kosten voor transportegalisatie van Twence zijn hoger dan begroot. Dit heeft deels te maken met een afrekening over 2013 die we nu ontvangen en hoger uitvalt dan eerder werd ingeschat, nadeel € 40.000. Om deze reden is ook de afrekening over 2014 voorzichtigheidshalve hoger aangehouden.
- Er is een nadelig saldo op oud papier van € 33.000. De inzamelkosten zijn hoog en wegen onvoldoende op tegen de hoger dan verwachte opbrengsten. De kosten voor dump overschrijden het budget met € 59.000.

Voordelen:

- De uren van 2 extra handhavers zijn per abuis dubbel in de begroting opgenomen € 223.000.
- De vrijval van subsidie voor beperking zwerfafval leidt tot een voordeel van € 36.000 op dit product.
- De kosten voor communicatie vallen lager uit € 52.000.
- Lagere leasekosten voor inzamelmiddelen € 47.000.
- Niet begrote bijdrage uit cofinanciering Nedvang voor inzamelbakken € 38.000.
- Niet bestede budgetten voor materialen bij het afvalbrengpunt € 43.000.
- Batig saldo op fijn restafval; met name een voordeel op inzameling en verwerking € 54.000.
- Voordeel op grof restafval; met name een voordeel op inzameling en verwerking € 115.000.
- Batig saldo op gft; met name een voordeel op verwerkingskosten € 22.000.
- Batig saldo op verpakkingsglas; met name door hogere opbrengsten € 39.000.
- Een voordeel op KCA; met name een voordeel door lagere verwerkingskosten € 28.000
- Resultaat op drankkartons, aangezien de baten niet zijn begroot € 11.000.
- Batig saldo op plastics. De inzamelkosten zijn hoog, maar worden met € 43.000 overtroffen door de opbrengsten.
- Niet gebruikt budget voor de verwerking van luiers door het stoppen van de inzameling. Wel zijn kosten gemaakt voor een project waarbij het luierafval sterk kan worden gereduceerd. Deze kosten zijn echter lager dan de inzamelkosten € 43.000.
- Hogere inkomsten uit bijdragen burgers in stortkosten op het Milieupark € 44.000.
- Minder aan de afvalbegroting toegerekende uren voor afvalinspectie door toezichthouders openbare ruimte afdeling Stadstoezicht € 95.000.
- Hoger dan begrote inkomsten uit afvalstoffenheffing doordat burgers vaker hun container hebben aangeboden dan was geraamd € 41.000.

P723 Milieubeheer (- 97.000)

Het product bestaat uit diverse hoofdonderwerpen. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

Geluid (+ 372.000)

In de begroting is onder Geluidsanering ISV een budget opgenomen van € 400.000. De dekking van dit budget staat op P980 reserve decentralisatieuitkering. Van dit budget is in 2014 uiteindelijk maar € 43.000,- besteed, dit geeft een voordeel van €357.000.

Een overig voordeel van € 15.000,- heeft betrekking op algemene werkzaamheden geluid.

Handhaving milieu (-295.000)

Op kosten derden is sprake van een overschrijding van € 17.000. Een deel van de kosten heeft betrekking op werkzaamheden die niet product gebonden zijn en in feite gerelateerd moeten worden aan meerdere producten / sectorkosten. In het kader van een structurele besparing op reiskosten is geïnvesteerd in 4 scooters plus toebehoren, voordeel € 13.000.

In het kader van handhaving brandpreventie is meer tijd besteed, nadeel € 58.000 .

In 2014 heeft de gemeente Hengelo een bedrag van ruim € 200.000 ontvangen van het rijk in het kader van de RUD. De provincie is van mening dat de gemeente 85% van dit bedrag moet doorbetalen aan de Provincie. Bij de 2^e Berap is door financiën ingecalculeerd dat 50% zou moeten worden doorbetaald. Bestuurlijke besluitvorming heeft geleid tot een doorbetaling van 85% conform de wens van de Provincie. Hierdoor ontstaat ten opzichte van de gewijzigde begroting een nadeel van € 170.000. Zie ook P922.

Er zijn nog enkele andere afwijkingen, nadeel €30.000.

De opbrengsten (in de vorm van detacheringsvergoedingen) waren € 18.000 hoger dan begroot.

P724 Lijkbezorging (- 83.000)

Dit tekort wordt veroorzaakt door een lager dan geraamde ambtelijke inzet van circa € 94.000, gecompenseerd door hogere lasten van diensten van derden en inhuur van personeel tot een bedrag van circa € 144.000. Dit betreft het groenonderhoud op zowel de Deurningerstraat als de Oldenzaalsestraat en heeft als oorzaak vacatureruimte die is ingevuld door inhuur van derden.

Daarnaast lopen de werkelijke inkomsten met een bedrag van € 46.000 achter op de begroting. Dit heeft een structureel karakter. Opgemerkt moet nog worden dat naar aanleiding van de 2^e berap incidenteel een bedrag van € 40.000 is afgeraamd van het budget onderhoud begraafplaatsen.

Analyse hoofdfunctie 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting				
exploitatie	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
bedragen x € 1.000				
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)	-58.658	-35.216	-37.856	-51.276
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)	47.306	34.590	34.621	42.411
Gerealiseerde totaal van saldo van	-11.351	-625	-3.235	-8.865
Toevoegingen aan de reserves	-1.814	-1.419	-1.559	-1.647
Onttrekkingen aan de reserves	231	309	309	374
mutaties reserves	-1.583	-1.110	-1.250	-1.273
hoofdfunctie 8 Ruimtelijke ordening & volkshuisvesting				
Gerealiseerde resultaat	-12.935	-1.736	-4.485	-10.138

P810 Bestemmingsplannen (+ 229.000)

Met ingang van 2014 is er een bezuiniging opgelegd aan de sector Ruimte. Deze wordt structureel doorgevoerd in 2015. De invulling voor 2014 geeft een voordeel van € 100.000. Er werden minder uren besteed aan structuurplannen algemeen, omdat meer uren zijn ingezet voor de ontwikkelagenda (samenwerking netwerkstad), voordeel € 25.000.

Bij de voorbereiding van plannen en projecten zijn minder uren gemaakt dan eerder voorzien, hier staan tegenover lagere interne bijdragen. Deze laatste zijn voor gemaakte kosten die niet in een project resulteren, per saldo een voordeel van € 90.000. Wel zijn er uren gemaakt ten behoeve van nieuwe initiatieven zoals ontwikkeling strook Marskant, herontwikkeling Tebodin kantoor en herontwikkeling locatie kwekerij Vos.

P822 Overige volkshuisvesting (- 81.000)

Er werden meer uren, dan begroot, besteed aan werkzaamheden woonbeleid- en regie. Deze extra uren zijn ingezet voor de werkzaamheden van programmaregisseur, nadeel € 39.000. Vanwege de inmiddels afgeschafte functie van programmaregisseur, is met deze uren geen rekening gehouden in de begroting.

Er is in 2014 voor € 243.000 minder aan uren besteed dan begroot. Dit komt hoofdzakelijk door niet ingevulde vacatureruimte. Alhoewel bij de 2^e Berap de opbrengsten met € 800.000,- zijn verlaagd, blijven deze € 162.000 achter bij de begroting. Naast het wegvallen en/of doorschuiven van een aantal zeer grote projecten vallen ook de opbrengsten van kleinere bouwprojecten tegen. De voorzichtige economische groei laat nog geen groei in aanvraag bouwvergunning zien.

Er zijn in 2014 meer uren besteed aan handhaving bouwen dan eerder opgenomen in de begroting, nadeel € 145.000. De resterende afwijkingen zijn niet nader toegelicht.

P830.6 Bouwgrondexploitatie (- 360.000) t.l.v. de algemene middelen.

Het saldo op dit product komt vrijwel geheel voor rekening van een niet gerealiseerd deel van een eerdere bezuiniging. In de beleidsbegroting was oorspronkelijk een bezuiniging op grote projecten

opgenomen van € 500.000. Daarvan is toen direct een deel gerealiseerd middels een kostenbesparing in de grondexploitatie van Veldwijk Noord ad € 140.000. Rest nog een taakstelling van € 360.000. De ontwikkeling van de boekwaarden en de daarbij behorende reserves en voorzieningen t.b.v. de grondexploitaties worden nader toegelicht in de hoofdstukken 8.2.1. en volgende.

P830.7 Accommodaties (- 974.000)

Het saldo van het accommodatiebeleid is ten opzichte van de begroting € 974.000 nadelig. Bij de exploitatie van de accommodaties hebben we een aantal voormalige onderwijsgebouwen eerder overgedragen gekregen dan verwacht (nadeel van € 100.000). Gedurende 2014 was er leegstand van meerdere accommodaties waardoor er ca. € 80.000 minder huuropbrengsten en hogere, niet door te berekenen, energielasten zijn. Er is extra inzet gepleegd door de afdeling grondzaken m.b.t. de overdracht van accommodaties, het afstoten of sloop en inzet van medewerkers van de sector SB bij het beheer van nog over te dragen accommodaties (nadeel van € 180.000).

De taakstellende bezuiniging van € 492.000 is niet geëffectueerd. Voor € 100.000 is de taakstelling neergelegd in de vorm van het sluiten van een wijkwelzijnsgebouw. Dit is in 2014 nog niet geëffectueerd.

P830.8 Erfpachtgronden (0)

Onder dit product wordt binnen de grondexploitatie zowel het exploitatie resultaat van de in erfpacht uitgegeven gronden verantwoord en de eventuele aan- en of verkopen. Daarnaast wordt onder dit product m.i.v. het komende jaar de verhuurde gronden geadministreerd. Als gevolg hiervan is de uitkomst in 2014 drieledig.

Als gevolg van de uitgifte van 2.934 m² is er 121.000,- toegevoegd aan de boekwaarde van het complex in erfpacht uitgegeven gronden. Daarnaast is er sprake van een exploitatieresultaat op de erfpachtgronden van ruim 4 ton. Dit resultaat kwam mede tot stand door verkoop van de (ex) erfpachtgronden in de Drienerstraat waarvan de erfpachtovereenkomst was verlopen.

Om overzicht te houden op de gronden die verhuurd zijn is er voor gekozen om deze gronden m.i.v. 2015 te administreren in een apart complex. Vooruitlopend hierop is de boekwaarde reeds overgeboekt naar dit nieuwe complex. Als voorbeeld hiervan is de huurovereenkomst van 12.611 m² grond in Zuidelijk Havengebied.

Al deze bovengenoemde ontwikkelingen spelen zich af binnen complex 95 erfpachtgronden en het "nieuwe" complex 10 verhuurde gronden. De resultaten van deze complexen maken deel uit van de exploitatie van het grondbedrijf en hebben derhalve geen direct gevolg voor de algemene middelen.

Analyse hoofdfunctie 9 – Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

hoofdfunctie 9		Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen			
exploitatie	bedragen x € 1.000	Rekening 2013	Begroting 01-01-2014	Gewijzigde Begroting 2014	Rekening 2014
LASTEN, (Excl. Mutaties Reserves)		-3.632	-1.440	-1.554	-2.386
BATEN, (Excl. Mutaties Reserves)		120.444	112.764	116.287	118.849
Gerealiseerde totaal van saldo van		116.813	111.325	114.733	116.463
Toevoegingen aan de reserves		-14.124	-9.877	-9.877	-10.375
Onttrekkingen aan de reserves		12.672	852	3.784	8.173
mutaties reserves		-1.452	-9.025	-6.093	-2.202
hoofdfunctie 9 Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen					
Gerealiseerde resultaat		115.361	102.300	108.640	114.260

P911 Geldleningen (- 567.000)

Bij de jaarrekening 2013 is er een voorziening gevormd voor door de Gemeente Hengelo verstrekte geldleningen aan derden. Vorig jaar bleek na overleg met onze accountant dat het noodzakelijk was voor deze risico's een voorziening te vormen. Om de omvang van de dotatie te bepalen zijn de verstrekte geldleningen ingedeeld naar risico-categorie, oplopend van een zeer laag risicoprofiel naar een hoog risico. Dit risicoprofiel is bepaald door middel van de toetsing van de aanwezige jaarstukken, gecombineerd met de betalingsmoraal en ervaringen uit het meer recente verleden met de lener.

De financiële situatie van alle instellingen waaraan wij geld hebben geleend is opnieuw in kaart gebracht. Het afgelopen jaar is gebleken dat de instellingen verder onder druk zijn komen te staan. Dit heeft voornamelijk niet geleid tot afboekingen, maar maakt het treffen van extra voorziening wel noodzakelijk. Op basis van de inventarisatie per 31-12-2014 is een extra dotatie aan de voorziening nodig van € 537.489 nodig. In totaal bedraagt de voorziening dan € 2.655.505. Daarmee is sprake van een overall dekkingspercentage op de relevante restant-hoofdsommen van 6,68%. Jaarlijkse evaluatie moet uitwijzen of dit adequaat is.

In 2014 heeft het college door middel van het vaststellen van de beleidsregels leningen en garanties besloten dat er geen nieuwe leningen meer worden verstrekt aan derden (m.u.v. leningen t.b.v. sociale woningbouw). Daarnaast is met de gemeenteraad afgesproken dat als het noodzakelijk is om een beroep op deze voorziening te doen dit altijd met een raadsbesluit gepaard gaat. De voorziening is expliciet niet bedoeld om instellingen/verenigingen die het moeilijk hebben tegemoet te komen (beleidsinstrument) maar kan alleen worden gezien als laatste redmiddel als een instelling/vereniging niet meer aan haar verplichting kan voldoen.

P913 Dividend (+ 368.000)

Het verschil wordt in overwegende mate veroorzaakt door de verkoop van de aandelen Attero aan een private investeerder. De overige ontvangen dividenden weken slechts in beperkte mate af van de raming.

P914 Renteresultaat (+ 1.580.000)

Het renteresultaat valt ruim € 1.500.000 hoger uit. Daarvoor zijn twee belangrijke oorzaken aan te wijzen. Namelijk door de rentebijbeschrijving op nog lopende investeringen kon een aanmerkelijk hoger bedrag, ongeveer € 950.000 aan de diverse producten worden toegeschreven. Deze rente wordt toegerekend aan de diverse producten in de jaarrekening.

Daar bovenop kon optimaal worden geprofiteerd van de lagere rente bij zowel langlopende geldleningen als kasgeldleningen. Daardoor kon per saldo € 630.000 worden bespaard op rentekosten.

P921 Algemene uitkering gemeentefonds (+ 243.000)

In de raadsbrief "Voortgang bezuinigingsproces 2016 e.v." van 6 januari 2015 is in bijlage 1b uitgebreid ingegaan op de effecten van de decembercirculaire 2014. Zoals in de raadsbrief is aangegeven wordt/is het financieel effect van de decembercirculaire 2014 verwerkt in de jaar-rekening 2014. Hierbij was uitgegaan van een positief effect van € 266.000. De ontwikkeling van de landelijke en de gemeentelijke aantallen met betrekking tot de verschillende verdeelmaatstaven hebben geleid tot deze positieve bijstelling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Met name de verwachte ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers, lage inkomens en leerlingen.

Naderhand hebben zich diverse kleine mutaties voorgedaan.

P922 Algemene baten en lasten (+ 10.000)

Op het oog een minimaal resultaat op dit product, echter bestaat het saldo uit een aantal mee- en tegenvallers.

Onvoorzien uitgaven/subsidies (+ 105.000)

Uit de post onvoorzien van € 166.000 is € 63.000 onttrokken voor het preventieprogramma Berflo Es en € 16.000 voor maatregelen aantrekkelijke binnenstad. Daarnaast is uit de post kleine opties nieuw beleid (€ 25.000) een bedrag van € 6.700 ingezet voor een mindervalidentoilet.

Nog in te vullen ombuigingen (- 76.000)

De beide bezuinigingen taakstelling regionale samenwerking en dienstverlening info en adviesloket zijn nog niet ingevuld.

Begrotingstechnische correctie (- 307.000)

Betreft een niet functionele toegedeelde correctie op de budgetten. In 2014 zijn een tweetal incidentele bedragen hierop verantwoord, namelijk: € 192.000 voor WGA premie 2013 en compensatie BTW re-integratie € 392.000.

Frictiebudget bedrijfsvoering (+ 291.000)

De geraamde dotatie wordt aan de reserve organisatieontwikkeling –BBV technisch –bij 980 verantwoord.

Stelposten gemeentefonds (+ 127.000)

In de 2^e berap 2014 was nog niet duidelijk of de (restant)middelen van de twee stelposten "Erfgoed en ruimte" & "Provinciale taken Vergunningverlening, toezicht en handhaving" in 2014 zouden worden ingezet.

Gelet op het feit dat de uitvoering in 2015 plaatsvindt zijn de middelen, € 25.000, voor "Erfgoed en ruimte" toegevoegd aan de reserve decentralisatie-uitkeringen.

De middelen voor de (provinciale) taken van de Regionale Uitvoeringsdienst zijn besteed op P723 Milieubeheer. Dit leidt tot een nadeel van € 357.000 op P980.

Reclameopbrengsten (- 130.000)

De opbrengsten voor lichtmastreclames zijn niet gerealiseerd als gevolg van gehonoreerde bezwaren. Dit is bij de 2^e Berap niet verwerkt, nadeel € 50.000. Daarnaast zijn er in 2014 incidentele uitgaven geweest in verband met het verplaatsen van reclameobjecten, nadeel € 35.000. Een bedrag van € 35.000 wordt verklaard doordat de meeropbrengsten Abri's met name vanaf 2014 worden gerealiseerd, terwijl deze in 2014 al in de volle omvang zijn begroot. Een nadeel van € 10.000 is ontstaan door verrekenverschillen met 2013.

P931 Onroerende-zaakbelastingen (+ 282.000)

Het incidentele voordeel wordt veroorzaakt doordat de opbrengst areaal hoger is dan geraamd. Oorzaak ligt voornamelijk in voorgaande jaren.

P939 Precariobelasting (- 31.000)

Het aantal vergunningaanvragen voor het innemen van gemeentegrond, waarvoor precario verschuldigd is, is fors teruggelopen. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat er meer mogelijkheden voor vergunning vrij gebruik van gemeentegrond zijn gekomen. Daarnaast wordt er minder gebouwd vanwege de terugloop in de detailhandel. Verder heeft de gemeente de afgelopen jaren samen met vastgoedeigenaren ingezet op het herstel van panden in oorspronkelijke staat, waarbij regelmatig puin zijn verwijderd. Hiervoor is subsidie beschikbaar gesteld middels het zogenaamde puinfonds. Ook door het verwijderen van puin boven gemeentegrond nemen de precario- inkomsten af.

Bij de 2^e Berap waren de opbrengsten reeds met € 100.000 verlaagd. Ook in de meerjarenbegroting is rekening gehouden met structureel lagere opbrengsten ten opzichte van 2014 primitief.

P960 Saldi kostenplaatsen (- 210.000)

Het totaal van de resultaten per sector wijkt ruim € 200.000 af van in nadelige zin van de begroting. Dit heeft verschillende oorzaken maar wordt met name veroorzaakt door niet doorgevoerde correcties op de sectorbegrotingen.

P980 Reservemutaties

Dit product bestaat uit diverse reservemutaties. Hierna worden deze kort toegelicht.

Reserve ARI (- 14.000)

Het project "marketingbudget voor een aantrekkelijke binnenstad" wordt in 2015 afgerond. Dan worden de bestede middelen ten laste van de reserve ARI gebracht.

Reserve decentralisatie-uitkeringen (- 380.000)

De volgende verschillen zijn ontstaan m.b.t. de reserve decentralisatie-uitkeringen:

Toevoeging middelen "Erfgoed en ruimte" (inzet in 2015 i.p.v. 2014), nadeel € 25.000.

Uitvoeringskosten inburgering (middelen uit decembercirculaire 2013 worden in later jaar 2014 beschikking gesteld), voordeel € 73.000.

Pact van Twickel (de afronding vindt in 2015 plaats waardoor de dotatie aan de reserve doorschuift naar 2015), nadeel € 130.000.

Kennisinstituten (afronding in 2014), voordeel € 12.000

ISV-Geluidsanering (grotendeels schuiven de werkzaamheden door naar 2015), nadeel € 357.000.

Restant ISV middelen 2013 t.b.v. prairies binnenstad en cultureel erfgoed (i.v.m. gefaseerde uitvoering) en voor 2014 havenbedrijf, voordeel € 47.000.

Reserve duurzaamheid (- 34.000)

Een dotatie aan de reserve van € 34.000. Van het project 'Dikke Jas' werd de eindafrekening ontvangen.

Reserve fietspadenplan (+ 88.000)

Een voordeel uit een onttrekking uit de reserve fietspadenplan. Het bedrag van € 88.000 werd besteed aan het fietspad rotonde Mozartlaan.

Reserve organisatieontwikkeling (- 291.000)

In de begroting 2014 was een bedrag opgenomen voor mogelijk frictiekosten uit een eerdere bezuinigingsronde, omdat er in 2014 nog geen beroep is gedaan op deze middelen, is dit bedrag toegevoegd aan reserve organisatieontwikkeling.

Reserve grondexploitatie (+ 4.487.000)

Vooruitlopend op de vaststelling van de herziening van de grondexploitatie is de voorziening Grondexploitatie met ruim € 4,4 miljoen opgehoogd t.l.v. product 830. Om deze dotatie budgettair neutraal te laten verlopen is er een gelijktijdig een vrijval van ruim € 4,4 miljoen uit de reserve grondexploitatie geweest.

7.5: Controleverklaring onafhankelijke accountant

8. *Bijlagen*

Bijlage 8.1.1: Mutaties in de reserves

Reserves	nr.	Beginbalans 01-01-2014	Dotatie	Onttrekking	Bestemming resultaat 2013	Balans mutatie	Eindbalans 31-12-2014
Algemene Reserves							
Alg. reserve (rentedragend)	1102	9.180.589	1.623.000	-1.510.571	426.397	538.826	9.719.415
Alg. reserve grondexploitatie	1103	0	6.249.268	-4.979.786		1.269.483	1.269.482
Subtotaal algemene reserves		9.180.589	7.872.268	-6.490.357	426.397	1.808.308	10.988.897
Bestemmingsreserves							
Best.Res. Centr. opleidingsbudget	1310	100.000				0	100.000
Best.Res. communicatiebeleid	1311	216.320				0	216.320
Best.Res. arbeidsvoorwaarden	1316	212.308				0	212.308
Best.Res. warmtenet	1319	2.539.756		-1.145.723		-1.145.723	1.394.034
Best.Res. Preventiepak. Berflo	1324	821.603		-1.105		-1.105	820.498
Best.Res. egalisatie accommo	1326	512.162	321.160	-74.396		246.764	758.926
Best.Res. Vastgoedbedrijf	1327	0	217.800	-70.678		147.122	147.122
Best.Res. duurzaamheid	1328	112.043	34.103	-30.000		4.103	116.146
Best.Res. fietspadenplan	1329	1.052.410		-113.192		-113.192	939.219
Best.Res. Twentehaven	1331	301.732	24.750			24.750	326.482
Best.Res. bodemsanering	1332	2.623.081	489.646	-1.346.742		-857.096	1.765.986
Best.Res. volkshuisvesting	1333	83.311				0	83.311
Best.Res. afvalverwerking	1337	0		0		0	0
Best.Res. WMO verstrekkingen	1343	46.585		-46.585		-46.585	0
Best.Res. WMO Woonvoorziening	1344	131.127		-131.127		-131.127	0
Best.Res. WMO maatsch.dienstv.	1348	82.750		-82.750		-82.750	0
Best.Res. onderwijshuisvesting	1367	8.324.586	6.421.880	-7.420.262		-998.382	7.326.204
Best.Res. decentralisatie-uitkering	1371	3.396.047	1.513.100	-1.535.742		-22.642	3.373.405
Best.Res. organisatieontwikkeling	1372	1.237.450	690.875			690.875	1.928.325
Best.Res. Groencomp.bomen	1374		120.020			120.020	120.020
Best.Res. lening schouwburg	1384	4.411.510	327.575			327.575	4.739.085
Best.Res. Lopende projecten	1396	664.000				0	664.000
Best.Res. ondh.buurtcentra	1398	108.609				0	108.609
Best.Res. ARI (Investerings)	1399	4.680.612	1.406.640	-168.560		1.238.080	5.918.692
Subtotaal bestemmingsreserves		31.658.003	11.567.548	-12.166.861	0	-599.312	31.058.691
Saldo van de rekening 2013		426.397			-426.397		
Totaal reserves		41.264.988	19.439.817	-18.657.217	0	1.208.996	42.047.588
			19.439.817	-18.657.217		Begin -/- eind	782.599,44

8.1.2 Toelichting Reserves

Algemene reserve (1102): € 9.719.415

Doel: Gevormd vanuit resultaten van algemene middelen zonder directe bestemming, nodig t.b.v. het weerstandvermogen van de gemeente (o.a. voor calamiteiten).

Dotaties:

€ 327.000 Bommenregeling.
 € 225.000 Rente.
 € 1.071.000 Koersvast in krappe tijden.
Onttrekkingen:
 € 1.279.893 Kanaalzone Hart van Zuid.
 € 231.678 Invoeringsbudget transities.

Bestemming resultaat 2013.

Dotatie:

€ 426.397 Saldo 2013.

Onttrekking: Geen.

Reserve grondexploitatie incl. Hart van Zuid (1103): € 1.269.483 (zie ook bijlage 8.2.2)

Doel: Buffer ter afdekking van de risico's grondexploitatie.

Dotaties:

€ 383.699 Resultaat erfpacht 2014.
 € 100.000 Hart van Zuid
 € 234.972 Eekendiekske
 € 92.872 Goudstraat.
 € 152.478 Deldenerstraat Noord.
 € 65.000 Bovo Watertorenpark.
 € 78.980 Cpl 95.
 € 1.000.000 NIEGG.
 € 2.597.238 Rentecompensatie.
 € 1.544.030 Extra dotatie kadern 14-17.

Onttrekkingen:

€ 280.000 Lange Wemen.
 € 8.739 Promotie.
 € 25.536 Advieskosten Grex.
 € 210.688 Weemenstraat 61.
 € 4.454.823 Extra t.b.v. voorziening GZ.

Reserve Centraal Opleidingsbudget (1310):
€ 100.000

Doel: Afzondering 0,4% van loonsom als buffer voor tegenvallers in reguliere opleidingsbudgetten.

Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve communicatiebeleid (1311):
€ 216.320

Doel: Reservering bij verkoop van St. Kabeltevee Hengelo met doel deze te besteden ter dekking van kapitaallasten van investeringen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Besteding dient plaats te vinden t.b.v. de burgers van de gemeente Hengelo conform de oorspronkelijke doelstellingen van de stichting.

Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve arbeidsvoorwaarden (1316):
€ 212.308

Doel: In 1999 door de raad afgezonderde middelen ter dekking van niet direct voorzienbare kosten van arbeidsvoorwaarden. Over aanvragen en omvang vindt structureel georganiseerd overleg plaats met werknemers (niet tijdgebonden).

Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve warmtenet (1319): € 1.394.034

Doel: Bestemd om aanloopverliezen van het warmtenet Hart van Zuid te dekken.

Dotatie: Geen.

Onttrekking:

€ 1.145.723 Afwikkeling resultaat.

Reserve Preventiepakket Berflo Es (1324):
€ 820.498

Doel: Programma Berflo Es kansen scheppen, stappen maken.

Dotatie: Geen.

Onttrekking:

€ 1.105 Scoren in de wijk.

Reserve egalisatie accommodaties (1326):
€ 758.926

Doel: Ter dekking van (groot) onderhoud van gebouwen, welke niet direct meer in gemeentelijk gebruik zijn, maar nog wel eigendom van de gemeente zijn.

Dotatie:

€ 74.396 Groot onderhoud.

Onttrekking:

€ 321.160 Groot onderhoud.

Reserve vastgoedbedrijf (1327): € 147.122

Doel: Bestemd om voor- en nadelige verkoopresultaten op vastgoed te plooien. Daarnaast geeft het jaarlijks financieel rendement en vangt het vermogensrisico op van het gemeentelijk vastgoed. Ook ondersteund het de monitoring en effectuering van de gemeentelijke bezuinigingen op het vastgoed.

Dotaties:

€ 97.800 Hermanstraat 1

€ 20.000 Marskant Welbions

€ 100.000 Niet ger. Herontw. en bezuin. 2014

Onttrekking:

€ 70.678 Adv.kst. Vastgoedbedrijf.

Reserve duurzaamheid (1328): € 116.146

Doel: Ter dekking van interne duurzaamheid.

Dotatie:

€ 34.106 Dikke Jas.

Onttrekking:

€ 30.000 Loonkosten 1 fte.

Reserve fietspadenplan (1329):

€ 939.219

Doel: Als correctie op de negatieve boekwaarde van cpl. 42 Fietspadenplan is deze vermogenstoename ondergebracht in deze reserve.

Dotatie: Geen.

Onttrekkingen:

€ 8.324 Broek Oost.

€ 17.000 Vrijval 2014.

€ 87.868 Mozartlaan.

Reserve Twentehaven (1331):

€ 326.482

Doel: Bestemd voor toekomstig incidenteel groot onderhoud van de haven.

Dotatie:

€ 24.750 Conform begroting.

Onttrekking: Geen.

Reserve bodemsanering (1332):

€ 1.879.473

Doel: Middelen ter dekking van lasten bodemsaneringen, waarvoor binnen de beschikbare ISV-gelden geen ruimte is.

Dotaties:

€ 135.270 Vast bedrag conform begroting.

€ 164.000 Middelen uit res.dec.uitkering.

€ 190.376 Dubgelden.

Onttrekkingen:

€ 109.606 Weusthag Heemtuin.

€ 10.199 't Rot.

€ 223.074 GSB3FYS.

€ 250.000 Programma 2010-2014.
€ 53.863 Dekking kosten 2014.
€ 700.000 Onttrekking uit gebiedsgericht
grondwaterbeleid.

Reserve volkshuisvesting (1333):

€ 83.311

Doel: Jaarlijks vast bedrag beschikbaar
hebben voor sociale woningbouw.

Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve afvalverwerking (1337): € 0

*De reserve afvalverwerking is opgenomen als
voorziening.*

Reserve WMO-verstrekingen (1343): € 0

Doel: Egalisering kosten WVG-
verstrekingen.

Plafond: € 1.000.000

Dotatie: Geen.

Onttrekkingen:

€ 46.585 Invoeringsbudget transitie.

Reserve WMO-woonvoorzieningen (1344):

€ 0

Doel: Egalisering kosten WVG-
woonvoorzieningen.

Plafond: € 500.000

Dotatie: Geen.

Onttrekking:

€ 131.127 Invoeringsbudget transitie.

Reserve WMO maatsch.dienstverlening
(1348): € 0

Doel: T.b.v. het flankerend beleid en de
overeengekomen terugbetaling aan het rijk
(226376).

Dotatie: Geen.

Onttrekking:

€ 82.750 Conform begroting.

Reserve algemene onderwijshuisvesting
(1367): € 7.326.204

Doel: Vanuit de algemene uitkering
afgezonderde middelen ter dekking van
uitgaven binnen het meerjaren
investeringsprogramma onderwijshuisvesting.

Dotaties:

€ 6.421.880 Uitkering uit gemeentefonds.

Onttrekkingen:

€ 698.682 Openbaar basisonderwijs.

€ 2.518.001 Bijzonder basisonderwijs.

€ 1.405.695 Bijzonder speciaal
basisonderwijs.

€ 913.656 Openbaar voortgezet onderwijs.

€ 847.562 Bijzonder voortgezet onderwijs.

€ 725.684 Kosten gymnastieklokalen.
€ 204.500 Huisvesting noodlokalen.
€ 8.226 Leegstand schoolgebouwen.
€ 57.180 Brandveiligheid.
€ 31.991 Broek.
€ 9.085 Attendiz De Bouwsteen.

Reserve decentralisatie-uitkeringen (1371):

€ 3.373.405

Doel: Afgezonderde middelen uit de
algemene uitkering ter dekking van uitgaven
die gemoeid zijn met decentralisatie
uitkeringen. Het gaat om incidentele
middelen voor een beperkte periode.

Dotaties:

€ 1.488.100 Toevoeging.

€ 25.000 Erfgoed en Ruimte.

Onttrekkingen:

€ 640.000 Hart van Zuid.

€ 50.000 Eigen Kracht.

€ 73.000 Inburgering.

€ 21.715 Gevefonds cult.erfgoed.

€ 11.787 Havenbedrijf.

€ 133.544 Jeugdzorg.

€ 119.800 Zichtbare Schakels.

€ 154.300 AWBZ/WMO.

€ 68.300 NASB.

€ 32.074 Kennisinstituut 2013.

€ 24.437 Prairies binnenstad.

€ 42.785 Geluidssanering.

€ 164.000 234000-70000 Twickel.

Reserve organisatieontwikkeling (1372):

€ 1.928.325

Doel: Bestemd voor de transitie van meer
mobiliteit in de organisatie naar een flexibele
organisatie met de juiste medewerker op de
juiste plek.

Dotaties:

€ 400.000 Dotatie 2013.

€ 290.875 Frictiebudget 922.5.

Onttrekking: Geen

Reserve groencompensatie bomen (1374):

€ 120.020

Doel: Baten en lasten van de
bomenverordening te egaliseren.

Dotatie:

€ 120.020 Stortingen voorgaande jaren.

Onttrekking: Geen.

Reserve lening schouwburg (1384):

€ 4.739.085

Doel: Reservering als tegenhanger van de
aan de schouwburg verstrekte lening, welke
na 40 jaar aan elkaar gelijk zijn. Vast staat
dat de lening niet zal worden terugbetaald.

De lening is aan te merken als een bijdrage aan een actief in eigendom van derden. De jaarlijkse afschrijving van het actief is feitelijk de jaarlijkse dotatie aan de reserve.

Dotatie:

€ 327.575 Conform begroting 2014.

Onttrekking: Geen

Reserve nog lopende projecten (1396):

€ 664.000

Doel: Ten behoeve van lopende projecten.

Geen dotaties en onttrekking.

Reserve onderhoud buurtcentra (1398):

€ 108.609

Doel: Meerjarig onderhoud buurtcentra. Met amendement 147062 heeft de raad besloten dat € 108.609 beschikbaar moet blijven.
Geen dotaties en onttrekkingen.

Reserve Algemene Investeringen (ARI) (1399):

€ 5.918.692

Doel: Bestemd ter dekking van toekomstige lasten die voortvloeien uit de ARI-investeringen.

Dotaties:

€ 1.406.640 Storting ARI 2014.

Onttrekkingen:

€ 74.575 Nieuwbouw Stads kantoor.

€ 33.985 Binnenstad.

€ 60.000 Industriestraat.

Bijlage 8.1.3: Mutaties in de voorzieningen

Voorzieningen	nr.	Beginbalans 01-01-2014	Beginbalans correctie	Dotatie	Aanwending	Balans mutatie	Eindbalans 31-12-2014
1. Risico, Verplichtingen							
Voorz. Pensioen wethouders	5103	5.326.640		65.059		65.059	5.391.699
Voorz. FPU-59+	5106	29.862			-10.020	-10.020	19.842
Subtotaal risico, verplichtingen		5.356.501		65.059	-10.020	55.039	5.411.540
2. Egalisatie Onderhoud							
Voorz. grt.ondh. sth/stk	5201	1.669.591				0	1.669.591
Voorz. onderhoud gebouwen	5205	179.488		39.337		39.337	218.825
Voorz. onderh. Waterstaatskerk	5207	117.053		65.081	-40.695	24.386	141.439
Voorz. Renovatie sportvelden	5227	96.034			-5.705	-5.705	90.329
Voorz. Gebouwen/install. Sport	5228	320.246		95.847		95.847	416.092
Voorz. Onderh. buurt-wijkcentra	5230	367.804		164.575	-153.577	10.998	378.802
Voorz. Onderh. Metropool	5231	69.866				0	69.866
Subtotaal egalisatie onderhoud		2.820.082		364.839	-199.977	164.863	2.984.944
3. Beklemde middelen							
Voorz. Rioolrenovatie	5312	15.755.944	-1.376.182	7.415.070	-9.550.864	-3.511.975	12.243.968
Voorz. Afvalverwerking	5311	3.929.211			-245.928	-245.928	3.683.283
Voorz. Gebiedsgericht grondwbeleid	5310	384.000		764.000		764.000	1.148.000
Subtotaal beklemde middelen		20.069.155	-1.376.182	8.179.070	-9.796.792	-2.993.904	17.075.251
Totaal voorzieningen		28.245.738		8.608.968	-10.006.789	-2.774.002	25.471.736

* De kolom correctie beginbalans is toegevoegd omdat in voorgaande jaren 2 activa objecten ten onrechte niet ten laste zijn gebracht van de voorziening riool. Dit ziet u ook terug bij de materiële vaste activa.

8.1.4 Toelichting voorzieningen Voorziening pensioen wethouders (5103): € 5.391.699

Doel: Te verwachten verplichtingen jegens de pensioenen en wachtgeldten wethouders, waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is.

Dotatie:

€ 65.059 Wethouders.

Aanwending: Geen.

Voorziening FPU-59+ (5106): € 19.842

Doel: Vermogensafzondering ter dekking van voorzienbare financiële verplichtingen jegens ABP t.b.v. arrangementkosten van vertrokken medewerkers in kader van 59-jarigen maatregel.

Dotatie: Geen.

Aanwending:

€ 10.020 Vrijval deel 59+ regeling.

Voorziening onderhoud gebouwen wijkbeheer (5205.): € 218.825

Doel: Ter dekking van (groot) onderhoud van gebouwen bij de sectoren wijkzaken en stedelijk beheer in gebruik zijn.

Dotatie:

€ 39.337 Volgens onderhoudsplan.

Aanwending: Geen.

Voorziening Muziekschool en Waterstaatskerk (5207): € 141.439

Doel: Ter dekking van (groot) onderhoud van de Waterstaatskerk.

Dotatie:

€ 19.870 Volgens onderhoudsplan.

€ 45.211 Volgens onderhoudsplan.

Aanwending:

€ 20.002 Onderhoud.

€ 20.693 Onderhoud.

Voorziening groot onderhoud stadhuis/stadskantoor (5201): € 1.669.591

Doel: T.b.v. (groot) onderhoud stadhuis en stadskantoor op basis meerjarige onderhoudsplanning.

Dotatie: Geen.

Aanwending: Geen.

Voorziening renovatie sportvelden (5227): € 90.329

Doel: T.b.v. het toekomstig groot onderhoud van sportvelden afgezonderde middelen.

Dotatie: Geen.

Aanwending:

€ 5.705 Volgens onderhoudsplan.

Voorziening gebouwen en installaties sport (5228): € 416.092

Doel: T.b.v. het toekomstig groot onderhoud voor gebouwen en installaties op de sportparken afgezonderde middelen zonder dat er een directe onderbouwing is via een meerjarig onderhoudsplan.

Dotatie:

€ 95.847 Volgens onderhoudsplan.

Aanwending: Geen.

Voorziening onderhoud buurt-wijkcentrum (5230): € 378.802

Doel: Ter dekking van het onderhoud van het buurt-wijkcentrum.

Dotatie:

€ 164.575 Begrote storting.

Aanwending:

€ 153.577 Volgens onderhoudsplan.

Voorziening onderhoud Metropool (5231): € 69.866

Doel: Ter dekking van het onderhoud van het gebouw.

Dotatie: Geen.

Voorziening rioolrenovatie (5312):

€ 12.243.968

Doel: Bestemd voor de vervangingsinvesteringen van het rioolstelsel, evenals egalisatie van de tarieven rioolrecht.

Dotatie:

€ 3.483.457 Onderhanden werk

€ 63.000 Houtmaatvijver.

€ 2.492.431 Volgens onderhoudsplan.

Aanwending:

€ 25.598 Grondwaterplan.

€ 57.772 Riolverv. Woolderesweg.

€ 534 Riolverv. Kotmansweg e.o.

€ 110.740 Onderzoek GRP.

€ 322.847 Riolverv./Asfalt Tweekelerweg.

€ 119.359 Riolverv. Haverweg.

€ 1.864 Riolverv. Van Lennepstraat.

€ 156.036 Riolverv. Spreeuwenstraat.

€ 56.317 Riolverv. Stroweg e.o.

€ 49.205 Riolverv. Lo-/Ottoweg.

€ 1.390.000 Div. bezuinigingen naar riool.

€ 77.000 Pilot onkruidbestrijding.

€ 7.183.592 Onderhanden werk.

Reserve afvalverwerking (5311): € 3.683.283

Doel: Reserve vanuit toevallige meevallers product afvalverwerking/-verwijdering ten behoeve van egalisatie mogelijk toekomstige tegenvallers. Geen gebonden besteding.

Dotatie: Geen.

Aanwending:

€ 24.469 Afvalbegroting.

€ 142.667 Transportegalisatie.

€ 31.471 Lease milieu eilandjes.

€ 47.321 Ondergrondse containers.

Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid (5310): € 1.148.000

Doel: Ter dekking van grondwaterverontreiniging in centrumgebied.

Dotatie:

€ 64.000 Storting afkoopsom Hazemeijer.

€ 700.000 Storting reserve bodem.

Aanwending: Geen.

8.2.1: Verrekeningen reserve grondexploitatie

De verrekeningen met de reserve grondbedrijf in 2014 kan als volgt worden gespecificeerd:

Reserve per 01-01-2014	€	0
Dotaties in de reserve		
Verrekening winstexploitaties	€	234.972
Rente	€	4.141.268
Winst op verkopen verspreide gronden	€	245.349
Resultaten (erfpacht) inclusief bezuinigingen	€	562.679
Bijdrage Algemene Dienst	€	1.000.000
Invoegen reserve bovenwijks	€	65.000
Totaal dotaties	€	6.249.268
Onttrekkingen uit de reserve		
Verrekening verliesexploitaties	€	210.688-
Bijdragen aan de Algemene Dienst	€	280.000-
Overige onttrekkingen	€	34.275-
Totaal onttrekkingen	€	524.963-
Totaal mutaties	€	5.724.305
Mutatie voorzieningen	€	4.454.824
Reserve per 31-12-2014	€	1.269.483

Bijlage 8.2.2: Onderhanden complexen

Mutatie boekwaarde					
Complex en omschrijving	Boekwaarde per 1-1-2015 1	Vermeerdering en 2	Verminderingen 3	Boekwaarde herzieningen per 1-1-2015 4	Boekwaarde per M2 per M2
				1+2-3	
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	5.233.442	824.179	342.488	5.715.134	30
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom	5.953.137	665.231	557.699	6.060.669	11
62 Schalmeden	10.729.519	10.894.329	10.768.219	10.855.629	27
66 Sportpark Groot Driene	2.275.444	103.316	0	2.378.759	51
68 Stadspark Weusthag	2.047.665	101.761	22.657	2.126.769	11
81 Boeldershoek Oost	3.111.192	141.453	0	3.252.645	27
90 Westermaat Veld	1.478.706	66.542	0	1.545.248	33
710 Fase 2 algemeen				0	
790 Verspreide gronden Hart van Zuid	3.350.662	188.667	158.000	3.381.329	359
Voorraden - Bouwgrond niet in exploitatie	34.179.767	12.985.477	11.849.063	35.316.181	
62 Schalmeden					
790 Hart van Zuid gemeentelijk					
Voorraden - Nog te betalen "Bouwgrond niet in exploitatie"					
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden	34.179.767	12.985.477	11.849.063	35.316.181	
104 Lange Wemen	-543.371	242.313	607.028	-908.087	
06 't Rot	4.807.969	1.000.276	10.199	5.798.046	
12 Eeckendiekske	-45.995	240.695	194.700	0	
21 Exploitatie-overeenkomsten	-869.804	1.560.219	138.012	552.403	
101 Broek Noord	11.559.331	2.680.990	841.800	13.398.521	
102 Broek Oost	3.503.893	198.479	159.443	3.542.929	
27 M kwadraat	-75.887	5.441	350	-70.797	
36 Kristenbos	321.890	16.634	0	338.524	
44 Veldwijk Noord	-11.269.587	4.520.041	735.526	-7.485.073	
52 Dalmeden	40.785.447	2.493.732	1.679.600	41.599.579	
54 Medaillon	-253.347	189.352	379.129	-443.124	
69 Brouwerijterrein	239.693	14.495	0	254.187	
79 Kievitstraat	156.657	39.717	97.231	99.142	
70 Hart van Zuid gemeentelijk	-873.088	394.777	0	-478.311	
701 Lansinkveld Noord	14.108.191	931.672	363.623	14.676.239	
702 Langeler Erve	2.824.674	209.951	241.268	2.793.356	
703 Hoofdinfrastructuur	-7.962.691	-346.921	160.000	-8.469.612	
704 Deelplan 10	9.286.106	436.363	820.000	8.902.469	
711 Fase 2a Industrieplein eo	3.282.144	284.244	500	3.565.888	
712 Verenigingsgebouw	291.307	56.670	0	347.977	
713 Noordelijke laan HvZ	-8.670.146	1.683.158	0	-6.986.988	
714 Woonstad Noord	-1.689.259	-44.684	0	-1.733.943	
715 Zuidelijk Laan HvZ	-1.729.457	714.945	500.000	-1.514.511	
Voorraden - Woningbouw in exploitatie	57.184.670	17.522.558	6.928.409	67.778.818	
715 Hart van Zuid					
Voorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"					
Woningbouw in exploitatie	57.184.670	17.522.558	6.928.409	67.778.818	
16 Gezondheidspark	16.693.205	1.118.597	504.081	17.307.720	
92 Veldkamptunnel	20.366	45.009	45.553	19.822	
35 Oosterveld	16.227.850	810.786	855.117	16.183.518	
84 Zuidelijke Havenweg	-121.159	34.155	732.850	-819.854	
96 Westermaat Campus	19.156.197	931.363	1.043.205	19.044.355	
103 Watertorenpark	-425.761	1.027.045	635.000	-33.715	
716 Kanaalzone	-516.517	1.653.505	2.047.243	-910.256	
Voorraden - Bedrijvencomplexen in exploitatie	51.034.180	5.620.460	5.863.049	50.791.591	
Bedrijvencomplexen in exploitatie	51.034.180	5.620.460	5.863.049	50.791.591	
Subtotaal Onderhanden werk woningbouw en bedrijven	108.218.850	23.143.018	12.791.459	118.570.409	
Totalen grondexploitatie cf herziening	142.398.618	36.128.495	24.640.522	153.886.590	
10 Verhuur gronden	0	1.008.403		1.008.403	
95 Erfpachtgronden	22.905.594	1.653.044	1.529.006	23.029.632	
Totaal generaal	165.304.212	38.789.941	26.169.528	177.924.625	

Balanscorrecties										
Nog te realiseren kosten										
Correcties voor balans 5	Boekwaarde balans 6	Correcties na balans 7	Verwervingen 8	Bouw-en Woonrijpmaken 9	Plankosten 10	Beheerskosten 11	Dotaties 12	Bodem-sanering 13	Overige kosten 14	Totaal kosten 15
4+5	-5									som 8 t/m 14
5.715.134	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.060.669	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.855.629	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.378.759	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.126.769	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.252.645	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.545.248	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.381.329	0	40.377	0	0	0	112.462	0	0	0	152.839
35.316.181	0	40.377	0	0	0	112.462	0	0	0	152.839
145.690	145.690									
51.405	51.405									
197.095	197.095									
197.095	35.513.275									
-908.087	0	115.567	2.718.981	198.571	73.274	0	0	100.000	3.206.392	
5.798.046	0	33.000	2.688.319	227.460	41.566	0	0	0	2.990.345	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
552.403	4.704	59.103	69.650	0	98.685	0	48.755	280.897		
13.398.521	0	1.210.740	201.667	259.839	0	0	0	1.672.246		
3.542.929	0	2.987.931	283.360	139.753	0	50.000	150.000	3.611.045		
-70.797	0	500.000	159.375	-3.831	0	150.000	1.965.000	2.770.544		
338.524	0	12.097.945	360.000	873.901	172.742	0	90.000	13.594.588		
-7.485.073	0	1.640.819	10.560.013	212.475	271.807	0	657.815	13.517.930		
41.599.579	0	309.902	10.691.479	1.480.964	793.775	0	244.496	13.520.616		
-443.124	0	0	1.363.576	164.087	152.105	0	0	1.679.767		
254.187	0	0	2.223	0	3.363	0	13.000	18.586		
99.142	0	0	60.000	0	4.250	0	0	64.250		
-478.311	0	0	0	11.580.947	0	0	0	11.580.947		
14.676.239	0	1.697.312	1.564.372	0	22.775	0	366.363	3.650.821		
2.793.356	0	6.045	390.818	0	0	0	99.315	496.178		
-8.469.612	0	1.091.197	3.924.201	417.283	0	0	510.502	5.943.184		
8.902.469	0	183.855	4.633.069	94.270	0	0	491.803	5.402.996		
3.565.888	0	392.700	3.106.575	487.916	566.000	0	304.669	4.857.860		
347.977	0	49.946	677.686	288.288	0	0	446.979	3.804.194		
-6.986.988	0	4.170.093	6.794.572	903.701	0	0	2.439.556	15.219.279		
-1.733.943	0	4.160.430	1.763.508	1.122.137	205.168	0	1.215.171	8.897.011		
-1.514.511	0	1.896.752	10.489.777	1.467.517	0	0	1.688.823	16.907.482		
67.778.818	0	27.850.266	66.546.944	20.233.570	2.702.584	98.685	6.892.842	9.362.268	133.687.159	
10.000	10.000									
10.000	10.000									
10.000	67.788.818	0 0	27.850.266	66.546.944	20.233.570	2.702.584	98.685	6.892.842	9.362.268	133.687.159
17.307.720	0	0	537.071	209.501	128.226	0	0	35.528	910.326	
19.822	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
16.183.518	0	226.461	231.115	93.175	163.518	0	100.000	50.000	864.270	
-819.854	0	0	177.038	28.627	15.463	0	0	0	221.128	
19.044.355	0	0	59.985	399.017	71.902	0	0	120.000	650.903	
-33.715	0	738.880	2.128.124	134.056	0	0	0	542.141	3.543.200	
-910.256	0	1.687	1.924.529	232.891	51.175	0	770.920	0	2.981.201	
50.791.591	0	967.028	5.057.861	1.097.267	430.284	0	870.920	747.669	9.171.029	
50.791.591	0	967.028	5.057.861	1.097.267	430.284	0	870.920	747.669	9.171.029	
10.000	118.580.409									
207.095	154.093.685	0	28.857.671	71.604.805	21.330.837	3.245.330	98.685	7.763.762	10.109.937	143.011.027
23.029.632	0									0
207.095	177.123.317	0	28.857.671	71.604.805	21.330.837	3.245.330	98.685	7.763.762	10.109.937	143.011.027

Te realiseren bijdragen en opbrengsten			Totaal tijdsinvloeden				
Bijdragen en subsidies 16	Grond-verkopen 17	Totaal bijdragen en verkopen 18	Rente kosten 19	Kosten-indexering 20	Opbrengsten-indexering 21	Totaal tijdsinvloeden 22	
16+17			19+20-21				
0	4.973.607	4.973.607	6.252.422		0	6.252.422	
0	4.872.815	4.872.815	6.639.376		0	6.639.376	
0	4.086.721	4.086.721	11.995.466		0	11.995.466	
0	443.484	443.484	2.638.587		0	2.638.587	
0	1.642.910	1.642.910	2.331.337		0	2.331.337	
0	2.730.170	2.730.170	3.560.666		0	3.560.666	
0	65.148	65.148	1.718.993		0	1.718.993	
0	0	0	0		0	0	
0	1.419.170	1.419.170	725.881		0	725.881	
0	20.234.025	20.234.025	35.862.729		0	35.862.729	
770.537	0	770.537	56.684	59.016	0	115.701	
0	7.334.674	7.334.674	2.743.688	109.143	78.132	2.774.699	
0	0	0	0	0	0	0	
1.003.075	1	1.003.076	0	0	0	0	
0	16.332.569	16.332.569	4.185.171	180.293	1.299.677	3.065.787	
11.676	10.552.505	10.564.181	3.277.086	879.503	2.951.953	1.204.636	
1.677.000	1	1.677.001	16.620	62.995	0	79.615	
2.199.172	11.917.162	14.116.334	601.547	1.023.335	943.596	681.285	
2.434.730	4.320.000	6.754.730	-717.962	1.061.480	877.279	-533.761	
0	73.188.600	73.188.600	26.749.991	2.104.886	14.267.636	14.587.240	
0	2.788.610	2.788.610	-268.326	75.479	71.713	-264.559	
372.000	0	372.000	42.999	331	0	43.330	
0	103.802	103.802	3.588	320	0	3.909	
0	0	0	310.205	35.535	0	345.741	
317.022	10.432.698	10.749.719	4.487.942	142.047	401.449	4.228.539	
-351.183	3.755.130	3.403.946	1.194.767	22.903	34.709	1.182.961	
9.963.874	0	9.963.874	-1.477.703	240.408	0	-1.237.296	
2.322.243	7.052.414	9.374.657	3.370.670	376.640	321.718	3.425.592	
2.927.500	8.249.000	11.176.500	3.036.793	777.644	1.750.212	2.064.225	
3.435.000	1.100.000	4.535.000	140.534	90.867	16.541	214.859	
8.493.792	0	8.493.792	-821.829	442.760	0	-379.069	
4.670.000	3.121.608	7.791.608	803.095	979.346	1.243.643	538.798	
16.065.624	132.500	16.198.124	-320.116	816.494	4.008	492.370	
56.312.061	160.381.273	216.693.334	47.415.444	9.481.426	24.262.267	32.634.603	
56.312.061	160.381.273	216.693.334	47.415.444	9.481.426	24.262.267	32.634.603	
0	16.310.653	16.310.653	3.625.452	31.685	830.428	2.826.708	
67.057	0	67.057	0	0	0	0	
0	17.657.447	17.657.447	3.824.603	15.527	1.227.073	2.613.057	
0	400.000	400.000	-109.197	4.737	12.060	-116.520	
793.135	16.961.675	17.754.810	4.651.551	39.238	1.399.634	3.291.154	
3.307.848	250.000	3.557.848	-5.483	22.295	0	16.813	
-229.259	2.776.290	2.547.031	335.942	36.644	156.222	216.364	
3.938.780	54.356.065	58.294.845	12.322.869	150.126	3.625.418	8.847.577	
3.938.780	54.356.065	58.294.845	12.322.869	150.126	3.625.418	8.847.577	
60.250.841	234.971.363	295.222.204	0	95.601.041	9.631.552	27.887.685	77.344.908
23.029.632		23.029.632					0
83.280.473	234.971.363	318.251.836	95.601.041	9.631.552	27.887.685	77.344.908	

Eindsaldi en resultaatbepaling					
Boekwaarde buiten adminstratie 23	Verwacht eindresultaat 24	Ten laste van marktwaarde en voorziening NIEGG 25	Eindsaldo niet te verrekenen met Reserve grondexploitatie s 26	Eindsaldo wel te verrekenen met Reserve Grondexploitatie s 27	Totaal verdeeld eindresultaat 28
	4+15-18 +22+23				25+26+27=24
	6.993.949	6.993.949			6.993.949
	7.827.230	7.827.230			7.827.230
	18.764.374	18.764.374			18.764.374
	4.573.862	4.573.862			4.573.862
	2.815.196	2.815.196			2.815.196
	4.083.141	4.083.141			4.083.141
	3.199.093	3.199.093			3.199.093
0	0			0	0
88.471	2.929.351	1.464.675	1.464.675		2.929.351
88.471	51.186.195	49.721.520	1.464.675	0	51.186.195
	1.643.469			1.643.469	1.643.469
	4.228.417			4.228.417	4.228.417
	0			0	0
	-169.776			-169.776	-169.776
	1.803.985			1.803.985	1.803.985
	-2.205.571			-2.205.571	-2.205.571
	1.102.362			1.102.362	1.102.362
	498.064			498.064	498.064
	-1.255.634			-1.255.634	-1.255.634
	-3.481.164			-3.481.164	-3.481.164
	-1.816.526			-1.816.526	-1.816.526
	-55.897			-55.897	-55.897
	63.499			63.499	63.499
	11.448.377			11.448.377	11.448.377
-886.540	10.919.340		5.459.670	5.459.670	10.919.340
1.783.908	2.852.458		1.426.229	1.426.229	2.852.458
2.219.605	-11.507.992		-5.753.996	-5.753.996	-11.507.992
1.341.436	9.697.837		4.848.918	4.848.918	9.697.837
1.181.882	493.355		246.678	246.678	493.355
167.004	-965		-483	-483	-965
629.561	-11.008		-5.504	-5.504	-11.008
95.167	5.426		2.713	2.713	5.426
265.999	-46.784		-23.392	-23.392	-46.784
6.798.023	24.205.270	0	6.200.833	18.004.437	24.205.270
6.798.023	24.205.270	0	6.200.833	18.004.437	24.205.270
	4.734.102			4.734.102	4.734.102
	-47.234			-47.234	-47.234
	2.003.399			2.003.399	2.003.399
	-1.115.246			-1.115.246	-1.115.246
	5.231.603			5.231.603	5.231.603
	-31.550		-15.775	-15.775	-31.550
118.322	-141.400		-70.700	-70.700	-141.400
118.322	10.633.673	0	-86.475	10.720.148	10.633.673
118.322 0	10.633.673	0	-86.475	10.720.148	10.633.673
7.004.816	86.025.138	49.721.520	7.579.033	28.724.585	86.025.138
0					0
7.004.816	86.025.138	49.721.520	7.579.033	28.724.585	86.025.138

8.2.3: Voorziening grondexploitaties

De totale voorziening bedraagt € 62,2 miljoen. Hiervan heeft € 47,9 miljoen betrekking op de verliesgevende grondexploitaties en € 14,3 miljoen op de (nog) niet in exploitatie genomen gronden.

Voorziening tekortexploitaties

Conform de "gedraglijn BBV en grondbedrijf" (raadsbesluit 20.03.2007) dient ten laste van de reserve een voorziening getroffen te worden om de contante waarde van de tekortexploitaties af te dekken. Per 01.01.2015 is er een voorziening getroffen van afgerond € 47,9 miljoen. Per 01.01.2014 was er een voorziening getroffen à € 45,2 miljoen, waarbij er verwacht werd dat de voorziening in 2014 zou toenemen tot € 47,1 miljoen (dit is de voorziening per 01.01.2014 vermeerderd met de rente, verminderd met de verwachte verrekeningen van de reserve)

Project	2015		2014		Verschil	
<u>Woningbouw:</u>						
Lange Wemen	€ 1,4	miljoen	€ 1,1	miljoen	€ 0,3	miljoen
't Rot	€ 2,6	miljoen	€ 1,8	miljoen	€ 0,8	miljoen
"Exploitatieovereenkomsten"	€ 0,3	miljoen	€ 0,2	miljoen	€ 0,1	miljoen
Broek Noord	€ 1,1	miljoen	€ 1,0	miljoen	€ 0,1	miljoen
M-kwadraat	€ 0,9	miljoen	€ 0,9	miljoen	€ 0,0	miljoen
Kristenbos	€ 0,4	miljoen	€ 0,3	miljoen	€ 0,0	miljoen
Kievitstraat	€ 0,1	miljoen	€ 0,1	miljoen	-€ 0,1	miljoen
Hart van Zuid	€ 13,1	miljoen	€ 12,7	miljoen	€ 0,4	miljoen
Overig	€ 0,1	miljoen	€ 0,1	miljoen	€ 0,0	miljoen
	€ 19,9	miljoen	€ 18,3	miljoen	€ 1,6	miljoen
<u>Bedrijventerreinen:</u>						
Gezondheidspark	€ 3,5	miljoen	€ 3,4	miljoen	€ 0,1	miljoen
Oosterveld	€ 1,4	miljoen	€ 1,2	miljoen	€ 0,2	miljoen
De Veldkamp	€ 15,0	miljoen	€ 15,6	miljoen	-€ 0,6	miljoen
Campus	€ 3,7	miljoen	€ 3,2	miljoen	€ 0,5	miljoen
Businesspark XL (o.b.v. laatste informatie)	€ 4,4	miljoen	€ 3,5	miljoen	€ 0,9	miljoen
	€ 28,0	miljoen	€ 26,9	miljoen	€ 1,1	miljoen
	€ 47,9	miljoen	€ 45,2	miljoen	€ 2,7	miljoen

Voorziening Nog Niet In Exploitatie Genomen Gronden

Naast de bezittingen in de vastgestelde grondexploitaties heeft het grondbedrijf 160 hectare grond in eigendom. Dit zijn gronden waarvoor (nog) geen concrete plannen zijn. Als de verkeerswaarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde, dan dient voor het verschil een voorziening te worden getroffen (BBV artikel 70). Is de verkeerswaarde hoger dan de boekwaarde, dan is er sprake van een stille reserve.

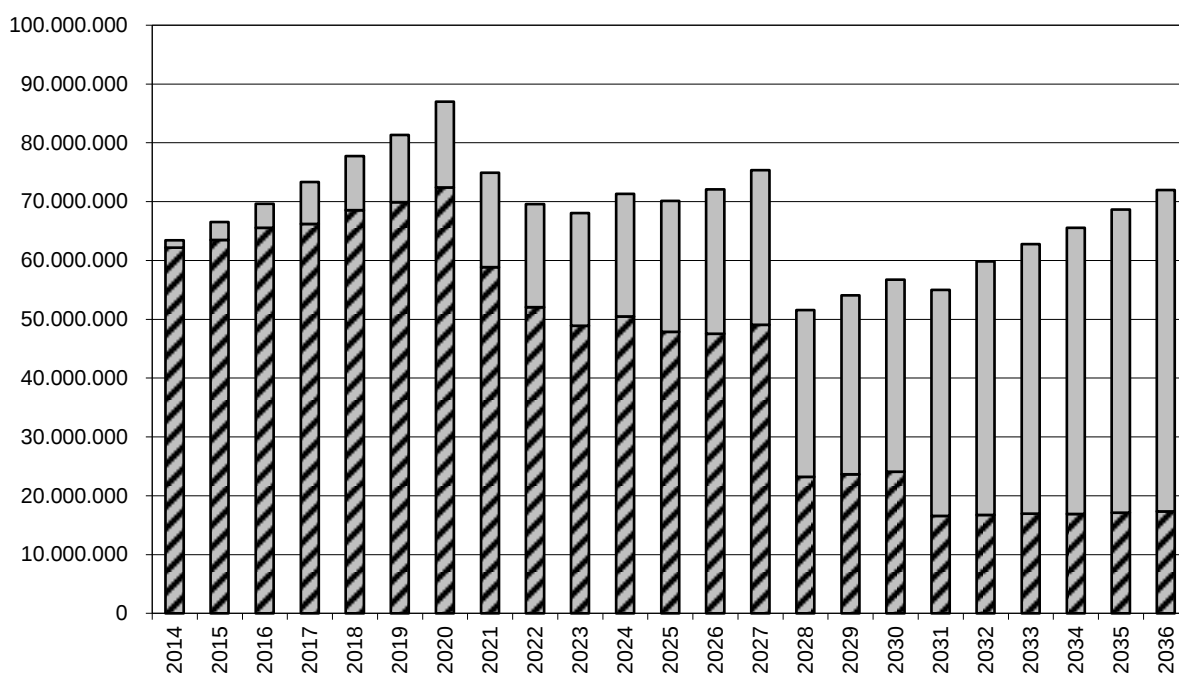
Vorig jaar was er een voorziening getroffen van € 12,5 miljoen, waarbij verwacht werd dat deze in 2014 zou toenemen naar 12,8 miljoen. De voorziening valt hoger uit dan verwacht, omdat er in 2014 de bijdrage van de Algemene Dienst direct zichtbaar is gemaakt in de reserve en niet in mindering is gebracht op de voorziening

Project	Boekwaarde per m ²	Verkeerswaar de	Voorziening per m ²	Voorziening	
Schalmeden	€ 27	€ 10	€ 17	€ 6,8	miljoen
Sportpark Groot Driene	€ 51	€ 9	€ 41	€ 1,9	miljoen
Stadspark Weusthag	€ 11	€ 8	€ 2	€ 0,5	miljoen
Westermaat Veld	€ 33	€ 1	€ 31	€ 1,5	miljoen
Hart van Zuid	€ 359	€ 147	€ 106	€ 1,0	miljoen
Milieubedrijvenpark	€ 27	€ 23	€ 4	€ 0,5	miljoen
Verspr.gr.buiten de kom	€ 11	€ 8	€ 2	€ 1,2	miljoen
Verspr.gr.binnen de kom	€ 30,04	€ 26,14	€ 3,90	€ 0,7	miljoen
Overig				€ 0,1	miljoen
				€ 14,3	miljoen

8.2.4: Meerjarenraming reserve grondexploitaties

In navolgend overzicht staat de ontwikkeling van het eindsaldo van de reserve weergegeven. Het betreft het geprognosticeerde eindsaldi van de reserve op basis van de herzieningen van de grondexploitaties per 01.01.2014

De staven geven de stand van de reserve weer. Het gearceerde deel, is het deel van de reserve wat (naar verwachting) benodigd is voor het treffen van de voorziening. Hieruit blijkt dat naar huidige inzichten de reserve de komende jaren voldoende is om de voorziening te kunnen treffen.

Wanneer de huidige planningen worden gehaald, dan is het vrij besteedbare deel van de reserve niet eerder dan in 2017 groter dan de doelstelling van € 3,0 miljoen

Op de volgende pagina's staat de ontwikkeling van de reserve tot en met 2036 nader gespecificeerd.

Omschrijving	2014	2015	2016	2017
Reserve per 1 januari	57.716	63.441	66.509	69.645
Rente / rentecompensatie	4.141	2.855	3.993	4.134
<u>Mutaties in complexen:</u>				
- Nog niet in exploitatie genomen gronden				
- Grondexploitaties met een positief eindresultaat	235	47	16	1.115
- Grondexploitaties met een negatief eindresultaat	0	-63	-1	-1.643
<i>Subtotaal mutaties in complexen</i>	235	-16	15	-528
Reserve per 31 december na mutaties in complexen	62.093	66.279	70.517	73.251
<u>Specifieke stortingen:</u>				
- Erfpachtresultaat	463	600	200	200
- Bijdrage Algemene Dienst	1.000			
- Winstneming complex 21	245	316	123	
<i>Subtotaal stortingen</i>	1.708	916	323	200
<u>Reguliere onttrekkingen:</u>				
- Stimulering grondverkoop	-9	-50	-50	-50
- Personeelslasten Grondzaken	-26	-50	-50	-50
<u>Afdrachten aan de Algemene Dienst:</u>				
- Bezuinigingen (Lange Wemen)	-280	-160	0	
- Bezuinigingen blz. 231 beleidsbegroting 2013-2016	0	-360	-360	0
- Bezuinigingen in projecten	100	360	360	0
<u>Reeds bestemd:</u>				
- Nakomende kosten reeds afgesloten complexen	-211	-156	-444	0
<u>Risicovoorzieningen:</u>				
- Verliesneming complex 21		-254	-116	
<u>Reserve bovenwijks:</u>				
- Saldo uit reserve bovenwijks	65			
- Verplichtingen (uit complexen na winstneming)	0	-16	-534	-47
<i>Subtotaal specifieke onttrekkingen</i>	-360	-686	-1.194	-147
Mutatie saldo	1.348	230	-872	53
Reserve per 31 december na specifieke mutaties	63.441	66.509	69.645	73.304
Voorziening tekortexploitaties	47.902	49.123	51.085	51.671
Voorziening NIEGG	14.270	14.353	14.441	14.532
Reserve na aftrek voorziening tekortexploitaties	1.269	3.032	4.119	7.100

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
73.304	77.759	81.304	86.980	74.911	69.571	68.053	71.315	70.133	72.064
4.299	4.499	3.659	3.914	3.371	3.131	3.062	3.209	3.156	3.243
56	0	1.817	0	71	0	0	0	378	1.279
0	-1.102	0	-16.182	-8.865	-4.849	0	-4.228	-1.804	3
56	-1.102	1.817	-16.182	-8.794	-4.849	0	-4.228	-1.426	1.282
77.659	81.156	86.780	74.711	69.488	67.853	71.115	70.296	71.864	76.589
200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
-50	-50								
0	-51	0	0	-117	0	0	-362	0	-1.452
-100		0			0			0	
100	149	200	200	83	200	200	-162	200	-1.252
77.759	81.304	86.980	74.911	69.571	68.053	71.315	70.133	72.064	75.337
53.925	55.175	57.581	43.910	37.008	33.739	35.168	32.429	31.989	33.355
14.628	14.728	14.832	14.941	15.055	15.174	15.299	15.429	15.565	15.707
9.206	11.402	14.567	16.060	17.507	19.139	20.848	22.275	24.510	26.275

2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
75.337	51.548	54.068	56.701	54.972	59.851	62.744	65.521	68.670
3.390	2.320	2.433	2.552	2.474	2.693	2.823	2.948	3.090
0	0	0	3.481	2.206	0	0	0	0
-27.379	0	0	-7.962	0	0	-247	0	0
-27.379	0	0	-4.480	2.206	0	-247	0	0
51.348	53.868	56.501	54.772	59.651	62.544	65.321	68.470	71.760
200	200	200	200	200	200	200	200	200
200	200	200	200	200	200	200	200	200

0	0	0	0	0	0	0		
0								
200	200	200	200	200	200	200	200	200
51.548	54.068	56.701	54.972	59.851	62.744	65.521	68.670	71.960
7.373	7.632	7.900	216	226	236	0	0	0
15.855	16.010	16.172	16.342	16.519	16.704	16.897	17.099	17.310
28.319	30.425	32.628	38.414	43.107	45.805	48.624	51.571	54.650

8.2.5: Risico's grondexploitaties

De risico's van het grondbedrijf hebben betrekking op de vastgestelde grondexploitaties. Bij de risico's voor grondexploitaties geldt dat er een wisselwerking is tussen de herziening van de grondexploitaties en de risico's. Indien een risico (financieel) wordt opgenomen in de grondexploitatie vervalt daarmee dan dat specifieke risico voor de grondexploitatie. De toename ten opzichte van vorige jaar van het risicoprofiel (totaal € 10,3 miljoen) wordt voornamelijk veroorzaakt door een viertal factoren:

- In Hart van Zuid is het afgelopen jaar gesproken over ontvlechting/herijking van het project waardoor de kans dat er meer risico's bij de gemeente terecht komen, is toegenomen;
- In de subsidiebeschikking voor de brug in de Laan Hart van Zuid worden voorwaarden gesteld aan de innovatieve vormgeving van de brug en het proces waarmee deze innovatieve brug tot stand komt. Deze voorwaarden brengen extra risico's met zich mee in de vorm van kosten en tijd;
- In Broek Noord zijn de risico's aangescherpt door de gesprekken die gevoerd zijn met de ontwikkelaar. Voor dit deelgebied is namelijk nog geen overeenstemming tussen de partijen bereikt;
- Door het onderzoek Alternatieve Huisvesting is er in het project Lange Wemen onduidelijkheid over de locatie van het nieuwe stadskantoor. Hierdoor nemen de risico's op schadeclaims met de andere partijen toe. Het Onderzoek Alternatieve Huisvesting is inmiddels vastgesteld en op enkele punten is een vervolgonderzoek nodig waarvoor opdracht is gegeven.

Het gaat om de volgende risico's (tussen haakjes staat vermeld welke invloed het betreffende risico heeft):

1. Algemeen risico

De markt voor de grondverkoop verslechtert, waardoor de uitgifteprijs onder druk komen te staan (27%). Het algemene risico op grondprijzdalingen is met name ingeschat op de projecten 't Rot, Hart van Zuid, de Westermaat Campus en de Veldkamp;

2. Algemeen risico

De markt voor de grondverkoop verslechtert, waardoor de verwachte afzet niet gerealiseerd kan worden (11%);

3. Algemeen risico

De waarden van het ontvlechtigingsrisico nemen toe (7%);

4. Broek Noord

In het stedenbouwkundig ontwerp van de noordrand blijken minder m² uitgeefbaar te kunnen worden gerealiseerd, dan in de grondexploitatie is aangenomen (6%);

5. Algemeen risico

De verkeerswaarde van percelen in het complex niet in exploitatie genomen gronden daalt naar de agrarische waarde, waardoor er meer voorzieningen voor de niet in exploitatiegenomen gronden getroffen moet worden (5%);

6. Bedrijventerrein De Veldkamp

Verliezen van gerechtelijke procedures, waardoor partijen moeten worden uitgekocht (4%);

7. Algemeen risico

De markt voor vastgoed verslechtert, waardoor er op bezittingen (panden) in de grondexploitaties afgeschreven moet worden (4%);

8. Woonstad Noord (Fase 2b Hart van Zuid)

De huuropbrengsten van de grond leveren minder op dan geraamd (3%);

9. Innovatieve brug (Fase 2b Hart van Zuid)

De kosten vallen hoger uit dan 7,1 mln. en worden dan niet gedekt door een bijdragen van het Rijk (3%);

10. Lange Wemen

De private partners in het project gaan schade claimen (3%);

De tien grootste risico's bepalen dus 73% van de benodigde weerstandscapaciteit.

Bijlage 8.3 - Aanwending onvoorzien

Overzicht stelposten 2014								
Wijziging	Begr.	Stuk Nr.	Omschrijving	Programma	B&W datum	B&W nr.	Mutatie	Nieuw saldo
Ovz. stelpost onvoorzien 2014								
6922101			Primitieve begroting					166.000
	1010541		Maatregelen voor een aantrekkelijke Binnenstad	6			15.000	151.000
	1010923		Preventieprogramma Berflo Es	4			63.000	88.000

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

OVERZICHT SPECIFIEKE UITKERINGEN 2014

Berichtgeverinformatie

Vul hieronder de informatie in waarop deze bijlage verantwoordingsinformatie betrekking heeft.

Type overheidslaag: Gemeente
 Naam berichtgever: Hengelo
 Berichtgevercode: 0164
 Rapportage-periode: 2014
 Bestandsnaam: sisa_2014_060164_Bijlage_Verantwoordingsinformatie.xls

selecteer uit lijst
 bijvoorbeeld: Aa en Hunze
 bijvoorbeeld: 1680
 wordt automatisch ingevuld

SiSa-bijlage in de jaarrekening

De SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie is in uw jaarstukken te vinden op pagina:
 De SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie is in het PDF-bestand van uw jaarstukken te vinden op pagina (van het PDF-bestand):

Gegevens contactpersoon voor het elektronisch aanleveren

Aanmelden of wijzigen van uw contactpersoon dient te gebeuren via www.rijksoverheid.nl/sisa. Na aanmelden of wijzigen ontvangt de (nieuwe) contactpersoon van het CBS per e-mail uploadgegevens. U kunt slechts 1 contactpersoon opgeven per organisatie. Een gezamenlijke mailbox (bijvoorbeeld sisa@gemeente.nl) heeft daarom de voorkeur.

Specifieke uitkeringen

Onderstaand is een opsomming van alle mogelijke specifieke uitkeringen in 2014. Op het tabblad 'specifieke uitkering' is hieruit voor uw organisatie een selectie gemaakt op basis van de regelingen die voor uw organisatie voorkomen op de verantwoordingslijst 2014 (te vinden via <https://teverantwoordenregelingen.rijksoverheid.nl/>).

Nr	Regels	Naam specifieke uitkering	Minister van
A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)		V&J
B1	Regeling Opvang Asielzoekers (ROA)		V&J
B2	(ex) Zorgwet voorwaardelijke vergunning tot verblijf (VVTV)		V&J
C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II		BZK
C9	Excellente gebieden innovatieve energiebesparing in de nieuwbouw		BZK
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten		OCW
D3	Excessieve kosten Archeologie		OCW
D4A	Regeling brede scholen 2009_Uitstel		OCW
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)		OCW
E2	Stimuleringsregeling stille wegdekken		I&M
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï (inclusief bestrijding spoorweglawaaï)		I&M
E6	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009		I&M
E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden)		I&M
E7A	Innovatieprogramma Klimaatneutrale Steden (Proefprojecten)		I&M
E10	Tijdelijke subsidieregeling Innovatieprogramma Mooi Nederland		I&M
E11	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)		I&M
E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden		I&M
E12	Nieuwe Sleutel Projecten (NSP)		I&M
E17	Nota Ruimte project Maastricht Belvedere		I&M
E21	Nota Ruimte project Spoorzone Den Bosch		I&M
E22	Nota Ruimte project Stadshaven Rotterdam		I&M
E25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)		I&M
E26	Spoorse doornijdingen, tranche 1		I&M
E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer		I&M
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden		I&M
E28	Regionale mobiliteitsfondsen		I&M
E28B	Regionale mobiliteitsfondsen (Zuiderzeelijn) SiSa tussen medeoverheden		I&M
E28C	Regionale mobiliteitsfondsen SiSa tussen medeoverheden		I&M
E29	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water		I&M
E30	Quick wins binnenhavens		I&M
E30B	Quick wins binnenhavens SiSa tussen medeoverheden		I&M
E34	Bijdrage hoofdvaarwegen Fryslân en Groningen		I&M
E37	Regeling Wilhelminasluis		I&M
F2	Besluit ontwikkeling van landschappen (BOL)		EZ
F3	Verzameluitkering EZ		EZ
F4	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)		EZ
F4B	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)		EZ
F6	Besluit subsidies herstructurering Topprojecten bedrijventerreinen (TOPPER-regeling)		EZ
F7	Subsidieregeling sterktes in de regio (Pleken in de delta)		EZ
F10	Nota Ruimte Project Eindhoven Brainport		EZ
G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2014		SZW
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013		SZW
G1B	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_deel openbaar lichaam 2014		SZW
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2014		SZW
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_totaal 2013		SZW
G2B	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_deel openbaar lichaam 2014		SZW
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2014		SZW
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2013		SZW
G3B	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_deel openbaar lichaam 2014		SZW
G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014		SZW
G5A	Wet Participatiebudget (WPB)_totaal 2013		SZW
G5B	Wet participatiebudget (WPB)_deel openbaar lichaam 2014		SZW
G7	Verzameluitkering SZW		SZW
H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling		VWS
H3	Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding		VWS
H4	Verzameluitkering VWS		VWS
H8	Doeluitkering jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg)		VWS

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 2 januari 2015						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01 € 839.997	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02 € 228.177	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03 € 28.496	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04 € 15.837
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï (inclusief bestrijding spoorweglawaaï)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.l. Indicatornummer: E3 / 01 1 BSK-2013/300002	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02 € 29.652	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03 € 0	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: E3 / 04 Nee
I&M	E30	Quick wins binnenhavens	Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			Aard controle n.v.l. Indicatornummer: E3 / 06 1 BSK-2013/300002	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: E3 / 07 € 29.652	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: E3 / 08 € 0	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: E3 / 09 € 0
I&M	E30	Tijdelijke regeling Quick Wins Binnenvaart	Hieronder per regel één projectaanduiding en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.l. Indicatornummer: E30 / 01 1 5000001267(A)	Aard controle R Indicatornummer: E30 / 02 € 309.142	Aard controle R Indicatornummer: E30 / 03 € 309.142	Aard controle R Indicatornummer: E30 / 04 Ja
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2014	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente die een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			Aard controle R Indicatornummer: G1 / 01 1 5000001267(A)	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G1 / 02 Nee		
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2013	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	
			Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G1A / 01 1 60164 Hengelo	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02 514,33	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03 18,24	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2014 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 29.970.769	€ 912.705	€ 1.506.955	€ 8.293	€ 100.818	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 10		
			€ 265.487	€ 36.547	€ 0	Ja		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2014 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 637.000	€ 222.483	€ 30.128	€ 429.285	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014 Wet participatiebudget (WPB) Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/07 Aard controle D1 Indicatornummer: G5 / 01					
			1.496					
			Besteding (jaar T) participatiebudget Aard controle R Indicatornummer: G5 / 02	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's Aard controle R Indicatornummer: G5 / 03	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget Aard controle R Indicatornummer: G5 / 04	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's Aard controle R Indicatornummer: G5 / 05	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Aard controle R Indicatornummer: G5 / 06	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/02 tot en met G5/06 Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G5 / 07
			Ja	€ 4.651.384	€ 227.920	€ 9.028	€ 0	€ 5.345

8.5: Verbonden partijen en vertegenwoordiging

Wijzingen collegeleden door de gemeenteraad:

Instelling	Vertegenwoordigd door:	Bijzonderheden
Verbonden Partijen		
Regio Twente	AB: Bron + raadslid DB: Bron	Voor de Regioraad (AB Regio Twente) benoemt de gemeenteraad een afvaardiging van twee personen: 1 uit de gemeenteraad en 1 uit het college. Mochten ons AB lid uit het college zitting nemen in het DB, dan vervalt het plaatsvervaardiging van het college-AB lid.
Openbaar lichaam Regionaal Bedrijven Terrein	AB: Elferink (vervanging Lievers) en Ten Heuw (vervanging Bron) DB: Ten Heuw (vervanging Elferink)	AB: gemeenteraad besluit op voordracht college DB: college doet voordracht aan AB RBT
Crematorium	AB: Bron (vervanging Lievers)	Gemeenteraad besluit op voordracht college
Stadsbank Oost Nederland	AB: Ten Heuw DB: Ten Heuw	Gemeenteraad besluit op voordracht college In het dagelijks bestuur hebben in ieder geval de leden van het algemeen bestuur uit de gemeenten Almelo, Hengelo en Enschede zitting.

Benoemingen en voordrachten door het college. Cursieve tekst is vertegenwoordiging voortvloeiend uit portefeuillehouderschap:

Instelling	Vertegenwoordigd door:	Bijzonderheden
Verbonden Partijen		
Regio Twente		
Bestuurscommissie Publieke Gezondheid (PGZ)	Bron	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
		Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
(Bestuurscommissie) Organisatie Zorg en Jeugd Twente/ bestuurlijk overleg transitie jeugdzorg	Lievers	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit	Bron	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg RO & Volkshuisvesting	Bestaat niet meer	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Werken, Economische zaken*	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Sociale Zaken**	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Financiën	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid	Elferink	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu	Elferink	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Sport	Lievers	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg Vrije Tijd, Recreatie en Toerisme	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Kennispunt Twente	Schelberg	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Platform Onderwijs, Werk en Inkomen	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap (wethouder sociale zaken c.q. economische zaken)
Netwerkstad		
Bestuurscommissie Netwerkstad	Nog niet ingevuld	Twee door en uit het college van burgemeester en wethouders

Bestuurlijk Afstemmingsberaad R.E.G (BO REG)	Elferink / ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Bestuurlijk overleg Ontwikkelagenda Netwerkstad	Elferink	Is in oprichting, is vervolg op het BO REG
Portefeuillehoudersoverleg grondzaken	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Portefeuillehoudersoverleg financiën	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Eurocities, Social Affairs Forum	Lievers	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Eurocities, Vervoer	Bron	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Veiligheidsregio		
AB Veiligheidsregio	Schelberg	Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie Regio (GHOR), Bevolkingszorg (oude gemeentelijke crisisbeheersing)
DB Veiligheidsregio	Schelberg	
Districtelijk Veiligheidsoverleg	Schelberg	'opvolger' van Regionaal College Politie Twente
Euregio		
Sociaal werkleerbedrijf Midden Twente		
Algemeen Bestuur	Ten Heuw, Elferink	Het gaat om het aan wijzen van 2 leden door elk van de deelnemende colleges van het SWB. AB benoemt dan vervolgens 1 lid per gemeente in het DB.
Dagelijks Bestuur	Ten Heuw	
Stadsbank Oost Nederland		
Openbaar lichaam Crematoria Twente		
Openbaar lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente		
Gemeentelijk belastingkantoor Twente (GBT)		
Algemeen bestuur	Ten Heuw	Aan het hoofd van het GBT staat een AB, waarvan door elk van de colleges van de deelnemers één lid wordt aangewezen. Ieder college van een deelnemer wijst uit zijn midden een plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur aan.
Dagelijks bestuur	Nader te bepalen	De leden van het DB worden benoemd door en uit AB. Het DB bestaat uit drie leden, waaronder de voorzitter. Twee leden van het DB worden aangewezen uit de deelnemers met een inwonertal van meer dan 50.000 inwoners. Van de deelnemende gemeente waar het DB-lid als voorzitter wordt benoemd, wordt een tweede AB-lid aangewezen.
Samenwerking Sociale Zaken Borne		
Lichte gemeenschappelijke regeling	Ten Heuw	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
RUD		
Bestuursovereenkomst Samenwerking Handhaving Overijssel	Schelberg	Voortvloeiend uit portefeuillehouderschap
Verenigingen		
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)		Diverse commissies, binnen de VNG zijn er 228 vacatures. Aanmelddeadline 30 mei voor 12.00 uur.
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders N- Ned. (VEGANN)	Ten Heuw	Loopt via VNG-Overijssel, o.b.v. voordracht VEGANN.
VNG-Overijssel		Diverse commissies. Afhankelijk van vacatures nader te bepalen.
Stichtingen		
De "Overijsselse Ombudsman"		Indien er gevraagd wordt een vertegenwoordiger te leveren. Op dit moment geen zitting in het bestuur.

Publiek private samenwerking		
Samenwerkingsovereenkomst Hart van Zuid	Bron	Betreft project Hart van Zuid, samen met Van Wijnen. In de SOK HvZ wordt verwezen naar een bijlage over de Projectorganisatie. Daarin wordt gesproken over de Projectwethouder.
Samenwerkingsovereenkomst plan Buren (Borne)	Ten Heuw	Betreft samenwerking met Borne: realisatie bedrijventerreinen In de SOK Buren staat dat de portefeuillehouders Economische Zaken en Grondbedrijf of hun bestuurlijke vervangers zitting hebben in de Stuurgroep.
Samenwerkingsovereenkomst Berflo Es	Elferink	Betreft samenwerking met Welbions en bewoners. In de SOK Berflo Es uit 2005 staat dat de wethouder Volkshuisvesting zitting heeft in de Regiegroep namens de gemeente.
Deelnemingen in vennootschappen		
NV Bank Nederlandse Gemeenten	Ten Heuw	Portefeuille gebonden
Essent NV	Ten Heuw	Link met VEGANN, onderstaande vennootschappen hebben gezamenlijk vergadering.
Enexis NV	Ten Heuw	Portefeuille gebonden
Attero NV	Ten Heuw	Portefeuille gebonden
Verkoop Vennootschap BV (afwikkeling van oude claims)	Ten Heuw	Portefeuille gebonden
CBL Vennootschap BV (afwikkeling van oude claims)	Ten Heuw	Portefeuille gebonden
Claim Staat Vennootschap BV (afwikkeling van oude claims)	Ten Heuw	Portefeuille gebonden
Vordering op Enexis BV	Ten Heuw	Portefeuille gebonden
NV Wonen Boven Winkels	Ten Heuw	Het aandeelhouderschap en de uitoefening van de rechten daaraan verbonden is een collegeaangelegenheid. De raad wordt in de gelegenheid gesteld haar bedenkingen en wensen te uiten.
Vitens NV	Ten Heuw	Portefeuille gebonden (financiën)
Twente Milieu NV	Ten Heuw & Elferink	Afvaardiging naar / uitoefening van aandeelhouderschap. Suggestie portefeuillehouder milieu en/of financiën.
Twence BV	Ten Heuw & Elferink	Afvaardiging naar / uitoefening van aandeelhouderschap. Suggestie portefeuillehouder financiën en/of milieu.
Overige vertegenwoordigingen		
Grote Stedenbeleid (G32)		Het Algemeen Bestuur van het netwerk G32 bestaat uit een bestuurder van elke deelnemende gemeente, zijnde lid van het college van B&W. Aanmelddeadline is 27 mei voor 18.00u.
Pijler Sociaal	Bron	Alle collegeleden van de G32gemeente dus ook Hengelo worden uitgenodigd voor een startconferentie. Deze startconferentie wordt gepland op 12 en of 13 juni a.s. Door de G32 wordt een programma aangeboden om thema's en themagroepen te bepalen. Daarbij is het wenselijk dat wethouders gaan aangeven aan welk thema zij hun naam en inzet willen verbinden. Ook belangrijk is dat trekkende wethouder van de steden ook de benodigde ambtelijke capaciteit gaan inbrengen.
Pijler Fysiek	Elferink	
Pijler Economie en Werk	Ten Heuw	
Toekomstig: Warmtenet BV	Elferink + vervanger	Is 'in oprichting', als is opgericht dan 2 portefeuillehouders: 1 inhoud, 1 financiën.
WTC	Schelberg,	Betreft advisory board (Schelberg is voorzitter,

	<i>Ten Heuw, Bron</i>	wethouders zijn lid)
Provincie Overijssel Uitvoeringscommissie Saasveld- Gammelke	<i>Elferink</i>	<i>Portefeuille gebonden, Ruimtelijke Ontwikkeling</i>
Provincie Overijssel Uitvoeringscommissie Enschede- Zuid	<i>Elferink</i>	<i>Portefeuille gebonden, Ruimtelijke Ontwikkeling</i>
Commissie Voorbereiding Naamgeving Openbare Ruimte	<i>Elferink</i>	<i>Portefeuille gebonden, Ruimtelijke Ontwikkeling. Collegelid is voorzitter van de commissie.</i>
Cultuurconvenant Oost Nederland	<i>Lievers</i>	<i>Portefeuille gebonden Cultuur</i>

* Wordt mogelijk gecombineerd met portefeuilleoverleg Sociale Zaken tot portefeuilleoverleg Arbeidsmarkt.

** Wordt mogelijk gecombineerd met portefeuilleoverleg Werk en Economische Zaken tot portefeuilleoverleg Arbeidsmarkt.

NB. Als het om de vervanging gaat, wordt (waar mogelijk) de 'collegevervanging' in acht genomen.

Locoburgemeesters	
1 ^e locoburgemeester	Ten Heuw
2 ^e locoburgemeester	Elferink
3 ^e locoburgemeester	Lievers
4 ^e locoburgemeester	Bron

Vervangingsafspraken	Wordt vervangen door:
Schelberg	Op loco-volgorde
Ten Heuw	Elferink
Elferink	Ten Heuw
Lievers	Bron
Bron	Lievers

Bijlage 8.6.1: Incidentele baten en lasten 2014

(bedragen groter of gelijk aan € 100.000)			+ = bate / - = last	initialen adviseur
Hoofd-functie	Product-combinatie	Omschrijving incidentele bate/last	Bedrag * € 1.000	
0	002	Projectleiding huisvesting (t.l.v. reserve ARI)	-75	MP
0	005	Kennisinstituten	-32	MP
	2	Verzekering	60	AJP
0		Algemeen bestuur	-47	
	120	Regionale brandweer. Afrekening 2013	278	JA
1		Openbare orde en veiligheid	278	
2	210	Herinrichting Industriestraat	60	MP
	214	Afrekening Hofstedestaat ivm beëindiging contract P1	-250	JA
	214	Afrekening Hofstedestaat (2 jaren in 1 boekjaar)	-259	JA
2		Verkeer, vervoer en waterstaat	-449	
3	320	Havenbedrijf	-11	MP
3		Economische zaken	-11	
4	420	Naheffingsaanslag Openbaar Primair Onderwijs Almelo	-130	HS
	421	Extra kosten schadeherstel onderwijshuisvesting	-203	HOH
	421	Extra kosten onderhoud en zakelijke lasten onderwijshuisvesting (zie ook onttrekking reserve onderwijshuisvesting product 980)	-186	HOH
4		Onderwijs	-519	
5	530	Nationaal actieplan sport en bewegen	-68	
	560	Incidentele bijdragen in- en extern tbv Bomencompensatiefonds	87	SB
5		Cultuur en recreatie	19	
	610	WWB Beheer - trekkingsrechten	-166	GP
	613	Koopkrachttegemoetkoming minima	-275	GP
	620	Bijdrage Provincie Wonen, Zorg en Welzijn	285	
	620	Subsidie Wonen, Zorg en Welzijn	-285	
	622	Herindicatie huishoudelijke hulp door extern bureau	-135	
6	623	Inburgering	-73	MP
	623	WWB-trajecten	281	GP
6		Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	-368	

[illegible]

Bijlage 8.6.2 - Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2014

(bedragen groter of gelijk aan € 100.000; bedragen * € 1.000)

- = nadeel

Hoofd-functie	Product-combinatie	Omschrijving structurele toevoeging/ onttrekking aan reserve	Begroot 2014	Werkelijk 2014	Initialen Adviseur
0		Algemeen bestuur	0	0	
1		Openbare orde en veiligheid	0	0	
2	211	Onttrekking aan BR fietspadenplan	17	113	EvB
2		Verkeer, vervoer en waterstaat	17	113	
3	330	Onttrekken aan bestemmingsreserve Warmtenet	1.336	1.146	EvB
3		Toevoeging aan BR Twentehaven	-25	-25	EvB
3		Economische zaken	1.311	1.121	
4	421	Toevoeging aan reserve onderwijshuisvesting	-6.422	-6.422	HOH
4	421	Onttrekking aan reserve onderwijshuisvesting	7.225	7.420	HOH
4		Onderwijs	803	998	
5	560	Toevoeging aan BR compensatie bomen	0	-120	EvB
5	540	Toevoeging aan reserve lening schouwburg	-328	-328	HOH
5		Cultuur en recreatie	-328	-448	
6	620	Onttrekking aan BR preventiepakket Berflo Es	0	1	EvB
6	620	Toevoeging aan BR decentralisatieuitkering	-1.488	-1.513	EvB
6	620	Onttrekking aan BR decentralisatieuitkering	1.890	1.536	EvB
6	613	Onttrekking aan BR WMO verstrekkingen	52	47	EvB
6	613	Onttrekking aan BR WMO woonvoorzieningen	131	131	EvB
6	613	Onttrekking aan BR WMO maatschappelijke dienstverlening	83	83	EvB
6		Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	668	285	
7	723	Toevoeging aan reserve bodemsanering	-574	-490	EvB
7	723	Onttrekking aan reserve bodemsanering	1.232	1.347	EvB
7	723	Toevoeging aan BR duurzaamheid	0	-34	EvB
7	723	Onttrekking aan BR duurzaamheid	10	30	EvB
7	721	Onttrekking aan BR afvalverwerking	973	246	EvB
7		Volksgesondheid en milieu	1.641	1.099	
8	830	Toevoeging aan reserve equalisatie accommodaties	-732	-321	EvB
8	830	Onttrekking aan reserve equalisatie accommodaties	309	74	EvB
8	830	Toevoeging aan bestemmingsreserve Vastgoedbedrijf	-380	-746	EvB
8	830	Onttrekking aan bestemmingsreserve Vastgoedbedrijf	0	563	EvB
8		Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-803	-430	
9	980	Toevoeging aan de algemene reserve grondexploitatie	-5.405	-5.878	EvB
9	980	Onttrekking aan de algemene reserve grondexploitatie	100	211	EvB
9	980	Toevoeging aan de algemene reserve	-112	-112	EvB
9	980	Toevoeging aan bestemmingsreserve ARI	-1.407	-1.407	EvB
9	980	Onttrekking aan bestemmingsreserve ARI	183	169	EvB
9	980	Toevoeging aan reserve organisatie-ontwikkeling	-400	-691	EvB
9		Financiering en algemene dekkingsmiddelen	-7.041	-7.708	
TOTAAL			-3.732	-4.970	

Bijlage 8.7 Begrotingsrechtmatigheid

(- = nadeel)

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid worden de lastenoverschrijdingen per programma aangegeven.
Op een programma is een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren.

Lastenoverschrijdingen op programma:	Per programma: (* €1.000):	Product-combinatie	Begrotingsafwijking op product:	Afwijking lasten:	Extra baten:	Netto:	Onrechtmatig		Soort begrotingsafwijking:
							telt niet mee:	telt wel mee:	
0	-257	P003	Burgerzaken	-200	76	-124	-200		De hogere lasten worden veroorzaakt door een stijging van de inkooprijzen van reisdocumenten en hogere kosten voor verkiezingen wegens inzet medewerkers.
1	nvt								
2	nvt								
3	nvt								
4	-630	P420	Openbaar basisonderwijs	-142	0	-142	-142		De gemeente is aansprakelijk gesteld voor een naheffingsaanslag van de belastingdienst. In afwachting van een definitieve uitspraak zijn de kosten uit de balanspost vooruitbetaalde bedragen overgeboekt naar de exploitatie (€ 130.500).
		P421	Huisvesting onderwijs	-495	291	-204	-495		Dit nadelig saldo wordt wederom veroorzaakt door schade herstel. Deze schade ligt onder de norm van eigen risico of is niet te dekken in de verzekering.
5	nvt								
6	nvt								
7	nvt								
8	-13.508	P830 (3, 6, 7 en 8)	Bouwgrondexploitatie	-13.822	8.076	-5.746	-13.822		Verantwoording via de "herzieningen grondexploitatie".
9	-832	P911	Geldleningen	-537	0	-537	-537		Noodzakelijke toevoeging aan voorziening geldleningen.

Bijlage 8.8.1: Afgesloten Investeringsprojecten

Bedragen x 1.000 Euro

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Bedrijfsvoering	L	0	1.720	1.720	0	1.766	1.766	-45
Totaal - Bedrijfsvoering		0	1.720	1.720	0	1.766	1.766	-45
Boortorenweg / Boekeloseweg	B	-4.125	0	-4.125	-2.338	-1.979	-4.317	191
	L	6.022	0	6.022	4.139	2.127	6.266	-244
Totaal - Boortorenweg / Boekeloseweg		1.896	0	1.896	1.801	148	1.949	-53
Diversen Grondzaken	B	-362	0	-362	-88	-215	-302	-60
	L	305	0	305	19	518	538	-233
Totaal - Diversen Grondzaken		-57	0	-57	-68	304	235	-293
Eekendiekske	B	0	0	0	0	-195	-195	195
	L	507	-1	505	1.258	241	1.499	-994
Totaal - Eekendiekske		507	-1	505	1.258	46	1.304	-799
Elsbeek terug in Driene	B	-1.200	0	-1.200	-1.220	0	-1.220	20
	L	2.000	0	2.000	2.001	14	2.016	-16
Totaal - Elsbeek terug in Driene		800	0	800	782	14	796	4
Fietssnelweg F35	L	15	0	15	0	15	15	0
Totaal - Fietssnelweg F35		15	0	15	0	15	15	0
Garage Twente Milieu	B	-1.000	0	-1.000	0	-1.046	-1.046	46
	L	1.000	0	1.000	201	845	1.046	-46
Totaal - Garage Twente Milieu		0	0	0	201	-201	0	0
Hart van Zuid	B	0	0	0	0	0	0	0
	L	4.353	-915	3.438	2.455	926	3.381	57
Totaal - Hart van Zuid		4.353	-915	3.438	2.455	926	3.381	57
HOV	B	-102	0	-102	-98	-4	-102	0
	L	102	0	102	102	0	102	0
Totaal - HOV		0	0	0	4	-4	0	0
Onderwijshuisvesting	L	71	150	221	27	9	36	185
Totaal - Onderwijshuisvesting		71	150	221	27	9	36	185
Rioleringsprojecten	B	0	0	0	-66	0	-66	66
	L	790	0	790	412	219	631	158
Totaal - Rioleringsprojecten		790	0	790	346	219	565	224
Rotonde Mozartlaan / Haydnlaan	B	-227	0	-227	0	-210	-210	-17
	L	337	0	337	320	0	320	17
Totaal - Rotonde Mozartlaan / Haydnlaan		110	0	110	320	-210	110	0
Twentebad	L	0	80	80	0	81	81	-1
Totaal - Twentebad		0	80	80	0	81	81	-1
Warmtenet	B	-8	0	-8	-8	-34	-42	34
	L	3.875	250	4.125	4.683	106	4.789	-664
Totaal - Warmtenet		3.867	250	4.117	4.675	71	4.747	-630
Wozoco Beckum	B	-386	0	-386	-221	-1	-221	-165
	L	386	0	386	221	1	221	165
Totaal - Wozoco Beckum		0	0	0	0	0	0	0

* De afgesloten investeringsprojecten Diversen Grondzaken, Eekendiekske en Warmtenet laten afwijkende cijfers zien. Deze worden nader toegelicht in de paragraaf 6.8 Investeringsprojecten.

Bijlage 8.8.2: Lopende Investeringsprojecten

Bedragen x 1.000 Euro

Projectnaam	Baten/Lasten	Krediet VJ	Jaarkrediet	Totaal Krediet	Cum.uitgaven tm	Uitgaven boekjaar	Totaal Uitgaven	Restant Krediet
Afvalbegroting	L	160	25	185	69	5	73	112
Totaal - Afvalbegroting		160	25	185	69	5	73	112
Bedrijfsvoering	L	547	776	1.322	0	19	19	1.303
Totaal - Bedrijfsvoering		547	776	1.322	0	19	19	1.303
Boortorenweg / Boekeloseweg	B	-1.121	-170	-1.291	-633	-802	-1.436	145
	L	1.121	170	1.291	1.378	97	1.475	-184
Totaal - Boortorenweg / Boekeloseweg		0	0	0	745	-705	40	-40
Breedband	B	-215	0	-215	0	0	0	-215
	L	215	0	215	92	41	132	83
Totaal - Breedband		0	0	0	92	41	132	-132
Brouwerijterrein	B	0	0	0	-196	0	-196	196
	L	194	3	197	315	14	329	-132
Totaal - Brouwerijterrein		194	3	197	119	14	133	64
Dalmeden	B	0	0	0	-12.226	-1.680	-13.906	13.906
	L	10.221	363	10.584	27.413	2.494	29.906	-19.322
Totaal - Dalmeden		10.221	363	10.584	15.186	814	16.001	-5.416
De Veldkamp	B	-5.158	0	-5.158	-8.684	-46	-8.729	3.572
	L	572	1	573	3.061	45	3.106	-2.534
Totaal - De Veldkamp		-4.586	1	-4.585	-5.623	-1	-5.623	1.038
Diversen Grondzaken	B	-913	-36	-949	-51.935	-17.333	-69.268	68.320
	L	31.144	1.473	32.617	122.677	21.777	144.454	-111.837
Totaal - Diversen Grondzaken		30.232	1.437	31.668	70.742	4.444	75.186	-43.518
Elisabethstraat	B	-69	0	-69	-117	-24	-141	72
	L	203	0	203	217	0	217	-14
Totaal - Elisabethstraat		134	0	134	99	-24	75	59
Fietssnelweg F35	B	-2.552	-425	-2.977	0	-792	-792	-2.185
	L	2.552	425	2.977	1.052	163	1.215	1.762
Totaal - Fietssnelweg F35		0	0	0	1.052	-628	423	-423
Garage Twente Milieu	L	4.200	0	4.200	790	2.930	3.720	480
Totaal - Garage Twente Milieu		4.200	0	4.200	790	2.930	3.720	480
Gezondheidspark	B	-2.280	0	-2.280	-9.055	-504	-9.559	7.279
	L	6.940	266	7.207	17.766	1.190	18.956	-11.750
Totaal - Gezondheidspark		4.660	266	4.926	8.711	686	9.398	-4.471
Hart van Zuid	B	-739	-460	-1.199	-71.831	-4.291	-76.122	74.924
	L	41.339	4.727	46.066	48.862	5.236	54.099	-8.032
Totaal - Hart van Zuid		40.601	4.267	44.868	-22.969	946	-22.024	66.891
Herinrichting Berflobeek fase	B	-60	-340	-400	0	-60	-60	-340
	L	60	340	400	33	182	214	186
Totaal - Herinrichting Berflobeek fase		0	0	0	33	122	154	-154
Herinrichting Industriestraat	B	0	-1.110	-1.110	0	-60	-60	-1.050
	L	0	1.182	1.182	0	127	127	1.055
Totaal - Herinrichting Industriestraat		0	72	72	0	67	67	5
Herinrichting omloopleiding	B	-45	-1.474	-1.519	0	-90	-90	-1.429
	L	45	1.474	1.519	102	758	860	659
Totaal - Herinrichting omloopleiding		0	0	0	102	668	770	-770
HOV	B	-7.910	0	-7.910	-4.166	-239	-4.405	-3.505
	L	12.040	600	12.640	5.808	377	6.185	6.455
Totaal - HOV		4.130	600	4.730	1.641	139	1.780	2.950
Kievitstraat	B	0	0	0	-1.538	-97	-1.636	1.636
	L	465	0	465	1.415	40	1.455	-990
Totaal - Kievitstraat		465	0	465	-123	-58	-181	646
Kristenbos	B	0	0	0	-2.271	0	-2.271	2.271
	L	445	0	445	1.290	17	1.306	-861
Totaal - Kristenbos		445	0	445	-982	17	-965	1.411
Kuipersdijk	B	-120	0	-120	0	0	0	-120
	L	411	0	411	234	9	243	167
Totaal - Kuipersdijk		291	0	291	234	9	243	47

Lange Wemen	B	-671	0	-671	-11.469	-607	-12.076	11.406
	L	43.305	172	43.477	14.472	396	14.868	28.609
Totaal - Lange Wemen		42.635	172	42.807	3.003	-211	2.792	40.015
Lansinkesweg	B	-3.190	0	-3.190	-719	0	-719	-2.471
	L	3.190	0	3.190	1.063	1	1.064	2.126
Totaal - Lansinkesweg		0	0	0	344	1	345	-345
Medaillon	B	0	0	0	-12.370	-379	-12.749	12.749
	L	5.430	-150	5.280	9.006	189	9.195	-3.915
Totaal - Medaillon		5.430	-150	5.280	-3.364	-190	-3.554	8.834
MFA brede school	B	-6.050	-665	-6.715	0	-3.998	-3.998	-2.717
	L	11.698	165	11.863	4.387	6.589	10.976	887
Totaal - MFA brede school		5.648	-500	5.148	4.387	2.591	6.978	-1.830
M-kwadraat	B	0	0	0	-2.955	0	-2.955	2.955
	L	82	4	86	761	5	766	-681
Totaal - M-kwadraat		82	4	86	-2.194	5	-2.189	2.275
Nieuw bouw VMBO	B	0	-2.300	-2.300	0	0	0	-2.300
	L	333	18.065	18.398	234	2.073	2.307	16.091
Totaal - Nieuwbouw VMBO		333	15.765	16.098	234	2.073	2.307	13.791
Onderwijs huisvesting	L	0	11.598	11.598	0	0	0	11.598
Totaal - Onderwijs huisvesting		0	11.598	11.598	0	0	0	11.598
Parkeren	B	-3.470	0	-3.470	-100	-1.388	-1.488	-1.982
	L	3.804	70	3.874	433	1.818	2.251	1.623
Totaal - Parkeren		334	70	404	333	430	763	-359
Reconstructie Stationsplein	B	-8.100	0	-8.100	-4.148	-27	-4.175	-3.925
	L	8.100	0	8.100	5.975	374	6.349	1.751
Totaal - Reconstructie Stationsplein		0	0	0	1.827	347	2.174	-2.174
Rioleringsprojecten	B	-96	0	-96	-16	-37	-53	-43
	L	4.851	2.117	6.968	1.715	1.125	2.840	4.128
Totaal - Rioleringsprojecten		4.755	2.117	6.872	1.699	1.087	2.787	4.085
Rotonde Mozartlaan / Haydnlaan	L	125	0	125	5	6	11	114
Totaal - Rotonde Mozartlaan / Haydnlaan		125	0	125	5	6	11	114
Scan maatr Leefbare wijken/Lee	B	-395	-204	-599	0	-90	-90	-509
	L	395	204	599	20	549	569	29
Totaal - Scan maatr Leefbare wijken/Lee		0	0	0	20	459	479	-479
Sedumdaken	B	0	-50	-50	0	-6	-6	-44
	L	0	50	50	0	6	6	44
Totaal - Sedumdaken		0	0	0	0	0	0	0
Sport	L	10	62	72	0	47	47	25
Totaal - Sport		10	62	72	0	47	47	25
Sports Centre Hengelo	B	-735	0	-735	-15	0	-15	-720
	L	735	0	735	525	104	629	106
Totaal - Sports Centre Hengelo		0	0	0	510	104	614	-614
Straatverlichting	L	823	331	1.154	43	279	322	832
Totaal - Straatverlichting		823	331	1.154	43	279	322	832
't Rot	B	0	0	0	-2	-10	-12	12
	L	4.250	-12	4.238	2.898	1.000	3.898	340
Totaal - 't Rot		4.250	-12	4.238	2.896	990	3.886	352
Tractiemiddelen	L	1.352	368	1.720	107	356	464	1.257
Totaal - Tractiemiddelen		1.352	368	1.720	107	356	464	1.257
Twentebad	L	114	286	400	0	366	366	34
Totaal - Twentebad		114	286	400	0	366	366	34
Twickeler Grensweg	B	-120	-551	-671	0	0	0	-671
	L	120	551	671	98	138	236	434
Totaal - Twickeler Grensweg		0	0	0	98	138	236	-236
Veldwijk Nrd. Herstructurering	B	-3.275	0	-3.275	-13.673	-736	-14.408	11.133
	L	1.554	3.846	5.400	2.724	4.520	7.244	-1.844
Totaal - Veldwijk Nrd. Herstructurering		-1.721	3.846	2.125	-10.949	3.785	-7.165	9.289
Verkeersprojecten	B	-1.346	0	-1.346	-390	-250	-639	-707
	L	1.875	8	1.883	1.528	8	1.536	347
Totaal - Verkeersprojecten		529	8	537	1.139	-242	897	-360

Warmtenet	B	0	-800	-800	0	-784	-784	-16
	L	230	2.613	2.843	72	2.426	2.498	345
Totaal - Warmtenet		230	1.813	2.043	72	1.643	1.714	328
Watertorenpark Berflo Es	B	-500	-493	-993	-3.028	-635	-3.663	2.670
	L	1.920	1.573	3.493	2.602	1.027	3.629	-137
Totaal - Watertorenpark Berflo Es		1.420	1.080	2.500	-426	392	-34	2.533
Westtangent	B	-2.285	0	-2.285	-141	-30	-171	-2.114
	L	11.667	0	11.667	1.965	1.082	3.047	8.620
Totaal - Westtangent		9.382	0	9.382	1.824	1.052	2.876	6.506
Weusthagpark	B	-2.583	500	-2.083	-1.759	-224	-1.983	-100
	L	239	0	239	-1.304	1.378	74	165
Totaal - Weusthagpark		-2.344	500	-1.844	-3.063	1.154	-1.909	65

Investeren Met Gemeenten (IMG)

	Beschikking- nummer provincie Zaaknummer	Project afgerond/ eindverant- woording Ja-Nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)
Project					
Binnenstad Lange Wemen	1362836	Ja	1.000.000	200.000	8.260.928-
Creatieve Fabriek	1313422	Ja	400.000	-	-
Duurzaamheidsmaatregelen Brede School Berflo Es	1321996	Ja	199.000	178.960	558.017
Hart van Zuid	1244045	Nee	6.000.000	2.591.006	3.370.984
Herstructurering Twentekanaal	1244047	Nee	3.300.000	1.600.000	88.464
Twickeler Grensweg	1398152	Nee	490.000	74.097	63.859
Waterpark Berflo Es	1521128	Ja	500.000	500.000	455.840
Weusthagpark	1313435	Nee	1.605.000	664.555	717.998
Versterken Voorveld Preventief Jeugdbeleid	1243665	Ja	250.000	109.859	41.590

EV externe veiligheid

	Beschikking- nummer provincie Zaaknummer	Project afgerond/ eindverant- woording Ja-Nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)
Project					
Externe Veiligheid Overijssel deel I	1448888	Ja	142.412	9.569-	-
Externe Veiligheid Overijssel deel II	2581502	Ja	26.480	26.480	-

GSB IIO

	Beschikking- nummer provincie Zaaknummer	Project afgerond/ eindverant- woording Ja-Nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2014 (conform baten/ lasten stelsel)
Project					
Inrichten Landschap Gezondheidspark	1568237	Ja	250.000	70.493	10.267

Besteed tlv provinciale middelen 2010 + 2011 + 2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2010 + 2011 + 2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Geplande einddatum	Aanvang co-financiering	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
800.000	11.403.650	1.000.000	3.142.722	7-1-2014	voor 01-03-2011	Wijziging scope op 07-10-2014, hierdoor regeling per direct afgerond.
403.301	250.000	403.301	250.000	1-3-2014	31-8-2012	
20.040	158.688	199.000	716.705	31-12-2014	voor 01-02-2011	
3.408.994	3.408.994	6.000.000	6.779.978	1-3-2015	voor 01-06-2010	Wijziging scope, einddatum eerder.
1.700.000	6.701.277	3.300.000	6.789.741	31-12-2017	voor 01-06-2010	
-	107.413	74.097	171.272	1-7-2015	voor 28-03-2011	Uitstel verkregen door provincie
-	2.442.641	500.000	2.898.481	31-12-2014		
891.040	914.644	1.555.595	1.632.642	31-12-2015	voor 01-12-2010	
140.141	220.322	250.000	261.912	31-12-2012	2011	per abuis niet in verantwoording jaarrekening 2013 verantwoord, daarom nu in 2014

Besteed tlv provinciale middelen 2010 + 2011 + 2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2010 + 2011 + 2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Geplande einddatum	Aanvang co-financiering	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
51.725	-	42.156	-	31-12-2014		
-	-	26.480	-	31-12-2014		

Besteed tlv provinciale middelen 2010 + 2011 + 2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen 2010 + 2011 + 2012 + 2013 (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen (conform baten/ lasten stelsel)	Geplande einddatum	Aanvang co-financiering	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
181.583	320.763	252.076	331.030	1-5-2014		

Bijlage 8.10: Declaratiegedrag college van B&W

Som van uitgaven	Naam bestuurder			
Kostensoort	Mulder	Lievers	Elferink	Eindtotaal
Reis- en verblijfkosten	286,01	258,91	68,77	613,69
Eindtotaal	286,01	258,91	68,77	613,69

Overzicht als bedoeld in de door de raad op 19-7-2011 aangenomen motie.

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)	
140.1	115.511
Dierenopvangcentrum Stg.	115.511
140.3	20.446
Halt Stichting	20.446
211 Verkeersmaatregelen te land	
211.1	37.400
Veilig Verkeer Nederland	37.400
310 Handel en ambacht	
310.3	269.696
Centrummanagement Hengelo Stg.	219.696
WTC Twente Stg	50.000
480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	
480.1	157.971
Gereformeerde Hogeschool	807
Onderwijsadviescentrum Tw Stg	157.164
482 Volwasseneneducatie	
482.1	61.280
NIVON	12.180
ROC van Twente	49.100
510 Openbaar bibliotheekwerk	
510.1	2.406.070
Openbare Bibliotheek Hen- Stg.	2.406.070
511 Vormings- en ontwikkelingswerk	
511.1	1.340.580
Muziekschool Stg Alg	1.340.580
511.2	470.420
Crea Centrum voor kunst- Stg.	470.420
511.3	12.172
SCALA Welzijnswerk Stg.	12.172
530 Sport	
530.3	37.019
Tuindorpbad Stg.	37.019
530.5	104.024
A.T.C.'65 Afd. Voetbal	5.028
A.T.C.'65 Afd. Volleybal	51
Achilles'12 VV	3.813
B en T Expo Consultants	5.000
B.W.O. KSV	3.660
De Springplank Stg.	1.425
ELO United Vereniging	591
Fietscrossvereniging	4.050
Giants Hengelo H&SV	354
Golfclub Driene	162
H.G.V.	4.752
H.V. BRAVO	2.876
Hasselo Tennisver.	990
Hengelo HVV	924
Hengelosche Korfbalclub	552
Hengelose IJsclub	1.352
Hercules Tennisvereniging	756

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Hockey Club Twente	6.240
Invalidensportvereniging	7.581
Jeugdschaakver. Minerva	186
Judo Promotion Twente Vereniging	756
Judoschool Haagsma	5.690
Juliana '32 V.V.	486
Kapberg Stg. De	2.280
Marathon Pim Mulier	2.352
MCC Hengelo Vereniging	6
Neptunus Duikvereniging	6
Ogel Badmintonvereniging	174
Olympia Hengelo HV	684
Ons Genoegen Hengelsportvereniging	2.598
Ponystal Hengelo Vereniging	2.626
Renata RSV	696
Roeivereniging Tubantia Twentse	96
S.V. Wilhelminaschool	1.860
T.V.O.	17.554
Tennisclub Groot Driene	156
Tennisclub 't Weusthag	894
Tie Break Tennisclub	102
Trios SV	1.779
Tubantia HVV	1.872
TurnCentrum Twente Vereniging	2.424
TV Timmersweide	210
Twente Buzzards Basketbalvereniging	786
Twentes Eerste Damclub	36
Twentse Watersport Ver -	60
Vitesse, secretariaat HTTC	702
Webton Hengelo	870
Woolderes Tennisver.	928
WRSH Vereniging	2.766
WS Twente	2.232

530.6 9.272

BC Het Twentse Ros	164
F.B.K. Games Stg.	2.500
Fietscrossvereniging	750
Giants Hengelo H&SV	750
H.G.V.	1.000
Hengelosche Korfbalclub	461
Hengelose IJclub	250
Juliana '32 V.V.	250
Marathon Pim Mulier	750
Roeivereniging Tubantia Twentse	500
Stichting AUNI	750
T.V.O.	613
Trios SV	285
Tubantia HVV	250

540 Kunst

540.1 2.209.605

Jazz Platform Hengelo Stg.	2.800
Kamermuziek Hengelo Stg.	4.999

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Metropool Hengelo Stg.	1.016.496
Rabothheater Hengelo	1.185.310
540.2	221.533
Animato Accordeon Vereni-	4.145
Arte Vocale	2.743
Ateliers '93 Stg.	32.230
Barst Theaterproducties Stg.	2.000
Beeldende Kunst AG Stg.	5.680
Big Band Hengelo	2.395
Big Tyms Tuindorp	1.195
Byzantijns Koor Wladimir	2.106
Chr. Mannenkoor Hengelo	3.633
Concordia Muziekver.	4.920
Cultuurpodium Weusthag - Stg.	5.000
De Gildebroeders Toneel -	1.019
De Hengeler Spöllers en	900
De Karavaan der vertel - Stg.	2.000
Eendracht HOV De	4.340
Euregionale Kunst Stg.	10.000
Everpop	2.700
Filmliga Hengelo Stg.	800
H.A.O.V. Belzona	5.164
HeARTpool Stg	12.500
Hengelo's Mannenkoor Koninklijk	3.850
Hengelose Chr. Harmonie	3.541
Hengelose Koren Koepel Stg.	120
Hengelose Opera- en	7.141
Hengelose Revue	3.363
Kon. Muz. Ver. Excelsior	4.800
Ladies Only Vocaal	2.651
Lage Dames Hoge Heren	2.623
Levenslust Beckum Toneelvereniging	1.200
Liong-A-Kong R	3.500
Miscellaneous Vocaal	2.607
Multiple Noise Vocaal En-	2.528
Muziekvereniging Armonia	5.005
Opus 94 Koor	3.127
Piet Blom Museum Stg.	1.180
POPenzo	2.539
Projectkoor Kanaljerood	3.876
Rederijderskamer Eensge -	1.121
Roesalka Oekrainsche	1.485
Schaepmanstichting Dr.	54
School der Poezie	2.000
Stedelijk Koor Hengelo	2.902
Stichting BAM! Festival	6.750
Stork 'n Nus 't	3.970
Symphonie Orkest Elad	3.231
TCOV	6.950
The Young Evergreens	2.954
Theater Kamak	2.000
Theatergroep Moederliefde	1.363

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Toneelvereniging D.E.V.	1.025
Twents Byzantijns Koor	2.850
Twents Fanfare Orkest	4.520
Twents Revue Orkest	3.190
Vocal Harmony	2.455
Vocale Promotie Stg	1.252
Volkskerstzang Hengelo	2.000
Woon- en Werkruimten voor Stg.	10.340

541 Oudheidkunde/musea

541.1 273.802

HEIM Twents Techniek	255.492
Historie Brandweer Stg.	1.040
Historisch Archief Beckum Stg.	2.430
Stichting Oald Hengel	14.840

541.2 3.585

Gemeenschappelijk Onder- Vereniging	3.585

560 Openbaar groen en openlucht recreatie

560.5 420.250

Bureau Hengelo Stg.	420.250

560.9 16.487

Het Debat	4.805
IVN - Afd. Hengelo	700
Savanne Onderwijs Stg.	5.000
Stichting Furaha Hengelo	2.670
Wereldwinkel Hengelo Ver.	3.312

580 Overige recreatieve voorzieningen

580.1 40.050

Lokale Omroep Hengelo Stg.	40.050

580.3 16.940

Oranje Vereniging Hengelose	11.440
Werkgroep 4 mei	5.500

620 Maatschappelijke begeleiding en advies

620.1 1.601.108

Carint - Reggeland Groep Stg	847.491
Humanitas District Oost	30.488
Humanitas Onder Dak Stg.	338.255
Mediant GGZ	144.518
Regio Twente	161.874
Slachtofferhulp Nederland	20.250
Tactus Stg.	58.232

620.2 285.188

Aveleijn Stg.	10.000
Carint - Reggeland Groep Stg	15.600
Humanitas District Oost	4.025
Informele Zorg Twente Stichting	202.062
Inloophuis Hengelo Stg.	3.000
Klankbordgroep Mantelzorg Stg	1.645
SCALA Welzijnswerk Stg.	34.813
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	14.043

620.3 691.790

Carmelcollege De Grundel Stg	2.200

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Informele Zorg Twente Stichting	60.951
K.B.O.	1.750
P.C.O.B.	1.750
Seniorenplatform Hengelo Stg.	1.750
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	623.389
620.6	313.407
Samenloop, Gehandicapten De	4.360
Theater Kamak	2.000
VACpunt Wonen Stg.	1.500
VluchtelingenWerk en Stg.	10.575
Welbions Stg.	285.000
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	9.972
621 Vreemdelingen	
621.1	17.725
Klub Srbija Hengelo	1.750
Lavoratori Italiani Centro Ricreativo	1.750
PAOO Hengelo	1.750
PSAH	2.200
Stichting Aram Centrum	375
Stichting Hengelo-Yozgat	1.750
Suryoye Culturele	1.750
Tur Abdin	1.750
Turkse Culturele Vereni -	1.750
Turkse Muziek en Cultuur Stichting	1.750
Turkse Ouderen Hengelo Stg.	1.150
630 Sociaal-cultureel werk	
630.2	888.995
Buurt - en speeltuinver.	5.225
De Jeugd Buurt- en	24.450
Geerdink Stg. 't	9.126
Het Lansink, Speeltuin en	15.480
Stichting Oostwerk	29.500
Tempel Stg. De	80.583
Twekkelerwegkwartier	3.798
Wijkcentra Hengelo Midden Stg.	152.907
Wijkcentra Hengelo Noord Stg.	458.197
Wijkcentrum De Hengelse Stg.	40.745
Wijkcentrum Vogelkwartier Stg.	68.985
630.3	1.169.391
Baptisten Jeugdbeweging Stg.	1.000
Bataven, Ons Clubhuis Stg. De	17.074
Carint - Reggeland Groep Stg	56.400
Carmelcollege De Grundel Stg	250
Cerberus Stg.	2.000
Crea Centrum voor kunst- Stg.	100.000
Cunera-St.Marcellinus Scouting	16.582
Dr. Ariens-Ingridgroep Stg.	15.328
Hendrik Hudson Scouting-	10.536
Hervormd Gereformeerd Stg.	2.432
Hervormd Jeugdwerk Noord	1.000
Jeroen-Bambi STG Scouting	8.610
Metropool Hengelo Stg.	20.000

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Oecumenisch Jongeren Stg.	1.000
SCALA Welzijnswerk Stg.	839.880
Scouting Groot en Stg.	8.667
Scouting Hasselo Stg.	5.757
Scouting St. Christoffel Stg.	19.874
St.Bevordering Techniek	30.000
ZML TWOG Stg	13.000
630.4	274.249
SCALA Welzijnswerk Stg.	274.249
630.5	102.515
Bewonersoverleg Afrikaan- Ver.	1.999
Bewonersoverleg Elsbeek Stg.	3.709
Dorpsraad Beckum Stg.	2.385
Groot Driene	419
Klein Driene buurtcentrum Stg.	4.719
Nijverheid Bewonersover - De	6.478
Noorder Sterrenkracht Stichting	6.651
SCALA Welzijnswerk Stg.	4.338
Schole Stg. De	1.181
St. BHM Bewonersorga-	15.639
Weidedorp - Thiemsland Vereniging	3.987
Wijkopbouworgaan Dichters Ver.	2.780
Wijkraad Berflo Es Stg.	10.670
Wijkraad Hasseler Es Stg.	21.995
Wijkraad Slangenbeek Vereniging	15.565
650 Kinderdagopvang	
650.2	551.135
Speel - o - theek Hengelo Stg.	16.265
Spring Peuterspeelzalen	534.870
714 Openbare gezondheidszorg	
714.2	120.560
Topsport Oldenzaal	825
Welzijn Ouderen Hengelo Stg.	119.735
716 Centra voor jeugd en gezin (onderdeel WMO)	
716.1	872.099
Accare Assen	20.000
Ambiq Stg.	20.000
Carint - Reggeland Groep Stg	279.347
Dijkershoes Het	34.833
Humanitas District Oost	83.272
Jarabee Jeugdzorg Stg.	64.000
Jeugdzorg Overijssel Bureau	20.000
Leger des Heils	20.000
Mediant GGZ	13.138
MEE Twente Stg	1.500
Metropool Hengelo Stg.	28.085
Regio Twente	180.599
SCALA Welzijnswerk Stg.	107.325
723 Milieubeheer	3.000
723.1	3.000

8.11 Overzicht subsidies (motie raad)

Natuur- en Milieuraad Stg.	3.000
821 Stads- en dorpsvernieuwing	22.062
821.2	22.062
De Overijsselse Molen Stg.	40
Erfgoed Hengelo Stichting	2.500
Stichting Oald Hengel	1.205
Tuindorp Stg.	5.817
Welbions Stg.	12.500
Eindtotaal *	15.157.335

*Ten opzichte van 2013 zijn de hier gepresenteerde subsidies € 5,6 miljoen hoger dan in het overzicht van 2013. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2013 de Bibliotheek (€ 2,4 miljoen), Bureau Hengelo (€ 0,42 miljoen) en diverse welzijnsinstellingen (samen € 2,8 miljoen) in 2013 ten onrechte niet of met lagere subsidie bedragen zijn opgenomen.

Bijlage 8.12 Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Nr.	Nr. oud	Bron	Domein	Prod.	Sector	Boco	Omschrijving bezuinigingsvoorst	2014	2015	2016	2017	2018	toelichting (financieel en beleidsmatig)
Totaal gerealiseerd en afgedaan bij de jaarrekening 2013 en bij berap 1 en								17.523	17.819	18.135	18.155	18.155	V Bij de jaarrekening 2013 is er in bijlage 8.12 gerapporteerd over de stand van zaken m.b.t. de bezuinigingen per eind 2013. Een groot aantal bezuinigingen is eind 2013 gerealiseerd en afgedaan, hierover wordt in dit overzicht niet nogmaals gerapporteerd. Daarnaast hebben wij berap 2014 1 en 2 een voortgangrapportage gegeven. Ook van deze zijn hiernaast alleen het totaal bedrag aan bezuinigingen opgenomen.
2	F11	B11	Fysiek	002.2	RU	6002201.400000. HERONTW	Subsidietrajecten professionaliseren	300	300	300	300	300	De taakstelling van € 600.000 werd in 2014 gerealiseerd. Er werd in totaal een bedrag van € 771.000 als terugverdieneffect geboekt. Bij de tweede berap was er zicht op € 400.000. Het realiseren van de bezuiniging in 2014 betekent geen automatisch succes in 2015. Deze post is niet structureel te voorspellen.
4	14b+A	B12		830.7	PF	6830799.400000	Maatschappelijk vastgoed 14b	524	674	674	435	435	De bezuinigingsopdracht is uiteindelijk gerealiseerd voor 2014 door incidentele verkopen. Deze is verwerkt door middel van onttrekking aan de reserve. De bezuinigingsopdracht voor wijkcentra is niet gerealiseerd maar wel afgedekt door de incidentele onttrekking voor het jaar 2014. In 2015 zal opnieuw de bezuiniging gerealiseerd worden door incidentele verkopen.
5	19	B12		530.2	SB	6530201.832100	Sport	200	200	200	200	200	V De bezuiniging is in de begroting verwerkt. Een deel van de extra inkomsten is gebruikt om de andere bezuinigingsdoelstelling te realiseren.
6	22a	B12		821.1	RU	6810200.434389	Sted. Ontwikkeling plannen 22A	77	77	77	77	77	Deze bezuiniging werd in 2014 niet gerealiseerd. Het bedrag van € 77.000 werd meegenomen in het perspectief niet te realiseren bezuinigingen. De bezuiniging betreft het restant van de oorspronkelijke taakstelling van €150.000. Dit gedeelte is nog niet gerealiseerd.
7	23 en	B12		560.1	SB	6560130.434389 6560742	Beheer openbare ruimte 23 +	443	520	570	570	570	V De bezuiniging is structureel verwerkt in de begroting 2013-2016. De lasten blijven binnen de aangepaste ramingen.
10	A02	B13	Bestuur	830.1	RU	6831000	Verlichting expl. door fondsen investeringen	500	500	500	500	500	Deze bezuiniging is voor € 140.000 gerealiseerd door het verlagen van de structurele bijdrage aan de grondexploitatie van Veldwijk Noord. De bezuiniging dient gerealiseerd te worden door binnen de projecten te bezuinigen. De invulling van de bezuiniging is daarom jaarlijks incidenteel. Het blijkt moeilijk om deze bezuiniging structureel te realiseren. In de begroting 2016 wordt deze heroverwogen.
12a	A05	B13	Bestuur	005.1	DIR	6005101.442400. REGIO	Gemeenschappelijke reg. en openb.bestuur - Regio en Netwerkstad	82	167	167	167	167	De bezuiniging wordt deels gerealiseerd. Voor 2015 wordt daarnaast nog een taakstelling ingevuld. De Regio Twente is nu bezig met de invulling hiervan. Daarnaast vindt een bezinning plaats op de taken die in de toekomst nog uitgevoerd worden. De wettelijke taken vervallen grotendeels en de discussie wordt nu gevoerd over verdere samenwerking tussen gemeenten op vrijwillige basis ('coalition of the willing') in de vorm van een Twentebedrijf. Bij Berap 1 over 2015 wordt hier nader op teruggekomen.
13	A05.2	B13	Bestuur	120.5	DIR	6005101.442400. REGIO	Gemeenschappelijke reg. en openb.bestuur -	100	100	100	100	100	De bijdrage aan de Veiligheidsregio blijft binnen de raming voor 2014. Waarbij opgemerkt dat de bezuiniging hiermee niet is gerealiseerd.

Bijlage 8.12 Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Nr.	Nr. oud	Bron	Domein	Prod.	Sector	Boco	Omschrijving bezuinigingsvoorstel	2014	2015	2016	2017	2018	toelichting (financieel en beleidsmatig)
15	F02	B13	Fysiek	530.2	SB	6530501.442500. OZB	Sport	464	464	504	504	504	V Deze bezuiniging is in de begroting verwerkt en wordt gerealiseerd.
16	F03	B13	Fysiek	214.1	WVL	6214110.434389	Parkeren	262	292	292	292	292	De maatregelen zijn geïmplementeerd en verwerkt in de begroting. Zoals ook al opgemerkt bij de analyse bij de producten is er een tekort. Een deel van de bezuinigingen (€ 135.000) is als gerealiseerd te beschouwen het tekort is lager dan de hier opgenomen bezuiniging. Er worden maatregelen genomen om de bezuinigingen alsnog te realiseren.
20	S07	B13	Sociaal	610.1	PSZ	6610114.842200	ROZ	100	100	100	100	100	V Is verwerkt in begroting 2014 en meerjarenraming. Bezuiniging is gehaald
22	S09	B13		715.1	SAM	6715100.442500. REGIO	Zorg	87	87	87	87	87	De bezuiniging op het uniform deel van de kosten van de GGD is niet gerealiseerd. Er vindt bestuurlijk overleg plaats met Regio Twente, waarna invulling v.a. 2015 gerealiseerd moet worden. Begroting 2014 is op oude niveau gehandhaafd (dus zonder verwerking bezuiniging). Hierbij dient te worden opgemerkt dat de bezuiniging breed binnen het samenwerkingsverband draagvlak moet hebben. Dit is moeilijk om te realiseren.
24	S12	B13	Sociaal	511.1	SAM	6511101.442500	Muziekschool	200	200	200	200	200	Verwerkt in meerjarenbegroting 2014-2017. Muziekschool heeft toekomstvisie opgesteld, waaruit blijkt dat 50.000 niet wordt gerealiseerd (zie 2e berap 2014). Naar verwachting zal vanaf 2016 de geplande bezuiniging volledig gehaald.
27	A02.1	B14	Bestuur		dir/staf	P002.7	Samen de trap af systematiek bij regio Twente	0	50	50	50	50	geen taakstelling voor 2014
29	A02.3	B14	Bestuur		WVL	P120.5	Regionale brandweer/Veiligheidsregio	0	0	100	100	100	taakstelling pas vanaf 2016
30	A02.4	B14	Bestuur		WVL		Dubbel werk taken preventie, toezicht/handhaving op het gebied van bouw- en milieutoezicht	0	170	170	170	170	taakstelling pas vanaf 2015
32	A03.2	B14	Bestuur		PF	div	Heffing leges	25	25	25	25	25	V Bezuiniging is gerealiseerd
51	S02.3	B14	Sociaal		PSZ	P610.1	Versoberingstaakstelling ROZ	200	200	200	200	200	V 2 Resterende stelposten voor in totaal € 70.000 zullen in 2015 worden omgezet naar extra omzet ROZ. Bezuiniging is gehaald.
56	S04.1	B14	Sociaal		SAM	div.	Herschikking culturele instellingen (bedrijfsvoering)	150	300	300	300	300	V Wordt in 2014 voor een deel niet gerealiseerd: 15.000 binnen product 510.1 Bibliotheek en 75.000 binnen product 511.1 Muziekschool. Op grond van 1e berap 2014 is voor dit jaar 75.000 bijgeraamd. Vanaf 2015 zal volledige bezuiniging worden gehaald.
60	T01.2	B14	Inkomsten		PF	P936.1	Toeristenbelasting	50	50	50	50	50	V Geraamde opbrengst is gerealiseerd

Totaal   21.287   22.295   22.801   22.582   22.582

Bijlage 8.12 Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Nr.	Nr. oud	Bron	Domein	Prod.	Sector	Boco	Omschrijving bezuinigingsvoorstel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Toelichting (financieel en beleidsmatig)

Legenda status

	gerealiseerd en afgedaan
	realisatie is op schema
	gedeeltelijk gerealiseerd
	nog te realiseren

Bron

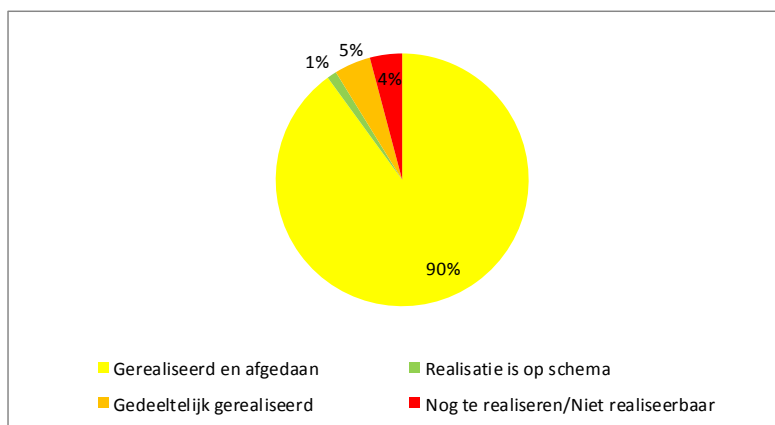
B11	Begroting 2011: Herontwerp
B12	Begroting 2012: Vernieuwen
B13	Begroting 2013: Koersvast
B14	Begroting 2014: Dekkingsplan

Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

6 Gerealiseerd en afgedaan	19.155	19.678	20.084	20.104	20.104
4 Realisatie is op schema	262	512	612	612	612
44 Gedeeltelijk gerealiseerd	993	1.228	1.228	989	989
3 Nog te realiseren/Niet realiseerbaar	877	877	877	877	877
totaal	21.287	22.295	22.801	22.582	22.582

Stand van zaken bezuinigingen bij jaarrekening 2014

Gerealiseerd en afgedaan	90%	88%	88%	89%	89%
Realisatie is op schema	1%	2%	3%	3%	3%
Gedeeltelijk gerealiseerd	5%	6%	5%	4%	4%
Nog te realiseren/Niet realiseerbaar	4%	4%	4%	4%	4%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Gemeente Hengelo Uitkomsten controle en overige informatie 2014

Rapportage aan de gemeenteraad – concept-

Building a better
working world

Aan de gemeenteraad van
de gemeente Hengelo
Postbus 18
7750 AA HENGELO (O)

Arnhem, XX mei 2015

TSCN-9JDDDE/ Concept

Uitkomsten controle en overige informatie 2014

Geachte leden van de raad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente Hengelo.

Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- ▶ uitkomsten jaarrekeningcontrole;
- ▶ kwaliteit beheersorganisatie;
- ▶ wensen en aandachtspunten;
- ▶ onafhankelijkheid en controleproces.

Wij hebben de kernpunten van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk *Kernpunten*.

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2014. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van de gemeente Hengelo.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van de gemeenteraad te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

Het concept van dit verslag is d.d. 20 april 2015 besproken met de portefeuillehouder financiën. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J. Schuurkamp-Spijkerboer RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage	5	Bijlagen
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	10	1 Onafhankelijkheid en controleproces
Kwaliteit beheersorganisatie	21	2 Overzicht controleverschillen
Rechtmatigheidsbeheer	24	3 SiSa-bijlage
Wensen en aandachtspunten	29	4 IMG-bijlage
		Totaal aantal pagina's in dit rapport: 45

Kernpunten

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	Er resteren enkele ongecorrigeerde controleverschillen voor de jaarrekening 2014. De geconstateerde fouten en onzekerheden liggen onder de goedkeuringstolerantie van 1% respectievelijk 3% van de lasten. Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2014 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2014 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de gemeente Hengelo.
	De jaarrekening is rechtmatig	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de gemeente Hengelo een goedkeurende verklaring af te geven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2014 in overeenstemming zijn met de door de relevante wet- en regelgeving.
	(Geen) bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa- en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd. Gecontroleerde verantwoording WSW van gemeente Enschede nog te ontvangen.
	Belangrijkste controleverschillen	In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles. In de tabel hebben wij alle gedurende onze controle de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen, welke een significante invloed hadden op het beeld van de jaarrekening.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

Welke fouten en onzekerheden resteren nog ?

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Ongecorrigeerde verschillen inzake getrouwheid (x € 1.000)

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Herrubricering	Verwijzing
Indexering grondprijzen bedrijventerreinen	570			Pag. 17
Onzekerheid in waardering voorziening grondexploitatie BXL		2.300		Pag. 18

De geconstateerde fout ad € 570.000 is kleiner dan de goedkeuringstolerantie voor fouten van € 2.695.000 (1% van de lasten). De geconstateerde onzekerheid ad € 2.300.000 past binnen de goedkeuringstolerantie van € 8.085.000 (3% van de lasten).

Ongecorrigeerde verschillen inzake rechtmatigheid (x € 1.000)

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Herrubricering	Verwijzing
EU-aanbesteden onrechtmatig	1.672			Pag. 27
Getrouwheidsbevindingen (zie voorgaand)	570	2.300		
Totaal	2.242	2.300		

De fout in de Europese aanbestedingen betreft een rechtmatigheidsfout doordat enkele aanbestedingen niet in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetgeving hebben plaatsgevonden. De grootste onrechtmatigheden hebben betrekking op personele inhuur waarbij de aanbesteding niet in overeenstemming met de richtlijnen heeft plaatsgevonden. Het totaal van rechtmatigheidsfouten ad € 2.242.000 is kleiner dan de goedkeuringstolerantie voor fouten van € 2.695.000 (1% van de lasten). De geconstateerde onzekerheid past binnen de goedkeuringstolerantie van € 8.085.000 (3% van de lasten).

Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2014 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Financiële
positie/kwaliteit van
het resultaat

Over 2014 heeft de gemeente Hengelo een positief gerealiseerde resultaat van € 1.291.000 ten opzicht van een (na wijzigingen) begroot positieve resultaat van € 36.000. Het verschil laat zich zowel door positieve als negatieve afwijkingen verklaren. Deze verschillen worden in hoofdstuk “4.1. Saldo jaarrekening “ verder toegelicht.

Enkele belangrijke ontwikkelingen welke ten grondslag aan het resultaat ligt betreffen:

1. Voordeel op Algemene personele aangelegenheden (€443.000 voordeel).

Door opleidingen in eigen beheer (Hengelo Academie) werd bespaard op de externe opleidingskosten. De kosten van werving en selectie bleven achter bij de raming o.a. verhoogde interne mobiliteit en besparing op de advertentiekosten. Het opnieuw aanbesteden van de brandverzekering heeft geleid tot een forse besparing.

2. Bijstandsverlening (€329.000 voordeel)

Evenals voorgaand jaar is over de hele linie sprake van minder nadelige resultaten: Onder andere door positieve resultaten bij de beperking van de instroom in de WWB en meevallende lasten bij de uitkeringen levensonderhoud starters BBZ.

3. Geldleningen (€567.000 nadeel)

Het wordt voor een aantal instellingen met een gemeentelijke geldlening steeds moeilijker om aan de betalingsverplichting te voldoen. De hele portefeuille is daarom evenals vorig jaar weer gescreend. Van een aantal instellingen is het risicoprofiel in negatieve zin bijgesteld, daarom moet er een aanvullende voorziening worden getroffen. Een afboeking van de geldleningen heeft niet plaatsgevonden. Wij hebben deze voorziening gecontroleerd en vastgesteld dat deze toereikend is getroffen.

Het weerstandsvermogen voor het jaar 2014 valt met een score van 1,2 binnen de marge van de streefwaarden van de nota “Zicht op Risico's”. Zonder de werking van interne beheersmaatregelen, bijvoorbeeld bezittingen niet meer verzekeren, daalt de score naar 0,8. Dit onderstreept het belang van goede beheersmaatregelen.

Aandachtspunten binnen het weerstandsvermogen en risico-inventarisatie zijn het project Warmtenet, diverse grondexploitatieprojecten en de middelen en taken in verband met de transitie in het sociale domein.

Kernpunten

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Waardering grondexploitatie kent schattings- onzekerheid	Wij hebben de grondexploitaties van de gemeente Hengelo gecontroleerd en getoetst of de schattingen die hier onderdeel van maken betrouwbaar tot stand zijn gekomen. Wij hebben hierbij naar de realisatie in het verleden gekeken en beoordeeld hoe de schattingen naar de toekomst zijn bepaald. Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden kunnen wij ons verenigen met de door de gemeente gemaakte schattingen. De schattingsonzekerheden rondom grondexploitaties zijn toereikend toegelicht in de jaarrekening; waaronder de onzekerheden rondom het project Hart van Zuid vanwege de onderhandeling die loopt met de samenwerkingspartner in deze publiek-private samenwerking.
Kwaliteit beheersorganisatie	Interne beheersmaatregelen	In onze managementletter hebben wij reeds gerapporteerd over de kwaliteit van de interne beheersing binnen de gemeente Hengelo. De belangrijkste punten zijn: • Voldoen aan de (Europese) aanbestedingswet. • Functiescheiding in de treasuryadministratie kan niet worden aangetoond. • Nog geen controle op de volledigheid van de verhuuradministratie (vanuit de WOZ-administratie) gemaakt. Tijdens onze controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekening 2014 hebben wij vastgesteld dat de aanvullende werkzaamheden zoals opgenomen in onze managementletter zijn opgepakt in het traject richting het opstellen van de jaarrekening.
Bestuurlijke aandachtspunten	Onze visie op 2015	Onze controle heeft geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2014. Naast onze certificerende functie hebben wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de gemeente Hengelo het afgelopen jaar over tal van onderwerpen geïnformeerd. Voor het komende jaar vinden wij het, gelet op het voorgaande, belangrijk dat de gemeente Hengelo prioriteit geeft aan de volgende onderwerpen/bevindingen: • De beheersing van de op afstand gezette activiteiten door ontwikkelen. • Planning rondom de actualisatie van de grondexploitatie evalueren (met name de complexen waarin met andere partners wordt opgetrokken, waarbij wij concreet in dit voorbeeld BXL benoemen)

Uitkomsten
jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Controleverklaring

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Hengelo over het boekjaar geëindigd op 31 december 2014 te verstrekken. In deze verklaring bevestigen wij dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten*.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Wij hebben de in de SiSa- en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2014 van uw gemeente geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV.

Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de Raad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Onze analyse van het resultaat 2014

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Voordelig/nadelig resultaat nader besproken

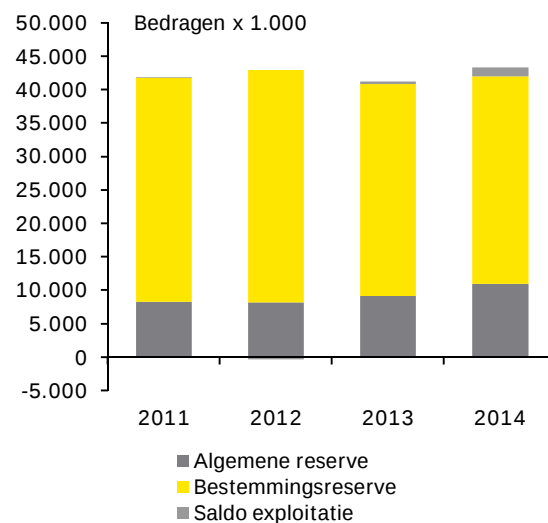
Het gerealiseerd resultaat over het jaar 2014 bedraagt € 1.291.000 voordelig ten opzichte van een begroot positief saldo van € 36.000.

Het resultaat over 2014 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2014	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	239.659	250.153	(10.494)
Totale baten	243.427	251.982	8.555
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	3.768	1.829	(1.939)
Mutaties in reserve	(3.732)	(573)	3.159
Gerealiseerde resultaat	36	1.256	1.220

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, bedraagt per jaareinde 2014 volgens de jaarrekening € 43,3 miljoen en heeft zich vanaf 2011 als volgt ontwikkeld:

Van de totale reserves ter hoogte van € 43,3 miljoen is € 11,0 miljoen opgenomen als algemene vrije reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2010 gestegen met € 2,7 miljoen.

Per saldo is gedurende 2014 € 0,6 miljoen gedoteerd aan de reserves. Deze dotatie vormt samen met het gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten van € 1,9 miljoen het gerealiseerde resultaat van afgerond € 1,3 miljoen.

Onze analyse van het resultaat 2014

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Solvabiliteit

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 5,32% (2013: 5,05%). Wanneer wij het solvabiliteitspercentage afzetten tegen vergelijkbare gemeenten kan worden gesteld dat dit percentage laag is en achten wij een verbetering van het solvabiliteitspercentage wenselijk.

Financiering

In 2014 heeft gemeente Hengelo twee langlopende lening(en) aangetrokken, hiervan is één lening direct doorverstrekt aan Welbions. Door de fusie van Welbions met de Woningstichting Borne, is besloten de huidige beleidslijn ten aanzien van het direct doorverstrekken van leningen aan de woningcorporatie niet meer voort te zetten. En de bestaande leningenportefeuille af te laten lopen. Hierin wordt rekening gehouden met de risico's ten aanzien van het rechtstreeks uitzetten van financiële middelen.

Vanaf 2014 dient in de toelichting op de balans ten aanzien van schatkistbankieren het volgende te worden vermeld:

- ▶ Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording afgelegd wordt.
- ▶ Voor ieder kwartaal van het jaar dient het bedrag aan middelen toegelicht te worden dat "buiten de schatkist" is gehouden.

Wij hebben vastgesteld dat bovenstaande adequaat is toegelicht in de jaarrekening.

Ten aanzien van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben wij vastgesteld dat binnen de grenzen is geacteerd.

Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering van de jaarrekening 2014.

Risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf *Weerstandsvermogen & Risico's* opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2014 is gevoerd. Ten aanzien van deze paragraaf constateren wij het volgende:

De ratio van het weerstandsvermogen (inclusief gerealiseerd resultaat 2014) is als voldoende te classificeren. In de geactualiseerde versie van de Nota "Scherper aan de wind" is opgenomen dat tegenover een totaal netto risicoprofiel van € 31,5 miljoen op lange termijn een algemene reserve van minimaal € 15 miljoen zou moeten staan.

De huidige omvang van € 11 miljoen wordt als ontoereikend ervaren; tegenover het huidige risicoprofiel van 29,6 miljoen heeft u aangegeven het wenselijk te achten € 15 miljoen aan vrije reserve aan te houden.

Het risicoprofiel van de gemeente is stabiel gebleven, doordat met name in de grondexploitaties extra voorzieningen zijn gevormd door onder andere doorvoering van geactualiseerde grondprijzen en verslechtering van de resultaatverwachting in complex BXL.

Risicovolle projecten worden vooraf zorgvuldig getoetst op haalbaarheid en het belang van goed risicomanagement wordt breed erkend in de organisatie. De risico's rondom de drie transities in het sociaal domein, de grondexploitaties Hart van Zuid, het project Lange Wemen en Warmtenet vragen om een solide weerstandsvermogen, hiervan is momenteel nog onvoldoende sprake. Over de risicobeheersing inzake Hart van Zuid en Warmtenet zullen wij hierna nader op ingaan.

Onze analyse van uw belangrijkste schattingen

Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Wel hebben wij een beschouwing ten aanzien van de belangrijkste schattingen opgenomen.

Belangrijke schattingen	Toelichting en beoordeling 2014
Waardering grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	De schatting betreft het inschatten van de gebruiksduur wat de basis vormt voor de afschrijvingen. De schatting is akkoord bevonden.
Waardering van uw deelnemingen en langlopende schulden	Relatief weinig schattingselementen waardering tegen aanschafwaarde, tevens gebruik van saldo bevestigingen
Waardering van de bouwgrondexploitaties en de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)	Grondexploitaties met een negatieve eindwaarde worden voorzien. Voorziening wordt op contante waarde bepaald.
Waardering van de debiteuren	De omvang van de voorziening is in lijn met de stand van de debiteuren.
Beoordeling toereikendheid van uw voorzieningen	De voorzieningen bevatten relatief weinig schattingselementen.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Inleiding

Deze paragraaf geeft een uiteenzetting van de werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van de belangrijke aandachtsgebieden in de controle die nog niet eerder in dit verslag zijn toegelicht.

Waardering grondexploitaties

De waardering van de grondexploitaties was een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingonzekerheid die aanwezig is binnen projecten en voortkomend uit de huidige economische situatie. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Wij brengen nadrukkelijk bij u onder de aandacht dat wij de grondexploitaties hebben beoordeeld op basis van de huidige bekende situatie en economische ontwikkelingen. De vastgoedmarkt is momenteel een markt met veel onzekerheden. De uitkomsten van onze beoordeling moeten ook in dat licht worden gezien.

Voor het stagneren van gronduitgifte en verkoop van kavels van grondexploitaties met een nu al verwacht negatief eindresultaat leidt direct tot grotere en substantiële verliezen en tekorten en daarmee een groter beroep op de algemene reserve. Met de opbouw van een buffer (reservepositie) voor het opvangen van toekomstige tegenvallers moet met dit effect rekening worden gehouden.

De post voorraad van de gemeente Hengelo is als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000	31 december 2013	31 december 2014
	€	€
Grond- en hulpstoffen:		
Niet in exploitatie genomen gronden	11.557	8.208
Overige grond- en hulpstoffen	10.295	13.036
Onderhanden werk	63.029	70.679
Gereed product en handelsgoederen	83	72
Totaal	84.964	91.995

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Zoals uit het voorgaand overzicht blijkt dat de grondexploitaties nader onder te verdelen zijn naar overige grond- en hulpstoffen, nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en het zogenaamde onderhanden werk. Deze onderverdeling is afhankelijk van de formele status van de grondexploitatie:

- ▶ De gronden waar de Raad geen stellig voornemen heeft deze te ontwikkelen geclassificeerd dienen te worden als overige grond en hulpstoffen.
- ▶ Er is sprake van onderhanden werk op het moment dat er een vastgesteld exploitatieplan aanwezig is, waarbij de bestemming van de gronden definitief is vastgelegd.
- ▶ Als er nog geen vastgesteld exploitatieplan is, maar de Raad heeft wel het stellige voornemen de gronden op afzienbare termijn te ontwikkelen, dan dienen de betreffende gronden te worden gepresenteerd als bouwgronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Hierbij is er dus nog geen zekerheid over de wijze waarop de bouwgrond in eigendom van de gemeente geëxploiteerd gaat worden.

Hiernaast vindt u een visuele risicobeoordeling, van de naar onze inschatting, belangrijkste grondexploitatieprojecten van de gemeente Hengelo. Dit betreffen zowel in exploitatie genomen projecten als nog in exploitatie te nemen projecten, waarop in onze controle de focus heeft gelegen.

Toelichting risicoprofiel grondexploitatie:

- 1 Fasering verkoop en realisatie grondprijzen belangrijkste risico (ingegeven door hogere boekwaarde).
- 2 Oplevering in 2015 danwel project nagenoeg afgerond.
- 3 Project grotendeels gesubsidieerd of in opdracht van derden.

Grondexploitatiewaardering	Ons oordeel over het risicoprofiel van de grondexploitatie			
	Hoog	Midden	Laag	Toelichting
<u>Niet in exploitatie genomen</u>				
Verspreide gronden binnen de bebouwde kom				1
Verspreide gronden buiten de bebouwde kom				1
Schalmeden				1
Verspreide gronden Hart van Zuid				1
<u>In exploitatie genomen</u>				
't Rot				2
Broek Noord				1
Broek Oost				1
Veldwijk Noord				1
Dalmeden				1
Hart van Zuid				1,3
Lange Wemen				1,3
Gezondheidspark				1
Oosterveld				1
Westermaat Campus				1
De Veldkamp				1
RBT				1

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Grondprijzenindex bedrijventerreinen

De door de gemeente Hengelo gehanteerde grondprijzen zijn gebaseerd op Grondprijzen notitie Gemeente Hengelo 2015.

De indexcijfers voor bedrijven zijn vanaf 2018 in lijn met het langjarige gemiddelde inflatiecijfer ingeschat door IPD en Metrum. De indexcijfers voor bedrijven zijn vanaf 2018 in lijn met het langjarige gemiddelde inflatiecijfer ingeschat door IPD en Metrum. De 0,0% voor 2015 is in lijn met wat we gemiddeld zien. Voor de periode 2016-2018 is de gehanteerde opbrengstenstijging 2% waar een opbrengstenstijging van 1,5% realistischer te achten valt.

Het verschil van 0,5% hebben wij als fout aangemerkt en dit door vertaald naar de alle bedrijvencomplexen houdt een totale fout van € 570.000,- in. Deze fout hebben wij in onze foutenevaluatie meegenomen, zie hiervoor vastlegging onder kernpunten, bladzijde 7 van ons rapport.

Wij merken op dat parameters en uitgangspunten in grondexploitaties mede op basis van schattingen (hoe deze uitgangspunten zich naar verwachting naar de toekomst toe zullen ontwikkelen) tot stand komen en deze schattingen periodiek (in ieder geval ook bij de jaarlijkse actualisatie) door de gemeente beoordeeld en waar nodig bijgesteld worden.

Grondexploitatie XL Business park

In onze managementletter hebben wij aandacht gevraagd om tijdig afspraken te maken met organisaties die taken van de gemeente uitvoert dan wel waar de gemeente mee samenwerkt of in een grondexploitatie participeert.

Op basis van de actuele en door het bestuur van XL Business Park vastgestelde grondexploitatie is de jaarrekening 2014 van XL Business Park opgesteld. Uit de jaarrekeningcontrole 2014 van XL Business Park is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de programmering van de bedrijventerreinen.

Hierbij is sprake van een totale onzekerheid van € 10 miljoen.

Gemeente Hengelo heeft een aandeel van 23% in het grondexploitatie XL Business park. Deze onzekerheid door vertaald naar het aandeel van gemeente Hengelo geeft voor de jaarrekening van gemeente Hengelo een onzekerheid van € 2,3 miljoen.

Deze onzekerheid hebben wij opgenomen in onze evaluatie, zie hiervoor vastlegging onder kernpunten, bladzijde 7 van ons rapport.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Pagina 18

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Complex Hart van Zuid

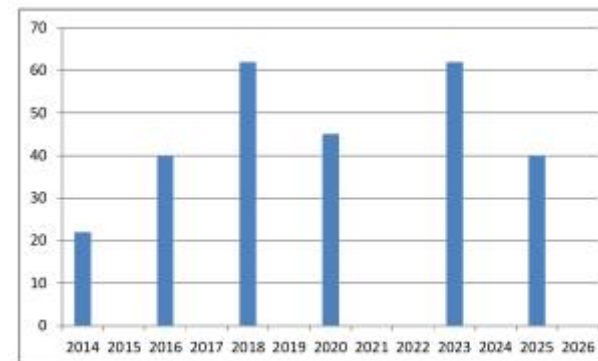
Het project Hart van Zuid wordt ontwikkeld in een publiek-private samenwerking (PPS constructie) met een private partij. Momenteel voert de gemeente gesprekken met deze partij over herijking van de samenwerking. Deze gesprekken hebben nog niet geleid tot definitieve uitkomsten.

Op dit moment is volgens de gemeente op basis van de contractuele afspraken die er liggen of op basis van de onderhandelingen nog niet aan te geven wat mogelijk de financiële effecten van de uitkomsten van dit proces zullen zijn. In de jaarrekening 2014 is dit project gewaardeerd op basis van de geactualiseerde grondexploitatieberekening (op basis van de bestaande afspraken en uitgangspunten tussen partijen). De gemeente heeft de onzekerheid van deze situatie toereikend toegelicht in de jaarrekening. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingswijze.

Bij het vaststellen van de herzieningen 2015 is bepaald complex Hart van Zuid als 1 complex vast te stellen. Hiermee is het onderscheid tussen fase 1 en fase 2 komen te vervallen. Bij de herzieningen 2015 zijn tevens de subsidies inzake Hart van Zuid herverdeeld. Wij hebben vastgesteld dat de huidige waardering toereikend is.

Fasering te realiseren appartementen Hart van Zuid

Bij de te ontwikkelen appartementen valt het op dat er om de paar jaar vrij grote aantallen appartementen op de markt gebracht worden. Dit brengt een afzetrisico met zich mee, temeer daar het beeld is dat de markt voor appartementen ook voor de regio Hengelo onder druk staat. Naar we begrijpen heeft deze afzetprognose te maken met de situatie dat afzet enkel in grotere hoeveelheid tegelijk kan plaatsvinden. Het verdient dan ook de aanbeveling om voor de programmering van het aanbod van appartementen enkele scenario's uit te werken om de gevoeligheid van afwijkingen in afzet ten opzichte van de prognose in kaart te brengen en hierop als gemeente ook scherp te blijven monitoren.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2014 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

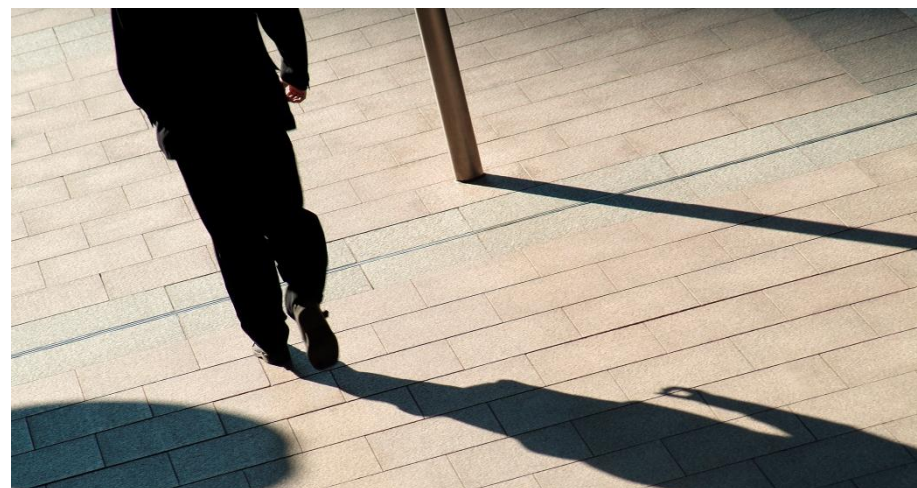
In het kader van de jaarrekening 2014 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

SiSa en IMG-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de navolgende specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd.

Onze controleaanpak hierbij hebben wij in het hoofdstuk Onafhankelijkheid en controleproces nader toegelicht. De SiSa-bijlage en IMG-bijlage dienen door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage en IMG-bijlage.

In bijlage 3 en 4 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS en naar provincie Overijssel. **Nog te ontvangen van gemeente Enschede de gecontroleerde SiSa verantwoording WSW voor de SW-ers van van gemeente Hengelo.**

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Kwaliteit beheersorganisatie

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2014 van de gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. Wij steunen op de processen, hetgeen betekent dat wij minder uitgebreide werkzaamheden per jaareinde behoeven te verrichten.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Positie verbijzonderde interne controle

Binnen de gemeente Hengelo is intern de verbijzonderde interne controle functie belegd. Wij hebben met de betreffende medewerkers voor aanvang van zowel onze interim als balanscontrole 2014 de door de gemeente Hengelo uit te voeren verbijzonderde controlewerkzaamheden besproken. Op basis van de uitkomsten van deze controles hebben wij de door ons geplande en uitgevoerde controlewerkzaamheden geëvalueerd en desgewenst indien noodzakelijk aangepast of uitgebreid.

Na afwikkeling van de controle 2014 zullen wij de controle 2014 in overeenstemming met de aanvullende vereisten inzake controle standaard 610 (zie volgende pagina) evalueren en de controleaanpak voor 2015 bespreken.

Algemene ontwikkelingen ten aanzien van de VIC functie

Bij het gebruikmaken van werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle functie is de Nederlandse Standaard 610 Gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors van toepassing. Deze standaard is in 2014 aangescherpt. De standaard houdt onder meer in dat de accountant de voor zijn relevante, door de verbijzonderde interne controle functie uitgevoerde werkzaamheden evalueert en test om zich ervan te overtuigen, dat de werkzaamheden toereikend zijn voor zijn doelstellingen en om vast te stellen welke eigen werkzaamheden zijn eigen professionals moeten uitvoeren.

De aangescherpte standaard stelt eisen aan de kwaliteit en inrichting van de verbijzonderde interne controle functie. De eisen hebben betrekking op objectiviteit en onafhankelijkheid, deskundigheid en systematische en gedisciplineerde aanpak en dat de VIC geen vervanging van de IC is. Daarnaast is goede communicatie tussen de verbijzonderde interne controlefunctie en de accountant van groot belang.

De accountant kan en mag gebruik (blijven) maken van eerder verrichte interne controles bij de gemeente indien deze voldoen aan de aangescherpte voorwaarden met betrekking tot objectiviteit, deskundigheid en kwaliteit. Voor 2014 hebben wij mede gebruik gemaakt van de door de gemeente verrichte interne controles.

Externe ontwikkelingen vanuit zowel de commissie Depla als de accountantsorganisaties stimuleren het zelfstandig verantwoording afleggen over rechtmatig handelen en getrouw verantwoorden in de jaarrekening. En benadrukken daarmee het belang van een verbijzonderde interne controlefunctie.

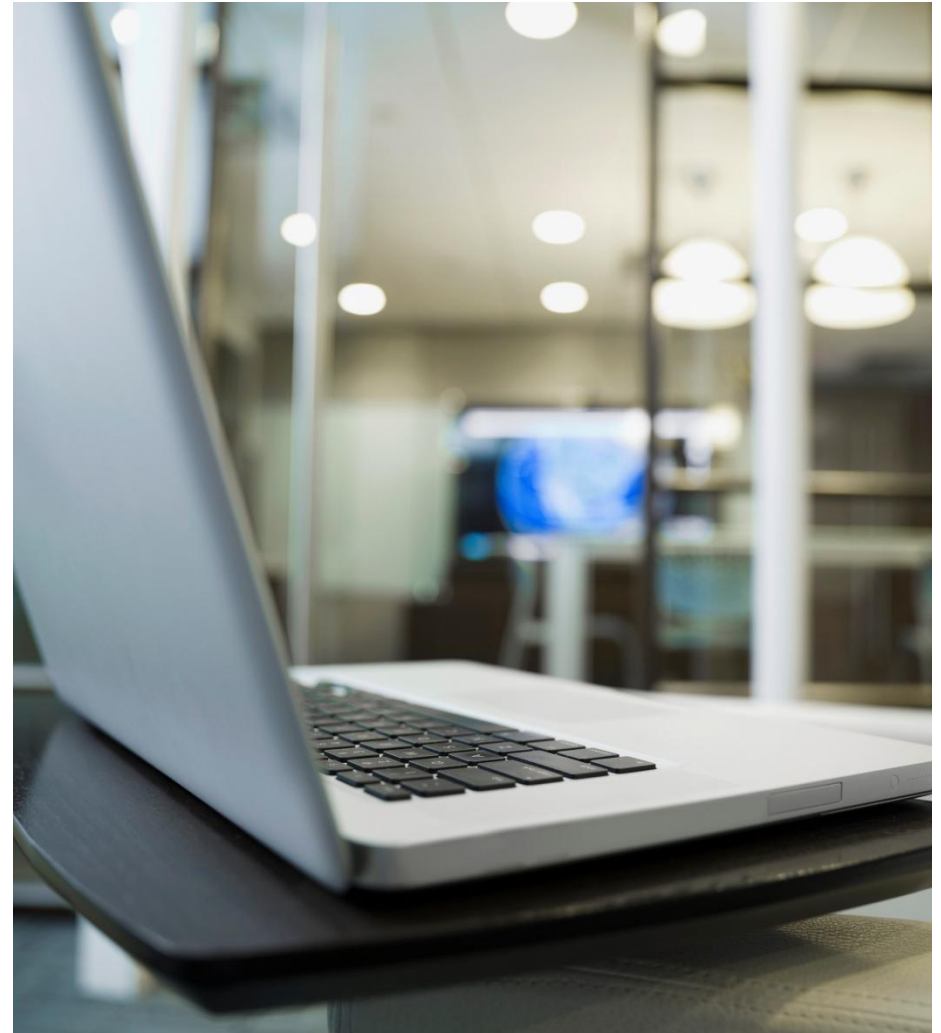
Interne beheersmaatregelen

Kwaliteit beheersorganisatie

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van de gemeenteraad ontvangen. Wij hebben ten behoeve van onze controle de algemene en applicatiespecifieke IT-beheersmaatregelen getest.

De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Rechtmatigheidsbeheer

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2014 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2014 van de gemeente Hengelo. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaarden criterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ de kredieten;
- ▶ mutaties in de reserves;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

De raad autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Door een goede inrichting van de planning & controlcyclus zorgt het college er voor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan de raad, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid.

Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij opneemderelaties. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door de raad worden geautoriseerd.

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de Raad geautoriseerde begroting. Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Rechtmatigheidsbeheer

Lastenoverschrijding programma (x € 1.000)	Begrotingsafwijking	Onrecht- matig, telt niet mee	Onrecht- matig, telt wel mee
Programma 0 totaal € 257 (3%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden wordenesignaleerd.	V	
Programma 5 totaal € 630 (3%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden wordenesignaleerd.	V	
Programma 8 totaal € 13.420 (35%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden wordenesignaleerd.	V	
Programma 9 totaal € 832 (53%)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar niet tijdig konden wordenesignaleerd.	V	

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma.

Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2014. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Rechtmatigheidsbeheer

Onrechtmatigheid aanbesteden

De fouten in de aanbestedingen betreffen rechtmatigheidsfouten doordat meerdere aanbestedingen niet in overeenstemming met de van toepassing zijnde EU-aanbestedingswetgeving hebben plaatsgevonden.

De grootste onrechtmatigheden hebben betrekking op personele inhuur waarbij de aanbesteding niet in overeenstemming met de richtlijnen heeft plaatsgevonden.

Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2014 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de Raad geautoriseerde kredieten.

Wij constateren de geen overschrijdingen op investeringsniveau ten opzichte van de gevoteerde kredieten. Voor een uitgebreide analyse verwijzen wij naar bijlagen 8.8 van de jaarstukken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risico's*.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Wensen en aandachtspunten

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

Aandachtspunten van de raad

Wij vinden het van groot belang onze controle af te stemmen op de specifieke situatie van de gemeente Hengelo en de wensen van onze opdrachtgever. Op die wijze kunnen wij nog gericht toegevoegde waarde leveren. U heeft ons gevraagd dit jaar specifiek aandacht te besteden aan de volgende onderwerpen:

- a) *Warmtenet*
- b) *Package- deal Stork*
- c) *Hart van Zuid*

De subvragen zijn, voor alle drie genoemde aandachtspunten zijn:

1. Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet het proces goed is om te komen tot reële toekomstverwachtingen?
2. Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet de risico's in deze grote projecten in voldoende mate onderkend en beheerst worden?
3. Wat is de relatie met het Weerstandsvermogen?

Voor beantwoording van de eerste subvraag:

Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet het proces goed is om te komen tot reële toekomstverwachtingen?

Wij onderkennen dat de gemeente rekeninghoudt met de risico's ten aanzien van de projecten en deze ook analyseert. Ten aanzien van het risicomanagement geldt dat gemeente Hengelo dit op een adequaat niveau heeft ingericht. Hierdoor worden risico's gemeentebreed op diverse onderwerpen gemonitord en maken deel uit van het systematische risicomanagement dat door middel van het systeem Naris wordt geregistreerd. Alle afdelingshoofden en projectleiders worden twee keer per jaar geïnterviewd en de resultaten daarvan worden met behulp van Naris gerapporteerd in de paragraaf weerstandsvermogen.

Wij adviseren om ten aanzien van projecten een meer procesmatige en gestructureerde analyse van toekomstverwachtingen op te stellen. Door een gestructureerd proces van integrale analyse komen zowel de risicoaspecten van projecten als ook toekomstperspectief (en daarin onderkende kansen en bedreigingen) in meer samenhang aan bod in plaats dat de initiatie primair komt vanuit het proces van risico-inventarisatie.

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

Heeft de gemeente een adequaat proces (van totstandkoming van de toekomstverwachtingen en risico inschattingen op projecten) waardoor in opzet de risico's in deze grote projecten in voldoende mate onderkend en beheerst worden?

a) *Warmtenet*

Ten aanzien van het Warmtenet hebben wij vastgesteld dat gemeente de aanwezige risico's hiervan in het kader van risicomanagement inventariseert en monitort. Het beheersen en sturen op ontwikkeling in het (hoge) risicoprofiel blijft een punt van aandacht.

Doordat Warmtenet aan externe ontwikkelingen (Rendementsrisico's over de totale looptijd Warmtenet project) onderhevig is, kan worden gesteld dat de beheersing (en het kunnen beïnvloeden hiervan) niet volledig in de invloedssfeer van de gemeente ligt en daardoor risico's met zich meebrengt. Participatie van derden (zowel overheid als vanuit de markt) in de exploitatie van de Backbone is strikt noodzakelijk, waarbij geldt dat het project zonder deze overheidssteun niet mogelijk is.

De gemeente Hengelo heeft bovenstaande kwetsbaarheid ook onderkend en heeft door een extern bureau een onderzoek naar exploitatiemogelijkheden van Warmtenet laten uitvoeren. De uitkomsten van dit onderzoek zijn bepalend voor eventuele vervolginvestering in de Backbone.

a) *Package-deal Stork en Hart van Zuid*

Voor package-deal Stork geldt evenals voor Hart van Zuid dat de gemeente de risico's per deelgebied nauwlettend in kaart heeft gebracht.

De risico's aangaande de deelgebieden zijn door Hengelo in beeld gebracht en voor zover noodzakelijk zijn voorzieningen getroffen.

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Hengelo de risico's inzake de deelgebieden in voldoende mate in beeld heeft en daar waar noodzakelijk de voorzieningen toereikend heeft getroffen. Op basis van de huidige uitgangspunten zijn de te maken kosten toereikend ingeschat.

Ten aanzien van Hart van Zuid hebben wij vastgesteld dat er nog geen nadere afspraken met de externe partij zijn gemaakt ten aanzien van het vervolg van het project en samenwerking hierbij. Dit heeft erin geresulteerd dat de huidige waardering in overeenstemming met de eerder vastgestelde plannen tot stand is gekomen en geactualiseerd is op basis van de huidige inzichten in marktomstandigheden. Wij hebben deze onderbouwing van de waardering van het project in de jaarrekening op basis van nu bekende uitgangspunten als toereikend aangemerkt.

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

Wat is de relatie met het Weerstandsvermogen?

a) *Warmtenet*

De relatie met het weerstandsvermogen kan als volgt worden uitgedrukt. Warmtenet vormt 11,1 % van het totale beschikbare weerstandsvermogen en legt daarmee een behoorlijk beslag hierop. Zoals hiervoor aangegeven zijn de onzekerheden en daarmee gepaard gaande risico's aangaande Warmtenet zeer groot te noemen.

a) *Package-deal Stork en Hart van Zuid*

Voor package-deal Stork geldt evenals voor Hart van Zuid dat de gemeente de risico's per deelgebied nauwlettend in kaart heeft gebracht. Daar waar deze risico's concreet zijn geworden, heeft de gemeente reeds aanvullende voorzieningen getroffen. Deze voorzieningen zijn binnen het complex Hart van Zuid genomen.

Naast de hiervoor aangegeven voorzieningen resteren er ook risico's aangaande nog te realiseren verkopen en nog te maken kosten.

Deze risico's heeft gemeente Hengelo in z'n totaliteit opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Hierbij wordt voor 6,8% een beroep gedaan op het beschikbare weerstandsvermogen. De schattingsonzekerheid (zoals onzekerheid in afzet / fasering) is toereikend toegelicht in de jaarrekening.

Wensen en aandachtspunten

Specifieke aandachtsgebieden

VPB

Voor overheidsondernemingen ontstaat op 1 januari 2016 op basis van het aanhangig wetsvoorstel 'Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen' belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting ('Vpb').

De nieuwe regeling op hoofdlijnen

Gemeenten en hun Gemeenschappelijke Regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door Gemeenten beheerste stichtingen en verenigingen. Veel kapitaaldeelnemingen, waaronder BV's, NV's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor ál hun activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden.

Gevolgen

Ondernemingsactiviteiten van Gemeenten zullen door de nieuwe regeling met Vpb belast worden vanaf 1 januari 2016. Te denken valt bijvoorbeeld aan grondexploitatie, verhuur van vastgoed of de exploitatie van parkeergarages. Over de jaarlijkse (fiscale) winst is Vpb verschuldigd tegen een tarief van 25%, met een tariefsopstapje van 20% over de eerste € 200.000. Met deze belastinglast zal jaarlijks rekening moeten worden gehouden in de begroting en jaarrekening. Ook zal uiteraard jaarlijks aangifte Vpb moeten worden gedaan.

Bij het ontstaan van Vpb-plicht per 1 januari 2016 zal een fiscale openningsbalans moeten worden opgesteld. De samenstelling van deze openningsbalans is essentieel voor de Vpb-positie in toekomstige jaren en verdient dan ook serieuze aandacht. De activa en passiva die toerekenbaar zijn aan de belaste activiteiten komen als hoofdregel voor de waarde in het

economische verkeer op de fiscale openningsbalans. Deze waarde komt doorgaans niet overeen met de waarde in de jaarrekening. Daarom zal een gedegen proces moeten worden ingericht om ieder jaar van de jaarrekening tot een juiste aangifte vennootschapsbelasting te komen.

Advies

Wij adviseren de periode tot 1 januari 2016 te gebruiken om uw organisatie voor te bereiden op de aanstaande Vpb-plicht, dit is door de gemeente ook ter hand genomen. De (financiële) impact op de organisatie kan worden bepaald door de verschillende ondernemingsactiviteiten in kaart te brengen en te inventariseren welke activiteiten mogelijk vrijgesteld zijn. Wij raden u aan deze inventarisatie op korte termijn uit te voeren en op basis daarvan uiterlijk in het 3^e kwartaal 2015 tevens een inschatting te maken van de financiële impact voor het jaar 2016, zodat in de begroting 2016 en de Iv3 2016 de verwachte vennootschapsbelastinglast kan worden meegenomen. Daarnaast is essentieel dat de nieuwe fiscale regels en daarmee samenhangende verantwoordelijkheden tijdig in uw interne processen en administratie worden geïntegreerd en dat waar nodig het kennisniveau binnen uw organisatie op het gebied van de Vpb wordt verhoogd.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO die we hieronder hebben opgenomen, betreffen:

- ▶ langdurige betrokkenheid
- ▶ samenloop van dienstverlening
- ▶ geschenken en giften

Impact nieuwe regels

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (sr) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's (gemeenten zijn onder de huidige definitie niet aangemerkt als 'OOB', ofwel 'organisatie van openbaar belang') is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurediensten. Voor niet-OOB's is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object.

Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is; of
- ▶ een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100.

Bevestiging

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd. Wij kunnen u bevestigen dat zowel als organisatie en als controleteam onafhankelijk zijn van gemeente Hengelo.

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 van de gemeente Hengelo gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de *Gemeentewet*.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De goedkeuringstolerantie zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de raad. Op 17 november 2014 is het normenkader vastgesteld, ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2014 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 2.695.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 8.085.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 250.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Wat is de reikwijdte van onze opdracht

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 van de gemeente Hengelo gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in Artikel 213, tweede lid, van de *Gemeentewet*.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door de Raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Onze controleaanpak in het kort

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de

gemeente. In hoofdstuk *Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle* hebben wij u inzicht gegeven in de significante risico's, onze controleaanpak en bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de Raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Het normenkader en de goedkeuringstolerantie zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming/kennisgeving gebracht van de Raad.

Op grond van de jaarrekening 2014 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 2.695.000 (1%) en voor onzekerheden € 8.085.000 (3%). Onze controletolerantie bedraagt 75% van deze goedkeuringstolerantie. Als de controletolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om de begrotingsrechtmatigheid van de lasten en investeringen te toetsen.

Dit doen wij onder andere door:

- ▶ vast te stellen of begrotingsafwijkingen tijdig zijn gesignaleerd en zijn omgezet in een begrotingswijziging ter autorisatie aan de Raad;
- ▶ vaststellen of kostenoverschrijdingen leiden tot een onrechtmatigheid, welke meegewogen moet worden in het accountantsoordeel of niet. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid hoeven niet te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2014 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en de controleverordening/het controleprotocol 2014 van de gemeente Hengelo. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaarden criterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa)

Uw gemeente is op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor de met name benoemde specifieke uitkeringen hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening op basis van een door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven model. Bij de controle van deze bijlage betrekken wij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor gegeven aanwijzingen (Circulaire Single information Single audit 2014, waarin onder andere opgenomen de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014).

De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- ▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- ▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

In bijlage 3 van dit verslag rapporteren wij hierover.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

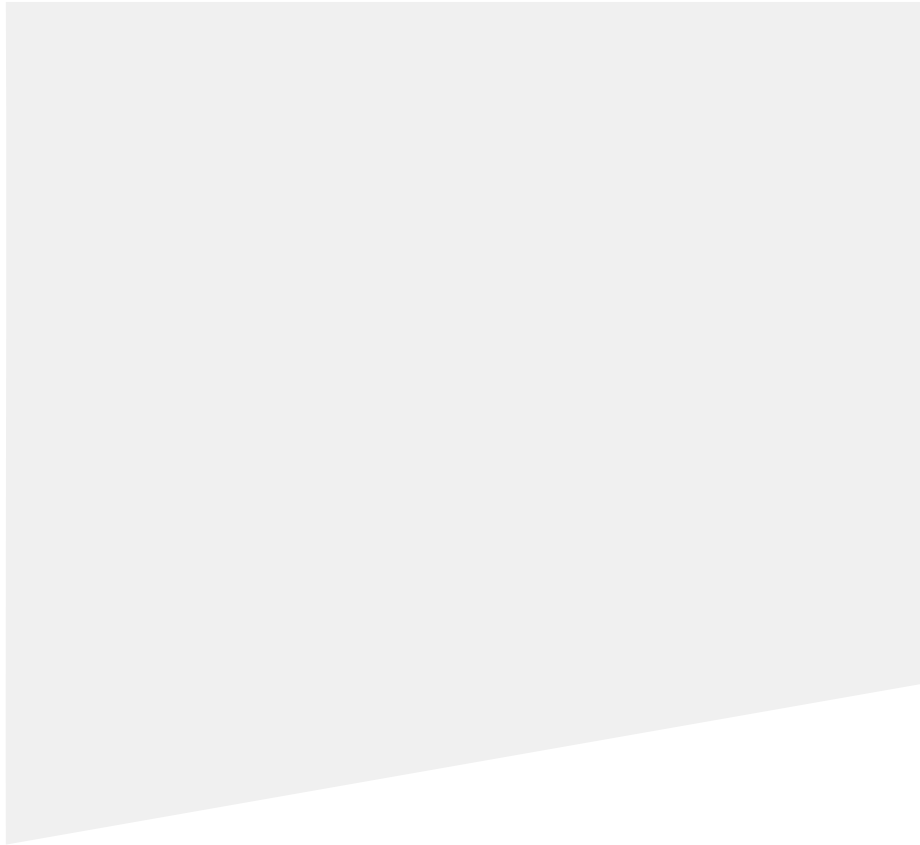
Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

WNT

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. Dit houdt onder andere in dat naast het feit dat er normen zijn gesteld aan de hoogte van de bezoldiging, er inzake de topfunctionarissen zoals werkzaam binnen uw organisatie verantwoording over de bezoldiging dient te worden afgelegd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat er geen functionarissen zijn die meer verdienen dan de norm en dat de in de wet vereiste toelichtingen op juiste wijze zijn verantwoord in de jaarrekening.

Overzicht controleverschillen

Bijlage 2

Overzicht controleverschillen

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de gemeente heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* dienen te worden opgenomen of gerapporteerd.

Het hieronder opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de *Bevestiging bij de jaarrekening* gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken.

Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening.

De geconstateerde fouten zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van respectievelijk € 2.695.000 en € 8.085.000.

De ongecorrigeerde verschillen (zowel t.a.v. getrouwheid als rechtmatigheid) zijn opgenomen op pagina 7 van dit rapport.

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (*Standaard 240 De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten*). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij het college. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Naleving wet- en regelgeving

Wij informeren de auditcommissie over fraude en illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben.

SiSa-bijlage

Bijlage 3

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2014	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	Geen	-	-
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï (inclusief bestrijding spoorweglawaaï)	Geen	-	-
E30	Quick wins binnenhavens	Geen	-	-
G1	Wet sociale werkvoorziening gemeente (onderhanden)	Geen	-	-
G1A	Wet sociale werkvoorziening totaal 2013	Geen	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van Artikel 69 WWB gemeente 2014	Geen	-	-
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004	Geen	-	-
G5	Wet participatiebudget gemeente 2014	Geen	-	-

IMG verantwoording 2014

Bijlage 4

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient ter verantwoording aan de provincie Overijssel aangaande de IMG-regelingen.

Project	Beschikkingnummer provincie	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
Binnenstad Lange Wemen	1362836	Geen	-	-
Creatieve fabriek	1313422	Geen	-	-
Duurzaamheidsmaatregelen Brede School Berflo Es	1321996	Geen	-	-
Hart van Zuid	1244045	Geen	-	-
Herstructurering Twentekanaal	1244047	Geen	-	-
Twickeler Grensweg	1398152	Geen	-	-
Waterpark Berflo Es	1521128	Geen	-	-
Weusthagpark	1313435	Geen	-	-
Versterken Voorveld Preventief Jeugdbeleid	1243665	Geen	-	-

IMG verantwoording 2014

Bijlage 4

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient ter verantwoording aan de provincie Overijssel aangaande de IMG-regelingen.

Project	Beschikkingnummer provincie	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
Externe Veiligheid Overijssel deel I	1448888	Geen	-	-
Externe Veiligheid Overijssel deel II	2581502	Geen	-	-
Inrichten Landschap Gezondheidspark	1568237	Geen	-	-

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Reactie op accountantsrapportage	1073056		22 april 2015

Geachte raadsleden,

De door uw raad aangestelde accountant, Ernst & Young, heeft op basis van de uitgevoerde controle op de jaarrekening 2014 een goedkeurende verklaring t.a.v. zowel de getrouwheid als t.a.v. de rechtmatigheid afgegeven. Deze verklaring zal worden opgenomen in het jaarverslag/jaarrekening na vaststelling door uw Raad. Het afgeven van de verklaring is momenteel nog niet mogelijk omdat een verklaring over de WSW activiteiten van Enschede nog niet is ontvangen. Dit voorbehoud heeft slecht een formeel karakter.

De bevindingen tijdens deze controle zijn door de accountant vastgelegd in een rapport dat in concept op 20 april is besproken met de portefeuillehouder financiën.

Het volledige rapport is voor u ook beschikbaar gesteld via extranet.

De volgende punten uit het rapport geven ons aanleiding tot een reactie:

Belangrijkste controleverschillen

Grondprijzen bedrijventerreinen (pag. 7 en 17):

De accountant stelt dat de opbrengstenstijging voor bedrijventerreinen en de omslagrente beide aan de hoge kant zijn, waarbij de parameters als fout worden aangemerkt. De accountant is het er mee eens dat de hoge rente een veel groter nadelig gevolg heeft dan de positieve effecten van de hoge parameters. Op totaal niveau zijn de accountant en de gemeente het wel eens met elkaar dat de gemeente een reëel beeld van haar financiële positie schetst. Maar dat weerhoudt de accountant er niet van om de parameters toch als fout aan te merken. Omdat wij het niet eens zijn met de zienswijze van de accountant en ons geen nadere onderbouwing is verstrekt, hebben wij deze vermeende fout niet gecorrigeerd.

Ook procedureel is er het een en ander op te merken: Wij hebben in 2014 al getracht de parameters af te stemmen met de accountant. Pas in februari 2015, na de vaststelling van de parameters in de Raad, heeft er afstemming over de parameters plaats kunnen vinden. Op dat moment bestond er voor ons geen aanleiding om aan te nemen dat de accountant niet kon instemmen met de parameters. Medio april, na afloop van de jaarrekeningcontrole, merkt de accountant de parameters als fout aan.

BXL(pag. 7 en 17)

De accountant onderschrijft het rapport van Ecorys voor de afzet van bedrijventerreinen voor de gemeenten. Bij BXL hanteert de accountant echter een andere zienswijze, waardoor er t.o.v. Ecorys een onzekerheid gepresenteerd wordt. Wij merken op dat de bedrijventerreinen gezien kunnen worden als communicerende vaten, dus als er gesteld wordt dat BXL een onzekerheid is,

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester Jansenplein 1
Bezoekadres stadskantoor
Hazenweg 121

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

zou dat kansen bieden voor de andere bedrijventerreinen locaties. Een aantal Hengelse bedrijventerreinen is dan te voorzichtig gecalculeerd.

Aanbestedingen (pag. 7 en 26)

Een aantal aanbestedingen is naar het oordeel van de accountant niet gedaan in overeenstemming met Europese regelgeving. De grootste afwijkingen van de aanbestedingsregels betreffen de inzet van personeel bij langdurige projecten. In het belang van de continuïteit van het project wordt vaak de voorkeur gegeven aan het voortzetten van de inzet van het in aanvang bij het project betrokken bedrijf.

Goedkeuringstolerantie (pag. 7)

De gerapporteerde fouten en onzekerheden vallen zowel t.a.v. de getrouwheid als ook t.a.v. de rechtmatigheid ruim binnen de door uw raad vastgestelde tolerantie.

Solvabiliteit (pag. 13)

De accountant constateert dat het solvabiliteitspercentage laag is. Wij merken op dat in lijn met de versterking van het eigen vermogen/de algemene reserve ook een stijging van het solvabiliteitspercentage kan worden geconstateerd. De accountant vergelijkt de uitkomst met andere gemeenten. Daarbij moet worden opgemerkt dat die vergelijking moeilijk is te maken omdat in Hengelo de financiering van de sociale woningbouw (tot en met het verslagjaar) door de gemeente wordt verzorgd. Als deze factor buiten beschouwing blijft bedraagt het solvabiliteitspercentage ruim 10%, een redelijk gemiddelde waarde voor gemeenten.

Kwaliteit beheersorganisatie (pag. 21)

Met genoegen stellen wij vast dat de accountant ondanks aangescherpte eisen aan de kwaliteit en inrichting van de verbijzonderde interne controlefunctie bij de jaarrekeningcontrole 2014 toch gebruik heeft gemaakt van de verrichte interne controles. Meerwerk bij de jaarrekeningcontrole werd daarmee voorkomen.

Specifieke aandachtsgebieden (pag 28 e.v.)

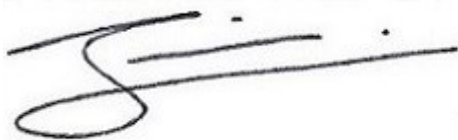
De rapportage op door uw raad aangegeven specifieke aandachtsgebieden geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Wij verzoeken u het voorgaande te betrekken bij de behandeling van het jaarverslag en de jaarrekening 2014.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris,

de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

GEMEENTE

Burgerjaarverslag 2014

Wij zijn u graag van dienst!

Jaarlijks breng ik als burgemeester verslag uit over de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening en over inwoners en bedrijven die 'meedoen' in Hengelo. Dit doe ik in het burgerjaarverslag. Het burgerjaarverslag van 2014 is kort en bondig. U treft vooral cijfers aan. Zo ziet u in één oogopslag wat er zoal aan telefoontjes binnenkomt bij de gemeente en hoeveel bezoekers er jaarlijks aan de balie komen.

Volg ons!

Steeds meer contact vindt ook digitaal plaats. Bijvoorbeeld via de website of Twitter. Wist u dat we inmiddels al meer dan 6.000 volgers hebben van ons account @gemeentehengelo? Door Twitter te volgen krijgt u in maximaal 140 tekens informatie over allerlei nieuws van de gemeente.

Eenvoudiger en goedkoper

In 2014 hebben we veel aandacht besteed aan de dienstverlening, rollen en verantwoordelijkheden én veiligheid bij evenementenvergunningen. Tussen organisatoren, ambtenaren en hulpverleningsdiensten zijn over deze onderwerpen afspraken gemaakt.

Zo hebben we onze dienstverlening verder verbeterd door te zorgen voor één aanspreekpunt voor evenementenorganisatoren, werken we aan een duidelijk en functioneel digitaal loket en een digitaal aanvraagformulier, en aan duidelijke regels en werkafspraken tegen minimale kosten. Van organisatoren hebben we gevraagd om vroegtijdig, goede en volledige vergunningaanvragen te doen, zich goed bewust te zijn van de veiligheidsrisico's en hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. Dat dit geen overbodige discussie blijkt, is helaas weer pijnlijk duidelijk geworden door het Monstertruckdrama in Haaksbergen.

In 2014 hebben we verder de nadruk gelegd op de constructieve veiligheid van podia en tenten bij evenementen.

Waar we aan de ene kant inzetten op verscherping van de veiligheidsaspecten bij vergunningverlening, proberen we vergunningverlening aan de andere kant eenvoudiger, beter en goedkoper te maken. Door bijvoorbeeld voor veel kleine evenementen en activiteiten de vergunningplicht te vervangen door de meldplicht.

Inzetten voor de stad

Ook in 2014 hebben bewoners, bedrijven en instellingen zich op eigen initiatief ingezet voor de stad. Wat mij betreft is dit een goede ontwikkeling en ik vind het dan ook belangrijk dat inwoners de ruimte krijgen om zelf in actie te komen, eventueel ondersteund door de gemeente. In dit burgerjaarverslag vindt u een aantal inspirerende voorbeelden.

Sander Schelberg,
burgemeester van Hengelo
@sanderschelberg

BALIEBEZOEK

7,8

Hoe waarden klanten de Publieksbalie?

Hoeveel mensen maakten een afspraak?

ruim 10.000

Voor baliebezoekers zonder afspraak is max. wachttijdnorm 15 minuten. In hoeveel % van de gevallen is norm gehaald?

93%

Hoeveel mensen maakten gebruik van avondopenstelling donderdag?

3262

Hoeveel mensen maakten gebruik van avondopenstelling dinsdag?

2281

Voor bezoekers met afspraak is max. wachttijdnorm 5 minuten. In hoeveel % van de gevallen is norm gehaald?

90%

DIENTVERLEN

96.182

Hoeveel mensen bezochten het Publieksplein?

Hoeveel mensen bezochten de website?

296.570

MELDINGEN

Hoeveel meldingen totaal?

8.725

Hoeveel meldingen op tijd afgedaan? (binnen 14 dagen)

91%

Hoeveel meldingen via app BuitenBeter?

940

ING ALGEMEEN

Hoeveel mensen stuurden een brief of e-mail?

ruim 8.500

Hoeveel volgers van @gemeentehengelo op Twitter?

ruim 6.000

TELEFOONTJES

ruim 126.000

Hoe vaak belden mensen naar publieksnummers?

bijna 30.000

Hoe vaak belden mensen naar Sociale Zaken?

Hoeveel % van de inkomende telefoontjes werd binnen 20 sec beantwoord?

81%

Hoe vaak belden mensen met 14074?

27.985

870

Hoeveel mensen vroegen omgevingsvergunning aan?

VERGUNNINGEN

Hoeveel mensen vroegen vergunning aan voor evenement?

580

Wat was gemiddelde afhandeltermijn vergunning?
(wettelijk = 8 wkn)

6 weken

Meedoen in Hengelo

Het initiatief voor activiteiten of het oppakken van maatschappelijke problemen komt ook vaak van inwoners zelf. Ze zetten bijvoorbeeld de bekende Buurtbon in om hun buurt mooier, veiliger en gezelliger te maken. In 2014 kreeg de gemeente 262 aanvragen voor een Buurtbon. In totaal zijn 93 Buurtbonnen toegekend. Deze zijn ingezet voor verschillende buurtfeesten en (kerst)markten, maar ook voor bijvoorbeeld het opknappen van een schoolplein, voor een straatspeeldag en het plaatsen van een ooievaarsnest.

Hieronder leest u over het opknappen van de fietstunnel Harmsveld en initiatieven rond Wij-landen. Zo maken we met elkaar van Hengelo een nóg prettiger stad!

Opknappen fietstunnel 'Harmsveld'

In de herfstvakantie van 2014 namen jongeren van SKILLZ* de verloederde fietstunnel 'Harmsveld' voor een grote opknapbeurt onder handen. De tunnel was in de afgelopen jaren sterk vervuild door allerlei leuzen en ontsierende graffiti. Deze fietstunnel is ca. 70 meter lang en dagelijks maken er vele honderden mensen gebruik van, waaronder veel scholieren.

De gemeente en de jongeren maakten eerst de tunnel schoon met bezems en hogedrukspuit. Daarna werd er op de beide wanden over de volle lengte van de tunnel een kleurige wandversiering met graffiti aangebracht. Op deze manier werd zichtbaar dat graffiti ook een mooie kunstvorm kan zijn. De gebruikers van de tunnel, zowel jong als wat ouder, waren erg enthousiast over deze fraaie opknapbeurt. Na deze opknapbeurt kan de tunnel nu weer jaren mee en is het, zoals een gebruiker het uitdrukte, 'elke keer weer een klein feestje om er door te rijden'.

*SKILLZ is de naam van het jongerenwerk van SCALAWelzijn. Ze richt zich op het ontwikkelen van talenten en vaardigheden van Hengelose jongeren.

Help ons verder!

Velen van u hebben het afgelopen jaar op de een of andere manier met de gemeente te maken gehad. We willen die contacten zo goed mogelijk laten verlopen. En loopt er iets niet goed? Laat het ons dan vooral weten! Kom langs, bel ons, maak een melding via de site of laat een bericht achter op Twitter via @gemeentehengelo. Uw vragen, kritische opmerkingen en tips helpen onze stad verder. Bedankt!

Initiatieven rond Wij-landen

In Hengelo wachten verschillende terreinen op een definitieve invulling. Daardoor staan de terreinen als het ware op 'pauze'. Wij-landen is een initiatief dat tijdelijke projecten wil helpen realiseren op deze 'pauzelandschappen'. Wij-landen wil ze toegankelijk maken, bij voorkeur met verrassende en inspirerende initiatieven. We zien steeds meer dat bewoners zich uit eigen beweging aansluiten bij Wij-landen en met elkaar proberen initiatieven van de grond te krijgen. Ook vanuit het bedrijfsleven is er ondersteuning door het Pact MVO. Wat gebeurde er zoal in 2014 rond de Wij-landen:

- Het terrein aan de Beekstraat is met hulp van veel bedrijven en instellingen omgetoverd tot een wensplein. Het wensplein is een initiatief van twee scholieren: Emma en Mara. Het wensplein is door de burgemeester feestelijk geopend in oktober.
- Met ontwikkelaar Ter Steege en het waterschap wordt samen met omwonenden gewerkt aan de tijdelijke invulling van het Brouwerijterrein. Het idee is om hier een tijdelijk park van te maken, waarbinnen water een belangrijke plek krijgt. In 2014 is hard gewerkt aan het maken van plannen voor deze locatie.
- Aan de Händelstraat werken bewoners aan het creëren van een buurtontmoetingsplek. In 2014 is onder andere gestart met de aanleg van de paden op dit terrein.
- Ook rond Lange Wemen zijn volop ontwikkelingen geweest. Het oorspronkelijke plan voor voetgolf bleek niet uitvoerbaar en ook een eenvoudiger opgezet plan liep vast in de uitvoering en kon niet gerealiseerd worden. Een inwoner zag hierin een kans en heeft een deel van het terrein spontaan ingezaaid met zonnebloemen en eetbare planten. Inmiddels is een deel van het terrein ingericht als labyrint en wordt gekeken naar andere mogelijkheden.

Politieke markt 21 mei 2015

Onderwerp: 1067307-Jaarverslag en Jaarrekening Gemeente Hengelo 2014

Vraag van de heer Hollander: Is er sprake is van een voorstel een nieuwe dimensie toe te voegen aan het beschikbare weerstandsvermogen i.r.t. de hoogte van de algemene reserve.? (blz 12)

Antwoord: De conclusie is onjuist; de bedoelde passage is een citaat uit een voorstel van 26 juni 2012. Het ware beter geweest dat de passage vanaf *Streefwaarde omvang t/m dividendopbrengsten, etc)* op pagina 12 tussen aanhalingstekens was geplaatst.